

Záhady zapomenutých světů.

Charles Berlitz.

Obsah.

Kapitola první NEVYSVĚTLENÉ PŘEDHISTORICKÉ CIVILIZACE.

Kapitola druhá ZÁHADNÁ SDĚLENÍ Z MINULOSTI.

Kapitola třetí ZTRACENÁ ZNALOST DĚJIN.

Kapitola čtvrtá SCHRÁNKA ČASU VYSOKÁ 45 PATER.

Kapitola pátá NEUVĚŘITELNÉ STAVBY.

Kapitola šestá POTOPENÁ MĚSTA AMERICKÉHO POBŘEŽÍ.

Kapitola sedmá ZTRACENÉ KONTINENTY A DNO MOŘE.

Kapitola osmá BOHOVÉ Z MOŘE.

Kapitola devátá ČASOVÁ CLONA A ZTRACENÉ VĚKY LIDSTVA.

Kapitola desátá DLOUHÁ PAMĚŤ LIDSKÉHO RODU.

Kapitola jedenáctá OTŘESY SVĚTA.

Kapitola dvanáctá VAROVÁNÍ Z DÁVNÉ MINULOSTI.

Kapitola první.

NEVYSVĚTLENÉ PŘEDHISTORICKÉ CIVILIZACE.

Díky rozvinuté vědě stojí nyní lidstvo na prahu kosmického věku, a pokouší se dobývat nové planety, nachází se tedy v podobné situaci jako západní Evropané v roce 1493. kdy Kolumbus objevil, že cesty přes oceán jsou uskutečnitelné. Ale díky téže pokročilé vědě by lidstvo mohlo stát pět minut před Armageddonem. Ať však své místo ve světě či své předurčení vidíme jakkoli, naše vzdělání, tradice a celkově optimistický pohled na dějiny nám umožňují přijímat rozvoj civilizace pozitivně.

Její složitý vývoj zapadá většině z nás do uspořádaného vzorce - začíná v Mezopotámii a v Egyptě, nabývá náboženské a politické dokonalosti v Palestině, Sýrii a Řecku, dokonalosti právní a organizační v Říši římské, upadá ve středověku, ale znovu prudce pokročí vpřed v renesanci, po objevení Nového světa a po průmyslové revoluci.

Z vývoje civilizace odvozujeme zvyšující se schopnosti člověka a organizovanost lidstva od nejzazší doby až po dnešek. Nicméně, jakmile člověk začne skutečně vědecky a odborně zkoumat stopy vlastní minulosti, vycházejí na světlo jisté zneklidňující a rušivé prvky, zvláště v posledních několika letech. Badatel v oboru pravěké historie čelí stále častěji kacířským otázkám: je možné, že v dlouhé historii člověka existovaly civilizace, o nichž nic nevíme, nebo po nichž zůstalo jen pár střípků, a které jsou často propletené s kulturami nám více méně známými?

Původní pojetí pravěké historie vycházelo téměř výhradně z Bible; zejména knihy, týkající se speciálně dějin starověku byly pochopitelně psány z jejího pohledu. To mělo za následek zkrácení celkového obrazu starověkých dějin a úplné opomenutí některých důležitých zaniklých kultur, včetně chetitské a minojské. A jen na okrajích společenského povědomí se udržovaly vzrušující zmínky o nejzazších kulturách téměř předhistorického stáří, o civilizacích časově tak vzdálených, že jsme o nich postrádali jakékoli údaje, které by je vůbec mohly klasifikovat jako předhistorické.

Nebudeme se zaměřovat na konkrétní historické a kulturní přehmaty a na rasy a kultury, které pisatelé Bible a kronikáři poznaného starověku opomenuli. Spíše se soustředíme na starší ztracené kultury, po nichž zbyly jen nepatrné pozůstatky. Budou to staří Mayové, předchůdci Inků v Jižní Americe, tvůrci mohyl v Severní Americe, překvapivě virtuózní jeskynní umělci v Západní Evropě a Severní Africe, Egyptané v období ještě před dynastiemi, obyvatelé

Velikonočního ostrova a Kanárských ostrovů, abychom uvedli jen některé. Nebo snad nalezneme ještě další před úsvitem civilizace?

K určení stáří archeologických nálezů máme nyní k dispozici prostředky, které (a někdy velmi silně) zpochybňují naše dosavadní názory na dobu trvání lidské civilizace.

Stále se objevují nové nálezy: například opevněné pravěké město Jericho je datováno do doby před 10 000 lety, téměř do časového období legendární Atlantidy.

Stanovené stáří Jericha tak sahá až několik tisíc let za rok 4004 před Kristem, tedy za datum vzniku světa, jak je určil v roce 1650 James Usher, arcibiskup z Armaghu v Irsku, což je datum, které stále ještě mírně ovlivňuje naše uvažování o stáří civilizace. (Dr. John Lightfoot, zástupce rektora univerzity v Cambridge, současník biskupa Ushera, uvedl: Člověk byl stvořen Nejsvětější Trojicí 23. října 4004 před Kristem, v devět hodin dopoledne.) A vlastně docela nedávno, ještě v roce 1857, se Philip Henry Gosse pokusil ospravedlnit biblickou tradici zkamenělinami, kterých v té době začali vědci nacházet značné množství. Gosse, vynikající odborník na život v moři, mínil, že Bůh stvořil zkameněliny vymřelých zvířat ve stejné době jako Adama a Evu.

Nyní, v atomovém věku, již dobře známe stáří naší planety a přibližný začátek čtvrtohor, to jest dobu, ze které pocházejí první nálezy pozůstatků člověka, máme vcelku přesně datovaný do doby asi před dvěma miliony let. Obecně přijímaný názor na stáří civilizace se však kupodivu stále víceméně shoduje s biblickým pojetím začátků člověka - jako by se dějiny daly zrekonstruovat a vyložit pouze na základě písemných záznamů.

Archeologické nálezy nás však nutí tento postoj měnit.

Paleolitické znaky, vyřezané do kosti relativně kvalitním nástrojem a podle výpočtů staré 30 000 let, jsou nyní zkoumány v novém světle. Zdá se, že se jedná o záznamy měsíčních cyklů a o sledování fází Měsíce po dlouhá časová období, a že to tedy je doklad jakéhosi druhu astronomie jeskynního člověka. Takové záznamy jsou nalézány v jeskyních v různých částech Evropy, což jistě vede ke změně ustálených představ o intelektuálních schopnostech našich předků, žijících v jeskyních.

V nalezištích ve Francii a Španělsku byly objeveny znaky, které vypadaly jako písmena, nápisy nebo symboly.

Zdá se tedy, že psaný dokument nebo obrázkové písmo by měly být datovány zpět až do doby před 8 000 až 10 000 lety. Nástěnné malby v Lussacu ve Francii, které nejsou přístupné veřejnosti, představují muže a ženy, oblečené do pohodlných, překvapivě moderně vyhlížejících oděvů, zcela odlišných od našich představ jeskynních lidí zahalených do kožešin. Bylo zjištěno, že v měděném dole v Rhodesii se pracovalo už před 47 000 lety

a zdá se být logické, že ti, kdo dolovali měď, ji museli umět i využívat. Čím hlouběji zacházíme do historie, tím více nacházíme důvodů k přesvědčení, že zde kdysi existovaly civilizace dosud nepoznaného rozsahu, dávno před civilizacemi, o nichž máme zprávy, třebaže poněkud neúplné.

Někteří archeologové a badatelé v oblasti pravěké historie, kteří podobné úvahy publikovali, byli vystaveni mnoha výsměšným otázkám. Pokud prý existovaly vysoce vyvinuté civilizace před těmi, které známe, proč po nich nejsou žádné konkrétní stopy? A pokud prý byly tyto předhistorické kultury tak vyspělé, proč se nám nepodařilo mezi vykopávkami najít jediné hodinky, plnicí pero nebo zapalovač? Jakoby v odpověď na tyto ironické otázky přišly během několika posledních let nové, značně překvapující objevy, naznačující, že pravěcí lidé znali a uměli používat elektřinu, znali vzdálenosti mezi planetami, používali váhy a míry, měli představu o velikosti Země, a měli i povědomí o antarktické pevnině tisíce let předtím, než byla oficiálně objevena. Měli rozvinuté znalosti v oblasti kartografie a sférické geometrie, broušení mikroskopických čoček, používání computerů, a rovněž v matematice i v dalších vědních oborech měli vědomosti, jaké by jim dosud nikdo nebyl přiznal.

Skoro to vypadá, jako by nám někdo, kdo tu byl dříve, zanechal vzkazy ve formě jistých klíčových monumentů a staveb, které by měly pomoci jiným, dostatečně vyspělým národům pochopit; vzkazy pro poučení a někdy i jako varování.

Některá z těchto monumentálních děl stále existují.

Význačným příkladem je Velká pyramida v Egyptě. Čím více ji zkoumáme a proměříme, tím více se zdá, že musíme změnit svoje původní názory. Byla to skutečně jen hrobka - jak se domníval Herodotos, potulný řecký historik? Nebo to bylo ještě něco jiného - označení prvního poledníku pro astronomy a kartografy, kteří jednou zapomenou, proč byla postavena? Byla obrovskými hodinami, určujícími rovnodennost, vodítkem pro výsadbu a sklizeň milionům rolníků v povodí Nilu? Byla to gigantická schránka času, důkaz toho, že kdysi dávno před naší dobou nějaká starší rasa znala hmotnost Země, vzdálenost mezi Zemí a Sluncem, hvězdný rok, základy matematiky, geografie a kartografie, a že užívala do nynějška netušený kodifikovaný systém měřicích jednotek?

Velká pyramida je pomník starověké minulosti, který se jeví jako obrovská hromada kamení, ale její význam stále zcela zřejmý není. Na světě jsou však i jiná monumentální díla, a dokonce se zdá, že některé přírodní terénní útvary, původně pokládáné za příliš rozměrné, než aby mohly být dílem člověka, jsou možná ve skutečnosti umělá díla nejpozoruhodnější povahy. Většinou nejsou snadno k rozeznání, protože jsou tak obrovská, jako například Panecillo, malá hora u města Quito v Ecuadoru, která byla dlouho považována za skutečnou horu, ale je zřejmě dílem člověka, stejně jako mnoho jiných, zdánlivě přírodních útvarů v Mexiku, Peru, Brazílii, Střední Asii a dokonce na Tichomořských ostrovech.

Dnešní archeologové mají k dispozici nesrovnatelně dokonalejší vybavení než v minulosti, a s vybavením se zlepšují i pracovní metody. Používá se letecké snímkování pro přesné zjištění polohy nalezišť, miniponorky, ultrazvukové lokátory a potápěčská výzbroj pro podmořské výzkumy, radar, detektor min a cesiový magnetometr na výzkum spodních půdních vrstev. Důležitá je zvyšující se znalost starověkých jazyků, využívání dešifrovacích postupů, zcela nová věda o restaurování, čištění a znovuzvýraznění tvarů starověkých artefaktů a hlavně schopnost určení doby jejich vzniku, vrcholící využitím izotopu C 14.

Je pozoruhodné, že za vývoj většiny nových metod a přístrojového vybavení vděčí moderní archeologové vojenskému výzkumu a že řada archeologických poznatků byla získána za války. Mnohá letecká pozorování pilotů v činné službě za první a druhé světové války byla později potvrzena. Letecký průzkum například objevil přístav Tyre a jiné starověké středomořské přístavy, nyní potopené pod hladinou moře, půdorys ulic a průplavů zmizelého etruského města Spina nedaleko Benátek, pokrytého po staletí bažinou, a potopené lázeňské město Baiae, jakési římské Las Vegas. Rovněž četná mayská města Střední Ameriky, pokrytá džunglí, a zříceniny z doby před Inky v Jižní Americe vděčí za své znovuobjevení letadlu. Možnosti letecké archeologie lze skvěle demonstrovat na příkladu archeologického výzkumu nedaleko Persepolis v Iránu, kdy bylo během třináctihodinového letu zaznamenáno čtyři sta dosud neznámých pravěkých nalezišť. Letecké snímky podrobně ukázaly půdorys města, díky charakteru terénu viditelný jen ze vzduchu. Archeologická výprava se je marně pokoušela mapovat již déle než jeden a půl roku.

Je zajímavé, jak nástroje války zvýšily naši schopnost zkoumat pravěké kultury, z nichž mnohé vděčí za svůj zánik právě válkám a výbojům - vidíme v tom přesvědčivý doklad cyklického vývoje pokroku, války, zpusťování a obnovy, tak, jak jsme to pozorovali v naší vlastní dokumentované historii.

Když nyní zkoumáme povrch Země, spodní vrstvy půdy, propasti, dna řek, jezer a moří i pevninské prahy pod oceány, nacházíme stále víc důkazů nejen o osídlení lidmi, ale také o nekatalogizovaných kulturách, o nichž dosud víme jen málo nebo vůbec nic a které zmizely z dosud neznámých důvodů. Když zkoumáme pozůstatky lidských kultur, které by podle našich dosavadních představ měly být primitivní, záhada se prohlubuje. Jak dokážeme vysvětlit úkazy v oblasti Nazca na pobřeží Peru, kde celá poušť, rozkládající se na stovkách čtverečních mil, nese stopy čehosi, co vypadá jako kosmické mapy, diagramy a symboly, které se dají pozorovat a zkoumat jen ze vzduchu? Svádí to k úvahám o možných souvislostech mezi místy jako Velký zvěrokruh v Glastonbury v Anglii, rozkládající se v kruhu o obvodu třiceti mil, pečlivě postavené obrovské kameny Carnacu v Bretani, Stonehenge na Salisburské pláni nebo dokonce tajuplná hora v údolí Mississippi a jiná místa v centru Spojených států. Stejně tak by sem mohly patřit i gigantické objekty pyramid, tvořící dokonalé kruhy a čtverce vepsané do kruhů, přesně vyměřené mnohoúhelníky, kosočtverce,

elipsy, a dále spodobnění zvířat a hadů, ne vždycky zřetelných z úrovně terénu, ale dokonale viditelných z výšky.

Obrovské zdi kamenných svatyn na náhorních plošinách v Andách, pocházející ještě z doby před vznikem říše Inků, jsou dosud nepochopitelné. Dosud nikdo nedokázal vysvětlit způsob, jakým byly dopravovány a dokonale přesně usazovány žulové bloky, vážící stovky tun.

Od objevu určování stáří materiálů pomocí radioaktivního uhlíku, jímž však bohužel nelze určovat stáří kamene, bylo již stanoveno stáří mnoha prehistorických objektů, obvykle s překvapujícím výsledkem, neboť stáří objektu bylo mnohem vyšší, než se dosud předpokládalo.

Obrovskému glastonburskému zvěrokruhu se nyní přisuzuje stáří 15 000 let! Jak se kulturní období člověka časově posunuje stále více zpět, zjišťujeme, že jsme nejen zanechali daleko za sebou stvoření roku 4004 před Kristem, stanovené biskupem Usherem, které, což je zvláštní, se v zásadě shoduje s počátkem psané historie v egypto-sumerské oblasti, ale že musíme klást vznik civilizace hlouběji, až do poslední doby ledové a dokonce před ní...

Způsobů zjišťování stáří lidských výtvorů a staveb je více, ale metoda datování radioaktivním uhlíkem je v dnešní době nejpoužívanější. Stručně řečeno: každá organická látka ztrácí polovinu svého radioaktivního izotopu uhlíku C 14 každých 5 600 let, takže lze stanovit stáří předmětů obsahujících uhlík (nejčastěji tedy organického původu) s přesností 280 let. Jediná potíž je v tom, že při měření se zkoumaný materiál zničí. Metoda je však relativně velmi přesná a díky jí můžeme časově zařadit některé stavby a předměty, popsané v textech o dávnověké historii, a poopravit dosavadní uznávaná data.

Přibližné stáří v letech s možnou chybou plus - minus:

Oltář Stonehenge, Anglie 1846 + mínus 275 let; Pyramidová mohyla - Silbury Hill, Avebury, Anglie 4115 +mínus 95 let; Nástroje nalezené v západním Iránu 100 000; Sídliště Star Carr, Anglie 10 000; Nástěnné jeskynní malby, Lascaux, Francie 16 000 plus mínus 900 let; Svitky Mrtvého moře, Kumrán, Izrael 2005 plus mínus 275 let; Zbytky hradebního města Jericho, Izrael 8800; Pohřební pahorek Tara, Irsko 4 000; Kostí se značkami kalendáře, Dordogne, Francie 30 000; Zříceniny Mohenjo-Daro, Indie 5 500; Flétna- Paracas, Peru 8 000; Sekery - vodopád Kalambo, Malawi 56300; Sandles - Oregon, U.S.A. 9053 +mínus 350 let; Bavlněná tkanina, Huaca Prieta, Peru 4515; Železný důl - Ngwenya, Swazilsko 43 000; Mystery Hill, Massachusetts, U.S.A. 2970 let.

Již před testováním uhlíkem ¹⁴ vědci některá z těchto dat předpokládali a testy vedly jen k jejich potvrzení. Mnohé údaje však posunují naše představy o lidské civilizaci daleko do

minulosti. Kupříkladu důl starý 43 000 let nutně vede k závěru, že naši dávní předkové nebyli takoví techničtí analfabeti, jak jsme donedávna předpokládali.

Před nástupem tvořivého a umělecky nadaného cromagnonského člověka zeje tisíce roků široká prázdná mezera, která může obsahovat mnoho století kultury a civilizace. Matnou vzpomínkou na tato období mohou být pověsti o potopě světa, obecně známé téměř všem dávnověkým národům, nebo o nejrůznějších jiných pohromách, seslaných na lidstvo obvykle jako boží trest za lidskou hříšnost, ať už to byly potopy, požáry, zemětřesení, erupce sopek nebo prudká ochlazení klimatu.

Ať už byly tyto pověsti využívány jakkoli, například jako praktiky kněží vedoucí k zachování mravnosti a poslušnosti, jsou tak běžné a všeobecně rozšířené, že se až celkem logicky zdá, že to jsou vzpomínky na minulost Země.:

katastrofy, doby ledové, strašlivé sopečné výbuchy a vše pohlcující potopy, kdy se zvedly horské hřebeny a pevniny se propadly pod hladinu moře.

Od dávnověké Indie k dávnověké Americe, přes všechny země kolem celého světa, všude nacházíme téměř stejnou podobu tradovaných katastrof, které téměř vyhladily lidstvo na Zemi až na několik Noemů, kteří unikli všeobecné zkáze tím, že se skryli v jeskyních, hledali útočiště ve vysokých horách, nebo se plavili na člunech či jiných plavidlech. Ve většině tradovaných případů se skupina lidí, kteří přežili, skládala z jednoho vyvoleného muže, doprovázeného jednou nebo více ženami, někdy celými rodinami, často s vybranou skupinou zvířat a ptáků různých druhů podle oblasti, v níž tato pověst vznikla. V každém případě ti, co přežili, znovu začali neskonalý, robinsonovský vzestup k civilizaci.

Někdy je za takovou katastrofu považována potopa světa, jak se uvádí v židovsko-křesťanské tradici, v pojetí sdíleném pravěkým Středním východem. V tradicích Indie je celá série katastrof, kdy bůh Višnu - Ochránce opakovaně zachránil lidstvo z devíti velkých neštěstí a nakonec ho zachrání i z toho desátého. V dávnověkém Mexiku vypočítali Toltékové, že svět skončil nebo téměř skončil již třikrát, a začlenili toto přesvědčení do osnovy svého kalendáře, později převzatého Aztéky. Podle toltéckého kalendáře se první věk nazýval Voda Slunce a svět byl zničen potopami, druhý věk byl Země Slunce, kdy byl svět zničen zemětřeseními a třetí éra byla Vítr Slunce, kdy zničení způsobily kosmické větry. My se stále ještě nalzáme ve čtvrtém věku, který se nazývá Oheň Slunce, a ten má končit strašlivým a všeobecným požárem, což je mimochodem odhad plně sdílený některými našimi pesimisty atomového věku.

Tato teorie opakovaných katastrof, které vedou ke vzniku nových civilizací, začínajících pak s více či méně čistým stolem, byla ve starověku často uváděna a všeobecně přijímána.

Málokdo ji však formuloval tak jasně jako Platón, řecký filozof, který ji použil ve svém dialogu zvaném - maeus. Platón popisuje návštěvu svého význačného předchůdce Solón, athénskému právníka, filozofa a učenca, u egyptských kněží ve svatyni Neith v egyptském Saisu.

Ukazuje Solón, jak rozmlouvá s kněžími o starobylosti svého rodu. Jeden z kněží skutečně vysokého věku využije chvíle, aby pronesl přednášku o dávnověku, o významu starých záznamů a o opakujících se katastrofách na Zemi.

Platónova slova, napsaná před více než 2 000 lety, představují dodnes živou kroniku o dobách předcházející starověkému Řecku a o opakujících se cyklech civilizace.

Platón zaznamenává, že jeden egyptský kněz pronesl:

Ó Solóne, ó Solóne, vy Helénové nejste nic než děti a nikdy žádný starý muž není Helén...duševně jste všichni mladí; nemáte žádné názory, dochované starou tradicí, ani vědní obor, otřelý věkem. A já ti povím důvod.:

byly a znovu budou četné zkázy lidstva, které vzniknou z mnoha příčin.

Je znám příběh, který jste dokonce i vy dochovali, že kdysi dávno Faethón, syn Boha Slunce Héliá, zapřáhl oře do vozu svého otce, a protože nedokázal udržet koně v otcově dráze, zničil ohněm vše na Zemi a sám byl zahuben úderem blesku.

Je to báje, ale skutečně naznačuje deklinaci nebeských těles, pohybujících se po obloze kolem Země, a velký ničující požár na Zemi, opakující se v dlouhých časových intervalech: když toto nastane, ti, kdož žijí v horách a na suchých a odlehlých místech jsou více ohroženi katastrofou než lidé bydlící u řek a na mořském pobřeží; z této pohromy nás Nyl, náš nikdy neselhávající spasitel, vždy zachránil a osvobodil.

Na druhé straně, když bohové očišťují Zemi zaplavením vodou, přežívají ti mezi vámi, kteří jsou pastevci a ovčáci na horách, zatímco ti, kdož žijí ve městech, jsou odnášeni řekami do moře; ale v této zemi v současné době a ani nikdy jindy nepřichází voda na pole odshora a má vždycky snahu vynořit se zespu. Z toho důvodu se o věcech zde zachovaných říká, že jsou nejstarší.

A cokoli se stane v naší nebo ve vaší zemi nebo v jiné končině, o níž jsme informováni - pokud se uskuteční nějaká činnost, která je ušlechtilá nebo důležitá nebo jinak pozoruhodná - to vše je od pradávna zapsáno a zachováno v našich svatyních; avšak vy a jiné národy jste vybaveni pouze vzdělaností a ostatními věcmi, které vlády potřebují.

Když pak v obvyklém časovém odstupu sestoupí z nebes příval jako morová rána a zanechá jen ty z vás, kteří neumějí psát a postrádají vzdělání, budete muset začít úplně znovu jako děti a nebudete vědět nic o tom, co se stalo v dávných dobách jak u nás, tak u vás samotných.

Pokud jde o ty vaše rodokmeny, které jsi nám tu podrobně líčil, Solóne, nejsou lepší než pohádky pro děti; neboť a především, vy si vzpomínáte jen na jednu potopu, zatímco jich bylo mnoho...

Kapitola druhá.

ZÁHADNÁ SDĚLENÍ Z MINULOSTI.

Existuje nějaký hmatatelný důkaz, že před zdokumentovanými počátky naší historie existovaly pokročilé civilizace? Když uvážíme dosah a hlubší význam nových archeologických postupů v posunování časové clony dál do minulosti, jistě tu je čas pro existenci mnohých civilizací před naší dobou. Tyto kultury by jistě byly jiné než ta naše, v něčem možná velice jiné, až nepochopitelné.

Nicméně při prověřování takové teorie bychom měli připustit možnost, že pokročilá civilizace tak či onak existovala v neolitickém období nebo dříve, než začaly tát ledovce. Potřebujeme však důkazy, něco, co bychom mohli zkoumat v souvislostech současného vědeckého poznání. Z hlediska časového propadu - uvažujeme o době vzdálené 8 000 až 15 000 let nebo ještě více - by byl zázrak, kdyby se vůbec něco dochovalo.

Sir Charles Lyell, britský učenec devatenáctého století, který se věnoval bádání o pravěkém člověku, věcně rozebíral oficiální stanovisko, když komentoval předhistorické artefakty v té době zkoumané:

Místo primitivní keramiky nebo pazourkových nástrojů tak nezvyklých tvarů, až nutí necvičené oko pochybovat, zda skýtají neklamný výtvarný motiv, neměli bychom hledat výtvarně zpracované tvary, překonávající krásou mistrovská díla Feidia nebo Praxitela; pohřbené železniční tratě a elektrická návěstí, z nichž by mohli nejlepší inženýři našich dnů získat neocenitelné podněty; astronomické přístroje a mikroskopy vyspělejší konstrukce, než kdy byly známé v Evropě a jiné známky dokonalosti v umění a vědě, jaké století devatenácté ještě nevidělo?

Stále hlouběji do minulosti se nacházejí velké úspěchy tvořivého genia, když vyšly na světlo při formování mladších vrstev, a nyní zařazených do doby bronzové a železné.

Namáhalo bychom zbytečně svou představivost, kdybychom se dohadovali možného účelu nebo významu takových svědků minulosti- strojů, možná pro navigování ve vzduchu nebo zkoumání hlubin oceánů, pro vypočítávání nepotřebných aritmetických problémů, nebo dokonce pro koncepci žijících matematiků.

Slova sira Charlese se shodují s jakoby logickou úvahou:

Jestli tu byly vyvinuté civilizace, předcházející naší, proč jsme nenašli něco hmatatelného, vyjadřujícího třeba jen vztah k nástrojům a technice moderních civilizací - jako hodinky, zapalovač nebo tranzistorové rádio?

Jednoduše se dá odpovědět tak, že naši dávnověcí kulturní předchůdci mohli jít jinou cestou technického vývoje, kterou jsme dosud nebyli schopni rozpoznat. Nicméně během let došlo k některým mimořádným objevům, z nichž některé dávají přímou odpověď siru Charlesovi. Ten sice již nyní nemá zájem, jeho ideologičtí následovníci však v každém případě stojí tváří v tvář nutnosti revidovat do značné míry naše představy o vývoji nejbližšího dávnověku. Mnohé z těchto objevů byly učiněny již dříve, byly postupně ukládány do sbírek a katalogizovány, a teprve po několika letech, když byly znovu prozkoumány ve světle nejnovějších vědeckých poznatků, se (i když třeba jen částečně) zjistilo, k čemu skutečně sloužily.

Sledujeme-li vývoj vědeckého poznání, zjistíme, že jeho úroveň se od dávnověku během staletí spíše snižovala než zvyšovala, a to až do renesance. Z toho vzniká dojem, že mnoho z našich současných vědomostí o světě bylo objeveno dříve a pak zapomenuto, dokud nedošlo ke znovuobjevování v naší vlastní éře, počínaje možná v roce 1453 pádem Konstantinopole, posledního depozitáře starověké kultury.

Kdo byl tím původním objevitelem? Zanechal tento předhistorický rod vůbec nějaké stopy, kromě jistých gigantických zdí a budov, rozptýlených po zemi i pod hladinou moře, jejichž způsob stavby bez použití moderního strojního zařízení (a někdy ani s ním) dodnes neumíme vysvětlit? Třeba máme po ruce některá sdělení, snad jsou to artefakty, opisy rukopisů nebo překreslené mapy, jejichž originály se už dávno rozpadly. Tato sdělení nebyla samozřejmě určena pro potomky, to jen pro nás je to poselství z minulosti. Lidé, kteří tehdy žili, žili v současnosti, a záznamy, tak jak je dělali, byly pro jejich vlastní potřebu, kromě záznamů o králích a vládciích, zcela zaujatých svým místem v dějinách. Pro nás je to však sdělení s jasným smyslem: Vaše civilizace ani kultury, které považujete za vlastní kořeny skutečného začátku, nejsou první. Již před tisíci lety jsme znali to, co jste vy teprve nedávno objevili - tvar a velikost světa a jeho vztah ke kosmu.

Měli jsme teleskopy a computery, znali jsme matematiku a pojem hmoty. Pohybovali jsme se po celém světě v době, kdy velké ledovce ještě pokrývaly severní polokouli, kdy moře jižní polární pevniny byla stále splavná a část Země byla bez ledové pokrývky. Zanechali jsme podrobné mapy pevnin, které jsme navštívili, a na něž se během staletí ztratila i jen vzpomínka. Po našem zániku uchovaly mladší kmeny něco z našeho vědění, znalosti, které vám pomohly budovat svůj vlastní svět dokonce i nyní v nebezpečí zániku.

Sdělení z opravdu vzdálené minulosti se objevují v různých formách, A jejich zkoumání by se vždy mělo zaměřit nejdříve na předávané znalosti. Zajímavou kapitolou jsou mapy, dochované ze vzdáleného dávnověku, s jejichž pomocí možná Kolumbus objevil Nový svět.

Některé z těchto map byly objeveny teprve nedávno, o některých se vědělo již před staletími, ale nikdo nepochopil jejich význam, dokud nebyla objevena trigonometrie a dokud nebylo prokázáno, že Země je kulatá.

Postupem času se staly součástí dokonalých map světa, kreslených se znalostí sférické trigonometrie, používané ke kartografickému zobrazení.

Tyto mapy byly zřejmě používány a obkreslovány dalšími generacemi námořníků a užívány jako mapy námořních cest, nekonečně dokonalejší, než mohly být úřední mapy světa, vzniklé ve starověku a středověku.

Z hlediska námořníků musely takovými být, protože pro mořeplavce znamenaly spíš prostředek pro přežití, než všeobecnou a obrazovou informaci. Originály, z nichž byly tyto mapy obkreslovány, byly zřejmě zničeny požáry nebo ztraceny při plenění velkých ústředních knihoven klasické doby, i když se mnohé z nich znovu objevily po pádu Konstantinopole.

Tyto kopie kopií naznačují, že kartografové, kteří nakreslili originály, museli být obeznámeni nejen se známým světem, ale s celým světem. Srovnáním kopií s moderními mapami se dá prověřit zeměpisná šířka a délka a poměrné vzdálenosti mezi totožnými místy, což bylo s pozoruhodnou a přesvědčivou přesností prokázáno ve studii profesora Charlese Hapgooda *Mapy dávnověkých králů moře*. Byli schopni zmapovat pobřeží amerického kontinentu, hory Jižní Ameriky, břehy a vnitrozemí Antarktidy staletí předtím, než byly objeveny. Ještě neuvěřitelnější je, že na mapě Piriho Reise z Istanbulu z roku 1513 je správně vyznačen topografický vzhled antarktické pevniny, i když je nyní ukryta pod stovkami metrů ledu, a to zřejmě již mnoho tisíc let.

Někteří cestovatelé znali tvar Země a uměli najít cestu kolem ní. Nakreslili mapy Ameriky a Karibského moře o dva tisíce let dříve, než Kolumbus dokázal, že tyto oblasti existují. Stejným způsobem navštívili a zmapovali Antarktidu mnoho staletí předtím, než kapitán Cook v osmnáctém století prokázal, že Antarktida neexistuje.

Výskyt pevniny Antarktidy na mapách světa před jejím objevením se dá vysvětlit tím, že kartografové patnáctého století, aby doplnili nepoznané oblasti světa, použili mapy, které se dochovaly z pradávných časů. A tak se stalo, že mapy nepoznaných oblastí, znovu a znovu překreslované z dávných map, byly často přesnější, než mapy oblastí, více nebo méně známých kartografům. Mercatorova mapa z roku 1538, znázorňující málo známé západní pobřeží Jižní Ameriky, byla přesnější než jeho mapa z roku 1569, kdy již bylo západní pobřeží lépe prozkoumáno. Hnací silou na cestě kapitána Cooka při hledání pevniny Antarktidy byla skutečnost, že se objevovala na tolika mapách, a jeho chybný závěr, že

Antarktida neexistuje, byl samozřejmě a jednoduše následkem toho, že se neplavil dostatečně daleko na jih.

Je zvláštní, že Claudius Ptolemaios, člověk s rozsáhlými vědeckými znalostmi, kustod knihovny v Alexandrii v druhém století před Kristem, autor slavné Geographica a muž s tak velkým vlivem, že jistě mohl mít k dispozici přesné mapy světa, je přesto nepoužil. Důvodem zřejmě bylo, že je považoval jen za zajímavé teorie a že soudil, že jsou nepřesné. Pro své vlastní mapy vzal za základ vzdálenosti v mílích, vypočítané metodou pedometru, používanou římskými legiemi, které skutečně měřily délkou kroku určité vzdálenosti od bodu k bodu, a že sice byl schopen změřit zeměpisné šířky, ale nemaje chronometr nebo podobný přístroj, nemohl měřit zeměpisné délky.

Mapa z roku 1513, pojmenovaná podle kartografa Piriho Reise, bývalého piráta, který se později stal tureckým admirálem, je zřejmě jen částí mapy světa, kterou nakreslil na základě map, pocházejících z doby stovek let před Ptolemaiem. Ten se stal slavným svými vlastními, méně přesnými mapami, když byl kustodem záznamů knihovny v Alexandrii asi 2 000 let předtím.

Mapa Piriho Reise byla objevena díky zajímavé sérii překvapivých shod okolností. Dávnověká obrázková mapa, nakreslená na gazelí kůži, byla nalezena v roce 1929 při úklidu věcí nahromaděných v harému paláce Topkapi v Istanbulu, dřívější Konstantinopoli, několik let poté, co Turci pod vedením Mustafy Kemala osvobodili dřívějšího sultána od jeho povinností i od jeho paláce a jeho harému.

Zpočátku se zdálo, že je to jen stará, nepřiliš zajímavá mapa pobřeží Španělska, Afriky a Jižní Ameriky, ale nepředvídaný písemný odkaz na Kolumba z ní udělal světovou novinku pro možnou spojitost s jeho ztracenou mapou, kterou použil při své první plavbě přes Atlantik.

V části, vztahující se k ostrovům v Karibském moři praví:

... zde se praví toto: že janovský bezvěrec, jehož jméno bylo Colombo, byl ten, kdo objevil toto místo. Například do rukou řečeného Colomba padla kniha, ve které našel zmínku, že na konci Západního moře, to je na jeho západní straně, že tam jsou pobřeží a ostrovy a všechny druhy kovů a drahých kamenů...

Kromě tohoto odkazu na Kolumba má však tato mapa i další zvláštnost: na rozdíl od jiných totiž ukazuje přesné zeměpisné délky. Kopie mapy se rozšířily do světových knihoven a byly komentovány mezinárodním tiskem. Ministr zahraničí USA, Henri L. Stimson, po přečtení zprávy v London News a možná i pod vlivem určitého vlastnického zájmu, který o Kolumba ve Spojených státech pociťují, požádal tureckou vládu, aby věc prozkoumala. V harému, navráceném do původního stavu, bylo provedeno neúspěšné pátrání po Kolumbově ztracené mapě a po chybějící části (nebo více částech) Reisovy mapy, načež byla záležitost opuštěna. Zdánlivá maličkost, která byla tehdy přehlédnuta, byla poznámka Piriho Reise, že při

sestavování své mapy použil staré námořní mapy a mapy světa ...nakreslené ve dnech Alexandra, pána Two Horns (dvou rohů), které ukazují obydlenu čtvrtinu světa...

Opět doklad toho, že některé mapy byly zachráněny před zničením záznamů o pravěku a poté používány arabskými a tureckými námořníky, později též Evropany.

Tyto mořeplavecké mapy obsahovaly sdělení, které bude správně pochopeno až mnohem později.

Jiná kopie mapy byla předána jedním tureckým námořním kapitánem Námořní hydrografické kanceláři USA ve Washingtonu, kde si nakonec našla cestu na stůl kapitána Arlingtona Malleryho, archeologa, který studoval staré mapy, zejména diskutabilní Norsovy mapy Grónska a Severního moře. Mapy s konečnou platností prokázaly alespoň Skandinávcům, když už ne latinským národům, že Ameriku objevili Vikingové.

Když dostal mapu Piriho Reise na stůl, četl právě Mallery - čirou náhodou - Geographic Journal, kde byl otištěn průřez ledovcem Grónska. Na stejné stránce byl popis a srovnání polárních ledových čepiček Arktidy a Antarktidy.

Při zkoumání dolní pobřežní čáry mapy Piriho Reise došel k závěru, že zobrazuje pobřeží Země královny Maud, přesně tam, kde má být, dokonce se všemi zátokami a ostrovy, ale bez ledu, který je nyní pokrývá.

Profesor Charles Hapgood, archeolog, historik a kartograf se ujal výzkumného programu, trvajícího několik let a zahrnujícího mnoho jiných námořních trasových map dávnověku, překreslených ze starých originálů. Naprostá souvztažnost zeměpisných znaků map s moderními mapami ukazuje, že originály nemohly být nakresleny bez technických znalostí, které dokonce ani renesance ještě neznala (chronometr, nutný k určení zeměpisné délky, byl neznámý až asi do roku 1780), nemluvě o obtížnosti provedení hlubinného průzkumu Antarktidy.

Při zkoumání mapy Piriho Reise je nápadné zvláštní prodloužení jihoamerické pobřežní linie, přestože je jinak zásadně správného tvaru. Tato nesrovnalost je výsledkem pokusu o převedení kulatého tvaru Země na rovinnou plochu. Na této mapě je první poledník ten, který prochází Asuánem v Egyptě. Při každém moderním zobrazení sféroidu na rovinnou plochu dojde ke stejnému zkreslení.

Je pozoruhodné, že dávnověcí kartografové, neznámo kdy v pravěku, nejen že věděli o pobřeží Antarktidy, ale byli obeznámeni s principem sféroidní projekce (a to ještě nevíme, kolikrát byly mapy nepřesně překreslovány).

Zakreslení pobřežní čáry Antarktidy je překvapivě a neočekávaně přesné. Profesor Hapgood požádal o zhodnocení svých závěrů, týkajících se mapy Piriho Reise z hlediska výsledků leteckého průzkumu; od USAF obdržel tuto zprávu.: ...Geografické podrobnosti na dolní části mapy souhlasí skutečně pozoruhodně s výsledky seismického řezu, provedeného napříč

ledovou pokrývkou v roce 1949 švédsko - britsko - norskou Antarktickou expedicí. To dosvědčuje, že pobřežní čára byla zmapována předtím, než ji přikryl led. V tom místě jsou ledové čepičky silné asi jednu míli. Nemáme představu, jak mohou být data této mapy slučitelná s předpokládaným stavení geografických znalostí v roce 1513.

Staré námořní mapy, i když jsou zdobené obrázky mořských panen, příšer a větrem nadutých tváří cherubínů, poskytují mnohdy informace, které nutně vedou k závěru, že jejich tvůrci měli buď podrobné znalosti Země, nebo neuvěřitelnou intuici. Na jedné z těchto map, kterou zkoumal francouzský akademik Filip Buache (1737), je vidět vodní cestu napříč Antarktidou, která (kdyby tam nebyl led) by dělila pevninu na dvě části; toto rozdělení bylo objeveno až v průběhu Mezinárodního geofyzikálního roku 1958. Pomocí nejmodernějších rezonančních zařízení lze nyní zjistit, že kdyby ji nekryl led, byla by Východní Antarktida od Západní Antarktidy oddělena podél linie Transantarktických hor. Nyní led pokrývá část moře v Byrdově podledovcové pánvi, která je v zemi Marie Byrdové, a v konečné fázi spojuje Weddellovo a Rossovo moře. I když pevnina Antarktidy vypadá jako jednolitá masa ledu, víme nyní, že to jsou ve skutečnosti dva gigantické ostrovy. Ale jak mohli tvůrci pravěkých map, které zkoumal Buache, toto vědět sta nebo možná tisíce let předtím, než byla Antarktida objevena oficiálně?

Na části mapy světa Orance Finného z roku 1532 je vidět antarktickou pevninu, která byla objevena až v roce 1818 a v místech, která nyní pokrývají ledovce, jsou na ní vyznačeny řeky. Ibn ben Zarova mapa Středoziemního a Egejského moře je velmi přesná co se týče linie pobřeží, ale jsou na ní vidět (spolu se známými ostrovy) i ostrovy, které dnes neexistují, nebo alespoň už neexistují nad vodou, jak tomu možná bylo koncem poslední doby ledové, kdy hladina zemského oceánu byla podstatně nižší.

Další exkurze do dávné minulosti se udala na turecké mapě Hadji Ahmeda z roku 1559, na níž je vidět nejen západní pobřeží amerického kontinentu, ale která očividně ukazuje pevninský most mezi Sibiří a Aljaškou. Dá se předpokládat, že Hadji Ahmedův zdroj informací pochází z konce poslední doby ledové, kdy američtí Indiáni spolu s různými druhy zvířat táhli přes oblast, která se později stala Beringovou úžinou. Tento předpoklad uspokojil tu část amerických antropologů, kteří zastávali názor o asijském původu Indiánů.

Práce profesora Hapgooda je podnětná a přesvědčující, zejména pokud je člověk schopen si tyto informace ověřit pomocí komplexního použití srovnávacích tabulek zeměpisné délky a šířky a geometrické projekce, jakési udělej si sám v archeologickém výzkumu, vyústující v dost přesvědčivý závěr. Jak říkal sám profesor Hapgood: Za časů Řeků byli matematici v předstihu před mechanickým vybavením:

nebyl přístroj pro snadné a správné určení zeměpisné délky míst. Nicméně mapa Piriho Reise a další mapy, které stále studujeme, se zdají naznačovat, že takový přístroj nebo přístroje existovaly a že byly používány lidmi, kteří velmi přesně znali správnou velikost Země. Zdá se, že museli být velmi dobře obeznámeni s americkým kontinentem, a museli zmapovat pobřeží Antarktidy.

V Popul Vub, kronice mayských Indiánů Střední Ameriky, která se z dávnověku zachovala, existuje zvláštní zmínka, podivně se hodící k pojetí někdejší světové kultury.

Tvrdí se v ní, že ...první rasa, zdatná ve všem vzdělání...zkoumala čtyři kouty obzoru, čtyři body nebeské klenby a kruhové pohyby Země.

Někdy změnil naše chápání technického vývoje ztracených věků jeden docela malý artefakt, který způsobí podobný šok, jaký bychom zažili třeba při nalezení starověkého zapalovače nebo kapesní svítilny. Pokud však nebyl takový předmět nalezen ve správné době, byl obvykle umístěn v muzeu a opatřen štítkem rituální předmět, nebo v záchvatu upřímnosti nástroj; použití neznámé.

Archeologové a amatérští archeologové (slovo amatér naneštěstí dostalo v oboru archeologie a historie nepřilíživý význam) často dumali nad některými z těchto neurčitelných předmětů a někdy je identifikovali nejprekvapivějším způsobem.

Německý inženýr Wilhelm König uzavřel v roce 1936 smlouvu s městem Bagdádem na projekt stavby kanalizace.

V bagdádkém muzeu ho zaujalo několik plochých kamenů a váz, označených jako rituální předměty. Později našel v troskách budovy staré asi 1 700 let vázu s měděným vnitřním válcem, která byla zevnitř vylita asfaltem.

V následné zprávě uvedl: Do horního konce válce byla nacpána tlustá zátka z asfaltu. Uprostřed zátky byl masivní kus železa. V podstatě to byla elektrická baterie.

Nevíme zda takový nález naznačuje větší všeobecné užití elektřiny v době, kdy elektřina ještě neměla být známa, nebo zda to neukazuje jenom pokročilou techniku pozlacení šperků, pro níž byl předmět určen a od té doby na Středním východě užíván. V každém případě to je provokativní náznak možného užívání elektřiny tisíce let před Benjaminem Franklinem a jeho drakem.

Náznak, že elektřina byla kdysi užívána v Mezopotámii při výrobě šperků, připomíná důležitost ženského prvku v rozvíjející se civilizaci: v nejstarším dosud objeveném železném dole v Ngwenya, starém 43 000 let, se zřejmě dolovala hematitová ruda (kysličník železnatý, který je podstatou železné rudy), používaná v kosmetice. Elektrolytické pokovování se zřejmě používalo i v předincké kultuře Chimú v dávnověkém Peru, kde vykopávky u Chán Chán na přímořské planině odhalily nádherné měděné předměty, celé pozlacené nebo postříbřené, a šperky vyrobené ze stříbra a pozlacené. Jen těžko si lze představit, jak by tyto výrobky mohly být zhotoveny bez elektrolýzy. A přitom je vytvořila starší kultura než ta, kterou objevili španělští dobyvatelé, a která ke spokojenosti Španělů užívala pro své výrobky masivní zlato a stříbro.

Zda byla v nějaké vzdálené epoše užívána elektřina ke svícení, není známo. Existují však překvapující zmínky o znalosti přirozených vlastností zlata, které se nám dochovaly z popisu Temple of Solomon (viz Histoire Inconnue des Hommes: Robert Charroux). Tato svatyně má dvacet pět dlouhých, ostrých železných prutů, zasazených podél zlaté střechy s okapy, svádějícími vodu do nádrží. Jiná zmínka o ochraně před bleskem se dochovala od řeckého fyzika Ctesias z roku 400 před Kristem, který hovoří o užívání kovaných mečů v Egyptě, zasazených do země a směřujících vzhůru, které odvracejí účinky bouří.

Mimoto existuje určitá záhada, spojená s osvětlením ve starověku nebo v předhistorické době, vedle ohně z ohniště, loučí, svící, olejových lamp nebo smolných pánví.

Jak to vyjádřil John Pfeiffer, když se zmiňoval o užití ohně, světla se rozsvítila asi před 750 000 lety, a od té doby až do moderního osvětlení byly vyzkoušeny všechny možné metody, včetně nepřímého osvětlení a regulace osvětlení ve starém Orientě. Ale některé otázky zůstaly nezodpovězeny. Stále nikdo nevysvětlil, jak bylo možno malovat a rýt na zdech podzemních chodeb egyptských hrobek, zejména pod Velkou pyramidou v Gize v Egyptě, bez znalosti elektrického světla, když na nízkých stropěch nejsou stopy po tehdy známém osvětlení.

Připomíná to podobnou záhadu v inckých a předinckých zříceninách Jižní Ameriky, kde na nízkých stropěch místností a chodeb, kde se prostě muselo svítit, nejsou žádné stopy začernění kouřem. Krom toho opakované

zprávy z doby před několika sty lety až do přítomnosti od nezkrocených Indiánů z povodí horní Amazonky - rozsáhlé oblasti pod zeleným mořem stromů, která je tak málo prozkoumaná jako žádná jiná část Země - prozrazují, že zapomenuté bílé kmeny stále obývají kyklopská města, z nichž v noci září podivná světla z kamenných oken. Plukovník Fawcett, britský badatel a spisovatel, ale i jiní badatelé považovali tyto kmeny za pozůstatky staré kultury, která si uchovala po svých předcích mimo jiné i znalost osvětlení. Když byl plukovník Fawcett ve dvacátých letech tohoto století na expedici, hledající jedno z těchto ztracených měst, zmizel, a ani opakované pokusy jiných expedicí o jeho nalezení nebyly úspěšné. Severní, Jižní a Střední Amerika spolu s ostrovy Karibského moře jsou nejbohatšími zdroji toho, čemu se dá říkat vzkaz z minulosti. Je však velmi obtížné určit dobu vzniku určité věci v minulosti bez písemných zpráv, zejména když většina předmětů, které máme k dispozici, je z drahých kovů, z kamene nebo z kameniny, tedy z materiálů, jejichž stáří dosud neumíme určit. Fascinující stránkou americké archeologie, zabývající se touto epochou, je velké množství nálezů vyobrazení dávno vyhynulých zvířat, a skutečnost, že vyhynulá zvířata jsou zpodobňována mnoha způsoby: ve tvaru mohyl, jako ohromné kamenné sochy, jsou nakreslena na kamenině, vyryta do kamene, jako reliéfy ve svatyních nebo ve tvarech předmětů běžné potřeby.

Ve Spojených státech v Elephant Mound ve Wisconsinu je při pohledu z výšky jasně rozeznatelný tvar slona nebo mamuta; v architektonických památkách v Palenque v Mexiku,

stejně jako v maskách slona v aztéckých plastikách, se zase vyskytuje něco, co silně připomíná hlavu slona se zdviženým chobotem. Na staveništi letiště blízko Cali v Kolumbii byly objeveny zlaté kotouče s rytými kresbami slonů (připomínají existenci hřbitova slonů nebo mastodontů nedaleko Bogoty, který je obvykle datován před příchod civilizovaného člověka.) V Brazílii, v oblasti Amazonky, byla objevena do skály vyrytá přesná podoba nosorožců a kresby čehosi, co se podobá dinosaurovi.

Na Marcuhuasi Plateau v Peru se vyskytují skály a skalní útesy, přitesané do tvarů podobných lvům, hrochům a jiným zvířatům, o kterých se neví, že by v této oblasti kdy žila, zatímco na nalezených keramických výrobcích neznámého stáří, (odhad stáří Tiahuanaco se pohybuje mezi 3 000 až 12 000 lety) je znázorněn vyhynulý toxodon, hrochu podobné zvíře dávnověku, což naznačuje, že lidé, kteří ho nakreslili, ho asi viděli.

V údolí Nazca v Peru, severně a jižně od města Nazca, asi 250 mil od Limy, existuje zvláštní a záhadný systém pozemních značek. Skládá se z řady rovnoběžných a křížujících se čar podobajících se cestám nebo zobrazením nasměrovaných stezek. Tyto čáry byly dlouho považovány za cesty Inků, avšak na rozdíl od pozoruhodného skutečného systému cest Inků nikam nevedou, ale tvoří labyrint lichoběžníků, trojúhelníků, čtverců a jiných geometrických útvarů nebo přímých čar bez zřejmého vzoru. Jiné stezky při pohledu shora tvoří ohromné obrazce ptáků, pavouků, želv, jaguárů, opic, hadů, ryb včetně velryby, obrovské lidské postavy a jiné tvary neznámých věcí. Byly vytvořeny neznámo kým, ale dlouho před příchodem Inků, možná před patnácti stoletími. Tvoří je brázdy v tvrdé zemi, do skály vyškrábané kresby a malé kopečky, souvisle postavené ve shodě s terénem. Velké obrazové znaky na stěnách údolí v blízkém okolí byly známy již dříve, ale celý rozsah čar nebo cest v Nazca byl zjištěn, až když byly opakovaně pozorovány ze vzduchu během zavodňovacích prací. Z povrchu terénu jsou sotva rozeznatelné.

Když pojedete po panamerické dálnici přes Nazca, projedete sice shlukem těchto cest, ale uvidíte z nich jen velmi málo. Tento úžasný souhrn vzorů a tvarů se dá posoudit jen ze vzduchu, odkud je po všech těch uplynulých staletích stále jasně viditelný a podstatně rozdílný.

Čáry a obrovské vzory pokrývají oblast více než 60 mil dlouhou a v některých místech, včetně symbolů na úbočích okolních kopců a hor, více než 10 mil širokou. Rovné čáry jsou velmi přesně vyměřeny, což je další nevysvětlitelná zajímavost, když se uváží velikost území a doba provedení. Čáry se někdy táhnou jen několik yardů, jindy celé míle zachovávají naprostou přímost, i když v některých případech překračují hory.

O účelu tohoto systému čar bylo již vysloveno a napsáno hodně úvah. Hodně se uvažovalo o možnosti, zda tyto čáry nejsou předhistorické přistávací plochy pro meziplanetární letce, nebo dokonce zprávy kosmonautům.

Tento úlet do fantazie kupodivu nachází ohlas v pravěké peruánské tradici, v legendě o bohyni Orejoně, která přistála ve velké lodi z nebe.

Poněkud méně vzrušující, i když stále fascinující vysvětlení nabízejí dr. Paul Kosok a dr. Marie Reicheová.

Když dr. Kosok zkoumal systém čar přímo na místě, zastavil se na jednom kopci, na konci široké čáry, od níž se paprskovitě rozbíhaly další. Bylo 22. června, tedy den, kdy je pod rovníkem zimní slunovrat. Když slunce zapadalo za obzor, dotklo se čáry, na níž stál se svou ženou.

Tato pozoruhodná náhoda ho přivedla k domněnce, že záhadný systém čar souvisí s astronomií, a jeho další zkoumání potvrdila, že mnoho z těchto čar je pro astronoma jasně a srozumitelně čitelných; vztahují se k drahám planet, Slunce a Měsíce a k výpočtům, které se týkají slunovratu a rovníkosti. Dr. Reicheová na základě šetření na místě tyto nálezy potvrdila, podrobně zpracovala a dokonce určila z drah sledovaných v poušti hypotetické datum (500 let před Kristem) vytvoření této největší knihy o astronomii na světě stanovením stupně roční odchylky u zvolených stálých hvězd.

Byly tyto ohromné astronomické mapy vytvořeny pro někoho, kdo je měl vidět z výšky? Pokud ano, tak ten někdo byli s největší pravděpodobností bohové, kteří byli vzýváni a usmiřováni, aby nejen udržovali Slunce, Měsíc, planety a souhvězdí na jejich cestách nebo drahách, ale aby také bděli nad zachováním klimatu.

Ohromné symboly možná představují souhvězdí zvěrokruhu nebo jiné hvězdné skupiny.

Pravěká Amerika byla zřejmě plně zaujata svou službou nebesům, která měla vše udržet v chodu. Kmeny a národy se považovaly za odpovědné za správný chod kosmu. Středisko incké kosmologie byla Intihuatana, sloup slunce, kamenný sloup postavený na místě, kam přesně za slunovratu padá stín slunce. Nejstarší americké kultury se nejvíce zajímaly o astronomii a matematické výpočty; teprve později si Aztékové začali udržovat přízeň nebes stále vzrůstajícím počtem lidských obětí, úplatkem, který, jak Aztékové později shledali, nebyl vítaný.

Ony obrovské stavby, díla kulturně vyspělých lidí, kteří však zmizeli ještě před objevením Ameriky Kolumbem, jsou časté i v jiných koutech amerického kontinentu. Téměř 200 mil na jih byly nalezeny podobné obrazce, včetně hvězd, vyryté do skal a strmých stěn. V Kalifornii v oblasti řeky Colorado pokrývají mnoho akrů země obrázkové znaky, které se skládají z vrstev a táhlých vyvýšenin z chlazených malých kamenů; technickou stránkou se shodují s obrazci u Nazca, a také obsahují zobrazení obrovské lidské postavy. Nazývají se Mojave Maze, i když dosud žijící Indiáni kmene Mojave popírají o nich jakoukoli vědomost. Většina obrazců byla zničena v roce 1880, když v těchto místech byla budována železnice.

Snad nejpůsobivější z pravěkých pozůstatků je Candelabra (rozvětvený svícen) v Andách, 800 stop dlouhá, vytesaná do nebetyčné strmé stěny u Paracasu v Peru, viditelná daleko z Tichého oceánu. Toto nesmírné rytecké dílo je podobné sloupkovému svícnu, trojzubci nebo vidlím a

zdá se být namířeno směrem k údolí Nazca jako gigantický ukazatel směru. Když si španělští dobyvatelé díla poprvé všimli, považovali je za nebeské znamení - nejsvětější Trojici - a vysvětlovali si je jako signál: - pokračuj k dobývání, pokřesťanšťování a zotročování misijního obyvatelstva.

Při zkoumání tohoto 800 stop vysokého ryteckého díla Španělé zjistili, že ke střední vidlici je připevněno obrovité lano a zjistili, že ke dvěma vnějším ramenům byly kdysi připoutány další provazy a lana, které tvořily jakýsi přístroj neznámého užití.

Robert Charroux předložil vysvětlení (viz Histoire Inconnue des Hommes Depuis Cent Mille Ans) nabídnuté peruánským komentátorem - Beltránem Garcíou. Ten se domnívá, že Candelabra byla asi přílivový a odlivový počítačový stroj, ale také ...systém vybavený vyvažovacími závažími, odstupňovanými žebříky a provazy, klouzajícími po kladkách, v podstatě gigantický a přesný seismograf, schopný zaznamenávat zemní vlny a seismické otřesy, vznikající nejen v Peru, ale po celé planetě...

Jiní komentátoři povolili uzdu fantazii natolik, že podle nich je Candelabra v Paracasu ukazatel, namířený k přistávacím plochám v Nazca.

Jako podivný důkaz takových domněnek se skutečně ve sbírce zlatých předmětů v Banco de Colombia objevil starobylý předmět z Jižní Ameriky, přibližně 1 000 let starý, který se značně podobá letadlu poměrně moderní konstrukce. Když byl vystaven ve Spojených státech, upoutal pozornost dr. Ivana Sandersona, biologa, archeologa a spisovatele. Sporný, neidentifikovaný předmět vypadal jako nějaký druh mola nebo jiného hmyzu, nebo plochá ryba, ale při prohlídce silnou lupou došel dr. Sanderson k názoru, že by to mohlo být znázornění spíš mechanického předmětu, než něčeho stvořeného přírodou.

Dr. Sanderson, který jako biolog věděl, jak má hmyz nebo ryba vypadat, měl stále větší zájem o tento předmět, který sice byl podobný letadlu, ale měl jeho méně důležité znaky. Také mu ale chyběly znaky známých ryb, ptáků nebo hmyzu. Například na okrajích deltovitých křídel bylo něco jasně podobného křídélkům na nosných plochách letadla nebo výškovým kormidlům. Tělo hmyzu nebo ryby, i když bez větší části hlavy, mělo pravouhloú přední část jako staromódní Rolls-Royce. Ocas nebyl jednoduše vztyčený jako ocas ryby, ale měl ohnuté okraje jako ocas moderních letadel, a jakoby promáčknuté sedadlo bylo na místě, kde by normálně byl pilotní prostor.

Další zasvěcené názory přišly od jiných technických autorit, mezi kterými byl i J. A. Ulrich, inženýr, stíhací a zkušební letec německých raketových letadel. Ulrich se domníval, aniž byl předem informován o co jde, že záhadný zlatý předmět je stíhačka F 102. Všiml si, že křídla jsou na koncích trochu stočena dolů, jak je nutné pro letadla s kolmým vzletem a má tvar ...vysloveně tryskového letadla. Poznamenal, že kormidlo bylo obvyklého tvaru a útvary na konci modelu by mohly být brzdové klapky, ne výšková kormidla; letadla bez zadních výškových kormidel mají stejný tvar jako nové švédské letadlo firmy SAAB.

Protože se zlaté výrobky nedají přesně datovat, byla zde možnost, že šlo o podvržené letadlo; to znamená, umístěné náhodou nebo záměrně do pozdějšího nálezů z nedávnější doby. Domorodí obyvatelé Nové Guineje napodobují primitivním způsobem všechny formy moderních vynálezů, které se k nim dostaly. Věří, že byli během druhé světové války navštíveni bohy, kteří sestoupili s nebe v létajících lodích a přinesli jim dary. Stále se snaží přilákat bohy zpět tím, že vyrábějí primitivní modely letadel, letišť a hangárů a kladou je k rytinám do kamene starých svatyn v Balinese, které zobrazovaly Holanďany, někdy jedoucí v automobilech, jindy jak utlačují domorodce (v době, kdy bylo ještě únosné domorodou populaci utlačovat).

Nicméně motiv cestování vzduchem se ve starých mýtech a pověstech stále opakuje. Ikaros, Kréťan s křídly spojenými voskem, který podle pověsti letěl příliš blízko k Slunci, Eliáš a jeho ohnivý vůz, Babyloňan Endiku, který byl odvezen do nebe (z našeho pohledu spíš na cestu vesmírem) a hlásil, že pevnina připomíná kaši a moře kád' vody, přistání bohyně Orejony (nebo Orellany) u Tiahuanaco a časté zmínky o létajících vozech v indickém díle Mahabharata. Všechny tyto případy jen dokazují, že lidé minulých věků často přemýšleli o možnosti cestovat vzduchem. Tak či onak existuje provokativní soubor pokynů v indické Samarangana Sutrahara, jak si postavit vlastní viman (tak Hindu říkají létajícím vozům). Tyto instrukce udělej si sám obsahují některé dosti překvapivé podrobnosti:

... trup musí být silný a odolný jako velký, letící pták, a z lehkého materiálu. Dovnitř se musí dát rtuťový motor a pod něj kovové topné zařízení. Pomocí skryté síly ve rtuti, která uvede do pohybu hnací vzdušný vír, člověk sedící uvnitř může cestovat velkou dálku po nebi nejnádhernejším způsobem.

Stejně tak při použití předepsaného návodu se dá postavit vimana tak velká jako svatyně boha-v-pohybu. Do vnitřní struktury se musí zabudovat čtyři mohutné nádrže rtuti. Když se tyto zahřejí říditelným plamenem z kovového zařízení, vimana vyvine pomocí rtuti obrovskou sílu. A najednou se chová jako perla na nebi.

Nad to, když se tento kovový motor se správně spojenými švy naplní nutí a plamen zavede k horní části, vyvine burácení jako když řve lev...

Přesnější vzkaz z daleké minulosti, důkaz vysoké úrovně dosud neznámé civilizace, jsme získali ze dna Egejského moře, kde ležel asi 2 000 let a ještě dalšího půl století byl uložen v muzeu, než se s konečnou platností zjistilo, co to je - computer pro určování drah hvězd.

Moře, zejména vnitrozemská moře jako Středozevní a Egejské, se ukázala být archeologickou pokladnicí, protože na jejich dně je stále ještě většina toho, co do nich od pradávných časů spadlo, kleslo nebo bylo hozeno. V roce 1900 objevili řečtí lovci mořských hub poblíž ostrova Antikythéra potopený náklad nádherných řeckých soch, pravděpodobně kořist z Řecka na cestě do Říma.

Mezi bronzovými sochami, obtížně vyzdvihovanými potápěči ve skafandrech, kteří s nasazením života pracovali ve značných hloubkách, byl předmět, který vypadal jako několik bronzových a dřevěných kusů slepených dohromady. Prohlásili jej za neidentifikované úlomky sochy nebo za dětskou hračku, protože to mělo něco jako kola, a odložili jej stranou, dokud se nezjistí, kam se hodí.

Jak se ukázalo, nehodil se nikam, ale sám o sobě to byl pozoruhodnější nález, než všechny krásné sochy dohromady.

Protože když dřevo vyschlo, objevil se převodový mechanismus s nápisy a značkami, které, kdyby se daly vysvětlit, prozradily by jistě překvapivé informace.

Trvalo několik let, než byla záhada objasněna díky práci mnoha archeologů, od profesora Staise, který první zjistil účel mechanismu, až k Deanu Merritovi, který časově umístil druh písma do prvního století před Kristem a k Derekovi de Solla Priceovi a Georgeovi Stamiressovi, jejichž výzkum číselníků a mechanismů stanovil jeho podstatu a použití.

Promyšlený systém převodů, destiček a číselníků umožňoval ovládání miniaturního planetária, které mechanicky doplňovalo informace o fázích, východech a západech Měsíce, planet a souhvězdí zvěrokruhu a dalších jasných hvězd. Tento systém pracoval na principu velmi složitých a důmyslných hodin. Koordinace různých soustav převodů předpokládala diferenciální systém soukolí. Profesor Price prohlásil: Nikde se nezachovalo nic podobného tomuto přístroji. Z žádného vědeckého textu nebo zmínky v literatuře není známo nic, co by se s tímto dalo srovnat.

Price byl dále přesvědčen, že tento nebo podobné modely by mohly být předchůdci moderního planetária nebo také mechanických hodin. Nezvyklé je to, že první hodiny ze středověku byly velice komplikované a komplexní a zřejmě víc zaměřené na fáze Měsíce a planet než na určování času, přičemž funkce určení času logicky vyplynula z funkce první.

Dr. Price si všiml podobnosti s computery, uvádějícími do pohybu kalendáře z pozdější arabské civilizace a poznamenal:

Zdá se pravděpodobné, že tradice Antikythéry byla součástí velkého souboru vědomostí, které byly dávno zapomenuty, ale byly známy Arabům... vyvinuty a předány do středověké Evropy, kde se staly základem pro celou řadu vynálezů na poli hodinářství ...

Další materiál z nálezů od Antikythéry stále leží na mořském dně, příliš hluboko na to, aby jej v dnešní době bylo možno zachránit. Ale dna světových oceánů a moří jsou pro archeology plná příslibů. Neboť moře, Homérova vínově temná cesta, byla skutečná cesta, velká komunikace dávnověku. Další, dokonce neobvyklejší nálezy než jsou sochy a jiné předměty, ale i celá města pravděpodobně budou na pevninských prazích (šelfech) i na samotném

mořském dně a nakonec se možná stanou vodítkem k objevu civilizací, které předcházely tu, kterou známe.

Kapitola třetí.

ZTRACENÁ ZNALOST DĚJIN.

O dávných dobách se nám zachovalo velmi málo záznamů. Nicméně, když se uváží nesnáze s jejich uchováním a změny, kterými prošly, je zázrak, že jich máme alespoň tolik. Většina zaznamenaného materiálu se dochovala až do naší doby jen díky tomu, že byl vytesán do kamene, namalován nebo vyryt do stěn hrobek, vypálen na hliněných tabulkách nebo napsán na pečetích. Takový materiál je často oslavné nebo vzpomínkové povahy. Jen vzácně se jedná o popisné nebo kronikářské záznamy, které by nám poskytly informace o minulosti, které tedy musíme získávat z jiných pramenů.

Staré knihy, ve skutečnosti dlouhé papyrové nebo pergamenové svitky, byly přechovávány v knihovnách ve velkých metropolích nebo v sídelních městech, a mohly být ručně opisovány pro knihovny soukromých osob jen tehdy, jestliže k tomu zájemce měl povolení a dost vzdělaných otroků, kteří by takovou práci udělali.

Tento fakt omezoval počet výtisků jakéhokoli rukopisu, který byl navíc při opisování vystaven nebezpečí ztráty nebo poškození.

Většina staré literatury byla zničena požáry, ať už náhodnými nebo záměrně založenými. Mnoho starých knihoven padlo za oběť drancování, jako třeba při zničení Persepole, hlavního

města perské říše, vypáleného při dobytí Alexandrem Velikým, nebo při zničení fénických a kartaginských knihoven Římany v roce 146 před Kristem, při pozdějším vydrancování Říma a jiných měst při pádu říše římské a při následném opakovaném drancování Konstantinopole.

-děsnou ztrátu knih zavinil Julius Caesar, když po dobytí Alexandrie založil požár v tamní knihovně. Sám ale pohotově odmítl odpovědnost a obvinil ze zničení knih alexandrijské občany, kteří se mu postavili na odpor.

Knihovna v Alexandrii však přežila svou zkázu a znovu se stala střediskem vzdělání a hlavní pokladnicí knih ve středomoří. Vydržela až do vlády Omara, třetího kalifa islámu.

Po dobytí Alexandrie generálem Amru v roce 636 po Kristu nařídil Omar, aby byly svitky použity k vytápění městských lázní. Topilo se jimi celých šest měsíců. Kalif prý prohlásil: Obsah těchto knih buď je v souladu s Koránem, nebo není. Pokud je, Korán je postačující bez nich; když není, jsou zhoubné. Ať jsou tedy zničeny!

Po dobytí Alexandrie byly mnohé svazky, které unikly ohni, záměrně zničeny přehorlivými prvními křesťany na výslovný rozkaz biskupů. Jejich cíl a základní zdůvodnění byly velmi podobné důvodům Omarovým, i když ho časově předcházeli o několik století.

Další prokázanou příčinou zkázy starých psaných prací bylo jejich používání k psaní nových materiálů, vymazávání, vyškrtávání nebo ukrytí původních rukopisů, zejména v raném středověku, kdy nové rukopisné materiály vznikaly ve stále menším množství. Mnohé staré rukopisy byly dokonce v Egyptě užívány jako součást obalu mumie, což byl hrůzný, ale kupodivu účinný způsob, jak některé z nich zachovat.

Kromě destrukce starých rukopisů v oblasti kolem Středozemního moře a na Středním východě v důsledku válek, výbojů nebo náboženského fanatismu nacházíme ojedinělý a velmi svérázný příklad vymazání zapsané minulosti v historii Číny. Aby sám sebe učinil nesmrtelným, Shih Huang Ti, vládce - sjednotitel z dynastie Chin (která dala Číně jméno) rozhodl, že čínská historie bude začínat jeho osobou. Ve třetím století před Kristem přikázal spálit všechny knihy (dokonce i knihy o Konfuciovi) a vědce poslal stavět Velkou zeď, aby je pozvolna zničil. Vládce zachoval jen knihy pojednávající o medicíně, zemědělství a nekromantice (věštění pomocí duchů mrtvých). I když v rané čínské civilizaci došlo k významnému vědeckému pokroku, nevíme, jaké znalosti a jaké informace se ztratily. Ale některé dodnes používané léčebné metody, jako například akupunktura, vznikly v této době.

Užívání kompasu je příkladem vědeckého objevu, který se zachoval jako kouzlo, když jeho pravý účel byl již zapomenut a musel být znovu objeven. Čínští nekromantové užívali k předpovídání osudu leštěné uzavřené misky, někdy jako misky vah, někdy napůl plovoucí. Tyto artefakty sloužily také pro určení směru pro lodě pro pozemní dopravu, protože jazýčky ukazovaly na sever a na jih. Jižní pól byl pravěkými Číňany (možná pro vzpomínku na někdejší cesty?) považován za hlavní.

Není zcela jasné, zda staří Číňané sami vyvinuli výbušniny, nebo zda již je znali ze starších pramenů, třeba od pravěkých obyvatel Indie. Používání výbušnin se na Dálném východě objevilo daleko dříve, než jsme původně předpokládali, ne však pro účely ohňostrojů, tedy vlastně pro zábavu, ale jako zbraň. Indové použili některé druhy výbušnin proti Alexandru Velikému a Číňané používali raketové střely proti Mongolům a proti tureckým vetřelcům. Proti moderním útočníkům vybojovala dynastická Čína kupodivu jen jedinou úspěšnou bitvu. Ta se odehrála téměř před 200 lety, na začátku poslední dynastie, a Čína tak zmařila dobovačné tažení Ruska na východ.

Je pravda, že Rusové měli střelné zbraně, ale přestože Číňané proti nim měli jen luky, šípy, meče a oštěpy, použili též útočné rakety.

Podle posledních zpráv čínští vědci v současné době znovu zkoumají historické dokumenty, a to nejen pro zaplnění mezer v historii, ale také aby zjistili, jaké vědecké poznatky by se z těchto dokumentů, psaných více nebo méně zastřenou formou, jak bylo zvykem v dávných dobách, daly ještě získat. Podobný výzkum starých arabských záznamů se provádí v Rusku i v arabských zemích, a všichni hledají informace o raketách, výbušninách a o chemických reakcích. Je to dědictví minulosti, které se zachovalo ve velkých muslimských centrech v Cordobě, Granadě, Káhiře a v Bagdádu, jako například mapa Piriho Reise. Tyto informace svědčí o vědeckém pokroku v minulosti a jsou důležité pro předpokládaný vývoj budoucnosti.

Ničení starých záznamů pokračovalo s objevením a dobýváním Nového světa, když například v Yukatánu začátkem šestnáctého století biskup Diego de Landa nařídil spálit všechny kroniky Mayů, které našel. Pravděpodobně tak zničil možný klíč ke čtení hieroglyfů vyrytých do kamene, nebo tří knih, které pálení přečkaly. Jejich počet vzrostl na čtyři v roce 1971, když se ze spolehlivého pramene objevila další kniha.) Nutno poznamenat, že se biskup de Landa začal znovu zajímat o materiál, který zničil a v popleteném zmatku archeologického průzkumu vymyslel imaginární abecedu vyslýcháním přeživších Mayů, kteří mu v úzkosti řekli cokoli chtěl slyšet. (Mayský systém písma se skládá nikoli z písmen, ale z hieroglyfů, z nichž i dnes jsme schopni rozpoznat jen málo.) Tato mayská abeceda, která nikdy neexistovala, přežívala a působila značné potíže mnohým badatelům devatenáctého století, jako v případě, kdy vymyšlenou abecedu de Landy použili dva francouzští učenci k překladu části dochované knihy Mayů - Codex Troano.

Brassuer de Bourbourg a Auguste Le Plongeon se domnívají, že část, kterou zkoumají, popisuje potopení země hliněných kopců Mu...do oceánu spolu s jejími 64 miliony obyvateli...před 8060 lety. Připomíná to vyjádření historika Roberta Silverberga, týkající se podobného případu ...má kolem sebe kouzlo bláznovství jako nestvůrný most sestavený z párátek...

Z dávnověku máme k dispozici velice málo zpráv, které můžeme zkoumat, a mnoho těch, které neumíme správně číst nebo těch, které sice umíme číst, ale které byly mnohokrát přepisovány ze starých záznamů s chybami a vynecháváním (námořní mapy z dávnověku se zdají být tím méně přesné, čím vícekrát byly překreslovány).

Přesto stále odhalujeme záhadné a nevysvětlitelné souvislosti v odborných znalostech o minulosti.

Jsou zřetelné náznaky, že lidé v dávné minulosti měli jisté astronomické a jiné odborné vědomosti. Ale v mezích toho, co jsme si až dosud mysleli o úrovni technických znalostí té doby, nebyly takové objevy možné. Zdá se, že velká část těchto znalostí pochází z mimořádně ranného úseku vývoje, nebo že je kmeny a národy měly již ze svého rannějšího kulturního období - jako by už tuto znalost měli, když jejich kultura začínala, místo aby ji pomalu vyvíjeli.

Máme jasné náznaky, že Babyloňané věděli daleko více o astronomii, než kmeny, které přišly po nich v průběhu staletí mezi dávnověkem a renesancí. Některé z těchto znalostí byly získány v dávných časech (nebo byly zděděny) a dochovaly se často ve formě pověstí.

Znovu a znovu se vynořovaly v neočekávaných místech a v dobách, kdy by takové informace logicky neměly být známé. Považujeme například za velmi nepravděpodobné, že by Babyloňané používali celkem moderní teleskopy, ale přitom bez jejich použití prostě nemohli objevovat, zaznamenávat a předávat některé ze svých astronomických poznatků.

Průkopníky v bádání o prvotních civilizacích Mezopotámie, mezi něž patřil například Rawlinson, překvapilo, když objevili, že Babyloňané znali jisté nečekané podrobnosti o planetách. Rawlinson pokládal za možný ...zřetelný důkaz, že pozorovali čtyři satelity Jupiteru a tudíž byl pádný důvod věřit, že byli obeznámeni i se sedmi satelity Saturnu...

Babylonské knihy psané klínovým písmem na vypalovaných kameninových válcích nám vypovídají o Venušiných rozích, které my popisujeme jako Venušiny fáze, které však nejsou rozeznatelné bez použití teleskopu.

Souhvězdí, které my stále nazýváme Štír, jak se mu říkalo od dávných časů, nevypadá jako štír; podobá se mu však, když je v souhvězdí teleskopem viditelná kometa, která tvoří ocas štíra. Je dost zvláštní, že také Mayové označovali štíra stejným slovem. Buď význam, který mělo, vyšel ze společné tradice, nebo měli staří Mayové nějaké prostředky k rozpoznání ocasu komety ze svých masivně stavěných a přesně zaměřených hvězdáren v džungli.

Jestliže je získaná odborná znalost po věky předávána, může nabýt formu pověsti. Babyloňané a jejich předkové Sumerové, stejně jako ještě starší národy, pozorovali každý měsíc se navracející souhvězdí zvěrokruhu a jejich tvary a dali jim jména lidí, věcí a

živočichů. Souhvězdí zvěrokruhu jsou dokonce i nyní stále víc důležitá pro široké vrstvy obyvatelstva.

Hliněné tabulky z Mezopotámie stále přetrvávají na celém světě ve velkém množství. Některé byly zničeny ohněm válek, zatímco jiné byly naopak ještě tvrději vypáleny a přetrvaly města i kultury, které je vytvořily. Část královské knihovny Ašurbanipala, asyrského vládce, je vystavena v Britském muzeu. Tento sběratel knih měl jednu říci skupině učenců: Tam - v poušti - před dávnými časy byla mocná města, jejichž zdi sice zmizely, ale o jejich jazycích máme stále zprávy na tabulkách ...

Mnoho tabulek z knihovny císařského paláce v Ninive nebylo dosud přeloženo, částečně pro nedostatek kvalifikovaných překladatelů, částečně proto, že mnoho překladů se zabývá matematikou nebo astrologií.

Můžeme si jen domýšlet, jaké nepředvídané informace jsou stále skryty v klínovém písmu nepřeložených hliněných tabulek.

Přitom vůbec není důvod je zlehčovat zdůrazňováním toho, že se zabývají astrologií, protože astrologie, což znamená znalosti o hvězdách a astronomie zákon hvězd, je pro starověké obyvatele Mezopotámie v podstatě tatáž věda.

Možná že jasné noční nebe pouště způsobilo, že člověk poprvé začal zakreslovat dráhu a vliv Měsíce, hvězd a planet a dalo základ vědě, která podnítila a nakonec vyvolala systemizaci výpočtů, udávání času, stanovení kalendáře a rozvinutou matematiku.

Babylonská kniha o astronomii nám říká, že hvězdy přijímají tvar živočichů, abychom si je lépe zapamatovali a rozpoznali, a jak kultura upadala, staly se živočichy, hrdiny nebo bohy.

V jedné ze starověkých pověstí se hovoří o Uranovi, který pojídal a poté vyvrhnul své děti. Tato hrozná pověst se však kryje s vědeckým pozorováním, neboť když byly vynalezeny moderní teleskopy, zjistilo se, že Uran skutečně pravidelně zakryje své měsíce, které jsou zase vidět, jakmile přejdou kolem jeho odvrácené strany. Totéž zřejmě objevili a zaznamenali naši předkové už před mnoha tisíci lety nějakou formou dalekohledu s dostatečnou rozlišovací schopností.

V době renesance, všeobecné obnovy vzdělanosti, se začali různí spisovatelé zamýšlet nad tím, jak a kde staré národy získaly své odborné znalosti. Sir Walter Raleigh, badatel, mořeplavec a vědec, se v knize o světových dějinách, kterou dopsal v roce 1616, pozastavoval nad tím, jak mohli starověcí učenci vědět o fázích Venuše, která byla teprve nedávno objevena Galileem.

Dalším frapantním příkladem nevysvětlitelného anachronismu je román Guliverovy cesty, které napsal Jonathan Swift v roce 1726 a ve kterém popisuje hvězdy a satelity Marsu, které až do roku 1877 nebyly objeveny.

Udává dokonce jejich rozměry! Píše: ...jistí astrologové...

objevili rovněž dvě méně významné hvězdy nebo satelity, které obíhají kolem Marsu, z nichž ta nejněvnitřnější je od středu hlavní planety vzdálena přesně tři své průměry a ta od středu nejvzdálenější pět; nejbližší hvězda obíhá v časovém rozpětí deseti hodin, nejvzdálenější ve dvacetijedné a půl hodině...což zřetelně svědčí o tom, že jsou ovládány stejným zákonem gravitace, který ovlivňuje ostatní nebeská tělesa.

Ve své polemické knize Střet světů poukazuje profesor Immanuel Velikovský na relativně značnou správnost informace tak neformálně podané v Gulliverových cestách a domnívá se, že to pravděpodobně vůbec nebyla autorova domněnka, ale pověst nebo tradice ztraceného souboru vědeckého poznání.

Thales z Miletu, řecký vědec a astronom, kterému se též připisuje objevení parní energie, podle zpráv Herodota úspěšně předpověděl zatmění Slunce dřív, než dne 25. května roku 585 před Kristem skutečně nastalo.

K předpovědi zatmění však musí být nejdříve stanovena tři pozorovací stanoviště, jedno od druhého vzdálené 120 stupňů zeměpisné délky. Vzhledem k rozsahu znalostí o poznaném světě, který předpokládáme v době Thalesovy předpovědi, kde byla jeho pozorovací stanoviště a jakými prostředky mu předávala informace?

Záhadná zmínka v Božské komedii prozrazuje, že Dante věděl o existenci Jižního kříže dávno předtím, než na svých průzkumných námořních cestách evropští námořníci poprvé spatřili toto souhvězdí, viditelné jen po překročení rovníku. V Očistci Božské komedie najdeme tyto verše:

Vpravo se obrátiv, já hvězdy čtyři u točny dru zhlédl, k nimž kromě lidí prvotních nikdo pohled nezamířil. Zdálo se, že z nich nebe rozkoš klidí.

Ó smutné dílo na severní straně, že nikdo odtamtud je nevidí!

Tato zmínka je záhadná z více důvodů, než jen pro poukaz na neznámý jev a lidi prvotní. Je s podivem, proč se Dante obtěžoval začlenit toto astronomické pozorování do svého mistrovského díla, ledaže snad takové fragmenty pravěkých znalostí byly poměrně známé vzdělané elitě, která četla jeho dílo. Je také pravda, že před mnoha tisíci lety byl Jižní kříž viditelný i na severní polokouli. Věděl to Dante? Jestliže ano, jak naznačuje jeho zmínka

nebyl viděn nikdy předtím, s výjimkou nejstarších národů, jak věděl, že je stále viditelný na jižní polokouli?

Spisovatelé starověku, jako třeba Homér a Vergilius, považovali červenou planetu za Mars, Boha války, a zvláště zdůrazňovali, že jeho vůz táhnou po nebi dva komoňové, kterým dali jména Phobos (strach) a Daimos (zkáza) - literární ukázka vyjádření informovanosti na základě pověstí.

Když nakonec Asaph Halí objevil v roce 1877 měsíce Marsu, pojmenoval je přiléhavě po nespoutaných koních Boha války, což lze považovat za laskavé gesto projevu úcty dneška ke kontinuu vědomostí z minulosti, napůl ztracených, ale nakonec znovu potvrzených.

Již v počátcích dějin světa nacházíme nevysvětlitelné zaujetí pro matematiku a rovněž schopnost provádět obrovské výpočty, daleko rozsáhlejší, než jaké zvládli matematici v klasických érách, se kterými jsme lépe obeznámeni, jako je třeba řecká a římská kultura. Řekové, od kterých jsme převzali naše pojetí geometrie a trigonometrie prostřednictvím Pythagora, Euclida, Hippokrata a dalších, neměli zájem na vypočítávání ohromných matematických výsledků. Své znalosti pravděpodobně zdědili po dynastickém Egyptě, kde stavitelé dávno znali čtverec nad přeponou a jiné geometrické údaje. Pokud jde o vztah Římanů k matematice, je pozoruhodné, že existuje teorie, podle níž jednou z mnoha četných příčin úpadku a pak i pádu Říma byl poměrně těžkopádný systém počítání. Plánování se zhroutilo, když mělo pracovat se zvyšujícími se požadavky na počítání peněz, zboží, obyvatelstva a obchodu v ohromné říši. Římané nepoužívali nulu, i když její pojem existoval mnoho staletí před nimi a bez nuly jsou příslušné výpočty mírně řečeno nesnadné.

Babyloňané dovedli řešit simultánní rovnice, znali pojem nuly a byli schopni snadno pracovat s ohromnými čísly - kde bychom my užili 15 až 20 číslic - a užívali je k výpočtu dat a časových údobí v kosmickém měřítku.

K desítkovému systému a násobení dvaceti nám Babyloňané nebo jejich předkové dali také systém dvanácti a šedesáti.

Je vhodný nejen pro minuty, hodiny, měsíce a roky, ale je i daleko užitečnější než decimální systém pro vypočítání částí, protože 12 je dělitelné více čísly než 10.

Na důležitost čísla 12 byli předhistoričtí astronomové nejspíš upozorněni periodickým oběhem dvanácti souhvězdí zvěrokruhu. Zjištění důležitosti a užitečnosti tohoto čísla, inspirované pozorováním na nočním nebi, muselo dát prvním astronomům pocit, že přijímali zprávu od bohů.

Pro účely pokročilé matematiky je nula skrytá součást.

Velmi staré kultury o ní věděly, a jak se často stává při kulturním úpadku, zapomněly na ni. Babyloňané ji naznačovali jen prázdným místem (výstižné vyjádření ničeho), ale její užívání nakonec vymizelo, což je retrogradní fenomén, který se vyskytl také v Číně. Starověká Indie, která ji údajně vynalezla, ji znala a zachovala až do doby, kdy byla znovu zavedena prostřednictvím Arabů na Střední východ a konečně do Evropy.

Daleko od Indie, vlastně přesně na opačné straně světa, nacházíme nulu užívanou již tisíce let v mayských městech a hvězdárnách. Mayové byli pravděpodobně vynikající astronomové předkolumbovské Ameriky, neboť všechny jejich kmeny a národy se zdály být zaujaty zkoumáním nebe. Mayové, nebo možná jejich předchůdci Olmékové, se ze všech starověkých národů nejvíce přiblížili vypočítání přesné délky slunečního roku, což je výpočet, se kterým se naše civilizace seznámila teprve poměrně nedávno. Skutečná délka slunečního roku je 365,2422 dní a Mayové, s pomocí techniky a výpočtů dosud ne plně pochopených, byli schopni dojít k číslu 365,2420 dní, což je téměř zanedbatelný rozdíl.

Stejně pozoruhodný astronomický úspěch je masivní desetitunová brána na náhorní rovině v nadmořské výšce 13 000 stop u Tiahuanaco v Bolívii, od světa odříznutý dveřní otvor, který nikam nevede. Na bráně je vyryt systém kreseb, o nichž se předpokládá, že se zabývají postavením Měsíce podle denní doby a údajů, které se týkají rovnodenností a slunovratů.

Jsou zde udány skutečné i zdánlivé pohyby Měsíce, prozrazující, že tvůrci věděli o rotaci Země. Stáří Tiahuanaco nebylo nikdy stanoveno, dokonce Indiáni Aymará, které tu našli španělští dobyvatelé, se domnívali, že je dílem bohů.

Přibližně kulatý tvar Země znaly a přijímaly dávné civilizace ve všech koutech světa. Dílo prvotních Hindu, Surya Siddhanta, popisuje Zemi jako planetu s podtextem relativity:

... všude na planetě si lidé myslí, že jsou na její horní části.

Ale protože to je kulaté těleso v prázdném prostoru, proč by tu mělo být nahoře a dole?

Podle starých indických záznamů znali jejich autoři většinu světa, dokonce i pro ně tak exotická a vzdálená místa jako je třeba Irsko.

Podle hieroglyfických nápisů v Sakkaře se děti ve starém Egyptě učily, že svět je kulatý. Řecký učenec Eratosthenes ze třetího století před Kristem při poledním měření úhlu Slunce v Sieně a Alexandrii odhadl obvod Země a zmýlil se jen o několik set mil. Většina měření na starých námořních mapách mohla být provedena jen se znalostí kulatosti světa.

Dokonce v Platónově dialogu Timaeus byla zmínka o americkém kontinentu. Critias, jeden z účastníků tohoto dialogu, zaznamenaného asi před 2 400 lety, lokalizoval Atlantidu. Z neobyčejně zajímavého komentáře však vysvítá, že se jedná spíše o Ameriku. Říká.:

...v těchto dnech byl Atlantikplavebný; byl tam ostrov proti úžině, které říkáte Heraklovy sloupy: ten ostrov byl větší než Libye a Asie dohromady a vedl k dalším ostrovům, a od těchto ostrovů jste mohli projet celým protější kontinentem, který obklopuje skutečný

oceán; neboť moře, které Heraklovy sloupy uzavírají, je jen přístav s úzkým vstupem, kdežto to druhé je skutečné moře a země jej obklopující, by se měla správně nazývat kontinent...

Platónovy zmínky o potopené pevnině Atlantis jsou stále fascinujícím předmětem ke studiu a k zamyšlení, ale jeho poznámka o kontinentu na druhé straně skutečného oceánu je realita, skutečnost, kterou znal nebo o které slyšel 2 000 let před Kolumbem.

Kolumbus byl tak fascinován druhým jednáním Senecovy Médey, napsané před 1 500 lety, že si ho dokonce opsal a často citoval. I když Seneca ve své Medee není tak jednoznačný jako Platón, je citát stejně považován za provokativní. Doslovný latinský překlad, jak jej Kolumbus znal, zněl:

Venient annis saecula seris Quibus oceanus vincula rerum Laxet et in genspateat Tellus Tethisque novos detegat orbis Nec sit terris ultima Thule.

V dávnověku světa přejdou staletí, během nichž oceán, pouto všeho, se uvolní; objeví se širý svět a moře odkryje nové pevniny a Thule už nebude koncem světa.

Zmínka o dosud neznámých zemích nebo o celých neznámých kontinentech, které existují za předpokládaným koncem světa, byla Kolumbovi zdrojem inspirace.

Plánoval s chvályhodnou a pochopitelnou pečlivostí svou zamýšlenou cestu a sebral všechny klasické zmínky a teorie, týkající se skutečné podoby světa.

Přirozeně ne všichni Řekové a Římané starověku věřili v to, že Země je plochá, v Apolóna a jeho Sluneční vůz, na přesné místo vstupu do podsvětí a jiné směšné představy, vztahující se ke kosmu. Ani přemýšliví Hindové nevěřili o nic víc v to, že plochý svět je podpírán čtyřmi ohromnými slony, stojícími na zádech ještě obrovitější želvy, než Američané věří ve skutečnou existenci Santa Clause nebo v reálnost postav z comics.

Nicméně, jestliže zdokumentované domněnky naznačují existenci satelitů Jupiteru nebo Uranu, prstenců kolem Saturnu, velikost měsíců Marsu, vzhled Jižního kříže nebo existenci pevniny s přilehlými ostrovy za oceánem dávno předtím, než byly lidmi našeho věku objeveny, máme silný dojem, že někdo tuto cestu podnikl již před námi.

Zatímco astronomické a geografické ukázky, které nacházíme ve starých záznamech, svojí literární formou starší znalosti spíše zakrývají, zobrazení mechanických předmětů z dávných dob, která máme k dispozici, dávají překvapivě moderní pohled na minulost.

Například napalm je považován za zcela současný objev, ale řecký oheň, užívaný válečnými loďmi starověké Byzance, vyrobený podle speciálního vzorce a obsahující naftu a síru nebo petrolej a ledek draselný, má prakticky stejný efekt jako napalm. Je odolný vůči vodě, takže hoří dál, i když se poleje vodou a dokonce hoří i na hladině moře, do něhož by skákali s hořící

nepřátelské lodě ti, kteří by přežili. Uzavřené nádoby s touto chemickou bojovou látkou byly samozápalné a na nepřátelskou loď mohly být buď vrženy katapultem, nebo odpáleny raketou. Látka sama mohla být i vrhána plamenometem s bronzovou vložkou. Byzantští námořníci byli často vybaveni tak malými přenosnými plamenomety, že je mohli nosit jako pistole.

Mimořádné vynálezy Archiméda ze Syrakus (287 až 212 před Kristem), z nichž některé pocházely z doby, kdy studoval v alexandrijské knihovně, zahrnovaly například novou verzi šnekového čerpadla, důmyslný systém pák, kladek a upínacích čelistí na zvedání velkých břemen, přičemž jedno z použití systému bylo zachycení obléhajících římských válečných galér v syrakuském přístavu, jejich překlopení a potopení. Zahrnovaly též způsob soustředění slunečních paprsků k zapálení nepřátelských lodí.

Dávnověké moderní vynálezy však nesloužily vždy ; jenom válečným účelům. Palácová kultura na Krétě (okolo roku 2500 před Kristem) byla charakteristická tekoucí vodou, splachovacími toaletami a nádhernými komnatami se stěnami zdobenými freskami delfínů a nahých dívek, skákajících přes obrovské býky v jakési rané podobě býčích zápasů. Babylonští obchodní magnáti diktovali dopisy sekretářkám, které je zapisovaly na hliněné tabulky v kancelářích v ohromných obchodních střediscích, postavených z cihel. Ojedinele byly nalezeny neotevřené hliněné obálky s obchodními dopisy uvnitř. Ve starověkém Římě běžně tekla horká voda z kohoutků a byly užívány tepelně izolační nádoby, které udržovaly potraviny a nápoje buď horké nebo chladné. Čas byl odměřován celkem přesnými vodními hodinami, které ukazovaly 12 nebo 24 denních a nočních hodin. Na stavbách se na zvedání ohromných kamenných bloků používaly obrovité jeřáby, jimž hybnou sílu dodávalo několik otroků, kteří chodili v propojených šlapacích mlýnech.

Až do devatenáctého století nebyly překonány lékařské a chirurgické postupy, používané ve starověkém Egyptě, a některé mozkové operace, provedené tamními lékaři, jsme dosud nedokázali ani zcela pochopit, ani zopakovat. Při správném pochopení některých medicínských znalostí středověku, zázračných léků, čarodějnictví a magie někdy zjistíme, že obsahují racionální jádro, jako kupříkladu používání pavučin k ošetření infikovaných ran - penicilin. Tisíce let staré zprávy ze starověké Indie se zabývají plastickou chirurgií, operacemi mozku, císařským řezem a užíváním bylin, které obnovují vitalitu, paměť, ostrost zraku a svěžest pleti - což je i dnes středem zájmu.

Poslední dvě století před Kristem byla knihovna v Alexandrii hlavním vědeckým centrem klasického světa. Hero, řecký vědec, napsal studii o strojírenské technice a vyvinul obráběcí stroj, stroj na řezání šroubů a parní turbínu, kde, jak bylo poprvé zaznamenáno, užil páru jako zdroj síly. Nicméně ve světě, kde fyzická síla otroků byla nevyčerpatelná, nebyla síla páry dostatečně oceněna.

Velkému Archimédovi, který v Alexandrii také dělal četné výzkumy, se připisuje vynález Archimédova šroubu, i když je prokázáno, že byl v Egyptě užíván již před staletími a že byl součástí všeobecné sumy tehdy dostupných vědomostí.

Ctesibius, jiný alexandrijský vědec, vynalezl požární stříkačku s dvojčinným čerpadlem, velmi užitečné zařízení ve městech, kde majitelé domů často přelidňovali velké a hromadné obytné domy, z nichž při požáru nebylo úniku. Přelidnění byl podivně moderní charakteristický znak, který byl v Římě částečně usměrněn zákazem stavby obytných výškových domů.

Římané Východní a Západní říše používali nepřímé vnitřní osvětlení, skleněné nerozbitné stěny a podlahy, systém přenášení tepla zářením a dokonce ve velkých lázních olejové topení. Římský vodovodní systém s akvaduktem a se složitou soustavou šoupátek a čerpadel byl postaven tak důkladně, že může být stále používán.

Jeho pomocí bylo například možno naplnit velmi rychle arénu vodou do hloubky dostačující pro lodi, předvádějící námořní bitvy v krátkých přestávkách mezi ostatními představeními.

Bezprostředně před rozpadem říše římské dosáhla modernizace takové úrovně, že dokonce byly užívány žací stroje při sklizni obilí, možná z nutnosti, když se snižoval celkový počet otroků. V dochovaných kronikách nebyly takové události zaznamenány. Pravděpodobně tehdy nestály za zmínku a nikoho by to ani nenapadlo, kdyby nebyl před několika lety ve Francii objeven mezi římskými památkami kvádr, na kterém byl žací stroj zobrazen.

Nezávisle na těchto moderních jevech antických kultur je téměř jisté, že dávnověk vyvinul metody, které jsme ještě neobjevili. Víme například, že ocel a železo reziví, když jsou i jen na krátký čas vystaveny vzduchu a vlhkosti. Víme, že staří Egyptané znali železo, ale nikdy jsme nezjistili, že by se nějaké dochovalo, dokud nebyla otevřena dosud nevyloupena královská hrobka faraóna Tutanchamóna. Až nyní tedy máme příklad nerezivějícího železa, vystaveného bez poškození přírodním vlivům více než tisíc let.

Na jednom nádvoří v Qutb Minar v Dillí v Indii stojí pilíř Ašóka, kovový sloup 30 stop vysoký, který byl násilně odstraněn ze svého místa v Muttra a přenesen v desátém století do Dillí muslimskými vetřelci z Indie. Předtím stál ve svatyni v Muttra déle než šest set let a na vrcholu měl Garuda, figuru ptáka, podobu, kterou na sebe vzal bůh Višnu při jedné ze svých častých záchran lidstva. Garuda dávno zmizela, stejně jako ostatní sloupy, pokud nějaké byly, pravděpodobně roztaveny na meče muslimskými dobyvateli. Velice neobvyklá u dochovaného sloupu je skutečnost, že ani on by tu vlastně vůbec neměl být, protože železo a ocel po určité době zreziví a sloup měl tedy během šestnácti nebo více století podlehnout korozi.

Jediným možným vysvětlením jeho dlouhé životnosti je použití nějaké dosud neznámé příměsi nebo metalurgického postupu, další starověké, během času ztracené nebo zapomenuté techniky.

I když oběžnicím byla dávána jména nebo bájných hrdinů (která stále používáme), zdá se, že jim byla již dříve věnována značná pozornost spíš z hlediska vědy než z hlediska mytologie. Vzhledem k dávným vědomostem o nebeských tělesech, která nejsou viditelná prostým okem se domníváme, že kdysi musel být znám nějaký druh teleskopu, který pak byl zapomenut. Plutarchos připisuje použití optických přístrojů Archimédovi, který je užil ...aby ukázal...velikost Slunce. I když jsme dosud nenašli podobný přístroj, pocházející z dávných dob, máme cosi, co by mohlo být menší ukázkou toho, že v dávných dobách existovaly znalosti optiky.

Už v roce 1853 sir David Brewster daroval Britské společnosti pro pokrok a vědu drobný předmět. Byla to dokonalá optická čočka, odpovídající i našim současným požadavkům. Neobyčejné na této čočce bylo, že byla nalezena v troskách hlavního města Asyrské říše Ninive, datovaných do let kolem roku 600 před Kristem. Jak každý ví, broušené čočky byly vynalezeny až v devatenáctém století. I když pravost nalezené čočky nebyla tehdy napadnuta, její užití bylo silně zpochybněno a soudilo se, že jde o šperk nebo o jinou ozdobu. I když prý by se shodou okolností jednalo o čočku, nebyla prý starými Asyřany jako taková užívána. Přítomnost optické čočky pod dalšími vrstvami trosk Ninive se považovala za nevysvětlitelnou a čočka, šperk nebo ať už to bylo cokoli, skončila v Britském muzeu.

Od té doby byly nalezeny další dávnověké čočky na různých místech světa, například v Lýbii, Iráku, Mexiku, Ecuadoru a dokonce ve střední Austrálii. Vydutá broušená čočka z obsidiánu byla vyzdvížena ze dna moře u Esmeraldas v Ecuadoru. Malá obsidiánová konkávní zrcadla, broušená neznámým postupem, která mohla být užívána ke zvětšování, byla vykopána ze země u La Venta v Mexiku a přisouzena Olmécké kultuře, považované v současnosti za nejstarší v Mexiku.

Některé technické pomůcky tohoto druhu mohou poskytnout vysvětlení techniky opracování kovu a polodrahokamů v předkolumbovských amerických kulturách.

Hyatt Verrill se zmínil o záhadě: Jak dospěly civilizované národy Ameriky k tak úžasným výkonům a dosáhly tak překvapivých výsledků v práci s kovem a s nejtvrďšími kameny; jak tvarovali drobnou, tepané zlaté korálky (často sestavené z několika kousků) ne větší než hlavička špendlíku; jak řezali, vybrušovali, provrtávali a ozdobně ryli topas, ametyst, granát, achát, křišťál a jiné drahé kameny; jak opracovávali drobný obsidián do tenkých, vybroušených prstenů...

Je pozoruhodné, že kultury amerických Indiánů dosáhly ustálené úrovně civilizace dlouho před dobytím Ameriky Evropany - podle stupně kultivovanosti se téměř zdá, že na této úrovni začínali.

Význačný příklad ztracené znalosti se nabízí v případě používání kola. Je dobře známé, že když první španělští dobyvatelé přišli na americkou pevninu a poprvé se setkali s pokročilými indiánskými kulturami Mexika, Střední Ameriky a náhorní planiny And, našli pozoruhodné dlážděné cesty, přechody a tunely v horách, cesty po hrázích jezer a dlouhé visuté mosty. Bylo tam vše, co je nezbytné pro vysoce rozvinutý systém dopravy, avšak s výjimkou logického prostředku dopravy - nákladních dvoukolových nebo čtyřkolových vozů. Všechno zboží bylo dopravováno lidskými karavanami, na hřbetech lam a lidí. V době Inků běžci, kteří nosili náklady (chasquis), se stali téměř zvláštním druhem lidí. Byli schopni urazit cestu štafetovým během tak rychle, že obyvatelé Cuzco, hlavního města v horách, mohli jíst čerstvé ryby z pobřeží, čerstvější, než jsou tam k dostání dnes. Ale navzdory veškeré dokonalé organizaci, stavitelské kultuře, technické vyspělosti, přepravě zboží a potravin v říši Indiánů, nepřítomnost kola byla obvykle přijímána jako důkaz, že předkolumbovští obyvatelé Ameriky se nikdy nevymanili z doby kamenné.

Slabinou této všeobecně přijímané teorie však je, že v archeologických nálezech starých mexických předmětů se kola stále objevují - obvykle ve formě modelů, vozíků nebo hraček (velmi často to byly figurky psů) na kolečkách. Kola byla nalezena na různých místech Mexika - v Cholule, Oaxaca, Tres Zapotes a El Tajin, blízko Vera Cruz, a v republice Panama. Zdá se nepravděpodobné, že by pravěcí Američané vynalezli kola pouze pro hračky a ne pro daleko důležitější použití, ani si nemůžeme být jistí, že kruhové disky, které vidíme na předkolumbovských pomnících, nejsou odvozeninami nebo předchůdci kola. Stejně tak nemůžeme tvrdit, že to, co vypadá jako hračky, opravdu hračky jsou; tyto předměty mohly mít jiný účel nebo smysl než ten, který mu přikládáme pod zorným úhlem, který je cizí tehdejší době a kultuře.

Je otázkou, jaký smysl má pozoruhodný zlatý model, posázený drahokamy, který vypadá buď jako dlouhý jaguár nebo jako krátký krokodýl, který vykopala roku 1920 z předkolumbovského hrobu málo známé kultury Coclé společná expedice muzea a pensylvánské univerzity ve Filadelfii. Předmět má ozubená kolečka na ose s kyvným ramenem uprostřed mezi nimi a se dvěma dalšími kyvnými rameny vzadu, tlama jaguára má zuby jako volně pohyblivé drapáky. Dr. Ivan Sanderson, který předmět podrobně zkoumal, a který zná živé jaguáry i krokodýly, je toho názoru, že se jedná o model nějaké formy předkolumbovského zařízení pro přemísťování zeminy nebo buldozeru, konstruovaného ve formě podobné jaguárovi. Ve své zprávě uvádí: ...klouby noh jsou natočené způsobem špatným pro zvíře, ale správným pro tlumiče při velkém zatížení. Protože tento neobvyklý předmět je neúplný, vyvstává otázka, zda to byl předhistorický model skutečně pracujícího vozidla, což by mohlo vysvětlit některé ze stavebních úspěchů předkolumbovských obyvatel, nebo zda to byl pes na kolečkách, mechanická dětská hračka v zemi, kde princip kola byl údajně neznámý.

Existuje mnoho odlišností mezi velkými předkolumbovskými kulturami, které zničili Španělé, a mezi národy, které v té době již dávno zmizely. Nevíme například, jak byli pravěcí Peruánci schopni pohnout obrovskými monolyty a sestavit je dohromady tak přesně s nástroji, které měli k dispozici.

Ani jak byli schopni provádět choulostivé trepanace, odstraňování úlomků lebečních kostí a vsazování zlatých nebo měděných destiček. Jak prováděli chirurgické zákroky v mozku, stejně jako jiné drobnější operace, týkající se plnění a nasazování korunek zubů, jak vyvinuli systém medicíny, který vedl k vývoji drog v ranném období, nebo jak kolumbijští Chibchasové nebo peruánští Chimúsové pozlacovali předměty ze vzácných kovů bez použití elektřiny.

Dokonce neznáme ani způsob použití mnoha předmětů dosud existujících, jako například velkého množství z kamene vytesaných židlí, rozptýlených po náhorních planinách Kolumbie beze stop pozůstatků staveb v okolí.

Nevíme, zda byly pracně upraveny svahy kopců a vrcholy hor pro zbudování amfiteátrů a možná i pro zavodňovací účely.

Musel být nějaký důvod pro velké množství ohromných kamenných koulí na západním břehu Mexika a Kostariky, ale my jej neznáme. Neznáme ani skutečná jména mnohých zaniklých indiánských kultur, jen jsme si je pojmenovali podle současných jmen míst, kde byly nalezeny jejich pozůstatky. Některé z nálezů by mohly být objasněny, kdybychom mohli číst původní záznamy (pokud byly nějaké nalezeny), i když mnoho zachovaných mayských napsů, hojně se vyskytujících na poloostrově Yukatán a ve Střední Americe, je pro nás kromě čísel a dat stále záhadou. Ruští antropologové a archeologové se pokusili tyto texty dešifrovat pomocí počítačů ve vědeckém středisku v Novosibirsku, ale i když až dosud vypracovali tři svazky zajímavých a dobře dokumentovaných protokolů o použitých metodách, stále ještě toto písmo nerozluštili - pokud to opravdu písmo je.

Nyní vychází najevo, že v mayském písmu, skládajícím se z jednoduchých, dvoudílných nebo třídílných piktogramů, bylo zjištěno tisíc samostatných znaků nebo jejich kombinací. Nicméně nevíme, zda dnešní jazyk Mayů ve svých různých dialektech se vyvinul skutečně z mayských piktogramů. Tyto fascinující znaky asi zůstanou záhadou, ledaže, což někteří badatelé pokládají za možné, by byly jednou vypátrány některé ztracené kmeny Mayů, které dosud žijí v hlubinách džungle a které si uchovaly tajemství písma. Jedna taková skupina uprchlíků, Indiáni Lacandón z deštného lesa Chiapas, kteří utekli před Španěly před mnoha sty lety a jejichž kultura byla v posledních letech hodně zkoumána, si zachovala jisté mayské tradice, ale znalost písma zřejmě zapomněla.

V Jižní Americe existují písemné záznamy, nalezené na různých místech náhorní planiny And a v povodí řeky Amazonky, často nepřeložitelné a neidentifikovatelné.

Stejně jako podivná legenda z dob Inků tyto dokumenty naznačují, že v Peru a v okolních zemích bylo kdysi písmo známé, ale že bylo odstraněno pod hrozbou smrti pravěkým

vládcem, kterému kněží oznámili, že písmo je příčinou pohromy, která tehdy potkala jeho říši (skoro to navozuje představu symbolu síly psaného slova).

Krom těchto nejasných a neprokázaných náznaků však nebylo nalezeno žádné datovatelné písmo nebo ryté nápisy z předhistorických kultur Jižní Ameriky.

Říše Inků však používala neobvyklou náhražku písma, jejíž použití nebylo dodnes zcela pochopeno. Bylo to quipu, svazek různě zbarvených provazů, které Španělé viděli po celé říši Inků. Užívaly se k zaznamenávání populace, výroby, daní, vojenských odvodů a zřejmě k veškerému papírování mimořádně dobře organizované a v zásadě socialistické říše. K překládání a uchovávání těchto přesných záznamů byla k dispozici zvláštní kasta čtenářů quipu. Tradovalo se, že když se ztratí sandál v kterékoli části rozsáhlé incké říše, vládce o tom bude vědět. Je však i možné, že systém quipu byl víc než jen forma psaní - mohl být dokonce něčím, co překonalo možnosti pouhé abecedy a přešlo do systému zpracování dat. Když uvážíme množství variant jednotlivých prvků v těchto předpokládaných paměťových bankách ve svazcích quipu, kdy musíme vzít v úvahu nejen počet provazů, jejich délku, barvu vláken, proměnlivou vazbu, četnost a rozestup uzlů, ale dokonce i tvar každého uzlu... Kombinace jsou nevyčerpatelné a do sféry možného pak spadá téměř všechno.

Při hodnocení vědeckého a mechanického pokroku pravěké civilizace v tehdejší světě, přes vynálezy, vztahující se ke komunikaci a pořizování záznamů, k poměrně pokročilé technice stavění, ke znalostem matematiky a medicíny, k vědeckému pozorování viditelné přírody, k představě o světě a vesmíru, vyvstává stěžejní otázka - zda totiž pravěké kultury světa měly pojem o struktuře atomu, největším a potenciálně konečném úspěchu bádání moderního člověka.

Existují nejasné, ale fascinující náznaky, že různé kultury v některém období minulosti znaly složení hmoty.

Naše slovo atom pochází z řečtiny a znamená to co se nedá rozštěpit nebo rozbít. Dokonce i v Demokritovi je zmínka, přisuzovaná fénickým zdrojům, že atom ve skutečnosti dělitelný je. Kromě toho některé védické a budhistické texty starověké Indie obsahují popisy vazby částic jsoucna, jak tomu dnes rozumíme v termínech atomové teorie a molekulárního vztahu, i když před poznáním nebo znovupoznáním této vědní oblasti i tyto pasáže zněly jako ryzí mystifikace.

Ranné budhistické záznamy skýtají srozumitelné popisy mezimolekulárních vztahů. Pojednávají o svazcích paprsků, které vzájemně reagují a spojují se s jinými svazky a o nutnosti rozštěpení vazeb, aby nedošlo k obnově; a cyklu existence, což by mohl být jednoduše jiný příklad dávnověkého poznání, které se znovu objevilo prostřednictvím filozofie.

Indický spisovatel a jogín Paramhansa Yogamanda zdůraznil v roce 1945 (první rok atomového věku), že systém hinduistické filozofie, vajšišika, se odvozuje od slova sanskrtu visesas, což se dá přeložit jako atomová individualita.

Podle zachovaných záznamů v sanskrtu vykládal v osmém století před Kristem Ind jménem Aulukya vlastními slovy něco, co se zdá být neočekávaně moderní vědeckou teorií: atomová podstata hmoty, prostorová rozpětí mezi atomy v jejich vlastním systému, relativita času a prostoru, teorie kosmických paprsků, kinetická povaha veškeré energie, zákon gravitace jako nedílná součást zemských atomů, teplota jako příčina molekulární změny.

Bylo by překvapivé, kdyby tyto znalosti nejvzdálenějšího dávnověku, které začal moderní člověk znovu objevovat v renesanci a které stále objevuje, byly všechny jen náhodným zachycením znalostí dávných astronomů, matematiků, filozofů a učitelů. Možná by vše bylo pochopitelnější, kdybychom tyto znalosti považovali za zbytkové dědictví staré, všeobecně rozšířené kultury nebo souboru kultur, z nichž, jako nepotopená desetina ledovce, se jen část dochovala nebo byla poznána moderním člověkem.

Kapitola čtvrtá.

SCHRÁNKA ČASU VYSOKÁ 45 PATER.

Kromě mnoha odkazů a zmínek o dávných pokročilých kulturách a kromě některých nevysvětlitelných předmětů, které by měly být jejich pozůstatky, bychom mohli poukázat na jeden výtvar dávné civilizace, který se nám dochoval téměř nepoškozený. Je tak pevný, že je skoro nezníčitelný, a je všeobecně známý, i když jeho skutečné poselství je stále tajemné. Je to Velká pyramida v Gize, připisovaná faraónovi Khufu, druhému faraónovi čtvrté dynastie Egypta, postavená přibližně před 4 500 až 5 000 lety. Tato největší ze sedmdesáti egyptských pyramid je i dnes, po odstranění několika horních vrstev, vysoká jako dům se 45 patry. Je postavena z dvou a půl milionu kvádrů, z nichž každý váží od dvou a půl až do dvanácti tun.

Není pozoruhodná jen svou velikostí a hmotností, ale i tím, že její skutečný smysl dosud nebyl odhalen: může být jak označením prvního poledníku, tak téměř trvalou schránkou času s nahromaděnými vědomostmi uplynulých období historie mezi koncem starší kultury a začátkem nové.

Celé generace vykrádačů hrobů a hledačů pokladů v ní pátraly po ukrytých cennostech. Arabští vládcové Egypta se ve středověku snažili trhavinou otevřít cestu do jejích chodeb, které byly kdysi nalezeny, pak ztraceny a znovu v současné době nalezeny. Pokud víme, žádné velké poklady zde objeveny nebyly a v královské komnatě stál jen prázdný kamenný sarkofág, který však nenesl žádné stopy předchozího otevření nebo vandalismu.

Největší poklad pyramidy byl však bez obtíží viditelný po celá staletí naší zaznamenané historie, i když nebyl rozeznán, dokud moderní věda znovu nedosáhla někdejších znalostí a neumožnila nám jej pochopit. Neboť tajným pokladem pyramidy bylo asi její umístění, její velikost, její vnitřní rozměry a směr jejích vnitřních chodeb.

I když se všeobecně mělo za to, že Velká pyramida byla postavena jako hrobka pro krále Khufu, vyskytly se s pověstí o její dlouhé existenci v rozpětí 4 000 až 5 000 let i více a o tajemství, které do této nejslavnější stavby bylo vtěleno. Pověst o skryté moudrosti byla udržována Kopty, sektou domorodých křesťanů, jejichž předkové se dají sledovat až ke starým Egyptanům, kdy Egypt byl obrácen na křesťanskou víru několik set let před vpádem Muslimů. Koptové ještě dnes užívají církevní jazyk, převzatý od starých Egyptanů a mají své tajné lóže, kde stále uctívají bohy starověkého Egypta.

V dochovaném koptském textu od Masudiho, koptského spisovatele středověku stojí.:

Surid... jeden z egyptských králů před potopou... postavil dvě velké pyramidy... Nařídil také kněžím, aby do nich uložili celou svou moudrost a své znalosti o různých uměních, a vědách matematiky a geometrie, takže budou svědky ve prospěch těch, kdo jim nakonec porozumí...

Arabové, kteří v sedmém století po Kristu dobyli Egypt a zavedli tam islám, se doslechli o koptských pověstech i o pokladu. Zajímaly je i rukopisy z doby před potopou, z nichž některé nesly znaky vědeckých znalostí, včetně tajných informací o výrobě zbraní, které nerezaví a skla, které se nerozbijí.

Zmínky o nerozbitném skle se znovu a znovu vyskytují v arabských legendách o záhadách pravěku - včetně víry, že proslulý maják na ostrově Faru před alexandrijským přístavem, odhadem 600 stop vysoký, stál na masivních skleněných blocích.

Ve středověku muslimský kalif Al Mamun, chtivý skutečného nebo vysněného pokladu ve Velké pyramidě, nařídil skupinám pracovníků, aby prozkoumali severní stranu a hledali tajný vchod, o němž se zmínil římský spisovatel Strabo. Bezohledný způsob, kterým si kalifovi dělníci probourávali a probíjeli cestu dovnitř, zůstal bez odměny. Prokázal však existenci dlouhých chodeb v pyramidě.

Mamunovi pátrači sledovali další chodby ke královské komnatě, kde našli jen prázdný kamenný sarkofág, ale ne krále Khufu a žádný poklad.

K pochopení jednoho tajemství Velké pyramidy došlo skoro náhodou na počátku devatenáctého století, během jedné z mnoha okupací Egypta - tentokrát Napoleonem a jeho armádou. Když začali inženýři francouzské armády mapovat Egypt, zvolili Velkou pyramidu jako vhodný triangulační bod. Při zkoumání triangulačního bodu zjistili, že východní strana pyramidy míří přímo na východ.

K zemské ose byla zaměřena přesněji, než bylo možné provést bez moderních přístrojů nebo dokonce bez vědomosti o existenci osy Země, což bylo považováno za víceméně moderní úspěch. Dodatečně bylo zjištěno, že když se protáhnou úhlopříčky od jihozápadního a jihovýchodního rohu pyramidy k rohům severovýchodnímu a severozápadnímu, tak tyto čáry jednoznačně a přesně vymezují nilskou deltu. A kromě toho poledník, procházející vrcholem pyramidy, dělí deltu Nilu na dvě téměř přesné poloviny.

Pyramida se však nezdá být situována v nějakém speciálním vztahu k Nilu nebo k nějakému konkrétnímu místu.

Ve skutečnosti byla pyramida postavena na místě, zvoleném ke stanovení prvního poledníku, podobně jako je v současnosti první poledník umístěn do Greenwiche.

Když sledujeme poledník procházející pyramidou, zjistíme, že působí jako čára, rozdělující obyvatelné pevniny na zeměkouli do dvou stejně velkých částí. Při jejím dalším sledování přes póly na druhou, vodní stranu zeměkoule, je opět zřejmé, že rozděluje Tichý oceán do dvou téměř stejných částí.

Řecký historik Herodotos i jiní starověcí spisovatelé líčili, že přesná skosená výška pyramidy byla dlouhá 1 stadium (asi 180 metrů), tedy jednu šestisetinu stupně zeměpisné délky. Agatharchides z Knidu, žijící v druhém století před Kristem, napsal, že délka strany Velké pyramidy je jedna osmina minuty stupně zeměpisné délky.

Jakmile se geodetickým měřením zjistilo, že u stavitelů pyramidy musíme předpokládat znalost rozměrů zeměkoule, vznikla domněnka, že kdyby byla pyramida podrobně prozkoumána, mohla by vydat další informace.

Takový byl stav před více než 200 lety. Pyramida byla často a pečlivě přeměřována celou řadou archeologů, astronomů, kartografů, inženýrů, architektů, astrologů i mystiků. Mnozí z nich zasvětili velkou část svého života a majetku studiu a výkladu tajemství pyramidy.

V současné době byla základna očištěna, takže je možno provádět přesná měření, a podařilo se získat peněžní částku, potřebnou na doplnění chybějících obkladových kamenů, kterými kdysi pyramida jasně zářila v egyptském slunci. Přesná měření vnitřku a vnějšku pyramidy nám poskytla celou řadu velmi překvapivých údajů.

Vznikla dokonce teorie, že rozměry a zákruty vnitřních chodeb a komnat zaznamenávají minulost a předpovídají budoucnost. Jako četné další teorie o minulé a budoucí historii však ani tato nemůže být naprosto spolehlivá.

Protože její výsledky jsou spíš pesimistické (všeobecný úpadek světa podle ní začíná v roce 1962 a kalendář končí v roce 2001), je zřejmě lepší soustředit se na zkoumání tvaru pyramidy, jehož výsledky jsou kontrolovatelnější a jsme schopni je lépe hodnotit.

Navíc, výsledky měření, které máme k dispozici, jsou dostatečně překvapující. Několik snadněji pochopitelných příkladů a poměrně snadno ověřitelných statistik vyvolává pocit, že Velká pyramida je skutečně knihovna, kde obrovské a pečlivě mezi sebou spojené kameny nahrazují snadno zničitelné papyrové a pergamenové svitky.

Že je depozitářem vědeckých poznatků, čekajícím v poušti jako gigantická schránka času, aby byla vysvětlena budoucími národy, které k tomu budou k tomu dostatečně vědecky připravené.

Rozměry pyramidy zřejmě udávají moderní hodnotu π , Ludolfova čísla, jako 3,1416. Toto číslo získáme dělením součtu jejích stran její dvojnásobnou výškou, a je to normální způsob vypočítávání vztahu obvodu kružnice k jejímu poloměru. Řeční matematici včetně Archiméda se nikdy nedostali blíž k hodnotě π než 3,1428, a to tisíce let poté, co byla pyramida postavena. Předpokládá se, že pyramidový coul je založen na skutečné velikosti Země, to jest že padesát takových coulů je téměř přesně jedna desetimiliontina délky zemské osy.

S vědeckou revolucí, která následovala po Velké francouzské revoluci, přijali francouzští vědci metr jako jednotku délky. Nevěděli o pyramidovém lokti (asi 18 až 22 coulů) který představuje jednu desetimiliontinu délky poledníku, V podstatě je však kratší o pět tisícín, protože tvar zeměkoule je nepravidelný a každý poledník má svou vlastní délku. Proto by přesnější jednotka neměla být odvozena z poledníku, ale z neměnné délky zemské osy; z toho plyne, že egyptský systém byl logičtější než současný.

Při použití pyramidového coulu do sebe zapadla úžasná řada shod: součet stran základny pyramidy udává počet dní v roce, neboli 365,240 pyramidových coulů.

Výška pyramidy, násobená deseti miliony, udává přibližnou vzdálenost mezi Zemí a Sluncem. Jeden pyramidový coul, násobený 100 000 000, je téměř, ale ne zcela, vzdálenost, kterou Země urazí na oběžné dráze kolem Slunce. Mírná nesrovnalost se dá nicméně vysvětlit zvětšením oběžné dráhy Země kolem Slunce za posledních 5 000 až 6 000 let.

Zdvojnásobením délky čtyř stran pyramidy dostaneme téměř přesný ekvivalent jedné minuty stupně na rovníku.

(Měřeno v metrech je to u pyramidy 1 842,92 m oproti současně používané hodnotě 1842,78 m.), Pyramida je tak přesně vyměřená a postavená, že když se poloměr rovný její výšce použije k nakreslení kružnice, je plocha nakresleného kruhu stejná jako plocha čtvercové základny pyramidy.

Osa zeměkoule se naklání každý den k jiným bodům ve vesmíru a dosáhne svého původního postavení jednou za 25 827 let. Toto číslo v mírách pyramidy je téměř přesně stejné (25 826,6), jako když se sečtou úhlopříčky její základny.

Přibližná hmotnost pyramidy je téměř 600 000 tun.

Když ji znásobíme miliardou, dostaneme přibližnou hodnotu hmotnosti Země.

Neobvyklý důkaz o stáří pyramidy nabízí její orientace na Polárku, jasně viditelnou přes miliony tun dokonale sestavených kamenů Velké galerie, která prochází přímo z Královské komnaty vzhůru k otvoru na horní straně pyramidy. Lze prokázat, že v době, kdy Polárka byla zaměřena v průzoru pyramidy, byla v souhvězdí Draka a od té doby se stala částí souhvězdí Velkého vozu, který sám je součástí Velké medvědice.

Tyto údaje navozují úvahy o použití Velké pyramidy - zda totiž měla ještě jiný účel, než jako hrobka, hvězdárna a pokladnice vědomostí a měr. Zřejmě mezi její další uplatnění patřily ohromné hodiny ročních období a kalendář. Mírně konkávní tvar bílých vápencových obkladových kamenů, později odvezených na výstavbu Káhiry, umožňoval, aby stín různých délek dopadal jak na pyramidu, tak před ni, a určoval příchod jarní rovnodennosti, průběh roku a dokonce denní čas.

Edmé Francois Jomard byl francouzský průkopník v pyramidologii.

Jeho zájem o Velkou pyramidu se datuje od doby, kdy Napoleon vpadl do Egypta s mnoho divizemi vojáků a téměř s celou divizí vědců. Mezi jeho četné přínosy ke studiu tohoto neobyčejného jevu patří jeho teorie, že prázdný sarkofág z červené žuly v Královské komnatě byl úmyslně prázdný a že možná nebyl kamenným pouzdrem faraónovy mumie, ale truhlou, ukazující normalizovanou objemovou míru, právě tak, jako pyramida sama se zdá být mírou vzdáleností a jiných rozměrů.

L. Sprague de Camp, moderní historik, spisovatel a archeologický badatel, vyjádřil obecně rozšířený skepticismus vědců k tomu, aby se vše související s pyramidou považovalo za poselství, když o uvedené teorii o prázdné kamenné schránce poznamenal:

...Sarkofág byl považován za normu - jako kdyby nějaký šílenec přijal jako měrovou normu plavidlo, obsahující jeden a čtvrt tuny vody, a pak na ně navršil kopec hlíny, takže nebylo k použití...

Jiná podobná poznámka zněla: ...skutečné tajemství pyramidy je v tom, že král Khufu změnil svůj úmysl být tam pohřben, neboť pokud víme, králova rakev byla vždycky prázdná.

Mezi stále se hromadící tajemství, na která narazí při studiu Velké pyramidy každý, patří i dalších asi sedmdesát pyramid v Horním a Dolním Egyptě. Byly to pouze hrobky nebo také něco zaznamenávaly? Jestli to byly jen hrobky faraónů, proč je v historii více faraónů než hrobek?

Například Ramses druhý, jehož samochvála pokrývá zdi Egypta, dal v Abu Simbel vytesat vlastní sochy z masivního kamene, 65 stop vysoké. (Tyto sochy byly zachráněny před zaplavením v době výstavby Asuánské přehrady tak, že byly odříznuty od skály a vyzvednuty na útes.

Operace byla financována tisíce let po jeho smrti velkou měrou veřejnými příspěvky od jedinců z národů, o nichž se Ramsesovi nikdy nezdálo.) Kde je pyramida tohoto dávnověkého mistra styku s veřejností a dalších velkých faraónů? Vzdali se myšlenky na posmrtné uložení v pyramidách, protože by to znamenalo ukázat cestu budoucím vykrádačům hrobů?

Je také možné, že některé z pyramid měly být kopiemi té největší, aniž by však stavitelé porozuměli zprávám nebo se snažili o začlenění jiných zpráv, než připomínek svého věhlasu. Herodotos uvádí pikantní pravěký klípek o jedné egyptské princezně, toužící mít vlastní pyramidu: prodávala se dlouhé řadě milenců, aby získala nezbytný kapitál na stavbu - určité historicky nejoriginálnější důvod, proč se princezna stala prostitutkou.

Všeobecně se má za to, že pyramidy a také obelisky mají vztah k uctívání Slunce zaznamenáváním jeho postupu během dne a roku. Sluneční lodky, které měly dopravit zemřelé faraóny za Sluncem do nebe, byly nalezeny zakopané blízko některých pyramid, zaměřené přesně podle západo-východní osy.

Velmi originální teorii předložil nedávno (roku 1971) dr. Kurt Mendelson z Oxfordu, který se domnívá, že účelem stavby pyramid bylo vlastně zabránit nezaměstnanosti, zaměstnat velký nadbytek pracovních sil během každoročních tří měsíců záplav na Nilu. Jednalo by se tedy o jakési sociální programy, které by regulovaly rozdělování práce odstupňováním stavebních programů postupně vznikajících pyramid a měly by zajímavý vedlejší účinek - sjednocení a kontrolu ekonomiky říše. Víme z dobových značek na kvádrech pyramidy, že dělníci, kteří nebyli otroky, byli odměňováni obilím, pívem, česnekem a jinými nepostradatelnými živinami.

Tuto teorii by bylo možno aplikovat i na gigantické stavby v jiných částech světa. Mohli tak postupovat Inkové v Jižní Americe při budování neuvěřitelných cest a budov své socialistické říše, ale jistě tak nepostupovali Římané, kteří nakonec padli pod tíží nákladů na podporu v nezaměstnanosti. Avšak podkládat moderní teorie a opatření starověkým kulturám, jejichž skutečný záměr si můžeme jen domýšlet, je přinejmenším nebezpečné.

Můžeme pak skončit například tím, že položíme na stejnou úroveň odchod izraelských kmenů z Egypta a pracovní spor o množství slámy používané v cihlách.

Velká pyramida byla postavena ve velmi rané době zaznamenané historie Egypta, a je dost zvláštní, že o tak velkém památníku se nezmiňují soudobí spisovatelé, ale že ji popisují až Řekové a Římané, kteří k ní přišli, přišli o tisíce let později jako turisté. V časných dějinách Egypta se vůbec vyskytuje podivná anomálie; zdá se totiž, že období jeho nejvyšší kultury se vyvinulo náhle kolem konce čtvrtého tisíciletí před Kristem z předchozí neolitické kultury bez jakéhokoli patrného důkazu o obvyklých přechodných etapách. Kultura se nevyvíjela, prostě tu najednou byla. Náhle se objevily nástroje, technické postupy, umění, architektura, strojírenství, medicína, věda a organizace velkých měst, skoro jako by byly dovezeny z nějaké jiné oblasti. Historie nám říká, že civilizace Egypta se vyvíjela současně s počátky ostatních kultur na Středním východě, které se jí však v žádném případě nepodobají.

Tato první etapa civilizace, ilustrovaná Velkou pyramidou, se však dál příliš nerozvíjela a dokonce se zdá, že začala upadat; právě tak časné kultury Jižní a Střední Ameriky se zdají být silnější, vitálnější a technicky pokročilejší ve svých začátcích, než když byly objeveny Španěly.

Téměř jako by přijaly počáteční infuzi civilizačních technik odjinud, a jako by se tento popud staletími zředil a ztratil svou počáteční sílu.

Nedávno publikoval Peter Tomkins jednu z nejpodrobnějších a nejpodnětnějších studií o pyramidě - Tajemství Velké pyramidy (Horizon, 1971). Dochází v ní k závěru, že (mimo jiné) byla tato pyramida hvězdárnou a také, vzhledem k jejím údajům o zeměpisné délce, klíčem k měřítku mapy severní polokoule. V jednom svém konstatování o geodetických a dalších vědeckých schopnostech stavitelů pyramidy učinil velice výstižný postřeh:

Kdokoli stavěl Velkou pyramidu, věděl, jak správně praví legendy, jak dělat vynikající hvězdné mapy, jak podle nich přesně vypočítávat zeměpisnou délku, kreslit mapy zeměkoule, a tak libovolně cestovat přes kontinenty a oceány.

Zdálo by se, že existuje jakýsi vztah mezi znalostmi lidí, kteří naplánovali a postavili Velkou pyramidu, a znalostmi kartografů, kteří kreslili původní mapy moří, starší než tehdy existující mapy světa a přitom o tolik přesnější a daleko obsažnější.

Přijmeme-li předpoklad, že nějaký starověký národ vyvinul ve vzdálené epoše pokročilou kulturu, jak to tvrdí četné legendy mnoha národů, nepochybně by se nám o tom dochovalo jen málo důkazů nebo záznamů, vezmeme-li v úvahu časový interval, destrukci člověkem, korozi, klimatické změny a proměny úrovně pevniny a moře. Aby se znalosti dochovaly, musely by být nosiče záznamů obrovské a prakticky nezničitelné, nebo tak užitečné, aby byly stále užívány a reprodukovány, třeba i nepřesně, jako například mapy, protože je lidé potřebovali, aby mohli bezpečně cestovat.

První požadavek splňuje Velká pyramida a druhý středověké kopie starověkých map světa.

Kapitola pátá.

NEUVĚŘITELNÉ STAVBY.

Při pokusu sledovat stopy předhistorických civilizací hluboko do minulosti v nás vzniká dojem, že přijímáme nebo slyšíme jen ozvěny těchto civilizací z dochovaných pověstí, z kopií map, z nichž každá dalším překreslením ztrácí něco z přesnosti originálu, z vyhodnocení měr, a že značná část vědeckých informací mizí v nepřetržitém toku času. Ale není tu ještě něco jiného? Neexistují nějaké stavby, nebo jejich pozůstatky, které by se svou konstrukcí nebo způsobem, jakým byly postaveny, jasně odlišovaly od ostatních, snáze vysvětlitelných starověkých ruin? Z dochovaných starověkých námořních map, zejména z těch, které zobrazují ledem dosud nespoutaný antarktický kontinent, lze usoudit, že mezi posledními dny této hypotetické kultury a současností uplynulo dvanáct až patnáct tisíc let, během nichž proběhly na Zemi důležité klimatické změny.

Železo a ocel, pokud tito lidé nějaké měli, by koroze zničila. Zmizely by dřevěné stavby. Cihlová stavení, jakkoli veliká, by se rozpadla tak, že by byla nerozeznatelná od kopců a malých hor, stejně jako se to stalo v Mezopotámii, kde byly až do nedávna považovány za ztracené ohromné velkoměstské oblasti, dokonce i sám Babylon, protože půdou a pískem přikryté zříceniny byly v okolním terénu nerozeznatelné. A ve Střední a Jižní Americe pomocí leteckého snímkování stále identifikují další a další kopce a hory jako výtvary lidských rukou.

Zříceniny předhistorických civilizací se nám možná zachovaly

pod míli hlubokým ledem Antarktidy, neboť jestliže byla kdysi Antarktida pro námořníky dostatečně zajímavá, aby zmapovali její pobřežní čáru (tehdy bez ledu), ostrovy v pobřežních vodách, řeky a hory, lze celkem logicky předpokládat, že tam lidé žili a zabývali se obchodováním - což je vždy dobrý důvod pro vypracování map. Nicméně takové předhistorické svědectví je nám v současnosti nedosažitelné, pokud hloubkové vrty v Antarktidě neodkryjí pozůstatky někdejšího osídlení, jak se to stalo po povrchovém přemístění země pomocí buldozerů na Aljašce, v arktické části Kanady a na Sibiři. Zde byli vyhrabáni z trvale zmrzlé půdy šavlozubí tygři, předhistoričtí koně, mamuti a jiná zvířata,

kteřá nikdy v arktické oblasti nežila, ale i rozsáhlá pravěká sídliště velikosti měst, jako Point Barrow a Port Hope na Aljašce. V nalezišti nedaleko Port Hope byly objeveny stopy značně pokročilé předhistorické kultury v hrobkách, kde byly mimo jiné nalezeny kostry se slonovinovými bulvami v očních důlcích.

Na mořském a oceánském dnu budou velmi pravděpodobně nalezeny předhistorické komplexy budov, protože se rozsáhlé oblasti, možná celé kontinenty, ponořily nebo byly zaplaveny. Takové objevy budou v budoucnosti asi stále častější vzhledem k vývoji nových technických prostředků pro výzkum pod vodou.

Existují však budovy (nebo části budov), které nejsou ukřyty ani pod ledem, ani pod mořem, i když i tak jsou obtížně dostupné, a které by mohly představovat spojení mezi předhistorickou a moderní civilizací. Tyto masivní trosky by mohly být označeny jako neuvěřitelné stavby, protože jejich výstavba skutečně primitivními lidmi by byla nemožná s technikou, kterou, jak předpokládáme, ovládali.

Takové trosky byly nalezeny na rozličných místech světa, přičemž domorodí obyvatelé nikdy nevědí, kdo je stavěl - až na výjimky, kdy je připisují obrům nebo bohům.

V Jižní Americe, vysoko na náhorní planině And, na vrcholcích hor, na okrajích strmých stěn a dokonce na neobydlených, nehostinných planinách, tak vysoko, že se zde lidem i zvířatům obtížně dýchá, jsou gigantické zříceniny. Způsob jejich stavby si nedovedeme vysvětlit bez nejmodernějších nástrojů na řezání kamene a extrémně výkonných dopravních prostředků.

Španělští dobyvatelé našli incká města, pevnosti a výstavné domy, postavené na základech a zachovalých zdech budov daleko starších. Tyto zdi dosud stojí, často však jsou poznamenány následnými úpravami Inků. Záhadný národ, který časově předcházal Inky a který tyto stavby vybudoval, dokázal nejen řezat a tvarově přizpůsobovat obrovské monolity, ale i přepravovat rudé porfyrové kvádry z neuvěřitelných dálek přes hory, řeky a horské vodopády z kamenolomů, vzdálených někdy víc než 1 000 mil. Usazovali je na svazích strží a na vrcholcích hor, jako například v Ollantayparubo v Peru, téměř jako by tam s nimi přiletěli, jak o tom také mluví místní pověst. Některé z těchto tvrdých živcových nebo žulových kusů skály váží od 150 do 200 tun. Mnohé jsou pokryty složitými vytesanými obrazci, které nacházíme také ve Střední Americe na území Mayů na velikých kamenných stavbách, pamětních deskách a na volně stojících vysokých pamětních sloupech.

Podle všech dosud známých poznatků musely být kvádry opracovávány kamennými nástroji na štípání.

K tomu Hyatt Verril poznamenal:

Nikdo živý, Indián nebo kdokoli jiný, by nemohl...

přesně opakovat nejjednodušší z jejich sochařských prací pomocí kamenných nástrojů, jaké jsme našli. Není to otázka zručnosti, trpělivosti, času - je to prostě nemožné.

Ale sochařské práce nás v této souvislosti zajímají méně, než -překvapivé stavby, které sice můžeme zkoumat, ale k jejichž objasnění máme stále ještě velmi daleko.

Každému, kdo navštívil ruiny Inků v Peru nebo Bolívii, byly nápadné zdi výstavných domů, pevností a svatyní, postavené z kamenů tak přesně tvarově přizpůsobených, že se do spár mezi nimi nedá zastrčit ani nejtenčí lišta. Některé kameny mají sice víceméně hranolovitý tvar, ale některé mají až dvaatřicet šikmých ploch, z nichž každá přesně přiléhá k dalšímu nejbližšímu kameni, a to i uvnitř zdiva. Důvodem tohoto zvláštního řemeslného postupu byla asi snaha zajistit zdivo proti zemětřesení. A to se podařilo dokonale, protože tyto zdi přečkaly mnoho španělských budov, které na nich byly postaveny a které se zřítily během let při opakovaných zemětřeseních v Andách.

Jakými prostředky byly ty obrovské kameny dopravovány nahoru do hor, jak byly opracovávány a konečně jak byly tak přesně spojeny? Musely být zasazeny do stěny, vyjmuty, přitesány a znovu a znovu pokládány a upravovány, aby tak přesně zapadly. A co víc: celá ta kamenná soustava do sebe zapadá rybinovým zazuběním, což je neuvěřitelně pracný postup, i kdyby předincké kmeny měly nástroje na řezání kamene pro tak vysoký stupeň přesnosti.

Pokud víme, neznali starověcí Jihoameričané žádné nástroje na tvarování kamene, ani neměli stroje, schopné zpracovat tak složitě tvarované velké kvádry. Místní legendy a pověsti však naznačují, že dávnověcí stavitelé vyvinuli tajnou ingredienci, výtažek z radioaktivní rostliny, který se zažere do kamene a rozpustí jej. Ten se tavením spojí nebo se jeho okraje stanou tvárnými. Takový vynález, pokud existoval, by vysvětlil neuvěřitelnou přesnost sestavení obrovských kamenů, složitost krásných reliéfů, které by pak mohly být snadno tvarovány, a dokonce výstavbu silnic, které byly raženy v délce 3 000 mil přímou čarou přes hory, kaňony a přes všechny neuvěřitelné překážky.

Plukovník P. H. Fawcett, badatel jihoamerických džunglí a specialista na předkolumbovské civilizace se ztratil se v Brazílii v roce 1925, když pátral po ztraceném, ale údajně stále obydleném městě přibližně v oblasti řeky Xingú v povodí Amazonky. Zabýval se samozřejmě i tímto problémem a byl přesvědčen, že předhistoričtí stavitelé dokázali změkčit kameny a naskládat je tak trochu jako tvárné pytle písku nebo vlhkého cementu, takže splynou dohromady a ztvrdnou, nebo mohou být na sebe natlačeny jako měkký tmel.

Fawcett podrobně líčil příhodu, hlášenou z Peru, podle které někteří američtí důlní inženýři, když kutali v jedné z nespočetných huacas (pohřební mohyla) nedaleko Cerro de Pasco, našli zapečetěnou nádobu, které se také říkalo huaca (obvykle ve tvaru lidské hlavy, lidského nebo zvířecího těla), a kterou Inkové i lidé před nimi užívali ke skladování tekutin, zlatého prachu a obilných zrn.

Když našli jakousi tekutinu v huaca, snažili se přinutit jednoho indiánského dělníka, aby to vypil. Odmítal tak bázlivě a divoce, až buacu rozbil a utekl. Když se inženýři vrátili z liknavého pronásledování své oběti, všimli si, že tam, kde se huaca rozbila a vylila, kámen změkkl, stal se tvárným a potom opět zatvrdl.

Některé rostliny džungle, Indiánům dobře známé, skýtají drogy a léky netušených vlastností., ale i smrtelné jedy, jako například curare. Jestliže se tekutiny změkčující kámen dají z některých rostlin skutečně vyrobit, nebyly ty rostliny dosud objeveny, i když podle Fawcetta máme údaj, jak přibližně vypadají. Další zpráva totiž vypráví o muži, který když procházel lesem a hledal svého koně shledal, že se jeho dlouhé ostruhy kolem koleček roztavily.

Když přišel do chacra (ranče), kam měl namířeno a ukázal rozleptané ostruhy, vyptávali se ho, zda prošel skupinou nízkých rostlin s tlustými červenými listy. Podle názoru lidí, s nimiž mluvil, to byly rostliny užívané Inky na změkčování kamenů.

Ještě neobvyklejší v Fawcettově hlášení je informace, že si malí ptáci v Andách vyzobávali v tvrdých skalách dutiny nad proudícími vodními toky. Fawcett si všiml, že ptáci nejdříve třeli skálu listem, a pak do ní zobali.

Plukovníkovi Fawcettovi se však nikdy nepodařilo získat exemplář toho listu, ani se nikdy neobjasnilo, proč tak mocné činidlo nezměkčilo nádobu, v níž bylo uloženo, nohy koně, když porostem procházel, nebo, jak poznamenal Ivan Sanderson, přírodovědec a badatel, zobák ptáka, který držel list.

Ohromující stavební monumenty však byly postaveny a stále stojí na vrcholcích hor a na téměř nedostupných skalních stěnách. V určitém smyslu nás konfrontují s archeologickým fait accompli; nemohly být postaveny - přesto však tam jsou!

Neuvěřitelná skutečnost u Tiahuanaca, města gigantických trosek na břehu jezera Titicaca v Bolívii je, že vůbec bylo postaveno. Stojí na pusté planině v nadmořské výšce 13 000 stop, která u lidí, nezvyklých na takovou výšku, vyvolává soroche, horskou nemoc, provázenou závratěmi. Město je příliš vysoko na pěstování obilí, nemohou tam žít kočky, ženy tam nemohou rodit děti a určitě je příliš vysoko na to, aby tam lidé mohli otesávat ohromné kameny a stavět z nich město. A přesto navzdory neuvěřitelné nadmořské výšce zde kdysi v blízkém okolí musela žít velká populace, jak dokazují terasovité svahy kopců, opuštěný přístav a nedaleké rozsáhlé ruiny.

Když Španělé přišli do Tiahuanaco, Indiáni kmene Quechua a Aymará, které tam našli, nebyli schopni jim o tom velkém, opuštěném městě říci téměř nic - kromě toho, že bylo postaveno bohy. Při důkladném zkoumání Španělé zjistili, že obrovské kamenné stěny svatyní, postavené na základových kvádrech, z nichž každý vážil více než 100 tun, jsou spojovány stříbrnými čepy.

Španělští objevitelé tyto čepy začali nadšeně odstraňovat, samozřejmě však s ničivými následky. Mnohé z těchto zdí se při nejbližším zemětřesení zřítily a velké části města, včetně kamenů s reliéfy a sochami, byly pak během staletí doslova odvečeny na stavbu jiných budov, ponejvíce do města La Paz, a také na podloží železniční tratě. Většina zbylého materiálu byla jednoduše na převoz příliš těžká.

Přesto však se zachovalo dost na vytvoření archeologické hádanky. Je neuvěřitelné, že by mohly být vytvořeny tak pracné reliéfy ve tvrdém kameni kamennými nástroji, ale i to, že stavební kameny byly řezány s takovou přesností, jako by byly tvarovány nástroji ocelovými.

Stále stojící kamenná brána, současnými Indiány nazývaná Bránou Slunce (i když se ústřední postava považuje za boha deště), je vytesána z jediného kusu obrovského kamene a vyzdobena do hloubky vyrytými záhadnými postavami, z nichž některé jsou nedokončené, jako by něco přerušilo práci rytců.

Stáří Tiahuanaco je předmětem sporu, odhady se pohybují mezi 1 500 a 15 000 lety, ale i více. Nedaleko nalezené kosti vyhynulých zvířat neurčují nezbytně věk města. Když se však na keramických úlomcích objevují kresby dávno vyhynulých zvířat, jako třeba toxodonta, znamená to jednoznačně posunutí onoho časového údobí dále do minulosti. Často se tvrdilo, že Tiahuanaco, přístav, který je nyní daleko od vody, a jezero Titicaca, hluboké jezero s mořskou faunou, byly kdysi na úrovni moře a byly víc než dvě míle odsunuty vzhůru během prudkých pohybů půdy, které také zformovaly nový řetěz And. Tato teorie, která by snad mohla vysvětlit opuštění města Tiahuanaco a existenci solné čáry na okolních horách.

Původ Tiahuanaco je záhadný, jeho poloha a způsob jeho výstavby nevysvětlitelná, ale někteří výzkumníci, kteří se zdrželi dost dlouho, aby se adaptovali na vražednou nadmořskou výšku, svými závěry tyto záhady ještě prohloubili.

Někteří z nich se zmiňují o Bráně Slunce. Ústřední antropomorfní postava nad bránou má hlavu obklopenou paprsky a drží v každé ruce cosi, co by mohly být symbolické blesky. Na každé straně postavy je čtyřicet menších figur, obrácených k ní tváří, některé podobné člověku, některé ptáku. Měly snad mít astronomickou funkci nebo představovaly kalendář, jak jej vídáme na indiánských reliéfech? Při pečlivém pohledu jsou si pokrývky hlav a tváře některých vedlejších postav nápadně podobné. Vzhůru obrácené oko jedné ptáku podobné bytosti se zdá být součástí tryskového letadla nebo podmořského vozidla, zatímco oko jedné člověku podobné bytosti se zdá tvořit část znázornění potápěče s ochrannou přilbou. Tyto podobnosti mají doplňující význam vzhledem k legendám o bozích z nebes, kteří sestoupili do Tiahuanaco a také vzhledem k pověsti o existenci velkých trosek pod hladinou jezera Titicaca. Když ale kapitán Cousteau zkoumal v ponorce část jezerního dna, nezmínil se o nich.

Následkem nedostatku písemných zpráv, nebo spíš zpráv, které umíme číst, nejsou ještě dnes některé ohromné hory Ameriky dost přesně prozkoumány. Ne proto, že by byly ztracené, ale proto, že jsou tak obrovské.

To je případ hory Panecillo (šiška chleba) u Quito v Ecuadoru, která vděčí za své jméno tomu, že vypadá jako vztyčená šiška chleba. Od dob, kdy Quito, kdysi severní hlavní město říše Inků, bylo dobyt Španěly a po vypálení znovu vybudováno, se na Panecillo jen s menšími přestávkami neustále kope, protože se tradují pověsti, že tam Inkové ukryli zlato, stříbro nebo klenoty.

V minulých deseti letech je ale z výsledků stratigrafického průzkumu stále více zřejmé, že Panecillo vůbec není hora, ale obrovský umělý pahorek, vybudovaný tak dávno před érou Inků, že o něm neexistuje ani legenda. Vykopávky na vrcholu částečně odhalily podivnou kamennou stavbu ve tvaru úlu, podobající se Bessemerovu konvertoru nebo převrácené moderní jímce na kal, ale i bez jakéhokoli náznaku, k čemu sloužila.

Na celém americkém kontinentu se mnoho jiných zarostlých hor a kopců, po staletí nezkoumaných, ukázalo být pyramidami a pahorky postavenými lidskou rukou..

Víme, že kopec, na němž je postaven v Mexiku chrám Cholula, byla základna aztécké pyramidové svatyně, vysoké přes 200 stop a rozprostírající se na podstatně větší ploše než Velká pyramida v Egyptě.

Před postavením prvního mrakodrapu v New Yorku byla nejvyšší stavbou na americkém kontinentu zapomenutá mayská svatyně v Tikalu v Guatemale, nyní označována jako Tikal IV.. Tikal IV., zarostlý stromy a ztracený před staletími v džungli, má spíš tvar vysoké věže než pyramidy a tyčí se do výšky 212 stop. Pro svou velikost byly rovněž považovány za přírodní jevy, za součást terénu, obrovské, pyramidám podobné výstavné domy, svatyně a pevnosti, postavené z hliněných cihel na pobřeží Peru. Teprve okolní stavby, viditelné v obrysu ze vzduchu, ale ne ze země, prozradily, že to jsou člověkem vytvořená centra, patřící předincké kultuře Chimú a jiným kulturám. V době mexické revoluce vojáci Pancho Villy vybudovali dělostřelecké stanoviště na plochem vrcholu pahorku, aby odtud bombardovali federální armádu. Jejich trvalá střelba setřásla část kryjící zeminy s vrcholu aztécké pyramidy, na níž stáli.

Také jiné přírodní útvary amerického kontinentu nás asi přivedou k překvapivým objevům. Kopce a strmé stěny v některých úsecích toku Amazonky se podezřele podobají stavbám, vytvořeným člověkem. Na náhorní planině Marcahuasi v Peru byly velké části hory přitesány a přizpůsobeny do tvaru lidských tváří a zvířat - lvů, velbloudů, něčeho, co vypadá jako aligátoři a hroši, ale je tam také něco, co se velice podobá předhistorickému stegosurovi. Tyto reliéfy jsou rozeznatelné jen v určitou dobu, například za letního slunovratu, kdy je Slunce ve vhodné poloze a světelně je zvýrazňuje. Trhliny, které při zemětřesení v roce 1947 vznikly na horské stěně v Paraguayi, odhalily vnitřní vestavěnou stěnu vysokou kolem 120

stop a táhnoucí se téměř míli, ale podobně jako v případě jiných nelogických jihoamerických pozůstatků činí její velikost a nepřístupnost podrobné prozkoumání nesnadným a je snazší ji klasifikovat jako přírodní zázrak.

Je asi celkem snadné považovat některé přírodní útvary za stavby nebo zveličovat viděné. To je zřejmě případ ohromných vápencových sloupů v Austrálii, 30 mil severně od řeky Roper, o nichž legenda říká, že jsou dílem příslušníků bílé rasy, která v Austrálii přistála před tisíci lety. Během druhé světové války opakovaně hlásili američtí letci, že v Číně, asi 40 mil od Sian-fu v provincii Shensi, stojí ohromné hliněné pyramidy, přibližně dvakrát vyšší než v Egyptě, se stranou základny dlouhou 1500 stop. Fotografie těchto pyramid byly prý uloženy v archivech letectva, ale nebyly nikdy zveřejněny. (Přirozený lidský sklon pokládat územní útvar za lidský výtvor se projevil již i v souvislosti s Měsícem, když ruské zprávy, otištěné v sovětském časopise Mladý technik, naznačují přítomnost umělých staveb na Měsíci, údajně vyfotografovaných 4. února 1966 ruskou měsíční sondou nad Oceánem bouří. Předkládají uspořádání kamenných značek a ruskou interpretaci fotografií NASA z výšky 29 mil nad Mořem klidu, které ukazují soubor štíhlých věží nebo zašpičatělých pyramid, z nichž jedna byla podle nápadného vzhledu odhadnuta ruským vědcem dr. Ivanovem jako vysoká 15 pater.)

Některé dochované památníky, jako například obelisky, svatyně a pyramidy v Egyptě, jsou záhadné z hlediska uložených vědomostí, které snad obsahují, ale hlavní charakter skutečných staveb a doprava materiálu byly pro budoucí generace zaznamenány samotnými starými Egypťany. Pomocí štípacích klínů byly dobývány obrovské kvádry, zvednuty kladkami nebo taženy a tlačeny po válcích nebo na velkých saních, které zase klouzaly po hladkých, tukem potřených dráhách. Obelisky byly zřejmě vytaženy na rampy a spuštěny do písek naplněných děr. Z těch byl písek odebírán, tím se obelisky narovnal a byly usazeny na místo.

Dnes se má všeobecně za to, že kameny Velké pyramidy byly vytahovány na určené místo po rampě, jejíž výška se měnila podle dosažené výšky stavby až do výše samotné pyramidy - tedy téměř 50 pater od základny; Pokud to je pravda, pak by měl být Herodotův údaj, že pyramidu stavělo 100 000 mužů po dobu dvaceti let, podstatně upraven směrem nahoru; nutno uvážit čas na těžbu a dopravu kamenných kvádrů, množství dělníků, množství personálu na zásobování dělníků potravinami a vodou, stavbu, stálé opravy a přestavby mrakodrapové zemní rampy, nutnost jemného a přesného měření, které muselo být neustále prováděno a nakonec čas na uložení kvádrů na místo a jejich obložení vápencem.

Přes to, že pyramidy nejsou neuskutečnitelné (jeden arabský předák týmu o třiceti mužích poznamenal k archeologovi Reisnerovi, když ukládal kvádr vážící několik tun na třetí pyramidu s použitím válců, lan a pák: Kdyby nám to bylo nařízeno, můžeme postavit pyramidu.), připadá nám teoretická i praktická stránka té věci stále nepochopitelná.

Záhadu velkých soch ze sopečného kamene na Velikonočním ostrově částečně vysvětlil Thor Heyerdahl při svých tamnějších výzkumech. Na Velikonočním ostrově, izolovaném v Pacifiku 2 350 mil od pobřeží Chile, je téměř šest set ohromných kamenných soch zvaných moai, stavějících na odív torza a hlavy nevysvětlitelných postav, z nichž některé dosahují výšky čtyř pater a váží víc než 50 tun. Původně byly postaveny na kamennou základnu a na jejich hlavách byly velké helmice z červeně zbarveného kamene, který byl dopraven ze vzdáleného lomu. Většina těchto soch byla překocena, ztratila své helmice a ostatní měly ulomené falusy. A další stále leží v původním lomu, kde zřejmě byly právě vyráběny, když jejich sochaře postihlo nějaké neštěstí.

Domorodá populace Velikonočního ostrova čítala pouhých několik tisíc lidí, když byl ostrov v roce 1722 objeven (v devatenáctém století ji peruánští otrokáři zdecimovali na méně než jedno sto lidí), a byla tedy považována za příliš malou na masovou výrobu kamenných kolosů. Proto vznikla domněnka, že Velikonoční ostrov byl kdysi částí větší pevniny, která by potom mohla mít, tak jako v Egyptě, potřebný počet pracovníků. Zdálo se skutečně nemožné, aby obyvatelé dopravili kameny na místo, vztyčili je, a pak jim ještě umístili na hlavy červené helmice, což je velmi nesnadná operace i s moderními stroji.

Když však Thor Heyerdahl získal důvěru obyvatel Velikonočního ostrova, zjistil, že mezi ostrovany stále existují stopy tradice, týkající se zvedání kamenných soch.

Dovolili mu fotografovat vztyčování jedné sochy, prováděné mnoha dělníky pomocí dlouhých holí, lan a hromad menších kamenů, působících jako podpěry pro páky a jako opěrné pilíře. Psychologická příprava dělníků na akci, která probíhala za zpěvu a obřadů celou předcházející noc a zahrnovala i rituální tanec panny, jim pak umožnila pracovat v dokonalém souladu. Záhadou však zůstává, proč jejich předkové stavěli postav tolik a také proč bylo stavění náhle přerušeno. Místní pověsti vyprávějí o válkách mezi kmeny a kastami, o masakrech, které nakonec vyústily v kanibalismus, ve formu descensus averni kdysi vyvinutých kultur.

Podobný systém pák, lan a podpěrných kamenů musel být použit na vztyčení kamenných sloupů Stonehenge na Salisburské pláni v Anglii, stejně jako tisíců kamenných menhirů (stojících kamenů) a dolmenů!

(velkých kamenných desek, položených na jiné kameny) v Bretani ve Francii.

Zdá se, že tyto předhistorické kamenné stavby jsou soustředěny podél pobřeží a ostrovů Atlantiku a Středozemního moře, i když se šíří Evropou až k ruskému Uralu.

Některé jsou ohromné. Jedna hrobka ve Francii je zastřešena kameny, z nichž každý váží více než 80 tun; stojící kámen, vztyčený u Locmariquier v Bretani, je vysoký 65 stop a váží 342 tun.

Stavba ohromných kamenných kruhů Stonehenge se stavebními prvky, jako jsou spojovací čepy a drážky vyřezané do kamene, prozrazuje jakýsi vztah k megalitické kamenné stavbě v Tiahuanaco a k dalším předinckým zříceninám Jižní Ameriky, a to nejen některými

konstrukčními detaily, ale zřejmě i důvody, pro které byly postaveny jako konstrukce ohromných astronomických hodin a možná i s dalšími znaky, které jsme ještě neobjevili. Existují určité náznaky z nálezů dovezených šperků a zbraní in situ, že snad nějaký pokročilejší kmen přispěl svými vědomostmi při vztyčování Stonehenge a menhirů i na jiných místech, nebo možná pomohl při měřeních, podle nichž Slunce na začátku léta, 21. června, vycházelo přesně nad heel stone (patní kámen). Protože vzájemná poloha Země a Slunce se od doby postavení Stonehenge mírně změnila, bylo vypočítáno, že den, kdy Slunce přešlo přesně nad patním kamenem, byl někdy okolo roku 2000 před Kristem. Podobná mírná diskrepance v určení polohy slunečních paprsků pro slunovrat byla pozorována v předincké svatyni u Machu Picchu v Andách, stále nazývané intibuatanaú sloup slunce. Jiné transoceánské podobnosti najdeme ne v druhu, ale zřejmě v účelu. Velký kamenný kalendář ve formě zvěrokruhu v Glastonbury, kruh s obvodem 30 mil nedaleko Stonehenge, byl zřejmě postaven, aby jej bylo možno vidět z výšky. Jeho stáří neznáme, ale stáří okolních sídlišť, o kterých se předpokládá, že vznikla ve stejné době, se datováním radiokarbonovou metodou udává na 20 000 let. Jiný velký předhistorický obrazový nápis neznámého stáří a účelu existuje na úbočí kopce v Dorsetu; připomíná jeden ze svíců v Andách - Candelabra of the Andes v Peru.

Velký chrám v Avebury ve Wiltshire musel být daleko větší než Stonehenge. Kdysi měl 650 obrovských kamenů, které tvořily velký kruh kolem umělého pahorku, ale během let byly jeho kameny rozebrány na stavby a zůstalo jich stát jenom dvacet.

Na velké rovině u Carnacu v Bretani jsou stovky stojících kamenů sestavených do naprosto rovných řad.

Možná že sloužily jako kalendář nebo pomůcka pro počítání, jako památka na slavné předky, nebo k nějakému jinému účelu, který si nedovedeme představit, třeba ve spojení s astrologií. Ale to, že tak rozsáhlá stavba mohla být postavena (stejně jako Stonehenge), napovídá, že v západní Evropě v předhistorických časech existoval dobře organizovaný systém práce.

V Baalbeku v Libanonu, v základech plošiny, na níž je postaven chrám Jupitera, prozkoumaný v klasické éře archeologie, je několik obrovských kamenů, jejichž vytěžení a přepravu neumíme vysvětlit ani za předpokladu použití nejmodernější techniky dneška. Základnu, na které byl Jupiterův chrám postaven, vybudovali stavitelé, kteří po sobě nezanechali žádné jiné záznamy. Podél strany základny jsou tři ohromné kameny vážící 1 000 tun, větší a těžší, než jaké kdy byly nalezeny v jakýchkoli stavbách. A ještě větší kameny, vážící i přes 2 000 tun, byly nalezeny v lomu - i když byly vytěženy, nebyly nikdy dopraveny na místo.

Tyto kameny, jejichž velikost odporuje jakékoli logice, připomínají kameny pevností z doby před Inky u Sacsahuaman, v Cuzco a na jiných místech. Jako by kameny před Inky používaly vše, co bylo po ruce, aniž by příliš uvažovaly o velikosti. Nebylo by snadnější rozřezat takové balvany a teprve pak je klást na místo?

Nevíme však, zda stavitelé terasy v Baalbeku neměli nějaký způsob dopravy a ukládání kvádrů, který my zatím neznáme. Těžké egyptské obelisky byly míněny jako samostatně stojící pamětní sloupy, ale tyto kvádry spolu s ostatními kameny menší velikosti tvořily základnu pro chrám.

Dávno před Parthenonem již na Akropoli, shlížející na Athény, existovaly kyklopské stavby z dřívějších dob.

Slovo kyklopský pochází od Kyklopa, obra, kterého při jednom ze svých dobrodružství oslepil Odysseus, když se se svými muži vracel z Trojské války. Když Řekové pozorovali obrovské megalitické stavby ve vlastní zemi a na mnoha dalších ostrovech a pobřežích Středozemního moře, domnívali se, že mohly být postaveny jedině obry, ne lidmi.

Tyto megalitické stavby nacházíme po celém Středomoří, v Řecku, na Krétě, v Malé Asii, v Lýbii, na Sardinii, Pantellarii a na Maltě, v jižním Španělsku, na Baleárských ostrovech, v nejstarších egyptských rozvalinách a občas je hlášeno jejich objevení i na dně Egejského moře, za Melosem a Théroem.

Zajímavé je, že většina těchto kyklopských trosk se nachází blízko moře. Kult velkých kamenů se táhne do Anglie, na pobřeží Francie a do Portugalska. Zvláště pozoruhodný je v Irsku, kde je původ velkých kamenných pevností na Aranu přisuzován buď obrům nebo záhadným lidem moře, kteří do Irska přišli před dávnými věky.

Daleko od Irska, v Rhodesii, ve východní Africe, stojí nevysvětlitelný komplex staveb v Zimbabwe, střídavě považovaný za palác, chrám, pevnost nebo za zlaté doly krále Šalamouna. Je postaven z otesaných kamenů v zemi, kde se takové kameny nikdy neužívaly, protože to nebylo potřeba. Ale porovnání zdí v Zimbabwe s těmi na záhadných atlantských pevnostech Irska naznačuje, že stejně jako megalitické stavby v jiných částech světa, zvláště na ostrovech a mořských březích, byly vystavěny (nebo alespoň navrhovány) stejnými lidmi.

Kyklopská monumentální díla, nalézaná v oblasti Tichého a Atlantického oceánu a v Jižní Americe, jsou nejúžasnější stavby, které kdy byly postaveny. Ani ve středních státech USA není předhistorických archeologických pozůstatků nedostatek. Tisíce pyramidových mohyl, některé ve tvaru zvířat nebo plazů a nejméně jedna ve tvaru slona, zajistily na staletí zajímavé pole výzkumu. Naneštěstí mnohé byly odstraněny prvními usedlíky a po nich buldozery. O jejich původu se stále vedou spory.

Byly postaveny zaniklými kulturami nebo předky Indiánů, a ti na ně zapomněli? V každém případě tyto americké mohyly nebo pyramidy zapadají do všeobecného vzorce obrovských mohyl, rozptýlených po celém světě - někdy nazývaných pyramidový pás - od Egypta a Mezopotámie na západ do Evropy a k americkému kontinentu, a na východ do Indie, střední Asie, Číny, Indonésie a k dalším ostrovům jižního Pacifiku.

Můžeme se jen dohadovat, zda tyto obrovské mohyly byly inspirovány ze společného zdroje, jako třeba ze Sumeru či z Egypta. Nebo snad měly původ v dřívějších kulturách, které zanikly? Či snad byly jen výsledkem sdílené přirozené potřeby stavět nezničitelnou hrobku, nebo postavit svatyni na vysokých místech, souvisící s uctíváním Slunce nebo s astronomií?

Nedávné nálezy a přehodnocení starých nálezů ve Spojených státech svědčí o přítomnosti megalitických kultur, jiných tvůrců, než byli tvůrci indiánských mohyl nebo na jihozápadě tvůrci staveb z nepálených cihel a skalních příbytků. Tyto přehodnocené názory jsou prověřovány na tak neočekávaných místech, jako je Nová Anglie, kde v New Hampshire a na různých jiných lokalitách východního pobřeží Spojených států nebyly mégalitické stavby po staletí nalezeny. Byly zřejmě použity jako základy domů nebo byly včleněny do nových staveb prvními osadníky, kteří měli spíš zájem o přežití a pohodlí než o archeologii a neptali se po původu těchto staveb, ale prostě je použili.

Spojené státy, dlouho považované za jakéhosi archeologického parvenu, mají pravděpodobně při zkoumání starověku v záloze ještě nějaká překvapení. Protože žádná mimořádná kultura nebyla nalezena na východě Spojených států, pokládalo se za prokázané, že tam nikdy žádná nebyla. Zvláště když se po ní nenalezly žádné stopy podél pobřeží, jak tomu bylo v mnoha jiných oblastech.

Poblíž pobřeží Spojených států potápěči nedávno objevili a vyfotografovali objekty, zachované v oceánu jako ve velkém skleníku světa minulosti; vypadají jako megalitické stavby, a některé jsou z mimořádně velkých kamenů.

V době, kdy tato kniha jde do tisku, dochází k dalšímu zkoumání těchto nečekaných nálezů, které by nakonec mohlo ovlivnit celou naši představu o existenci potopených zemí, o stáří civilizovaného člověka v Americe a o dávných komunikačních cestách mezi Amerikou a ostatními částmi světa.

Kapitola šestá.

POTOPENÁ MĚSTA AMERICKÉHO POBŘEŽÍ.

V období mezi dvěma světovými válkami začal mít letecký průzkum podstatný podíl na archeologických výzkumech. Letadla pomohla vymezit obrysy dávných měst, zdí a cest,

neboť topografické zobrazení ze země nebylo zřetelné. Pohled z výšky někdy odhaloval pod čirými vodami Středozemního a Egejského moře celá města, velkoměsta a přístavy, které zmizely buď při zvýšení hladiny vody, nebo při poklesu pevniny. K získání fotografií těchto potopených trosk ze vzduchu musí být voda klidná, čirá a s nezčeřenou hladinou; co je ze vzduchu viditelné jeden den, druhý den může být nerozpoznatelné.

Při příležitostných leteckých pozorováních nad Středozemním a Egejským mořem bylo získáno podrobné zobrazení římských sídel, starého lázeňského města Baiae, velkých fénických přístavů Tyre a Sidon a dokonce i části původního Kartága, jehož pozůstatky na souši Římané velmi důkladně zničili. I když tato potopená města byla snadno dosažitelná po tisíce let a nepochybně je sporadicky navštěvovali potápěči lovící mořské houby, bez využití letadel nebylo možné je v takovém rozsahu a tak podrobně lokalizovat, fotografovat a zmapovat.

Na americkém kontinentu takové pozůstatky objeveny nebyly, protože nikoho nenapadlo po nich pátrat. Až za druhé světové války začali piloti, sledující ponorky v Karibském moři, přinášet zprávy o podmořských stavbách nebo o jiných útvarech, vyrobených lidskou rukou. Členové posádek letadel, pátrajících po potopených ponorkách, viděli často pod vodou přímé linie a také obdélníky, někdy spojené s pevninou, zejména v blízkém okolí Mexika, Yukatánu a Britského Hondurasu.

Mezi Isla Mujeres a Cozumel, v zátocce mezi Cozumel a Chetumal a u pobřeží Quintana Roo, jsou pod vodou v hloubce 30 až 100 stop stále viditelné úhlopříčně rozvětvené silnice, vedené po kamenných hrázích. Jejich pokračování na souši je nyní zcela zarostlé džunglí. Silnice dlážděné kameny jsou příležitostně vidět po celé cestě dolů k Belize v Britském Hondurasu.

V blízkosti pobřeží Yukatánu a obzvláště v oblasti Baham vytváří velký vápencový útvar poměrně mělké dno.

V jeskyních a propadlinách mořského dna nacházíme stalaktity a stalagmity, což dokazuje, že celá tato oblast byla v minulosti dlouhou dobu nad hladinou moře. Proto můžeme rozumně předpokládat, že tyto dlážděné cesty, pokud to cesty byly, vedly z jednoho mayského města nebo komplexu chrámů k druhému v době, kdy byly ještě na pevnině. Pozemní cesty se časem ztratily, ale jejich mořem zatopené pokračování stále vede k jiným městům, nyní pod vodou.

Na základě pozorování ze vzduchu došlo k dalším, ještě cennějším objevům a další pátrání pokračuje od roku 1968 ve skupině Bahamských ostrovů nedaleko od břehů Floridy. Tyto podmořské objevy, které byly provázeny řadou pozoruhodných shod okolností, očekávání a zklamaných nadějí, se týkají staveb, svatyní, zdí, cest, přístavů a celých měst, skrytých pod vodou šelfových moří při březích Ameriky.

Až dosud jsme v Karibském moři a na atlantickém pobřeží nacházeli podmořské trosky a celé vraky lodí španělských dobyvatelů, potopených v bouřích nebo při útěku před piráty, ale i

trosky španělských pevností a pozůstatky pirátů samých. Známe jméno města, které se propadlo pod mořskou hladinu Ú Port Royal (Jamaica) a datum, kdy se potopilo - 7. června 1692. Známe dokonce i čas jeho zániku podle zlatých hodinek jedné z obětí, které se pochopitelně zastavily v okamžiku náhlého zemětřesení, které pohřbilo pirátské město i se všemi jeho obyvateli pod šesti sáhy vody a několika stopami bahna.

Nálezy v bahamských vodách se nicméně nedatují až od koloniálních dob, ale už z epochy před Kolumbem, možná o tisíce let dříve. Je mnoho možných důvodů, proč nebyly zpozorovány až do roku 1968: mohly být pod nánosem písku a po bouři odkryty, nebo je mohlo vyzdvihnout menší zemětřesení. A protože se v této oblasti nevyskytly žádné pověsti o pokladech, nikdo po nich v této části oceánu nepátral. Jako nejlogičtější vysvětlení se nabízí skutečnost, že je nikdo nehledal.

K prvním bahamským nálezům došlo, když dva piloti na svém pravidelném letu skutečně pátrali nad bahamskými mělčinami po části Atlantidy, ztraceného kontinentu, o němž Platón napsal, že se potopil do Atlantiku 9 000 let před jeho dobou, to znamená asi 11 500 let před dobou naší. Že dojde k znovuobjevení Atlantidy v roce 1968, předpověděl Edgar Cayce v roce 1923.

Za svého života získal Edgar Cayce (zemřel v roce 1945) oddané stoupence jako parapsycholog, který řešil zdravotní problémy lidí v různých částech světa, lidí, z nichž většinu nikdy ani nepotkal. Jeho činnost vedla k ustavení nadace Edgara Cayce a Společnosti pro výzkum a osvětu ve Virginia Beach, která ještě dlouho po jeho smrti stále přitahuje členy, na něž udělala dojem jeho léčitelská schopnost a obsah jeho předpovědí. Některé z nich se týkají atentátů na současné i budoucí prezidenty, rasových nepokojů a zemětřesení. Dokonce i jeho předpovědi sesuvů půdy v Kalifornii, které měly přijít teprve za dvacet i více let, se ukázaly být pravdivé. V jeho parapsychologických výkladech nacházíme velký počet odkazů na Atlantidu a předpověď znovuobjevení její části v roce 1968.

Na Cayceových interpretacích týkajících se Atlantidy je zvláštní to, že když nebyl v hypnotickém stavu, byl překvapen tím, co o ní opakovaně říkal: Divím se odkud to přichází a zda na tom něco je. (Tuto pochybnost ostatně sdílejí četní archeologové.) Ve svých interpretacích se neustále zmiňoval o Atlantidě a v roce 1933 řekl.:

.. .snad se objeví část svatyně (Atlantidy) pod věkovitým kalem mořských vod - blízko místa, známého jako Bimini, nedaleko pobřeží Floridy. V roce 1940, přesně o 28 let dříve, předpověděl znovuobjevení části západního úseku Atlantidy: A Poseidia se znovu zvedne mezi prvními částmi Atlantidy. Očekávejme ji v šedesátém osmém a šedesátém devátém. A to už není daleko!

Je pozoruhodné, že piloti, Robert Brush a Trigg Adams, kteří jako první podali zprávu o pozorování v okolí ostrova Andros, byli členy Společnosti pro výzkum a osvětu a během svých pravidelných letů dávali bedlivý pozor, protože toužili potvrdit Cayceovu předpověď.

Je přirozené, že to, co se Cayceovým stoupencům jeví jako očekávaný objev, hodnotí lidé, kteří posuzují všechny neobvyklé fenomény chladnými očima vědy, poněkud jinak.

Prvním podmořským nálezem v roce 1968 nedaleko ostrova Andros, blízko Pine Key, byla obdélníková stavba, rozdělená kamennými příčkami do několika oddílů.

Byla pokryta mořskou trávou a houbami a nacházela se poměrně blízko pod hladinou. Zbytky zdí pokračují pod pískem a podlaží, je-li tam jaké, nebylo dosud nalezeno.

Ti, kteří věří v Atlantidu a berou vážně Cayceova prohlášení o jejím umístění, jako například že ...Bahamy jsou částí...která je v současnosti vidět..., interpretují tento nález z roku 1968 jako naplnění jeho prorocství a považují stavbu za atlantskou svatyni, zdvihnuvší se doslova z moře.

Jiní sice uznali, že tajemný čtyřúhelník je dílo lidských rukou, ale protože věděli, že místní karibští Indiáni v době objevení Ameriky nestavěli z kamene, označili jej za malou španělskou pevnost; nevysvětlili však, proč je pod vodou. Někteří považovali stavbu za past na ryby (i když nevysvětlili její přehnaně složitě vyměřené, ani proč by byla postavena z kamene), či dokonce za nádrž na skladování škeblí, mořských hub nebo želv. Teorie o jejím dávném použití jako skladu želv způsobila další zmatek z neuvěřitelné shody okolností, neboť půdorys dna stavby je podobný jako půdorys Svatyně želv v Uxmalu v Yukatánu.

Čím více bylo zhotoveno leteckých snímků této oblasti, tím více staveb bylo nalezeno v okolí pod vodou, což nezbytně vede k představě sídliště, menšího města nebo, jak počet obyvatel vzrůstal, velkoměsta. Výzkumy pokračovaly spolu se snahou o ochranu nálezů před lovci pokladů, kteří by je nejraději zkoumali dynamitem, aby zjistili co je pod nimi. Zatím se však zdá být jisté pouze to, že tvůrci těchto staveb je nestavěli pod vodou a že jejich nynější umístění pod hladinou je důkazem poklesu kdysi suché země.

Něco, co mohlo být dávno před objevením Ameriky přístav, existuje v Miami na jižním břehu řeky Miami. Je to široká jáma poblíž předhistorické pobřežní linie, táhnoucí se dolů v přesném kruhu, zakrojeném 60 stop do pobřežní skály. Boční stěny jámy nesou stopy po použití nástrojů. Je nutno poznamenat, že pro kartaginské přístavy byl způsob stavby s kruhovitým vnitřkem příznačný. Ať stavba sloužila čemukoli, nyní je zasypaná a to, co snad byly zdi předhistorického přístavu, je skryto pod obytným domem naproti Dupont Plaza. Jiná pravěká stavba, kanál nesoucí také známky po opracování nástroji na kamenných stěnách, je stále viditelná pod vodou u Key Largo na Floridě. Ještě zajímavější objekt byl nalezen rovněž v roce 1968; byla to kyklopská kamenná stavba, nacházející se asi 35 stop pod hladinou moře asi 1 000 yardů od břehu severního Bimini. Objevili ji dr.

Manson Valentine, antropolog a archeolog, Dimitri Rebikoff, vynálezce a podmořský archeolog a Jacques Mayola, držitel světového hloubkového rekordu v potápění bez

skafandru. Řadu obrovských kamenů, kterou objevili, považovali nejdříve za cestu, neboť velké kamenné bloky vypadaly při pohledu shora jako dlažební kameny.

Nyní se však nálezci domnívají, že je to buď zeď, pohybem půdy položená na bok, nebo základy zmizelé stavby, nebo dokonce vrchol masivní zdi, která je stále ještě pohřbená v písku. Existuje oprávněná domněnka, že kamenné zdivo se táhne podstatně dál než jeho viditelná část, a že možná tvoří okružní zeď kolem části nebo celého ostrova severní i jižní Bimini.

Tentokrát oponenti neoznačují zeď za ohradu pro želvy, ale naznačují, že se jedná o přírodní jev, o zlom mořského dna. Nicméně důkladná prohlídka pravidelně utvářené zdi a spojování kamenů stejně jako nápadná podoba s předinckým zdivem v Peru je přesvědčivým důkazem o umělém původu stavby pro každého, kdo je viděl.

V oblasti Bimini pokračují výzkumy a neustále jsou hlášeny nové nálezy. Některé z nich jsou však opět ztraceny, když je překryje pohyblivý písek dna dříve, než mohou být prozkoumány. Objevitelé jsou navíc zdrženliví, mají-li přesně určit, které z trosk nebo předmětů byly vyrobeny lidskou rukou. Chtějí si zachovat kontrolu nad zkoumáním svých objevů, což je snaha, která se neomezuje jen na archeologii pod vodou.

Jeden z nejsensačnějších dosud zaznamenaných objevů ohlásil kapitán nájemního člunu, který objevil stupňovitou pyramidu v hloubce 12 sáhů. Na mořském dně byly vidět i jiné pozůstatky; zkamenělé kořeny mangového stromu, pnoucí se na zdi dlouhé 300 stop, jsou podle výsledků testování radiokarbonovou metodou staré 6 000 až 12 000 let. Dimitri Rebikoff podal zprávu, že našel zeď postavenou kolem něčeho, co vypadá jako studánka čerstvé vody, což vyvolává představu, že než se pevnina propadla, to byla zahradní nádrž.

Pozorování ze vzduchu pokračovalo, zejména od doby, kdy piloti našli pozůstatky staveb pod vodou. V oblasti ostrova Andros jich bylo zpozorováno nejméně tucet a četné další dále v moři, ale stále na Velké bahamské mělčině. Pilot Pan American Airways, který si přál zůstat anonymní, asi v celkem pochopitelné snaze vyhnout se podezření, že se rozptyloval během letu, řekl Robertu Marksovi, potápěči, výzkumníkovi a archeologovi, že objevil ve velké hloubce (12 sáhů) nedaleko Bimini ještě jednu zeď, která má uprostřed klenutý průchod. I když pilot mohl vidět zeď ze vzduchu - takový objekt je jasně viditelný za příznivých podmínek, zejména když je hladina moře nezčeřená - je jistě obtížné rozeznat klenutý průchod, pokud pozorovatel není přímo na místě, pod vodou. Kromě toho, klenutý průchod z doby před Kolumbem by vyžadoval přehodnotit archeologickou teorii Američanů, že totiž klenbu američtí Indiáni neznali.

Tyto nálezy vyvolaly dodatečné rozsáhlé průzkumy vod Velké bahamské mělčiny a dál v hlubším moři, kde byla lokalizována větší stavba, označená jako podmořská pyramida.

Podle zpráv jsou její rozměry 180 x 140 stop. Pokud to je pyramida, tak má seříznutý vrchol, nebo se možná jedná o plošinu svatyně, z níž je viditelný jen vršek.

Při pochopitelném nadšení pro potápění do Atlantického oceánu za zbytky pravěkých civilizací se musí dbát na to, aby se přání nebo předpoklady neměnily v závěry.

Některé pravěké kamenné sloupy ze dna moře nedaleko Bimini se po přezkoumání ukázaly být válcovitou cementovou zátěží. Nedávno však potápěči zpozorovali v poněkud hlubších vodách drážkované kamenné sloupy a překlady, postavené na pilířích, tedy konstrukci srovnatelnou s přístavy pravěkého Středomoří, kde kamenná konstrukce umožňovala volný pohyb vln pod moly.

Čím více se pátrá ve vodách kolem Baham a v Karibském moři, tím více se objevuje staveb, podle obrysů zřejmě vytvořených lidskou rukou, budov, zdí, dlážděných silnic, ulic, náměstí a zdíva přístavů, a ne vždy jen v blízkosti břehu, nýbrž někdy i sta mil v moři. Nedávno dokonce přišla zpráva o mramorové pevnosti nebo Akropoli pod mořem na rozloze čtyř až pěti akrů, s cestami vedoucími neznámo kam. Tento poslední objev však sportovním potápěčům dělá problém, protože leží ve vodách jen málo vzdálených od působiště kubánských policejních člunů.

Nálezy podmořských staveb nebo zdí, starších než všechny v současnosti uznávané historické záznamy, byly hlášeny i z jiných míst, daleko od břehů Spojených států, dokonce i v některých jejich vnitrozemských jezerech.

Jedno zvlášť zajímavé místo je nedaleko Brentons Point u Newportu na Rhode Islandu, kde se potopil potápěč amerického námořnictva, aby vyčistil ochrannou protitorpédovou síť. V hloubce asi čtyřiceti stop našel vyvýšeninu, na jejímž vrcholu byly stěny z kamenného zdiva. Pokud by to byly poměrně moderní základy majáku, byly by o tom nějaké zprávy, protože teprve v nedávné době bylo možné stavět majáky tak daleko v moři, pomocí ocelových kesonů předem ponořených na dno oceánu, v tomto případě asi míli od břehu. Záznamy pobřežní hlídky však nezaznamenávají žádné stavby majáků v oblasti Brenton Reef. A kdyby to byly zbytky stavby staré několik tisíc let, pak asi nešlo o maják, protože současné dno bylo tehdy asi nad hladinou moře.

Od chvíle, kdy se o této stavbě objevila zmínka, se již několik potápěčů pokoušelo o hlubinný výzkum. V roce 1958 potápěč Jackson Jenks podal nejsensačnější přímou zprávu, když hlásil, že stavba je věž kuželovitého tvaru, vysoká 50 až 60 stop, o průměru 40 až 50 stop, s horní částí asi 40 stop pod povrchem... posta věna z vytěžených nespojovaných kamenů - každý z nich veliký jako kancelářský stůl, s parapetem lemujícím horní část...a s dveřmi zasazenými na miskovitém vrcholu...

Přesné místo nálezu není dosud označeno bójemi a potápěči nepublikovali přesné zeměpisné souřadnice místa, což je obvyklá praxe v podmořských výzkumech po celém světě, když se nálezci sídlíšť nebo pokladů pokoušejí chránit své objevy.

Úžasnou zprávu, týkající se trosek na souši nebo pod vodou, přinesli v polovině šedesátých let rybáři, jejichž skupina jednou časně ráno minula za neobvykle nízkého odlivu severně od Newportu, na cestě k rybářským lovištím, zděnou klenbu pokrytou vilejší, která vystupovala z moře. Opomněli ji označit, a pátrání po klenbě, stejně jako po věži, stále provádí Novoanglická archeologická výzkumná společnost (NEARA). Předpokládalo se, že tyto hlášené podmořské stavby jsou dílem Skandinávců, o nichž se všeobecně soudilo, že postavili v Newportu kulatou kamennou věž neznámého původu, i když jiná škola ji přisoudila dědovi Benedikta Arnolda. Ten ji sice kdysi vlastnil a užíval jako mlýn, ale o tom, kdo tuto kulatou věž (zřejmě evropského původu) z jedenáctého století postavil, se nic neví. Stále se však zdá, že to je první evropská stavba na západní polokouli. Podmořská stavba je však něco jiného - je nepravděpodobné, že by byla postavena z hlediska geologického v tak nedávné době.

Stavby pod vodou, čekající na důkladnější prozkoumání v některých vnitrozemských jezerech Nové Anglie, jako například v jezeře Meddybemps v Maine, by mohly být pozůstatky indiánských obřadních středisek nebo předhistorických staveb, postavených v době, kdy hladina vody jezera stejně jako hladina moře byla podstatně nižší. To prokazuje například řezbářská práce, nalezená v roce 1957 na velkém balvanu v jezeře Assawompset ve státě Massachusetts, když jezero za velkého sucha částečně vyschlo.

Nejneobvyklejší oceánský objev byl učiněn roku 1966 nedaleko pobřeží Peru. Vyvolal náhlý vzestup archeologických nadějí, ale zpráva nebyla zapsána do seznamu, nikdy nebyla uspokojivě objasněna a nikdy ani nebyla jinak použita. Týkala se oceanografického výzkumu Dukeho univerzity pod vedením dr. Roberta Menziese, který se zajímal o zvláštní druh mořských měkkýšů v Milne-Edwardově oceánském příkopu nedaleko pobřeží Peru. Během výzkumu zachytily kamery expedice cosi, co bylo popsáno jako fotografie tesaných sloupů, rozházených po velké ploše v hloubce kolem 1 000 sáhů. Ultrazvukové snímání dále odhalilo jakési pevné masy, stojící blízko sebe, což snad mohly být pozůstatky jiných staveb, i když, podle slov dr. Menziese ...představa potopeného města v Tichém oceánu se zdá neuvěřitelná... Předběžná prohlídka fotografií odhalila, že sloupy byly nejen přitesané, ale že do nich bylo vyryto cosi jako písmena.

Skutečnost, že byly sloupy vyfotografovány v takové hloubce, nezbytně neznamená, že tam byly postaveny, když okolní terén byl nad vodou, pokud vůbec byl. Mohly to být sloupy ze španělské koloniální kořisti, které se potopily se starou španělskou galleonou, i když nedaleká přítomnost čehosi, co by mohly být stavby, se dobře shoduje s teorií o katastrofických proměnách země v Jižní Americe. Pohyb zemské kůry mohl vytlačit části nížin do výšky tisíce stop, čímž by se vyprázdnila jezera a vnitrozemská moře a na horách by zůstaly známky působení přílivu a odlivu. Hory by se převrátily naruby, objevily by se jejich jeskyně a jejich části by byly rozmetány po náhorních planinách. Města by se propadla do hlubokých

mořských brázd nedaleko nové pobřežní linie. Fotografie sloupů jsou stále založeny, nechystá se žádná další diskuse a pokud je známo, tak ani nikdo neusiluje o expedici, která by

některé ze sloupů vyzvedla. Pravděpodobně se zvažují výdaje na takovou operaci, které by mohly být srovnatelné s hledáním ztracené atomové bomby pomocí trpasličí ponorky Alvin, které nedávno proběhlo nedaleko Palomares ve Španělsku. Z pohledu pod vodou se přírodní útvary často zdají být stavbami nebo vraky, zatímco skutečné vraky nebo pozůstatky staveb často rozezná jen zkušené oko. Navíc se ve vodě vzhledem k proměnlivým proudům podmínky pro pozorování rychle mění a protože pozorovatel jen těžko může spolehlivě fixovat svoji polohu, stává se, že neobvyklé předměty zahlédne jen jednou, na krátkou chvíli, a pak už je znovu nenajde. Příkladem jsou záhadné schody, zaznamenané v roce 1964 francouzskými námořními důstojníky během hlubíného potápění v batyskafu Archimede. Kapitán Houot a poručík de Froberville vyhlíželi kulatým otvorem a když sestupovali dolů podle strmého okraje podmořského útesu, uviděli cosi, co se dalo zřetelně identifikovat jako křídlo vytesaných kamenných schodů, vedoucích dolů, do větší hloubky. Takové útvary, jen krátce zahlédnuté pod vodou, se jistě dají vysvětlit olupováním a odlamováním podmořských útesů tak, jak to je vidět na Obří kamenné cestě. Je to řada vysunutých skalních útesů s plochým povrchem, které lze vidět nad i pod vodou nedaleko pobřeží Irska a které podle gaelské pověsti postavili obři - i když technické vzdělání důstojníků by mělo vyloučit takovou fantazii.

Zkoumání oceánu kolem Baham, jakkoli z hlediska ohromné plochy bylo spíše náhodné, zahrnuje relativně velkou plochu. Všeobecně se předpokládá, že tato oblast byla v poslední době ledové nad hladinou moře, neboť většina vody byla zamrzlá do střídavě postupujících a ustupujících ledovců. Do tohoto velkého ostrova, v podstatě vápencového, se zařezává oceán svými podmořskými kaňony, které se nazývají jazyky oceánu a které pronikají hluboko do Bahama Banks přímo na východ od ostrova Andros. Z mělčiny v hloubce 15 až 20 stop spadá dno oceánu do závratné hloubky až přes 4 000 stop. V této strmé stěně jsou proslulé modré díry, otvory ve vápencové stěně, vedoucí do jeskyní a do podmořských chodeb, které (podle názoru některých potápěčů, kteří v nich pátrali), pokračují na míle daleko. Je nesporné, že tyto jeskyně byly kdysi nad vodou; dokazují to krápníky, stalagmity i stalaktity, které se v nich nacházejí.

Jestli celá oblast Bahama Banks byla před 12 000 lety nad hladinou moře, lze očekávat, že se v některých z těchto podmořských jeskyň nakonec najdou pozůstatky lidské činnosti, jak tomu bylo v podobných útvarech na pobřeží Floridy. Přítomnost podmořských trosek v této části Atlantiku a Karibského moře by mohla mít stejné vysvětlení; byly postaveny na suché zemi, která se později potopila, když polární led rychle roztál. Toto jednoduché vysvětlení lze použít i v případě dalších údajně ztracených zemí v jiných částech oceánu, a zde se dostáváme na hranici, kde se legenda stává historií.

Kapitola sedmá.

ZTRACENÉ KONTINENTY A DNO MOŘE.

Dochované písemné dokumenty o starověku se obecně shodují v názoru, že zatímco některé nové pevniny v průběhu věků vystoupily z mořského dna, jiné se často do moře propadly, a s nimi byly zničeny celé rozvinuté civilizace.

Egyptští kněží, kteří již dávno věděli o nálezích fosilních mořských lastur v údolí Nilu a na okolních kopcích, o tom informovali řeckého historika Herodota (484 před Kristem), když navštívil Egypt. Ten spojil tyto skutečnosti se svým vlastním vyhodnocením solného složení egyptských skal a došel k závěru, že část Egypta blízko Středozemního moře byla kdysi pod jeho hladinou.

Xanthos (500 před Kristem), řecký historik z města Sardis v Malé Asii, zaznamenal přítomnost fosilních lastur v horách Arménie a Malé Asie a došel k názoru, že dno oceánu a pevniny stále mění svůj tvar. Jiný řecký pozorovatel z Malé Asie, Xenofont, se v diskusi o katastrofách a opakovaných poklesech pevnin zmínil o předhistorických otiscích vavřínových listů v kamenech, nalezených u moře, a uvedl je jako důkazy potopeného lesa.

Ovidius se ve své slavné *Metamorphosis* (43 před Kristem) zmiňuje o něčem, co by se mohlo týkat někdejšího odtržení Sicílie od italské pevniny: Viděl jsem, že to, co dřív byla pevná země, bylo nyní rozděleno mořskou úžinou a její břehy vystupovaly z hladiny moře... Apuleius, latinský spisovatel z druhého století po Kristu, ve spisu *De Mundo* poznamenává: Země, které dříve byly pevninami, se změnily v ostrovy a jiné, které byly ostrovy, ustoupením moře se přeměnily v pevniny.

Řekové i Římané však věděli, že jistá historická města doslova spadla do moře následkem zemětřesení. Jedno takové město v Korintském zálivu, Heliké, bylo v klasickém věku vidět z mořské hladiny. Jeho podmořské ulice a vily byly téměř nepoškozené. Město ve starověku hojně navštěvovali turisté, kteří si je prohlíželi ze člunů a potápěči jim z potopených ulic přinášeli mořské houby a příležitostně i starožitnosti.

Mezi zprávami o různých potopených zemích, o nichž se ve starověku mluvilo jako o centrech vyspělé civilizace, se dochovaly četné údaje o územích nebo o záhadných ostrovech za Herkulovými sloupy v Atlantickém oceánu, při vstupu do Středozemního moře. Tuto zemi nazývali Atlantidou nebo jinými jmény, která zněla podobně jako Antily. Také se o nich mluvilo jako o Šťastných ostrovech, Požehnaných ostrovech, Hesperidách, a byla ještě jiná jména. Tyto zmínky, i když v nich často hráli roli i bohové nebo hrdinové, vzbuzují všeobecný dojem existence mocné říše někde v Atlantiku a existence pevniny na jeho druhé straně. Klasických zmínek je mnoho. Homér (narozený v osmém století před Kristem) psal v Odyseji o Scherii* daleko v nesmírné hloubce stejně jako o existenci mnoha jiných pevnin. Aristoteles (narozený roku 384 před Kristem) se zmiňuje o Antilách, Plutarchos (narozený roku 46 po Kristu) píše o pevnině nazývané Saturnia; Marcelinus (narozený roku 330 po Kristu) psal o všeobecné víře v existenci Atlantidy a že velký ostrov byl pohlcen.

(* ostrov obývaný mythickým národem Fajáků, někdy ztotožňovaný s ostrovem Korfu (pozn. překl.))

Proclus (narozený roku 410 po Kristu) zaznamenal, že obyvatelé ostrovů v Atlantiku se pamatovali na hlavní ostrov, který se ztratil v moři. Timagenes (narozený v prvním století po Kristu) se zmiňuje o ostrovu uprostřed oceánu, kde, jak Galové (Francouzi) prohlašují, byl jejich původ. Tertullian potopení Atlantidy pokládal za příklad zemských změn a podotkl, že ten ostrov byl hledán marně. Je třeba říci, že některé dávnověké zprávy o ztraceném kontinentě nepůsobí zcela důvěryhodně, jako například Theopompova zpráva o diskusi mezi králem Midasem z Kréty a Sílenem o vzdálené bojovné zemi. Silenus byl však nejen chlípník, ale v té době byl také opilý, jak zní zpráva.

Nejúplnější zpráva o Atlantidě je od Platóna (páté století před Kristem), který ji popsal ve dvou svých slavných dialogích Timaeusa Critias. Tato zpráva, zkoumaná a kritizovaná již 2 400 let, zahájila polemiku zastánců a odpůrců existence Atlantidy, která trvá až do dnešního dne. Atlantida se stala námětem tisíců knih a desetitisíců článků, takže nyní slovo Atlantis sotva může být zmíněno v diskusi o starověku, aniž by se posluchači automaticky rozdělili na dva tábory. Jedni ihned prohlásí Atlantidu za legendu nebo podvod, druhým se při vyslovení toho jména vybaví představa starověké majestátnosti, ráje na zemi, ztracených zlatých měst, ležících na dně oceánu, představa pevniny, která se potopila při nesmírné přírodní katastrofě. A také představa těch, kteří katastrofu přežili a uprchli na lodích do jiných částí světa, kde zachovali svoji kulturu, která se pak stala kulturou naší.

Jak sám tvrdil, založil Platón zprávu o Atlantidě na písemných záznamech, uchovávaných egyptskými kněžími v Sais a namalovaných na chrámových sloupech. Kněží, tyto záznamy objasnili Solónovi, athénskému zákonodárci, předchůdci Platóna. Ten však byl podezírán, že užívá staré příběhy jako vehiculum, prostředek k zveřejnění vlastních myšlenek o dobré vládě, o hrdinství Athén při odrazení atlantské invaze a o konci Atlantidy jako o odplatě zla. Došlo k prudkým zemětřesením a zátopám, a v jediném deštivém dni a noci se všichni vaši

bojovníci jako jeden muž propadli do země a ostrov Atlantis zmizel stejným způsobem a potopil se do moře. A to je důvod, proč je v těch místech moře nesplavné.

V dialogu podal Platón tak přesný popis budov, komunikací, zařízení domů, zvyklostí, lidí, historie a místopisu, že se dílo zdálo plnit funkci pravěké cestovní příručky po Atlantidě. V uplynulých staletích a dokonce i v současné době jsou jeho přesné údaje porovnávány s různými lokalitami, kam by snad bylo možno Atlantidu umístit, jako je třeba Kréta, Théra a řada jiných míst, ale žádné z nich není v otevřeném Atlantiku, kde Atlantis byla, jak říkal sám Platón.

Když popsal založení Atlantidy Poseidonem, bohem moří, líčil Platón podrobně bohatství a nádheru říše, která se údajně rozprostírala tak daleko, jako Egypt. ...Měli takové bohatství, jaké králové a mocnáři nikdy předtím nevlastnili, a je nepravděpodobné, že někdy vlastnit budou, a měli všechno, co mohli mít jak ve městě, tak na venkově. Protože vzhledem k velikosti jejich říše jim byly četné věci dováženy z cizích zemí a ostrov sám poskytoval většinu toho, co požadovali pro potřeby života...dobývali ze země všechno, co se tam nalézalo, minerály i kovy, a to co je dnes už jen slovem, ale tehdy znamenalo víc - orichalcum - které se dobývalo ze země na mnoha místech ostrova a s výjimkou zlata bylo lidmi tehdejší doby považováno za nejdražší kov...

V Platónových zprávách byly podivné zmínky o slonech, které naznačovaly spojitost s legendami a zobrazením slonů v Americe. ... na ostrově byl velký počet slonů a bylo tam postaráno o všechny druhy zvířat, jak o ty, co žijí v jezerech, močálech a řekách, tak o zvířata, žijící v horách a rovinách a tím i o zvíře, které je z nich největší a nejnenasytnější...

Jeho zpráva o podnebí Atlantidy a o různosti potravy, která se tam vyskytovala, popisuje pozemský ráj, kde bylo živobyť bez námahy, ...jakékoli vonící věci, které jsou v zemi, jako kořeny, nebo byliny, dřeva, destilované kapky květů a plodů, rostoucích a bujně se množících na této zemi...kultivované plody země, sušené požitelné ovoce a jiné druhy potravin...plody, mající tvrdou slupku, poskytující nápoje a maso, tuky a velké zásoby ořechů a podobných plodů, kterými se dá platit; a dále plody, které se nedají dlouho skladovat - a příjemné druhy zákusků, které uspokojí po večeři, když jsme plní a unavení jídlem - to vše v nekonečné hojnosti poskytoval onen posvátný ostrov, ležící pod mořem... Popis staveb a velkých paláců připomíná kyklopské stavby v jiných částech světa. ...Postavili mosty, které se klenuly přes mořské úžiny, obklopující pravěká velkoměsta, a umožňovaly přístup do královského paláce a pak začali stavět palác v místě, kde sídlil bůh a jejich předkové...začínali od moře, vykopali kanál široký třista stop, hluboký sto stop a dlouhý padesát stadií (asi 10 kilometrů), který táhli do nejbližší zóny a tím vytvořili dostatečně prostorný přístup od moře k přístavu; aby tam mohly vplout největší lodě. Krom toho rozdělili zóny země, které oddělovaly mořské zóny, postavili mosty tak široké, aby mohla projet jednotlivá triéra, a zastřešili je. Pod mosty byla cesta pro lodě, neboť násypy zemských zón se zdvihaly, značně vysoko nad vodu... Ostrov, kde byl palác, byl v průměru pět stadií. Palác, zóny a most, široký

šestinu stadia, obehnali kamennou zdí, na každou stranu umístili věže a na most brány tam, kde se vlévalo moře...

Ve zmínce o barvě kamenů v Atlantidě Platón nevědomky udává stejnou převládající barvu kamenů, které se stále nacházejí na jednom atlantickém souostroví - na Kanárských ostrovech. Mimoto o Quetzalcóatlovi, vousatém bílém učiteli, který přinesl písmo a jiná umění do starého Mexika, je shodně zaznamenáváno, že přišel z černé a červené země. Platón píše: ...kámen, který se použil při stavbě, se těžil z nitra ostrova a z hloubi zón na jejich vnější i vnitřní straně. Jeden druh kamene byl bílý, druhý černý a třetí červený; a jak kámen těžili, hloubili současně dvojité přístaviště, které mělo střechu z místního kamene. Některé jejich stavby byly jednoduché, ale jiné byly složeny z různých druhů kamene, sestavovaných jen z čirého potěšení do ornamentů...

Platónovy vytrvalé zmínky o zlatě a bohatství byly považovány za odkaz na spojení s pravěkou civilizací Ameriky, bohatou na zlato, nebo se záhadně zaniklou kulturou jihozápadního Španělska, Tartessos - Tartes Starého zákona. Španělé znali v Kolumbově době Platónovo dílo.

Kolumbus byl omámen a nadšen vyhlídkou na neomezené množství zlata. ...Celý obvod té nejzevnější zdi kryli bronzovým obkladem a obvod té nejbližší kryli pocínovaným plechem a třetí zeď, kterou byla obehnána pevnost, zářila červeným světlem mosazi (orichalcum)...

Uprostřed byl antický chrám, zasvěcený Cleito a Poseidonovi, který byl nepřístupný a pokrytý zlatem...

Celý vnějšek chrámu, s výjimkou věžiček, byl postříbřený a věžičky byly pozlacené. Uvnitř chrámu byl strop ze slonoviny, všude zdobený zlatem a stříbrem a mosazí; všechny ostatní části zdi a sloupů a také podlaha byly lemovány mosazí. Do chrámu postavili zlaté sochy. Stál tam sám bůh na válečném voze - vozataj šesti okřídlených koní - a v takové velikosti, že se hlavou dotýkal stropu; okolo něj bylo sto Nereidek, jedoucích na delfínech, neboť taková byla představa v té době o jejich počtu...A venku kolem chrámu byly zlaté sochy všech deseti králů a jejich manželek...

Když se Platón zmiňoval o zlatě a o horkých pramenech termálních lázní, správně zhodnotil objektivní realitu atlantického ostrova. V současnosti v Reykjavíku, hlavním městě Islandu, jsou domy vyhřívány a zásobovány teplou vodou z horkých pramenů a horké vulkanické prameny se hojně vyskytují na Azorských ostrovech, které někteří považují za horské vrcholy Atlantidy.

...Využívali také v kašnách skutečně bohaté horké i studené prameny, které se výborně hodily k pití, protože měly vynikající sladkou vodu. Vystavěli kolem nich budovy a zasadili vhodné stromy. Také vybudovali nádrže, některé otevřené, některé zastřešené a v zimě je používali jako teplé lázně; byly tam královské lázně a lázně pro soukromé osoby, které byly oddělené;

také oddělené lázně pro ženy a jiné zase pro koně a dobytek, a vyzdobili je tak, jak jim to příslušelo...

Popis zavodňování připomíná ohromný zavodňovací systém na pobřeží a planinách předkolumbovské Jižní Ameriky. ...Tryskající voda byla dopravována do Poseidonova háje, kde byla skvělá půda a rostly tam všemožné druhy stromů nádherné krásy a výšky...

Platón byl podezírán, že při popisování obchodních styků přístavu užil jako vzor Tyr nebo jiná fénická či krétská města - protože tak rozsáhlý zaoceánský obchod v tak daleké minulosti byl nepravděpodobný. Nicméně se zdá, že je nápadná spojitost mezi tajnůstkářskými Feničany a Západním oceánem - jdoucí možná mnohem dál do minulosti, než jsme dosud tušíme.

...Přístaviště byla plná triér a skladišť a vše bylo k okamžitému použití...Při obeplutí tří vnějších přístavů se dostanete ke zdi, která začíná v moři a jde kolem dokola.

Je všude vzdálená padesát stadií od největší zóny a přístavu, a uzavírá všechno u ústí průplavu do moře.

Celá oblast je hustě obydlena a průplav i největší z přístavů je plný lodí a obchodníci přicházející ze všech částí svým počtem udržují rozmanitou změť hlasů a hlmoz všeho druhu celou noc i den...

Jeho popis vnitřních kanálů a zavodňovacího zařízení připomíná systém zavodňovacích kanálů v Mezopotámii a v přímořském Peru. ...Popíše nyní rovinu, která byla mnoho věků kultivovaná mnoha generacemi králů. Byla pravoúhlá, a většinou rovná a podlouhlá ...ohraničovala ji linie příkopu. Jeho hloubka, šířka a délka byla neuvěřitelná a působila dojmem, že takové dílo, kromě tolika ostatních staveb, sotva mohlo být vytvořeno rukou člověka.

Ale musím říci, co jsem slyšel. Byl hluboký sto stop a všude široký jeden stadion; byl veden kolem celé roviny a jeho délka byla deset tisíc stadií. Přijímal prameny z hor, které se proplétaly rovinou, na různých místech se dotýkal měst, a pak vtékal do moře. Podobně byly do roviny vykopány přímé kanály, široké sto stop a též vtékaly do hlavního příkopu a s ním do moře; tyto kanály byly od sebe vzdáleny sto stadií a do města se po nich dopravovalo z jednoho kanálu do druhého dříví z hor a po lodích plody země. Dvakrát ročně sklízeli ovoce - v zimě byla země zavlažována dešti, v létě vodou, přivedenou kanály...

Platón dokonce poskytl přibližnou představu o počtu vojenských odvedenců. ...Velitel (každé oblasti) byl povinen vybavit pro válku šestinu válečných vozů do počtu celkem deset tisíc vozů; musel vybavit také dva jezdce na koni, lehký válečný vůz bez sedadla s pěším

bojovníkem, který nesl malý štít, a vozataje na koni, aby hlídal koně; musel také vybavit dva těžce ozbrojené muže, dva lučištníky, dvě práčata, tři vrhače kamenů a tři kopiníky.

Ti všichni tvořili rojnici. Velitel oblasti musel též dodat čtyři námořníky na doplnění posádek dvanácti set lodí.

Takový byl válečný rozkaz v královském městě, a v každé z devíti ostatních správ byl jiný... Kritici značně zpochybňují údaje o množství mužů, ale zejména o užití koní, o nichž se uvádí, že zdomácněli až tisíce let později; to by znamenalo, že údaj o potopení Atlantidy 9 000 let před Platónovou dobou není správný, nebo že koně zdomácněli daleko dřív, než se dosud předpokládá.

S Krétou a s ostatními ostrovy Středoziemního moře měli společné štvance na býky a obětování - obřad, který stále pojí národy španělského původu s pravěkem.

...Byli chováni Poseidonovi chrámoví býci; jenom deset (králů) bylo ponecháno v chrámu poté, co vzývali bohy, aby přijali jejich oběti. Tito králové lovili býky beze zbraní, měli však tyče a smyčky, býka, kterého chytli, přivedli ke sloupu, úderem do hlavy omráčili a zabili nad posvátným nápisem... (Číslo deset se u Platóna vztahuje na deset králů Atlantidy, kteří prý mezi sebou zvolili jednoho, aby po určité době vládl všem ostatním. Je to pověst, která má historickou analogii v deseti králích Mayů a deseti králích na Kanárských ostrovech.) Popisné prvky Platónovy zprávy vykazují neobvyklé paralely s pravěkým Středomořím a dokonce s předhistorickou Amerikou, a mohly by představovat syntézu atlantických a středomořských legend, nebo by se mohly i zakládat na skutečných faktech. Nicméně jeho zpráva byla mnoha kritiky pokládána buď za úplný výmysl nebo za vyprávění pohádek už v době, kdy ji psal. Dokonce jeho žák Aristoteles, který se mu později odcizil, ve zmínce o Platónově náhlém přerušení dialogů o Atlantidě poznamenal: On, který si ji (Atlantidu) vymyslel, ji zabil. Moderní komentátor a kritik, Stephan Gsell, se pokoušel o konečnou ránu z milosti, když poznamenal:

O Atlantidě se zmiňuje jen Platón a ti, kdo ho četli.

Oba se mýlili. Atlantis nebyla vymyšlena Platónem, ale svědčí o ní kolektivní vzpomínka na atlantickou pevninu, zvanou Atlantis nebo i jinak, vzpomínka na lidi a kmeny, žijící v přímořských oblastech na obou stranách Atlantiku. Ta vzpomínka žije jak na východě, kde je nyní Irsko, Wales, Francie, Španělsko, Portugalsko, Maroko a ostrovy Středoziemního moře a Atlantického oceánu, tak i na západě mezi indiánskými kmeny v nynějších Spojených státech, v Mexiku a ve Střední a Jižní Americe.

Mezi nesčíslnými důkazy o existenci Atlantidy je jeden, zdánlivě mlhavý, ale přitom asi nepřesvědčivější důkaz.

Je to samo jméno Atlantis, které se hodí jako klíč do zámku, otevírajícího dveře do minulých věků. Neboť mezi mnoha velmi starými národy, které nacházíme kolem pobřeží Atlantického oceánu, hlavně mezi těmi, kterým jsou společné kyklopské stavby, nástroje, vynálezy,

lékařské znalosti, uctívání Slunce, mumifikování a společné zvyklosti a legendy, jméno ztracené země v oceánu nebo společný ráj, nebo země smrti, má slovo Atlantis podobný zvuk v klíčových samohláskách a souhláskách - písmena A-T-L-N.

Platón užil slovo Atlantis a měl na mysli dceru nebo zemi Atlasovu (legendárního obra, podpírajícího nebeskou klenbu). Hřeben hor v severozápadní Africe se jmenuje Atlas, jeho vrcholky pokračují daleko pod Atlantickým oceánem a znovu se vynořují nad hladinu jako Kanárské ostrovy. Na samotných Kanárských ostrovech se jméno znovu objevuje v megalitickém komplexu jeskyní Atalaya. Když byli obyvatelé Kanárských ostrovů ještě ve styku se světem Římanů, říkalo se o nich, že to jsou ti, kdo ze ztraceného kontinentu přežili. Určité kmeny ze západu severní Afriky se nazývaly Atarantes a Atlantioi a klasičtí spisovatelé se často zmiňují o obyvatelích Španělska jako o Atlantech.

Kartáginci a jejich předkové, Féničané, navštívili zřejmě ve středu Atlantického oceánu velký ostrov, zvaný Antilla. Ten se často objevuje na středověkých mapách mají to snad být Azory nebo samotná Atlantis. Je velmi pravděpodobné, že Kolumbus na své první cestě měl s sebou kopii mapy Benicasa, která ukazuje Antillu nebo Antilhu uprostřed Atlantického oceánu, když Azory již byly objeveny a zaznamenány.

A za oceánem zjišťujeme, že staří Aztékové vyprávěli španělským dobyvatelům, že jejich předkové, lidé ze země Až, přišli z Aztlán, potopené země na východě a že plavý bůh Quetzalcóatl, bělovousý učitel, také přišel ze země v moři, zvané Tollán-Tlallapan. Další lingvistická shoda se objeví, když uvážíme, že aztécké slovo pro vodu - atl- znamená voda v berberštině, jazyku nearabských obyvatel pohoří Atlas v severní Africe.

Mayové, také ze Střední Ameriky, si uchovali starou pověst o bílém bohu, zvaném Kukulkan, který přinesl civilizaci.

V paměti také zachovali zemi Aztlán, jako venezuelští bílí Indiáni (vymizeli brzo po příchodu Španělů), kteří měli sídliště, zvané Atlán - podle zmizelého ostrova. Když budeme pokračovat a vrátíme se do Evropy, poznáme podobný podtext v mlhavě zapomenutém Avallonu ve Walesu, nebo snad i v germánské Valhalle, ráji bojujících a opíjejících se válečníků. Vrátili se k tomu, co jsme dlouho považovali za nejstarší civilizaci, najdeme egyptskou Zemi smrti, umístěnou na západě a nazývanou Aalu nebo Amenti, zatímco babylonský ráj je Arallu. V koránu, v súrách 7, 26, 41, 46 a 89, z nichž část obsahuje zmínky o starých spisech, první slabika jména ztraceného kontinentu je téměř rozeznatelná ve zmínce o lidech z Ad, vyspělém národě, který vybudoval Město sloupů v adenské poušti. Tak jako poslední generace před Noemem byl tento národ bohy potrestán za svou bezbožnost potopou světa, která se zachovala v paměti téměř celého lidstva.

Ale ve Starém zákoně, jak se zdá, nebyla (kromě potopy světa) žádná zmínka, kterou by bylo možno uvést do spojitosti se jménem Atlantis, pokud ovšem jméno prvního člověka neznamenal kolektivní jméno prvního velkého civilizovaného národa, jako Ádovci, Ad-am.

Různé výklady jména, společný vývoj zvyků, analogická mytologie, stará svědectví, obdobné legendy a příběhy, podobná architektura a znalosti, to vše je sice podnětné, ale nedává to nezvratný důkaz o existenci Atlantidy, který by obstál před chladným pohledem moderní vědy.

Přítomnost pevninských zvířat a hmyzu na Azorských a Kanárských ostrovech a na Madeiře napovídá, že Azory byly kdysi součástí pevniny nebo pevninské šíje. To se týká například lvouna hřívnatého, druhu, který se běžně vyskytuje kolem těchto souostroví a na jejich pobřeží, králíků, žijících na Azorech, domorodých psů na Kanárských ostrovech, po nichž ostrovy dostaly své současné jméno (canis - pes), a jednoho druhu žízaly, který existuje v Evropě, severní Africe a na atlantických ostrovech.

Týká se to také motýlů a brouků, všeobecně známých v Americe i Africe, sladkovodních měkkýšů, běžných v Evropě, Americe a na Azorech, kyperských měkkýšů, běžných na Azorech, na Kanárských ostrovech, na západním pobřeží Afriky a na východním pobřeží Spojených států, jejichž citlivé larvy nesnášejí hluboké vody, a malých korýšů Kanárských ostrovů, jejichž slepí příslušníci druhu žijí v podmořských jeskyních (zatímco ne-slepí příslušníci stejného druhu žijí ve vodách oceánu), jako by ten slepý druh byl zadržen náhlou katastrofou ve vodách temných jeskyní.

Společná přítomnost některých zvířat v Evropě i v Novém světě, a to nejen drobných, ale i velkých, jako například dávno vyhynulých mastodontů, slonů a koní (v moderní době se koně dostali do Ameriky až po jejím objevení) a vlastně i domorodé lidské populace se často vysvětluje tím, že v pleistocénu a pliocénu byly obě hemisféry ještě spojeny šíjemi pevniny. Podle Wegenerovy teorie o unášení kontinentů vysvětluje posun pevniny (i velmi pomalý, pouhých několik centimetrů za rok) přítomnost některých forem pokročilého života. Co se týče zemských šíjí na místě kdysi existujících pevnin se nám vybavuje výrok Charlese Hapgooda.: ...Zemské šíje velmi vyhovovaly mnohým vědcům, kteří se snažili popřít nepřijemnou možnost existence někdejších kontinentů.

Nicméně existence zvířat nic nenaznačuje o přítomnosti vyspělé civilizace. Rozhodující není ani zpráva, podle níž Guančové - původní obyvatelé Kanárských ostrovů, kteří stále ještě měli deset volených králů, což odpovídá Platónově popisu Atlantidy - když byli španělskými mořeplavci ve čtrnáctém století objeveni, projevíli překvapení, že Španělé přežili zkázu jejich bývalé pevniny.

Je to jednoduše jiné ústní podání, které zachovali potom, co zapomněli svůj spisovný jazyk. Kanárské ostrovy, kde byl nalezen přeživší národ (a rychle vyhlazen) a Azory, kde údajně byly

nalezeny sochy, destičky a trosky na dně moře, byly některými badateli považovány za vrcholky potopeného atlantského kontinentu.

Zájem o Atlantidu se vyskytuje v opakujících se vlnách, jako vlny oceánu, které se lámou o břeh. A se vzrůstajícím zájmem současné generace a s vývojem podmořských výzkumů a objevů se možná blížíme vrcholné sedmé vlně, ke které dochází ve sledu příbojových vln.

Tisíce knih, které byly napsány, aby prokázaly nebo odmítly existenci Atlantidy uprostřed Atlantiku (nebo na mnoha jiných místech) opomenuly nejlogičtější vysvětlení ze všech, úzce spojené s podmořskými nálezy v prostoru Baham a Karibského moře a zásadně přijatelné dokonce i pro oficiální archeologii. Podivné na tomto vysvětlení je to, že je tak zřejmé, ale snad právě proto nebylo pochopeno.

Je známo, že bahamské prahy byly v poslední době ledové nad hladinou moře, stejně jako rozsáhlé části pevninského prahu po celém světě. Řeka Hudson v New Yorku pokračuje v kaňonu daleko do moře, stejně jako francouzské a španělské řeky v atlantických říčních kaňonech, řeka La Plata v Argentině a jiné řeky, vlévající se do oceánu. Takové kaňony nemohou být vyhloubeny pod vodou. Ani písek mořského břehu nemůže formovat hluboké dno oceánu, jak je tomu u potopených pláží Azor.

Abychom vyřešili jednu stránku sporu o Atlantidu, musíme se jen ptát: Zvedla se v době na rozhraní doložené historie o tolik mořská hladina? V současné době jsme dostali odpověď od geologů a specialistů na ledovce, a to uspokojivé Ano - následkem zrychleného tání posledních ledovců asi před 12 000 lety. Znamenalo to stoupnutí vodní hladiny o 600 stop, takže voda přikryla pobřežní roviny kontinentů a ostrovů, a zaplavila (pokud existovaly) cesty, hradby, celá města předpotopných lidí. Ti, co přežili, mohli zachovat nezapomenutelné legendy o stoupajících vodách, záplavách a o deštích, které vše zničily.

V různých obdobích měřili vědci hloubku oceánu; již od roku 1920 ozvěnovým echometrem, později sonarem, a ještě přesněji od roku 1950 přesným hloubkovým zapisovacím přístrojem. S dosti dokonalým měřením hloubky a se znalostmi kvality dna světových oceánů, které nyní máme k dispozici, jsme schopni sestavit obraz světa, jak vypadal během poslední doby ledové. To by mohlo poskytnout alespoň dílčí pohled na místa dávných lidských sídlišť a možných dávných civilizací.

Celkem mělké prohlubně nacházíme v Severním moři, v kanálu La Manche a na dně moře jižně a západně od Irska; o nich bychom mohli předpokládat, že byly před stoupnutím hladiny oceánu suchou zemí. Tuto domněnku posilují nálezy kostí pravěkých mastodontů a nástrojů z doby kamenné na dně Severního moře a nálezy podmořských staveb, které zkoumají potápěči, pracující s pastorem Spanuthem z ostrova Helgolandu. Západní pobřeží Francie a Irska oplývá legendami o městech pod mořem, které se však částečně připisují keltské představivosti a mysticismu. Vznikly na základě jistých neolitických podmořských nálezů nedaleko západního pobřeží Francie. Některé řady menhirů, velkých stojících kamenů, pokračují dál pod hladinou

Atlantiku a jejich pokračování pod vodou je viditelné, když (přibližně jednou za pět až deset let) dojde k neobvykle nízkému odlivu.

Snížení hladiny moře o několik set stop by ve Středomoří značně zvětšilo plochu pevniny podél pobřeží východně od Tunisu a spojilo by Sicílii s italskou pevninou, jak o tom psali římsí spisovatelé. Řecké ostrovy by byly větší a početnější, jak je to skutečně vidět na mapě Ibn Ben Zárově z Alexandrie z roku 1487, která byla (jako mapy Piriho Reise a jiné) okopírována ze starých map, nakreslených v daleko starší době a která zřetelně a podrobně znázorňuje mnoho ostrovů v Egejském moři, které jsou nyní pod vodou.

Je zajímavé, že podle teorií některých řeckých archeologů (například podle dr.Galanapoulose a dr.Marianatose) byl Atlantidou ostrov Théra, severně od Kréty, nebo že tento ostrov alespoň dal vznik legendě o Atlantidě.

Zdá se, že ostrov na mapě Ibn Ben Zara, podobný Théře, byl v době vzniku mapy, možná před tisíci lety, o hodně větší než dnes. Má se za to, že současný ostrov Théra ztratil velkou část své plochy sopečným výbuchem asi v roce 1500 před Kristem. Od té doby zde bylo mnoho zemětřesení a sopka stále kouří.

Zdá se, že velká část dna Střezozemního moře sestává z útesů, převislých skal a údolí, jako by to nebylo dno moře, ale země, zatopená mořem. Četná města a přístavy Střezozemního moře jsou nyní pod vodou - byly zaplaveny nebo klesly pod vodu během historické doby, někdy se dokonce potopily a pak se znovu vynořily. Je to vidět na starých chrámových sloupech v Pozzuoli v Itálii, nyní nad vodou, které nesou výrazné stopy vodních živočichů vrtajících do kamene v době, kdy byl chrám naposled na dlouhou dobu ponořen v moři. Nicméně jsou jiná, dříve potopená města ve Střezozemním a v Egejském moři, v daleko větší hloubce, kam asi zapadla při četných zemětřeseních, která jsou v této oblasti endemická.

Kromě již známých historických přístavů, potopených ve Střezozemním moři, objevují potápěči s dýchacími přístroji, kteří zde často loví ryby nebo hledají drobné starožitnosti, stále další stavby, daleko starší a stále hlouběji pod hladinou. Když se v roce 1958 Mark Valentine potápěl s dýchacím přístrojem a lovil ryby, našel na dně Střezozemního moře u pobřeží Maroka obrovské zdi z kvádrů 8 metrů dlouhých a 6 metrů vysokých, v hloubce asi 14 metrů. Sledoval zdi až do vzdálenosti několika mil. Jejich konstrukce, obklopená menšími kameny, byla nápadně podobná předhistorickému kyklopskému zdivu na březích Atlantiku a na střezozemních ostrovech, které jsou stále nad hladinou. Potopené předhistorické stavby Náčrtek zdi na dně moře nedaleko Maroka, nalezené potápějícím se rybářem s harpunou. Odhaduje se, že kombinace velkých kvádrů a zaoblených kamenů se táhne na mořském dně zhruba devět mil.

a města byly také zpozorovány nedaleko Théry a zejména poblíž ostrova Melos, kde jiný potápěč s dýchacím přístrojem, Jim Thorne, při pátrání po ztracených pažích sochy Venuše Milóské (v řeckém názvosloví Afrodita Mélská) překvapivě objevil potopenou

předhistorickou pevnost v hloubce několika set stop, přičemž zjistil, že od pevnosti do ještě větší hloubky sestupují další cesty a ochozy.

Šelf amerického kontinentu se táhne od Newfoundlandu k Novému Skotsku, kde je široký stovky mil, a pak další stovky mil východně od Cape Cod až dolů k Floridě.

Zužuje se v průměru na 90 až 100 mil a dno je tu přibližně v hloubce 600 stop, tedy níže, než byla hladina moře v dobách ledových. Tato zatopená oblast byla pravděpodobně kdysi souší. Zvětšuje se u Baham, v oblasti Yucatánu, Střední Ameriky a severního pobřeží Jižní Ameriky. U Brazílie se zužuje a táhne se stovky mil na jih od Rio de Janeiro.

Atlantický oceán je uprostřed rozdělen horským hřebenem (nebo i několika řadami horských pásem), táhnoucím se od Islandu dolů k severovýchodní části Jižní Ameriky, kde se stáčí na východ, pokračuje až téměř k Africe a pak se obrací směrem na jih. V oblasti 38° severní šířky a 37° až 30° západní délky, na víceméně přímé linii od Lisabonu, vystupují některé z těchto horských vrcholů nad hladinu Atlantiku a tvoří Azorské ostrovy i s jejich podmořskou plošinou. Jeden z azorských ostrovů, Pico, je ohromná hora o výšce 24 000 stop, z čehož 16 400 stop je pod vodou a nad hladinu vystupuje 7 600 stop.

(Strmý vrchol ostrova Pico připomíná Platónův popis velké centrální hory hlavního ostrova Atlantidy, která se zdvíhala nad úrodnou atlantskou rovinou.)

V posledních devadesáti letech se znovu obnovil zájem o Atlantidu a o možnost její skutečné existence, oživený zejména tisíci knih, napsaných na toto téma, včetně bestselleru od Ignatia Donnellyho z roku 1882, *Atlantis-Myths of the Antediluvian World*. Nové vydání této knihy doplnil nejnovějšími poznatky vedoucí atlantolog Spojeného království, Edgarton Sykes.

I když byla Atlantida umísťována do mnoha částí světa, více než třetina pramenů ji umísťuje na potopenou plošinu kolem Azor, pravděpodobně včetně Madeiry a Kanárských ostrovů (jejich původní obyvatelstvo bylo považováno za ty, kteří z Atlantidy přežili) a ostatních vrcholů pod mořskou hladinou. Tato lokalizace je pravděpodobně správná, je to v podstatě místo, které popisoval Platón.

V těch místech má také atlantický hřbet největší šířku mezi skutečným mořským dnem Iberské pánve na východě a Severoamerické pánve a Abyssal Plain na západě.

Od doby, kdy se zdokonalily metody měření hloubky moře, byla provedena měření, která by Donnellyho a ostatní badatele devatenáctého a začátku dvacátého století nesmírně potěšila. Při zmapování podmořské plošiny kolem Azorských ostrovů totiž najdeme potopenou oblast země s poloostrovy, šíjemi a zátokami a s podmořskými horami a údolími, která je větší než Portugalsko. Celá oblast je v hloubce od 400 do 900 stop, takže její větší část, stejně jako ostatní ostrovy na sever a na východ kolem Azorských ostrovů, musela být před 12 000 roky nad hladinou. (Připomeňme si, co říkal Platón o ostrovech, kolem nichž se dalo plout ke

kontinentu na druhé straně.) A vezmeme-li v úvahu i další, nižší terasu azorské plošiny v ještě větší hloubce, mezi 1 000 a 2 000 stopami, dostaneme rozměry velkého ostrova nebo menšího kontinentu v místopisu zcela odlišném od okolního propastného dna skutečného oceánu.

Některé tradice na současných Azorách a dokonce i některé zvyky místních námořníků obsahují silné náznaky vědomostí o potopené zemi. Rybáři mají zvyk nořit vědra do moře na přesně určeném místě daleko v oceánu na západ od ostrovů Flores, aby získali pitnou vodu. Rybáři vědí, že sto mil na západ od souostroví je místo zdánlivě uprostřed oceánu, kde mohou zakotvit své čluny. Často se jejich sítě roztrhnou o rozeklané sopečné skály v místě, kde by mělo být hluboké mořské dno.

Zdá se, že se některé části Azor stále ztrácejí v mořském dnu. Ostrovy Flores a Corvo, když byly poprvé osídleny Portugalci, byly blíže k sobě, ale nyní již ztratily tolik země, že se vzdálenost mezi nimi zvětšila. Kvůli trvalé sopečné činnosti musela být zrevidována měření hloubky oceánu. A tatáž sopečná činnost je nepochybně vysvětlením studených a horkých pramenů na Azorech (znovu Platón) a některých dalších neobvyklých vodních jevů včetně existence sousedících, ale oddělených modrých a zelených jezer na ostrově Sao Miguel, podmořského jezera na Graziose a zcela vyschlého dna jezera na Flores.

Uvedeme několik dalších překvapivých důkazů o drastickém potopení nebo rozsáhlém poklesu pevniny.

Nedaleko aktivních zón Azor, které mají pitnou vodu, byly odebrány řasy z hloubky 12 000 stop, což naznačuje, že tyto řasy kdysi žily v jezeře nad mořskou hladinou.

Kromě toho, tisíce stop v hloubce oceánu jsou prahy, pokryté pískem, i když se písčité pláže tvoří jen v místech, kde se po staletí vlny lámou o pobřeží.

Kameny ze dna oceánu rovněž potvrzují teorii zatopení.

V roce 1898 se kabelová loď pokoušela opravit atlantický kabel, který se porouchal severně od Azor. Při práci byly z mořského dna vyneseny kusy čedičového skla, jakési sklovité lávy, která se tvoří jen nad vodou, při atmosférickém tlaku. Stáří lávy bylo určeno na 12 000 až 13 000 let. Při nedávné expedici Akademie věd Sovětského svazu zkoumala dr. Maria Klínová kameny sopečného původu, vybagrované z mořského dna 60 mil severně od Azor z hloubky 6 600 stop. Prokázala, že jejich tuhnutí proběhlo za atmosférického tlaku a odhadla dobu jejich potopení pod hladinu na 15 000 let před Kristem. (Zájem o Atlantidu vzrostl v Sovětském svazu se zájmem o světové oceány, souvisejícím s operacemi válečných flotil a ponorek, které tak vedle svých vlastních aktivit zřejmě pomohly atlantskému výzkumu.) Obě tato velmi vzdálená místa objevů zařazují části dna Atlantiku zhruba do Platónova časového rámce potopení Atlantidy.

Dostí nedávná zkoumání amerických vědců a oceánografů se zdají podporovat teorii o potopení atlantské pevniny. Profesor Ewing z Kolumbijské univerzity našel důkaz, že se láva rozprostřela po dně oceánu teprve nedávno a prohlásil: Buď musela pevnina klesnout o dvě až tři míle, nebo musela být hladina moře kdysi o dvě až tři míle níže než nyní. Oba závěry jsou překvapivé. Profesor Bruce Heezen v programu Duke University, který měl hodnotit hlubokomořský příkop u Portorika, identifikoval v nesmírných hloubkách korálové útesy a poznamenal:

Korálové útesy rostou jen do padesáti stop hloubky vody. To znamená, že oblast, kterou jsme zkoumali, musela být kdysi blíže k mořské hladině.

Během nedávných období byly na stejném místě oceánu zaznamenány obrovské změny hloubky, jako by se jeho dno trvale zdvíhalo a klesalo. V roce 1923 hlásila opravářská kabelová loď Western Union zřetelný zdvih dna v délce dvou mil na místě, kde byl kabel položen před dvaceti pěti lety. Protože měření hloubky v tehdejší době bylo méně přesné, než umožňuje dokonalejší technika, vyvinutá po roce 1950, můžeme v budoucnosti očekávat další podrobnější a přesnější zprávy, jako například hlášení o vzednutí dna Karibského moře následkem výlevu čedičové vulkanické horniny pevninského typu na mořském dně.

Ale potopila se Atlantida skutečně, nebo byla jednoduše zatopena při zvýšení hladiny moře? Její část se mohla propadnout, protože hřeben uprostřed Atlantiku je v místě seismicky nejaktivnějšího pásma na světě. Trvalá sopečná činnost zde stále mění hloubku oceánu a topografii jeho dna, a v průběhu staletí střídavě způsobuje objevování a mizení ostrovů a jejich zvětšování nebo zmenšování. Za dramatických sopečných výbuchů se teprve nedávno z moře vynořil velký ostrov Surtsey nedaleko Islandu.

Je tu každý rok přibližně 100 000 zemětřesení, vyvolaných tlakem posunujících se ker zemské kůry podél linie oslabení. Většina těchto zemětřesení, z nichž asi tisíc je vážných, se odehrává pod mořem podél velkých zlomů, které procházejí středem Atlantiku, částečně na východ k Středozemnímu moři s pokračováním do střední Asie, ale hlavně kolem Afriky do Velké příkopové propadliny (Great Rift Valley), do Indického oceánu, pokračují jižně k Austrálii, pak Tichým oceánem na sever k Indonésii, Japonsku, Aleutám, Aljašce a Kalifornii, a také jihovýchodně k Mexiku, Chile a Peru. Po nespočetná staletí byl jednou z hlavních světových oblastí zemětřesení Atlantický hřeben na dně Atlantického oceánu, přesně tam, kde se prý údajně osmý kontinent - Atlantis - propadl do moře, které nyní nese jeho jméno.

Tichý oceán nemá žádný ústřední horský hřbet jako Atlantik.

Tichý oceán se považuje za původní velký oceán zeměkoule - Panthalassa - vše obklopující moře, na němž se podle Wegenerovy teorie o posouvání kontinentů ztvárňovaly původní zemské masy. Ty se rozdělily do pevninských částí, byly unášeny jako obrovské plovoucí ostrovy a vytvořily nynější kontinenty a ostrovy, které jsou stále pomalu unášeny o několik centimetrů za rok.

Podmořská pásma zbytku tohoto obrovského moře zřejmě neobsahují (s výjimkou oblastí poblíž pevniny) žádné potopené země, nic, co by naznačovalo, že by nějaká část dna byla nad hladinou vody kdykoli v době, kdy na Zemi žil člověk. Řetězy podmořských hor, z nichž některé se táhnou od východu k západu, se občas objeví nad hladinou moře a vytvoří řadu ostrovů, jako jsou třeba Karolíny, Mariany, Marshallovy nebo Gilbertovy ostrovy a řetěz Havajských ostrovů, Aleuty na severu a seskupení Melanésie na jihu. Je-li pravda, že v době ledové byla hladina oceánu o 600 stop níže, některé z těchto ostrovů, jako třeba Havajské ostrovy, by se spojily do většího celku. Kromě toho by se Austrálie spojila s jihovýchodní Asií a velké části mořského dna v Indonézii a Malajsii by byly souší.

Kyklopské trosky, nalezené na tichomořských ostrovech, o nichž si současní obyvatelé zachovali jen mlhavé legendy, daly vznik dosti rozšířeným spekulacím, že tyto ostrovy musí být pozůstatky dalšího ztraceného kontinentu. Takové větší celky suché země musely zřejmě existovat, protože jinak lze jen těžko vysvětlit velký počet kyklopských soch a staveb na Velikonočním ostrově, jehož dnešní rozloha uživí jen nepočtenou populaci.

Rovněž existence velkého kamenného města na Ponape v Karolínách a kamenných zřícenin a cest vedoucích do moře na ostatních ostrovech by našla vysvětlení v legendách o velké říši v Pacifiku.

Vzpomínky na takovou říši, uchované až do moderní doby, lze odvodit i z toho, že obyvatelé ostrovů (například ostrovů Yap, Truk, ale i dalších) bez námitek odvádějí daně do vzdálených míst, aniž by věděli proč - ví totiž, že neudělat to je tabu.

Na rozdíl od Atlantidy je pojmenování tohoto ztraceného kontinentu v Pacifiku poněkud zmatené - Mu nebo také Lemuria. Jméno Lemuria bylo původně navrženo biology, kteří hypotézou o existenci rozsáhlého kontinentu v Indickém oceánu vysvětlovali existenci lemurů a jiné fauny, která se vyskytuje jen na Madagaskaru, používají je však i zastánci teorie o ztraceném kontinentu v Tichém oceánu. Slovo Mu poprvé vzbudilo veřejnou pozornost, když francouzští badatelé devatenáctého století Le Plongeon a Brasseur de Bourbourg, kteří se zabývali civilizací amerických Indiánů, špatně přeložili Mayské záznamy.

Představa jediného kontinentu v nezměrném Tichém oceánu je pochybná. Některé archeologické záhady se vyskytují na různých ostrovech, které jsou od sebe vzdáleny tisíce mil. Opuštěné město Nan Madol na Karolínách je vzdálené téměř na šířku Pacifiku od záhadné archeologické zóny Rapa Nui, Velikonočního ostrova, který je tak daleko na východ, že leží téměř jižně od Gallup v Novém Mexiku. Jiné zříceniny, kamenné cesty a přístavní hráze, plošiny, vytvořené snesením vrcholků hor, rytí do kamene a obrázkové písmo, to vše existuje na daleko od sebe vzdálených místech jako je třeba Havaj, Pitcairn, Yap a Malden, ostrovy Line a Markézy.

Na Ponape je opuštěné město, jehož velikost a výstavnost jsou důkazem dávné mocné a dobře organizované kultury, která se ztratila prakticky beze stopy a kterou dodnes nikdo nedokázal

časově zařadit. Město Nan Madol, také nazývané Matelanim (nebo Metaranimu za dlouhé vlády Japonců na Karolínách), se rozkládá na ploše jedenácti čtverečních mil, je protkáno kanály a postaveno z ohromných, přesně otesaných čedičových kvádrů, dovážených z kamenolomů ve vzdálenosti třiceti mil. Některé zdi města jsou vysoké 40 stop a 18 stop tlusté. Neobvyklé je, že kanály byly zřejmě budovány nad zemí místo v zemi a že samotné ostrovy jsou z velké části umělé, jsou to vlastně kamenné plošiny, vybudované uprostřed moře. Na vrchol korálových útesů byly umístěny kameny, které vytvořily řadu spojených ostrovů a kanálů. Na ochranu města byly do oceánu položeny obrovské vlnolamy a mořské plavební propusti umožňovaly přístup velkých kanoí do moře.

J. Macmillan Brown se ve své knize *The Riddle of the Pacific* (Hádanka Pacifiku) zmiňuje o množství pracovních sil, nezbytném k vybudování takového města: Přemostění útesů při vysokém přílivu a zvedání obrovských kvádrů, z nichž většina vážila od pěti do dvaceti pěti tun do výše až šedesáti stop si muselo vyžádat desetitisíce sebraných pracovníků; ti museli být ubytováni, šaceni a živeni. V současnosti v okruhu patnácti set mil od tohoto centra nežije víc než padesát tisíc lidí. Je to jeden z tichomořských zázraků, pokud nepředpokládáme, že Země oproti dnešku byla dvacetkrát větší...

Domorodé legendy se většinou nezabývají technickými podrobnostmi výstavby města - bohům podobní hrdinové prý přiměli kameny, aby přilétly ze vzdálených kamenolomů na svá místa ve zdech, kanálech a vlnolamech.

Podobně se vysvětlují i kyklopské stavby v Andách.

Dobře organizovaná a dobře technicky vybavená společnost by však nepochybně dokázala vybudovat Nan Madol a další nevysvětlitelné stavby na ostatních ostrovech Tichého oceánu.

Většina těchto ostrovů měla více obyvatelstva před příchodem bílých mužů než po něm, když nemoci, alkohol, odvlékání do otroctví a někdy i přímé vyvražďování obyvatelstvo zdecimovaly. Všeobecně však lze říci, že kdysi zřejmě poměrně dobře vyvinuté civilizace byly v době objevení bělochy již ve stavu kulturního úpadku.

Znovu nacházíme obdobu se situací amerických Indiánů, kteří - stejně jako národy Tichomoří - uchovávají legendy o velkých dřívějších národech.

Ohromné artefakty na Ponape, Rapa Nui a ostatních ostrovech možná nebyly vybudovány jako součást kultury rozsáhlého ztraceného kontinentu, ale třeba jen národy, které byly touto vyspělou civilizací ovlivněny, podrobeny, nebo vycvičeny. Tento vyspělý národ potom z nějakého důvodu zmizel, nebo třeba splynul s domorodci.

Náznaky, že na některých tichomořských ostrovech skončil rozvoj kultury velmi rychle, nějakou náhlou katastrofou, jsou v legendách velmi časté. Dokonce i některé trosky svědčí o

něčem takovém. Na několika sochách Velikonočního ostrova je vidět, že sochaři byli v plné práci, když cosi způsobilo, že upustili své nástroje.

Otesané kamenné kvádry byly naskládány a čekaly na lodní přepravu a v Nan Madol nebyla výstavba některých kyklopských zdí nikdy dokončena.

Sopečné výbuchy by dokázaly způsobit podstatné geologické změny v podmořských pásmech, jejichž vrcholky hor tvoří tichomořské ostrovy. Například Velikonoční ostrov je situován na vysokém kuželi, zvedajícím se ze dna oceánu u náhorní planiny NASA, a leží na velmi vratké základně mezi třemi zónami zlomu - zlomovou zónou Velikonočního ostrova na severu a zlomovými zónami Challenger a Méndez na jihu.

Tichý oceán, stejně jako Atlantik, je charakteristický velkým množstvím mořských hor - záhadných kuželů, zdvíhajících se z mořského dna, ale se zploštělými vrcholky, které jsou někdy hodně blízko hladiny. Vyskytly se domněnky, že tyto mořské hory byly kdysi ostrovy, jejichž plochý povrch byl dávno v minulosti nad hladinou moře. A naopak u obou oceánů nacházíme bývalá písčité pobřeží zdvižená do velkých výšek od nynější hladiny moře: 400 stop u Paracasu v Peru, 1 300 stop nedaleko Valparaisa v Chile, 1 500 stop v severní Kalifornii a 1 700 stop na pobřeží Grónska. Že se takové změny odehrály během epochy lidské civilizace, je prokázáno tím, že byly nalezeny lidské výtvořky - útržky rybářských sítí, střepy nádob a vlněné tkaniny ve vrstvách písečných usazenin. Jestliže někdejší písečné břehy mohly být zvednuty do takové výšky, dá se logicky předpokládat, že jiné části Země se mohly vyrovnávací reakcí propadnout.

Vezme-li se v úvahu ohromné rozšíření předhistorické tichomořské kultury a schopnost mořeplavců najít vzdálené a poměrně malé ostrovy, když se plavili dlouhé časové úseky mimo dohled pevniny, vznikne dojem, že dávní mořeplavci v Tichém oceánu mívali kdysi přístup k technice a k informacím z předešlého pokročilého věku mořeplavby. Prvotní, ale zdaleka ne primitivní námořníci se plavili po celém raném světě, mapovali jeho oceány a dělali nákresy jeho nebes.

Některé neobvyklé a neočekávané vědomosti, vyvinuté nebo zděděné tichomořskými ostrovany, stejně jako udivující památky, které zanechali, svědčí o jejich spojení s vyspělejší kulturou. Pradávní mořeplavci se dokázali plavit na velké vzdálenosti po Tichém oceánu na svých velkých zdvojených kanoích a jejich cesty byly daleko delší než ty, které podnikal Kolumbus. Pokud víme, měli jisté navigační pomůcky, vyrobené ze dřeva, koordinované s postavením hvězd, které snad zdědili po jiných, dřívějších lidech, plavících se po moři. Cesta Havajanů z Tahiti na Havaj je jen jeden z příkladů jejich navigačních schopností. Maorové, kteří se před tisíci lety hromadně vystěhovali z Polynésie na Nový Zéland, věděli hodně nejen o postavení hvězd, ale věděli i to, že planeta Saturn má prstence. Při archeologických průzkumech na Velikonočním ostrově byly stanoveny tři kulturní úrovně, z nichž nejstarší

byla nejpokročilejší. Rytiny na skalách Velikonočního ostrova ukazují pravěkou loď se třemi stěžni, odlišnými od těch, které domorodci užívali v době, kdy byli objeveni.

K četným polynéským tabu, to jest k věcem, které se nesměly dělat nebo naopak nesměly být opomenuty pod hrozbou nemilosti bohů nebo duchů, by se mohly přidat zbytky dávných lékařských znalostí, které jsou však předkládány jako kouzla. Sibley S. Morill ve své obsáhlé knize o Ponape vyslovil názor, že ponapeánští šamani znali účinnou léčbu tetanu a kapavky a také lektvary na zklidnění srdečního infarktu a zabránění těhotenství.

Ilustrativní příklad kulturního úpadku v populaci tichomořských ostrovů nacházíme na Velikonočním ostrově, kde byla znalost písma zapomenuta dřív, než mohlo být písmo dešifrováno. Když byl Velikonoční ostrov poprvé navštíven, někteří z asi šesti tisíc obyvatel ještě dokázali číst záhadné písmo rongo-rongo, napsané nebo vyryté na plochých prknech nebo vytesané do skály. Zdálo se, že písmo je slabiková abeceda, že některé znaky představují lidské postavy a jiné že se řadí do jednoduchých vzorů. Po zpustošení populace otroctvím a nemocemi se počet obyvatel snížil asi na sto přeživších. Vymřeli všichni, kdo kdysi uměli číst, a s nimi zmizela znalost abecedy a tedy i možnost zjistit obsah záznamů. Jiné podobné písmo, stejně nedešifrovatelné, bylo objeveno na ostrovech Karolínách.

Abeceda Velikonočního ostrova má přes pět set znaků, a je to dnes stejná záhada, ne-li dokonce větší, jako samotné sochy Velikonočního ostrova. Je zřejmě příbuzná s písmem zaniklé kultury na druhé straně světa, daleko od Velikonočního ostrova. Kdyby se vedla přímka středem Země se vstupem na Velikonočním ostrově k bodu protilehlému na opačné straně, vyšla by v blízkosti údolí řeky Indu v Pákistánu v místě velkých měst Mohendžodáro a Harappa, která jsou stará snad 4 500 let a časově předcházejí historickou kulturu Indie. Tato kultura údolí řeky Indu byla rozšířena po obou jejích březích.

Patřila do ní veliká, dobře plánovaná města z cihel, hustě zalidněná a se složitým systémem rozvodu vody, kanalizace a odstraňování odpadků. Skončila náhlým výbojem vetřelců ze severu kolem roku 1 500 před Kristem.

Byl zničen tak rychle, že kostry povražděných obyvatel byly objeveny v úrovni starých ulic.

Předpokládá se, že kultura údolí řeky Indu existovala ve stejné době jako kultura Sumerů, jejichž texty umíme číst, písmo měst Mohendžodáro a Harappa se však ukázalo být nedešifrovatelné, protože samotný jazyk zmizel spolu s lidmi, kteří jím mluvili.

Mezi údolím řeky Indu a Velikonočním ostrovem je největší vzdálenost, jakou je mezi dvěma místy na povrchu Země možné naměřit. Proto je neuvěřitelné, že mnohá písmena nebo slabiky dochovaných textů, psaných v údolí řeky Indu na pečetích, u podpisů, na razidlech nebo na dokladech o totožnosti a na Velikonočním ostrově na mluvícím dřevě (desky rongo-rongó) nebo vytesané do skály jsou tak totožné, že náhodná podobnost je téměř vyloučena.

Písmo na Velikonočním ostrově bylo až do nedávné doby používáno a některé dřevěné tabulky unikly zkáze, o kterou se zasloužili především křesťanští misionáři.

Jedna řádka byla rozluštna biskupem Jaussenem z Tahiti za pomoci jednoho přeživšího člověka z Velikonočního ostrova, který žil na Tahiti. Někdejší obyvatel Velikonočního ostrova si zřejmě zapamatoval obsah tabulky, ale už nedokázal rozlišovat hlásky a jen vytrvale ukazoval na jeden výraz, který obsahoval stejné symboly; a překládal je jako Obrátili se se svými modlitbami na boha Rangitea. Jestli je překlad správný, mohl by pomoci vyřešit záhadu, protože Rangitea leží na Přátelských ostrovech, vzdálených 1 500 mil. Existence písma na izolovaném ostrově, tisíce mil daleko od jakékoli pevniny v největším světovém oceánu vzdáleném půl cesty kolem Země od podobného písma pravěké Západní Indie, naznačuje nejen společný původ, ale i rozšíření kultury a je dost konkrétním údajem o nezaznamenaných někdejších námořních cestách v rozsahu a možnostech, považovaných dříve za nemožné. Pokud však byla hladina moře nižší nebo pevniny jinak uspořádané, tak takové cesty, i když velmi dlouhé, mohly být proveditelné a mohly tak napomáhat kulturnímu, rasovému a jazykovému rozšíření po pobřežních zemích po celém světě.

Kapitola osmá.

BOHOVÉ Z MOŘE.

Většina antropologů přijímá teorii, že předkové amerických Indiánů přišli kdysi ze Sibíře přes tehdy zamrzlou Beringovu úžinu a nakonec zalidnili Ameriku od Aljašky až po jižní konec Tierra del Fuego divokými kmeny a civilizovanými říšemi a národy, které pak v Americe našli první evropští průzkumníci. Zdá se, že tomu věří všichni s výjimkou samotných Indiánů, minulých i současných, jejichž tradice, zachovávaná v ústní, písemné i obrázkové formě, dává několik variant jejich původu, ale žádná z nich nemá se Sibiří nic společného.

Aztékové v Mexiku, jejich předchůdci Toltékové, ale i Mayové a jiné kmeny Střední Ameriky považují za místo svého původu Aztlán nebo Atlán, který leží ve východním moři (ke značnému zadostiučinění zastánců existence Atlantidy). V dokumentech, které zaznamenali Španělé v době, kdy ústní podání bylo ještě živé, tvrdí Indiáni, že jejich předkové přistáli na pobřeží Mexika (v blízkosti Vera Cruz) a přinesli s sebou vzácné knihy a obrazy. Biskup Landa, proslulý likvidátor mayských záznamů, který však později studoval to, co se z nich zachovalo, zapsal v době původního dobytí Yukatánu, že v Yukatánu všechny tradice ukazují na východní a cizí původ národa. Prvotní prepisovači mayských záznamů psali, že domorodci věří, že jejich předkové museli připlout po moři jakousi bránou, která pro ně byla volná.

Záznam v Popul Vub, kronice Mayů Quiché z Guatemaly, zní: Tři synové krále Quichéů navštívili zemi na východě, odkud přišli naši předkové.

Mezi americkými Indiány je rozšířena pověst o imigraci, obvykle po moři z východu. Indiáni na Velkých jezerech věřili, že jejich praotcové kdysi přebývali směrem k východu slunce. Pověst kočovného kmene Hopi líčí jejich migraci na tropický jih a podrobně vypráví, že kmen kdysi unikl zničení tím, že žil pod mořem, zatímco ostatní přeživší unikli potopení Třetího světa tím, že přepluli moře na velkých rákosových vorech. Indiáni Leni-Lenapi z Delaware věřili, že přišli z prvotní země...

za velkým oceánem. Pověst Siouxů praví: Indiánské kmeny byly dříve jeden národ a všichni přebývali na jednom ostrově... směrem na východ nebo od východu slunce... a do nové země pluli týdně na velkých kánoích.

Indiáni z kmene Iowa se také zmiňují o ostrovním původu v legendě, v níž se praví: Všichni prvotní lidé žili na ostrově, kde se zrodila denní hvězda.

Předchůdci Inků, Chimúsové, kteří rozvinuli na západním pobřeží Peru pokročilou civilizaci a ohromné, rozbořené město Chán Chán, jehož trosky se rozprostírají na ploše více než jedenácti čtverečních mil, zapsali, že jejich předkové připluli po moři s velkou flotilou dlouhých kánoí.

Antropologové sice nepřijímají pitoreskní indiánské legendy o místě jejich původu, souhlasí však s tím, že Indiáni nepocházejí z amerického kontinentu. Jedním z nejpádňějších důkazů, že se člověk objevil v Novém světě teprve velmi nedávno, je naprostá nepřítomnost fosilních pozůstatků velkých antropoidních opic nebo příbuzných druhů v Americe, stejně jako skutečnost, že nebyly nalezeny stopy po člověku ve všeobecně uváděném časovém období mezi 10 000 až 30 000 lety, zatímco pračlověk v Africe a Asii pochází z doby před jeden a půl až dvěma miliony let.

Dokonce i těch 10 000 let bylo dlouho považováno za dobu nepřiměřeně dlouhou pro osídlení Ameriky člověkem.

Když byly ve dvacátých letech nalezeny fosilní pozůstatky obrovitého buvola (*bos americanus*) nedaleko Folsomu v Novém Mexiku, s dokonale tvarovaným, rýhovaným hrotem šípů mezi jeho kostmi, experti jej prohlásili za indiánský hrot šípů, který mezi kosti zanesl nějaký hlodavec. Když pak byl nalezen další hrot šípů v žeburu jiného buvola, začal se názor měnit a nakonec byla uznána existence Folsomského člověka, dávného obyvatele kontinentu. Další stopy předhistorického člověka se objevily v jiných částech Spojených států, například na atlantickém pobřeží Floridy, kde byly nalezeny fosilie šavlozubého tygra a velblouda mezi hrnčířskými výrobky a kamenným náradím člověka.

I když se předpokládá, že z amerického kontinentu zmizel kůň ještě před příchodem člověka, byly kosti primitivních koní i lidí nalezeny v četných jeskyních společně (Fells Cave, Cerro Sota a Pallo Aike). Stáří nálezů v Magellanově průlivu z roku 1938 bylo určeno na 9 000 let.

To jistě neznamená, že koně už byli zkrocení; předhistoričtí obyvatelé Tierra del Fuego mohli koně lovit pro potravu a ne je používat k jízdě nebo k dopravě nákladů.

A existují ještě překvapivější domněnky o stáří člověka Jižní Ameriky. Nedaleko Pisco v Peru, ve vzdáleném sousedství záhadných značek u Nazca, objevil peruánský archeolog dr. Julio Tello mezi troskami dvou pobřežních měst kameninovou nádobu, ozdobenou postavami lam. Tyto lamy byly namalovány s pěti prsty na každé noze místo dvou prstů (nebo spíše rozeklaného kopyta), které mají soudobé lamy. Ale před mnoha tisíci let lamy skutečně měly pět prstů.

Motiv slona ve starém mexickém umění, stejně jako slavná sloní mohyla ve Wisconsinu, se dají vysvětlit jako vzpomínky na vyhynulé slony a mastodonty. Stejně závěry se dají vyvodit z maleb toxodonta na kamenině, nalezené v Tiahuanoco v Bolívii; tento savec v té oblasti v dávných dobách prokazatelně existoval. V povodí Amazonky byly nalezeny obrazce připomínající dinosaura, vyryté na skalách a balvanech. Malé modely dinosaurů byly vykopány ve Středním Mexiku, a na chrámových vlysech v různých částech Mexika a Střední Ameriky je obvykle vidět něco, co vypadá jako drak nebo ohromná ještěrka.

Tyto nálezy jistě mohou být jen znázorněním příšer nebo stylizovaných ještěrek, podobně jako třeba v Číně. Ve skutečnosti se mayští draci až překvapivě podobají čínským drakům. (Nicméně modely dinosaurů, údajně objevené v Acámbaro v Mexiku se staly předmětem sporu, už když byly vykopány, zjistilo se, že místní obyvatelé na předpokládaných místech vykopávek zahrabali v hojném množství své vlastní, doma vyrobené hliněné dinosaury.) Ale ať jsou skutečné znalosti o době osídlení Ameriky člověkem jakékoli, je stále zřejmější, že tu byl značně dlouhou dobu - určitě dost dlouho na to, aby se mohl dostat do kontaktu a být ovlivněn jinými kulturami, a ne pouze těmi, které přišly ze Sibíře přes Beringovu úžinu.

Mezi kulturně vyspělými národy pravěké Ameriky se v podivné shodě vyskytuje pověst o opakovaných návštěvách bílých vousatých bohů, polobohů a učitelů.

V pravěkém Mexiku to byl plavý bůh Quetzalcóatl, spojovaný s planetou Venuší, který dával přednost obětování květin před lidskými oběťmi, nabízenými temným bohům té doby. Věří se, že Quetzalcóatl naučil předky Aztéků četným technikám civilizace a že přišel z místa ve východním moři, porůznu nazývaném Tula, Tollán nebo Hue Hue (starý, starý) Tlapallan. Kromě světlé pokožky a vousu byl Quetzalcóatl pozoruhodný také tím, že nosil dlouhý háv s vyšíváním kříži.

Podobný bůh stejného původu byl v mayských územích uctíván jako Kukulkan. Atlantologové považují legendu o Quetzalcóatl - Kukulkanovi za důležitý základní princip toho, co by mohlo být původem atlantské teorie. Jiní se domnívají, že Quetzalcóatl mohl být Minojec, Féničan, Kartáginec, Říman nebo Viking. Irové s nespoutaným keltským nadšením věří, že to mohl být svatý Brendan, který odplul na západ v roce 484 po Kristu s expedicí mnichů z Tralee v Irsku a nikdy se již nevrátil, nebo že to byl mocný irský vojevůdce Cuchulain, asi kvůli podobnosti jeho jména s Kukulkanem.

Mayové zase vzpomínají na jiné světlovlasé učitele, kteří přišli z ostrova nebo země v moři, kde vychází slunce a zase se tam vrátili. Mayové Quiché z Guatemaly nazývali boha-učitele Gucumatz. Itzamna, mayský bůh lékařství, spisovatelství a knih, je zřejmě další ukázkou kultury, která byla do dávné Ameriky importována.

V Kolumbii Bůh Slunce kmene Chibchas, Bochica, se svými vlastnostmi učitele a nositele civilizace podobá Quetzalcóatlovi. Ale výjimečnost legendy o Bochicaovi tkví v tom, že z východu přijel do Kolumbie se svou ženou na velbloudech. Samé, polobožský učitel, na něhož se uchovala vzpomínka u Indiánů v Brazílii, je učil zemědělství a magii a údajně také přišel do Brazílie po moři z míst, kde vychází slunce. Stejně jako Quetzalcóatl a ostatní záhadní učitelé měl zcela neindiánský bílý vous.

Trochu odlišnou, ale velmi zajímavou legendu přepsal v roce 1691 biskup z Chiapas do španělštiny poté, když dal spálit originální mayské knihy, z nichž čerpal informace.

Záznam se týká skupiny kolonistů v dlouhém rouchu, kteří podle výpočtu biskupa a jeho pomocníků přišli do mayských území přibližně 1 000 let před Kristem.

Vedl je polobůh Votan, někdy považovaný za vnuka Quetzalcóatla, a tradovalo se, že on a jeho stoupenci se ženili s mayskými ženami a založili město Paleque. Jedna zvlášť zajímavá část legendy líčí, že se Votan několikrát přes moře vrátil do vlastní země, aby přivezl ještě více svých lidí.

Tyto legendy se pravděpodobně staly rozhodujícím faktorem v pádu Aztécké říše a později i mayských měst při španělském útoku. Neuvěřitelnou shodou okolností totiž Cortez a jeho armáda konquistadorů přišli ve slavném roce ce-acatl (jeden paprsek) boha Quetzalcóatla, skoro jako by přišel oslavit své narozeniny, přesně jak bůh předpověděl, že se jednou vrátí, když odplouval do Hue Hue Tlapallan. Když Aztékové uviděli Španěly se světlou kůží, byli zcela přesvědčeni, že to jsou vyslanci Quetzalcóatla a že Cortez nebo možná světlovlasý kapitán Alvarado, kterého pojmenovali Tonantíuh (Dítě Slunce) je buď sám bůh, nebo jeho blízký příbuzný. Na počátku boje byli Aztékové, válečnický a bojovný národ, velmi zmateni a rozštěpeni, protože podvědomě cítili, že by válka proti Španělům mohla být proti vůli bohů.

Ohromná říše Inků, rozkládající se od Kolumbie k Chile a ve vnitrozemí až k Bolívii, některými autoritami odhadovaná na dvacet milionů dobře organizovaných a socialisticky

řízených obyvatel, padla ze stejného důvodu. O jejich vlastním bohovi a učiteli Viracochovi (Větrné moře) se říkalo, že přišel z velkého oceánu a vrátil se do země na západě, tedy opak legendy o Quetzalcóatl-Kukulkanovi.

Když byli pravěcí Peruánci náhle konfrontováni se Španěly, domnívali se, že Pizarro a jeho muži a Viracocha jsou příbuzní. Jejich vůle se bránit byla navíc ještě ovlivněna věštbou dvanáctého Inky, Huayna Kapaca, který když umíral, předpověděl, že za vlády třináctého Inky Bílí mužové přijdou od slunce a podrobí si Peruánce.

Dopad věštby, spojený s pověstmi o božských dobrodincích, představuje jednu z nejzvláštnějších stránek dobytí civilizací domorodých amerických Indiánů. Sestra posledního aztéckého císaře, princezna Papantzin, také správně předpověděla objevení bílých bohů z moře na březích Mexika; její věštba tak ovlivnila jejího bratra Montezumu, že když Španělé přišli, nebyl schopen obrany.

Chilám Balám, velekněz Mayů, také prorokoval, že ke konci Třináctého věku přijde bílý muž znovu na Yucatán.

Byla tu však ještě další aztécká věštba. Ta oznamovala, že po příchodu bílých mužů a zkáze starých bohů a jejich svatyn přijde den, kdy se do údolí Mexika staří bohové vrátí a starý řád bude znovu nastolen. Tato věštba je stále živá u některých kmenů neasimilovaných Indiánů, i když její naplnění je nejisté.

Jak španělští konquistadoři pokračovali na své cestě za bohatstvím dávné Ameriky, nacházeli pozůstatky jak světlých, tak i tmavých ras. Ve městě Atlán, které leželo na atlantickém pobřeží Panamy, našli obyvatele se světlou kůží, jejichž ženy (jak si Španělé rychle připamatovali) měly stejnou barvu kůže jako ženy ve Španělsku.

V nadšení z objevu se ztratily veškeré další antropologické záznamy, pokud nějaké existovaly.

V džungli Jižní Ameriky se střetli s velmi tmavými až černými kmeny, které byly velice bojovné, a když se Španělé dostali do Peru, všimli si, že dědičná aristokracie říše Inků měla mimořádně světlou pleť, někdy s hnědými, rudými nebo plavými vlasy, a vybrané krásné Panny Slunce, které našli Španělé po dobytí, měly nejsvětější pleť ze všech.

Staří Peruánci své mrtvé mumifikovali podobně jako Egypťané a používali některé stejné mumifikační postupy, jako třeba odstranění vnitřností, balzamování a zaopatření mumie majetkem a cennými předměty na její cestu na onen svět. Tento ohleduplný zvyk byl po generace příčinou vykrádání a plenění hrodek v Egyptě i v Peru. V případě Peru však vedl k překvapujícím antropologickým objevům - většina pravěkých Peruánců měla kaštanové nebo popelavě světlé vlasy, právě tak, jak to popsali první Španělé.

V mayských zříceninách v Chichén Itzá v Yukatánu a v Tres Zapotes a La Venta u Vera Cruz jsou vytesány vousaté postavy se zřetelně neindiánskými rysy a nachází se tam mnoho malých keramických a kamenných figurek, stejných, jaké se často nacházejí v Mexiku a ve Střední Americe. Mají rovněž zřetelně neindiánské rysy a často mají výrazné semitské znaky. V blízkosti Vera Cruz, kde byly tyto sochy, rytiny a destičky identifikovány, byly také nalezeny vytesané ohromné čedičové hlavy s výrazně negroidními rysy. Tyto obrovské hlavy jsou vysoké až 6 stop a některé z nich váží kolem 24 tun. Hlavy se propadly do půdy džungle a téměř se ztratily. Tyto hlavy připomínaly podobné hlavy s helmicemi, nalezené nedaleko moře u La Venta ve státě Tabasco. Dál ve vnitrozemí v troskách u Monte Albán ukazují vlysy tanečníků na stavebních blocích výrazně neindiánské typy rasových znaků - negroidní a semitské.

Tyto rytecké práce a menší artefakty (včetně hraček s kolečky nebo modelů) jsou všeobecně připisovány kultuře Olméků, nejstarší civilizaci prisuzované Mexiku. Uvážíme-li vzájemné srovnání těchto rozličných neindiánských ras, připomeneme si zmínku v mayských záznamech - Popul Vuh - o někdejší zemi, kde bílí a černí spolu žili v míru, která se nám jeví jako nezvyklý postřeh pro kontinent, jehož obyvatelé nebyli ani bílí, ani černí.

Constance Irvinová, autorka Fair Gods and Stone Faces (Plaví bohové a kamenné tváře), nabízí podnětné vysvětlení rasového anachronismu v pravěkém Mexiku.

Naznačuje, že semitsky vypadající lidé, vypočtení na vlysech a v malých figurkách, byli féničtí obchodníci.

Tuto domněnku podporuje charakteristické oblečení, boty a helmice, jaké později nosili též kartáginští uprchlíci po zničení Kartága Římany. Negroidní tanečníci u Monte Albán, podobně jako obrovské hlavy u La Venta a Tres Zapotes, představovali Afričany, kteří přišli s nimi snad jako otroci. To by ale nevysvětlovalo, proč obrovské hlavy byly udělané podle Afričanů, jejichž postavení otroků by jistě nemohlo vést ke glorifikaci srovnatelné se sochami faraónů v Egyptě. A nakonec, kromě rasové záhady obrovských hlav tu je otázka, zda hlavy nebyly částí obrovských sloupů, jako nosné herkulovské sloupy ze současného archeologického naleziště u Tuly v Mexiku, nebo zda nebyly součástí soch, které se ztratily nebo ani nebyly nikdy sestaveny.

Je pravda, že proudy Atlantického oceánu by značně usnadnily jednosměrnou cestu k americkému kontinentu po jižní trase Severního atlantického proudu, který opouští západoevropské pobřeží v Kanárském proudu, s pomocí převládajících větrů dostihne severní rovníkový proud a pokračuje k severovýchodnímu pobřeží Jižní Ameriky, nebo Antilami do Karibského moře. Zde se dalo kotvit ve Venezuele, Kolumbii a na pobřeží Střední Ameriky, na poloostrově Yucatánu a kolem něj bylo možno se doplavít do Vera Cruz. To by mohlo vysvětlit mnohé záhady, jako například římské mince nalezené ve Venezuele, několik set féničských nápisů v Brazílii a nevysvětlené nálezy u La Venta a Tres Zapotes. Také by to vysvětlilo údajné pozůstatky středozezemních nebo jiných neidentifikovaných kultur na pobřeží

Spojených států od Floridy až po Maine. Toto pobřeží mohlo být pro cestovatele po moři od jihu snadno přístupné vzhledem ke Golskému proudu a větrům.

A naopak, Golský proud, tekoucí na sever, a Severní atlantický proud mohly logicky přivést po moři se plavící americké Indiány do Evropy, jak se to zřejmě stalo v prvním století po Kristu. V severní Evropě byly tehdy vyplaveny na břeh Severního moře dlouhé kánoe i s posádkami bronzové pleť, které připluly z neznámých krajů.

Zde byli zajati a jako otroci darováni římskému prokonsulu

Publiu Metellu Cellarovi. Dokonce existuje, římská bysta, vytvořená jedním z oněch atlantických cestovatelů, která (i když ve stylu římského umění) jasně ukazuje charakteristické rysy amerických Indiánů. Kolumbus se dokonce zmínil o dvou mrtvolách vyplavených na břeh v dlouhé kánoi u Galway v Irsku, které vypadaly čínsky, ale byli to pravděpodobně Indiáni nebo Eskymáci, kteří Kolumba nevědomky překonali právě na, prahu jeho velkého úspěchu.

Vikingští usedlíci v Grónsku a první návštěvníci Ameriky mohli využít i dalších příznivých proudů - východních a západních grónských proudů, tekoucích na západ, a Labradorského proudu, tekoucího dolů podél pobřeží Newfoundlandu. Odtud mohli snadno proniknout do zálivu svatého Vavřince a k Novému Skotsku, na ostrov Newfoundland a do dalších míst jižně podél pobřeží. Navzdory skutečnosti, že takové plavby přes Atlantik, zejména ze západní Afriky k Brazílii, trvaly podstatně kratší dobu než delší cesty, podnikané zřejmě ostrovany jižního moře na menších plavidlech, na americkém kontinentě dlouho neuznávali věrohodnost jakýchkoli zpráv o cestách přes Atlantik před Kolumbem. Charles Michael Bowen, který se vědecky zabýval prvními cestami do Ameriky, razil pro tento trend označení princip NEBC, což znamená No Europeans Before Kolumbus (žádní Evropané před Kolumbem). Ve své knize *They AU Discovered Amerika* (Ti všichni objevili Ameriku) šel podrobně po stopě dobře dokumentovaných předkolumbovských cest Portugalce Cortereala (1477), skotského prince Henry Sinclaira a bratří Zenových z Benátek (1395), Nora Paula Knutsona (1355), prince Madoca z Walesu (1171), biskupa Erica Gnuþssonsona, vyslaného Vatikánem (1121), Islandřana Thorfinna Karlseffniho (1010), Vikingů Leifa (1003) a Thorvalda Ericssonsona (1007) a dalších transatlantických cestovatelů, sice méně dokumentovaných, nicméně značně dál za závojem času. Ale až dosud bylo málo možností ověřit důvěryhodnost předkolumbovských cest a ještě méně pravděpodobnost transatlantického nebo meziatlantického styku v dávných dobách.

Americké kmeny a národy zaznamenávaly tyto návštěvy z moře jako legendy, zatímco návštěvníci se často vrátili domů a s pochopitelnou nadsázkou psali o tom, kde byli. Seveřané vedli kroniky o Grónsku (Greenland, zelená země, se nyní sotva zdá zelená, ale tehdy bylo tepleji - někdejší vesnice, postavené z kamene, jsou nyní pod ledem), a o Vinlandu, zemi

vinné révy, pravděpodobně Nové Anglii. Země, kde svatý Brendan objevil kolonii dříve vystěhovalých irských mnichů, jsou pravděpodobně Bermudy, Bahamy, Velké Antilly nebo dokonce východní břeh Floridy.

Kromě názvů jako Západní Indie, Indiáni a podobně vděčí několik míst Nového světa za svá jména skutečnosti, že jim Evropané dávali jména podle legendárních zemí, o nichž se udávalo, že jsou v blízkosti těch, které právě objevili. Je to například jméno Antilles, anglická verze Antilla, což by se mohlo vztahovat k samotné Atlantidě, a jméno Brazil nebo Hy Brazil, tajemná západní země irských legend. Dost zvláštní záhadný slovní obrat Hy Brazil (I BRZL) znamená v pravěkém semitském jazyku ostrov železa při čemž B-R-Z-L stále znamená v moderní hebrejštině železo. Ostrov železu, jméno, kterým Irové opakovaně nazývali jednu západní zemi, aniž znali význam toho slovního obratu, se zdá být příhodné označení pro Brazílii, bohatou na železo.

Severní Ameriku mohly dokonce od západu navštívit čínské výpravy. Hai King (asi 2250 před Kristem) popisuje překročení Velkého východního oceánu a dlouhou cestu na jih od místa jejich přistání, včetně výprav do vnitrozemí k velkému skvělému údolí se skalnatými stěnami což by mohl být Velký kaňon. Jiná jižnější cesta přes Tichý oceán ve velkých námořních džunkách byla zaznamenána čínským buddhistickým knězem Hwui Shinem v pátém století po Kristu, v období čínské historie uváděném jako doba šesté Dynastie. Nazýval země, které za mořem navštívil Fusang, což je čínské slovo pro strom aloe a zdá se, že ve svých tehdejších popisech líčí Mexiko (kde stromy aloe rostou) a Střední Ameriku. Cesty z Orientu, jaké podnikl Hwui Shin nebo někteří před ním, by mohly vysvětlit vliv charakteristického draka na umění starého Mexika, stejně jako znázornění lotosu, svastiky (Číňané ji nazývali Srdce Budhy více než 2 000 let předtím, než o ní slyšel Hitler) a jiných orientálních motivů. Orientálci, kteří přinesli motiv mýtického draka a možná i cestovala z pravěkého Středomoří mohli dokonce vidět amerického bufalo, který se jim mohl zdát tak neobyčejný jako skutečný drak. Poznámka ve starém tureckém textu napsaném na americké části mapy Piriho Reise se zmiňuje o netvorech dlouhých sedm pídí. Mezi jejich očima je vzdálenost jedné pídě. Ale jsou to neškodné duše...

Odborníci neuznávali žádné pozůstatky nebo zprávy, které by mohly být zanechány na americkém kontinentě historickými cestovateli nebo kolonisty před Kolumbem.

Mnohé z ukázek byly označeny za podvody. Význačným příkladem je slavný Kensingtonský kámen, vykopaný v roce 1898 jedním farmářem v Minnesotě. Předpokládalo se, že to je záznam o cestě Gótů nebo Švédů a Norů z Vinlad West; tento záznam podrobně líčil útok na jejich tábor a jejich volání o pomoc. Protože kámen byl nalezen potomky Vikingů ve skandinávské komunitě, je možné, že po generacích sporů měli nálezci pádný důvod k zamítnutí tohoto nálezů. Méně vysvětlitelný je však případ početných fénických a

kartaginských nápisů v Brazílii (jsou jich tisíce). Jeden z nich, na kamenné tabulce, nalezené ve státě Paraíba v roce 1872 a od té doby stále rozhořčeně diskutovaný, zní: Jsme...ze Sidonu...

Obchodování nás přivedlo na toto vzdálené pobřeží, do země hor... a udává počet deseti lodí, které se plavily od fénického přístavu v Akabském zálivu, zcela blízko současnému izraelskému přístavu Elath. I když nápis byl dlouho považován za podvrh, zdá se být nelogické, že by Brazilci soustavně padělali fénické nápisy, a pak je zakopávali na zastrčených místech. Profesor Cyrus Gordon, odborník na staré semitské jazyky, prohlásil v roce 1968, že podle jeho mínění by předpokládaný padělatel nemohl znát nebo užívat jistý charakter stylu fénického písma, který filologové v roce 1872 ještě neznali.

Ještě nesnadnější by bylo padělat obraz lodi, podobající se starým fénickým nebo minojským plavidlům, vyrytý do skály u jezera Assawompset ve státě Massachusetts.

Obtíž v tomto případě tkvěla ve skutečnosti, že ohromný balvan s rytinami je pod vodou a objevil se jen dočasně, když hladina vody byla během sucha v roce 1957 mimořádně nízká. Kdyby hladina oceánu byla v době dávno minulé podstatně nižší než dnes, lze předpokládat, že hladiny vnitrozemských vod by byly také nižší; to by vysvětlilo nejen ony rytiny starých lodí pod vodou, ale bylo by to vysvětlení existence staveb pod hladinou jezer v určitých oblastech ve vnitrozemí Nové Anglie a na Haiti.

Pozůstatky pronikání předhistorických kultur do Severní Ameriky budou zřejmě nejčastěji nacházeny pod hladinou moře na šelfech a pod hladinou pobřežních zátok, úžin a průlivů.

Nicméně na souši, na místech značně od sebe vzdálených, bylo učiněno několik objevů, které svědčily o osídlení východu Spojených států lidmi, náležejícími k středomořské nebo možná k atlantské kultuře. Takové pozůstatky je však obtížné rozeznat a správně vyhodnotit, takže jim velmi často hrozí ne-li úplná zkáza, tak alespoň nejrůznější úpravy, dřív než mohou být podrobně prostudovány. Vhodným příkladem jsou megalitické stavby na Mystery Hill (Záhadný pahorek) v Severním Salemu v New Hampshire, kde dvacet pět mil od pobřeží Atlantiku stojí na vrcholu 200 stop vysokého kopce dvaadvacet zřícenin kamenných staveb.

Tyto stavby se původně nazývaly Patteeovy jeskyně, protože Jonathan Pattee, první známý usedlík, který obýval tento kopec, je prostě včlenil do svého sklepa a soustavy skladišť, aniž by se zajímal o jejich starobylost nebo o to, jak se tam dostaly. Kamenné stavby později potkal obvyklý osud archeologických památek - byly využity jako zdroj kamene, v tomto případě na stavbu odvodňovacích příkopů v Lawrence ve státě Massachusetts.

To, co z trosk zbylo, získala nakonec Antiquities Research Association (Společnost pro výzkum starožitností) v Nové Anglii, která pod vedením Roberta Stona provádí nepřetržitý

program výzkumu, aby stanovila původ a datum vzniku staveb. Metodou radioaktivního uhlíku byly zkoumány organické látky, nalezené uvnitř trosk; doba vzniku staveb byla tímto způsobem předběžně zařazena do let 1225 až 865 před Kristem.

Pokud jde o stavitele těchto megalitických krytých průchodů, kde kameny nejsou spojovány maltou, tunelů, kamenných místností, menhirů, dolmenů a něčeho, co vypadá jako obětní kámen, názory se rozcházejí. Různí autoři je přisuzují Féničanům, Kartágincům, Minojcům, irským mnichům a dokonce Indiánům, nebo i (slovy jednoho kritika, zaujatého absencí systému v plánu zřícenin) opilým Indiánům. Robert Stone, jehož zaujetí pro zříceniny ho vedlo ke snášenlivosti a nutilo ho hledat vysvětlení srovnáváním s archeologickými nalezišti po celém světě, je toho názoru, že to jsou megalitické stavby podobné stavbám na Pyrenejském poloostrově, zejména v Portugalsku, a že se poněkud podobají i předhistorickým stavbám na Maltě, Sardinii a jiných středozemních ostrovech.

Žádné písmo z Mystery Hill nebylo dosud přeloženo, i když byla nalezena písmena nebo znaky, které se zdají být příbuzné písmenům fénické abecedy. Jiná, zřejmě fénická písmena, byla začátkem roku 1948 objevena v Mechanicsburgu v Pensylvánii, kdy byly nalezeny tisíce žlábkovaných kamenů, nepoznačených nápisy, ale jednotlivými fénickými písmeny. Charles M. Boland, který tuto záležitost studoval společně s dr. Williamem Strongem z Mechanicsburgu naznačil, že tyto podivné žlábkované kameny byly opracovány tak, aby do sebe zapadaly podle abecedního klíče.

Vyskytly se již případy, kdy to, co bylo původně považováno za indiánské rytiny nebo nápisy z poměrně nedávné doby, bylo později identifikováno jako nápisy ve fénickém, minojském nebo jiném podobném jazyce. Fascinujícím příkladem takového nálezu je kámen, nalezený v roce 1885 nedaleko Morgantonu, ve správním obvodu Loudon v Tennessee, s nápisem v jazyce Cherokee (národ Cherokee v Georgii před svým vyhnáním na západ vyvinul vlastní abecedu). Podle názoru dr. Cyruse Gordona z university Brandeis, odborníka na staré civilizace a jazyky, jsou sice písmena poněkud podobná písmu Cherokee, ale když se kámen otočí, dá se nápis číst v kananejštině. Je to případ, kdy se učenci dívali osmdesát pět let na nápis obráceně.

Nedávno, v roce 1968, našel Manfréd Metcalf, civilní zaměstnanec vojenské pevnosti Benning v Georgii, při vyhledávání kamenů do prohlubně pro rožeň na opékání masa kámen s nápisem. Nápis byl dr. Gordonem a dr.

Josephem Mahanem z Kolumbovy umělecké galerie také ověřen jako minojské písmo s čísly a minojskými znaky s dvojitou osou.

Mnohé nálezy a naleziště vděčí za své zachování přesunu obyvatelstva z Nové Anglie a středoatlantického venkova do měst na západě USA i do východních velkoměstských center. Celé velké zemědělské oblasti se tak opět proměnily téměř v divočinu. Americké artefakty z doby srovnatelné s evropskou dobou bronzovou nebo možná kamennou byly zapomenuty,

zůstaly neobjeveny nebo nepoznány. Je to v oblastech Severní Ameriky, navracených do stavu křovinného lesa, na dně jezer a řek nebo v pobřežních vodách nad dávnou pobřežní čarou, kde mohou být nalezeny zbytky někdejší megalitické nebo předindiánské kultury.

Indiáni kmene Seminole prohlašují, že náhodně zahlédli již několik kamenných stupňovitých pyramid.

Objevily se i další zprávy, že se takové pyramidy nacházejí ve Velkých cypřišových bažinách u Everglades jihozápadně od Okeechobee a severně od silnice mezi Fort Lauderdale a Neapolí na Floridě v úseku, kterému se říká Cesta aligátorů. Podobné pahorky nebo pyramidy mohli vytvořit lidé, žijící dávno před Indiány, nebo Indiáni kmene Caloosa, kteří po sobě zanechali pahorky pyramidového tvaru, obložené mušlemi a náročnou keramikou a artefakty na březích a písčinych ostrůvcích Floridy; mohou to však být i pozůstatky nějaké ještě starší kultury.

Když začalo být zřejmé, že archeologické pozůstatky v Americe jsou daleko starší, než se původně předpokládalo, byly dřívější nálezy znovu zkoumány a přehodnocovány.

V Západní Virginii, v záhadné horské jeskyni nad údolím Kanawha blízko Chelyan, v sousedství dlouhé kamenné zdi, táhnoucí se podél vrcholu Mount Carbon, byla v roce 1896 objevena velká dřevěná socha ženy, nesoucí tele bizona. Místní Indiáni kmenů Cherokee a Shawnee dřevěné sochy nevyřezávali a na dotaz, kdo postavil zeď, odpovídali stejně, jako odpovídali na podobné otázky jihoameričtí Indiáni: že totiž v údolí kdysi před nimi žili bílí lidé. Tato bizoní madona inspirovala vznik teorií o předindiánském obyvatelstvu, které chovalo bizony pro maso a kůže a pro dopravu lidí a věcí. Bizoní madona je vystavena v kanadském Montrealu a je považována za vzácný kus historického umění, součást kultury stavitelů mohyl, zejména adenské kultury, která sahá do minulosti až 1 500 let před Kristem.

Civilizaci stavitelů mohyl ilustruje další archeologický nález, který je sice dobře vidět, ale není proto méně záhadný, zvláště když většinu důkazů již zničily buldozery.

První kolonisté střední a jižní části Spojených států našli tisíce mohyl a komolých pyramid v údolích Mississippi a Ohia a v okolí téměř všech vodních cestách středozápadu a oblasti Mexického zálivu. Některé byly obrovské; například mohyla Cahokia v Illinois se rozkládala na ploše 16 akrů a byla vysoká jako desetipatrová budova. Některé malé mohyly byly zřejmě hrobky, jiné měly tvar zvířat - Hadí mohyla blízko Louden v Ohio je největší spodobnění hada na světě, s otevřenými čelistmi, dlouhými 60 stop. Některé mohyly jsou zřejmě vysoké plošiny, na kterých stály dnes již zmizelé svatyně. Jiné se zdají být typickými plošinami pro seskupení budov nebo celých měst, chráněných opevněním. Dr. Jarnes Ford z American Museum of Natural History, když se zmiňoval o rozměrech opevňovacích prací mohylového města u Poverty Point v Louisianě, jehož stáří se odhaduje na 1 300 až 200 let před Kristem, vypočítal, že má 35krát větší objem než Velká pyramida.

První usedlíci si zpočátku mohyl příliš nevšímali, protože starost o pouhé přežití byla naléhavější; důležité pro ně byly jen jako příhodná útočiště před povodněmi.

Když se na mohyly dotazovali Indiánů, dostali obvykle odpověď, že je postavili v dávnověku lidé, o nichž ani Indiáni nic neví. Usedlíci mnoho mohyl zničili nebo odstranili při rozšiřování svých pozemků nebo stavební činností. Později se do nich prokopávali a hledali v nich poklady. Jeden komplex mohyl vděčí za své zachování tomu, že se stal součástí golfového hřiště v Newarku v Ohio.

V devatenáctém století vyvrcholil zájem o stavitele mohyl v mladých Spojených státech, které z psychologických důvodů toužily po své vlastní tradici nejuvzdálenějšího dávnověku. Robert Silverberg ve své zajímavé studii *The Mound Builders of Ancient America* popisuje projevy až přílišného nadšení u části badatelů této epochy, kteří zkoumali nezvyklé sochy, figury zvířat, měděné předměty, helmice, zbraně a šperky z polodrahokamů - jadeitu a perel - nalezené v mohylách. Tito badatelé pokládali za stavitele mohyl Atlanťany, Welšany, nebo dokonce i deset ztracených kmenů Izraele. Lidem záhadné předindiánské kultury přisuzovali ohromná města i ochočení bizonů a mastodontů.

Generace po nich se na problém stavitelů mohyl již začaly dívat poněkud váhavěji a zasvěcenější názory se celkem shodovaly s názorem Silverbergovým: že totiž mohyly postavili vyspělejší předkové Indiánů, kteří na ně později zapomněli a kteří prodělali takový kulturní úpadek, že přestali být schopni ve stavbách pokračovat.

Vznikly též určité pochybnosti ohledně nálezů z vnitřků tisíců mohyl, které byly během posledních 160 let otevřeny nebo vypleněny. V jedné staré mohyle ve Wisconsinu byl nalezen zajímavý stříbrný náramek, na němž byla písmena, která se po prozkoumání dala hláskovat jako Montreal, zatímco kovová destička, nalezená v mohyle v Illinois, nesla nápis podobný čínským znakům. Ukázalo se, že to skutečně je čínský název obchodní značky čaje.

Nicméně skutečnost, že Indiáni v nedávné době stále ještě užívali mohyly k pohřbívání, nebo že se někteří lidé příležitostně pokoušeli přizpůsobit dějiny americkému pravěku, nemění nic na důležitosti těchto starých mohyl.

Nyní se zdá být zřejmé, že pyramidám podobné mohyly v jižní části státu Mississippi a v oblasti Mexického zálivu byly ovlivněny kulturami Mexika, zatímco vznik mohyl na severu byl spíše ovlivněn jinými, zřejmě staršími vlivy. Teorie, podle které stavěly mohyly na území dnešních Spojených států kulturně vyspělé indiánské kmeny, jejichž potomci na ně později zapomněli, celkem odpovídá úpadkové tendenci četných starých kultur americké pevniny, kde v časově předcházejících epochách celkem běžně nacházíme rozvinutější kultury než v následujících staletích. Tak je tomu v Mexiku, kde Aztékové nezdokonalili civilizaci svých předků, Toltéků a Olméků, a kteří při relativně vysoké úrovni své vědy, umění a literatury praktikovali lidské oběti a kanibalismus. V zemi Mayů civilizace upadala již před příchodem španělských dobyvatelů.

A stavby říše Inků v Jižní Americe byly sice pozoruhodné, v žádném případě se však nedaly srovnávat se stavbami jejich předků. Inkové si údajně pamatovali ztracené umění písma.

A je to i případ tichomořských ostrovů, kde ostrovní civilizace, kdysi schopné postavit kamenná města a ohromné sochy, znovu upadly do barbarství a kanibalismu.

Jak může civilizace snížit svou úroveň a doslova zmizet můžeme pozorovat v některých velkých městech jihovýchodní Asie, opuštěných již v době písemných záznamů. Jsou to například ztracená chrámová města Ankor Wat a Ankor Thom v Kambodži, z nichž zbyly jen chrámy a paláce z tesaných kamenů (dřevěné domy velkoměstské populace za tisíce let samozřejmě zmizely), a ohromná města v džungli Ceylonu, Polannaruwa a Anaaradhapura, známá jen z pověstí, z nichž poslední se táhlo 16 mil od jedné brány ke druhé, a jehož počet obyvatel se odhadoval na více než milion lidí.

Další ztracená města budou pomocí leteckého průzkumu v džunglích Střední Ameriky pravděpodobně ještě objevena, a tyto nálezy třeba pomohou vrhnout více světla na americký a světový pravěk. Některá již zjištěna byla, když z džungle náhle vystoupilo seskupení hojných a podivně symetrických pahorků, porostlých stromy.

Často se ukázalo, že tyto útvary jsou chrámy a palácové komplexy mayských měst.

Existují zajímavé pověsti, pravidelně oživované, které se týkají dosud neobjevených, v džungli ztracených měst v Brazílii a v povodí Amazonky, kde údajně stále ještě žijí potomci jejich stavitelů z doby kamenné. Pověsti o těchto městech, zejména o jednom z nich, zvaném Manoa, známe od doby, kdy do této oblasti poprvé přišli hledat zlato Španělé a Portugalci. Popis, který Francisco Lopez dostal od Indiánů, by udělal dojem na každého lovce pokladů:

...Ma-Noa je na ostrově ve velkém solném jezeře. Jeho zdi a střechy jsou ze zlata a odráželi se ve zlatem vydlážděném jezeře. Všechno jídelní nádobí v paláci...je z čistého zlata a stříbra a dokonce i nejbezvýznamnější věci jsou ze stříbra a mědi... Uprostřed ostrova stojí svatyně zasvěcená Slunci. Okolo budovy jsou sochy ze zlata, představující obry. Na ostrově jsou také stromy ze zlata a stříbra...a socha prince pokrytá zlatým popraškem.

V průběhu staletí se objevovaly časté zprávy o městech, naplněných poklady, v povodí Amazonky a na sever až k Venezuele. Města jsou někdy popisována jako obydlená bílými Indiány a obklopená nebezpečnými divokými kmeny, jindy jako opuštěná. Pověsti značně přispěly k průzkumu rozsáhlých oblastí; jedno takové město se pokoušel najít dokonce i sir Walter Raleigh v roce 1595, ovšem marně. Brazilská expedice v počtu čtyř set mužů, nadšená zprávami jistého Raposa, který prohlašoval, že město navštívil v roce 1743, se v roce 1764 vydala pod vedením Bodavilly do Manoy, ale vrátilo se z ní jen dvacet pět neúspěšných badatelů. Při jiné příležitosti se v džungli ztratila celá brazilská armáda, 1 400 mužů. Pátrání po zlatém městě Manoa si vyžádalo oběti i v naší době: v roce 1925 při něm zahynul plukovník Fawcett a dokonce ještě v roce 1950 francouzský badatel R. Manfraise.

Je dobře mít na paměti, že velká ztracená města byla v amerických džunglích skutečně nalezena, od slavného ztraceného města na vrcholu hory u Machu Picchu v Peru, objeveného na začátku dvacátého století, až po v džungli skryté mayské velkoměsto Dzibilchaltún, staré 3 500 let, které bylo objeveno teprve před dvaceti lety jen několik mil od Mérida v Yukatánu. Je jistě možné, že jedno nebo i více kamenných měst v Brazílii nebo na jižních hranicích Venezuely až dosud uniklo odhalení. Piloti často hlásili, že taková města pozorovali, ale při dalších přeletech již nebyla nalezena; to však je v tak nesmírně rozlehlé oblasti pochopitelné.

Méně pravděpodobné se zdá, že by v těchto tajemných městech Jižní Ameriky měli ještě žít potomci předhistorických civilizací, i když ani to není nemožné. Pokud tato města skutečně existují, pak jsou obklopena téměř neproniknutelnými oblastmi, ve kterých žijí kmeny s naprostým nedostatkem zájmu o cizince, ale zato velmi účinně používající jedovaté šípy. Indiáni brzy zjistili, že Evropany zajímá hlavně zlato; jejich historiky o pokladech ztracených měst mohou být docela dobře motivovány snahou poslat je hledat jinde než v bezprostředním okolí, na jinou řeku, do jiného údolí, jiného horského pásma, hledat kdekoli, jen ne v místě, kde byli oni.

Ale Fawcettova slova, vlastně jeho poslední, protože se ze své poslední expedice nikdy nevrátil, mají v sobě jisté kouzlo nejen pro hledače zlata, ale také pro ty, kdož se snaží probádat minulost a osvětlit její temnotu a skrytá místa. Řekl:

Jedna věc je jistá: odpověď na hádanku Jižní Ameriky - a možná celého předhistorického světa - by se mohla najít, kdyby se zjistila místa oněch pravěkých měst a zpřístupnila se vědeckým výzkumům. Vím tolik: ta města existují... sám jsem některá viděl - a to je důvod, proč se cítím nucen jít zpět... Pozůstatky se zdají být předsunutá místa větších měst, která.. jsem o tom přesvědčen, mohou být objevena, pokud by se dal uskutečnit dobře organizovaný výzkum. Bohužel nemám úspěch v přesvědčování vědců, aby přijali i jen pouhý předpoklad, že v Brazílii jsou stopy po pravěké civilizaci. Procestovali jsme mnoho oblastí... Indiáni mi znovu a znovu vyprávěli o stavbách, o vlastnostech lidí a všech podivných věcech v zemi za hranicí našeho poznání...

Kromě ztracených měst v džungli, v téměř nedostupných horách, nebo potopených na pevninských prazích by další významné archeologické nálezy nebo pozůstatky návštěvníků pravěké Ameriky, kteří přišli z jiných míst, mohly být v soustavě jeskyň v Yukatánu.

Jedním význačným příkladem je komplex jeskyň Loltún v Puuc Hills ve středním Yukatánu. Dr. Manson Valentine, archeolog a zoolog, který provedl významné objevy, řekl.:

Je to možná archeologicky nejvýznamnější podzemní komplex v Americe. Vyprávějí o něm staré a daleko rozšířené legendy. Věříme, že jméno Loltún znamená Kamenný kvítek, protože komplex má jedinečné uspořádání prostorných galerií, vycházejících jako lístky gigantického

květu z rozsáhlé vstupní haly. Kamenný květ, připomínající leknín, je archaický, velmi uctíváný a všeobecně platný symbol, nacházíme ho na posvátných budovách i jako ozdobu na čele bohů po celém pravěkém světě, včetně Mayů. Je také blízký nejvýznamnějšímu a všudypřítomnému symbolu, kříži v kruhu, s nímž se leknín dá srovnat, vezmeme-li v úvahu různé spojující chodby jako by to byly paprsky kola. Zde v té nádherné jeskyni, člověku známé a jím trvale užívané od tak dávných časů, že není možné přesné časové určení, je dostatečný důkaz, že mnoho podivných sochařských prací, modifikovaných útvarů a ozdobných rytin není dílem Mayů, ale nějakého staršího národa nebo národů...

Mezi neobyčejnými nálezy dr. Valentina byly ohromné sochy, vytvořené zřejmě před mimořádně dávnou dobou uvnitř jeskyň z kamenných sloupů, stalaktitů nebo stalagmitů.

Stopy vody uvnitř jeskyní a na sochách naznačují, že jeskyně, nyní několik set stop nad hladinou moře, byly pod vodou po vytvoření těch podivných kamenných postav. Teorie, že celý tento vápencový útvar byl nějakou dobu pod mořem se znovu ověřila, když potápěči, kteří zkoumali nedaleké posvátné studně, cenotes, přinesli z posvátných tůňek oceánské mořské traviny.

I když komplex jeskyní Loltún, který dosud není zcela prozkoumán, zřejmě po generace obývali Mayové, zdá se, že starší sochy, vytvořené před zatopením jeskyní, byly dílem lidí ze zcela jiné kultury, něčím připomínající pravěký Střední východ. Dr. Valentine říká:

Jedna taková postava, pochmurný obr s plnovousem, vysoký devět stop, má jakási křídla a tělo má vertikálně i horizontálně zcela proděravělé průduchy, pravděpodobně k umístění pochodní nebo jiných obřadních doplňků.

.. Nicméně nejpodivnější a nejzajímavější na Loltúnu je skutečnost, že je tam nespočetné množství vyrytých lidských tváří, zvířat, bohů a pod. Mnohé z nich, včetně početných nápisů v kameni, se v žádném případě nepodobají rytinám Mayů a tváře jsou obvykle obličej s plnovousem....

Je běžné, že na velmi starých pozůstatcích amerických kultur nebo na místech blízko nich žijí domorodé národy, které si o předcích zachovaly jen velmi matné pověsti.

Dr. Valentine poznamenal:

Současní Mayové říkají, že (jako národ) nemají nic společného s rytinami v Loltúnu a v sousedních jeskyních.

Říkají, že ony věci tam byly umístěny prvními obyvateli Yucatánu, malými, hrbatými lidmi, kterým říkají Púus. Předpokládá se, že tito lidé byli zcela vyhubeni při katastrofě, která se v dávné době přehnal Yucatánem a zničila všechno na zemi, takže zůstaly jen rytiny v jeskyních jako připomínky, že zmizeli tímto způsobem.

Mayové říkají, že později jejich předkové, první Mayové, vstoupili do jeskyň a našli ty podivné zbytky Púus.

Bylo by přirozené, kdyby lidé, kteří přišli po nich, připisovali neobvyklé fyzické znaky svým předkům, jak se to běžně stávalo v ostatních částech světa, i s legendami o malých lidech, obvykle žijících v jeskyních, nebo o dávných obrech. Trpaslíkům nebo skřítkům byla asi přisuzována jejich výška pro snadný přístup do jeskyň, zatímco obři v Andách, v Irsku, ve Středomoří, v Severní Africe a na tichomořských ostrovech vysokým vzrůstem vysvětlovali stavby jinak nevysvětlitelné.

Příslušníci národa, odlišného od domorodých obyvatel pobřeží a ostrovů, se domorodcům při prvním setkání jistě zdáli podivní a exotičtí. Byli zpodobňováni na obrázkových artefaktech buď tak, jak vypadali v době jejich návštěvy, nebo byli zpodobňováni podle zachovaných soch, reliéfů nebo kreseb. Odlišnost od místního obyvatelstva byla zdůrazňována v rysech obličejů a ve tvaru těl - tak lze vysvětlit středozevní a africký charakter starých amerických artefaktů a zvláštní mimozemský vzhled monolitů na Velikonočním ostrově. Podobným způsobem byly zvětšeny také podivně oblečené postavy na skalních kresbách v jeskyních Tassili v severní Africe a v jeskyních Kalaharské pouště na jihu Afriky, i neidentifikovaní lidé moře, zobrazení na starých egyptských nástěnných kresbách v Medinet Hábu. Dokonce i nejstarší legendy o Sumeru, v němž jsme si zvykli vidět kolébku civilizace, vyprávějí že do Sumeru byla civilizace přinesena z moře.

Jednotící námět, společný legendám o setkání kmenů a národů s bohy z moře je, že bohové přicházeli v míru a přinášeli civilizaci. Pozoruhodnou výjimkou je Platónův popis bojovné armády Atlanťanů, bez obtíží však odražené lidmi Platónova vlastního města, Athéňany.

Je riskantní připisovat současné motivy lidem tak dávným, že o jejich cílech nebo plánech nemáme ani ponětí.

Dá se předpokládat, že tito bohové z moře nebo mořští lidé šli do vzdálených míst v tehdy nevyvinutých částech světa, aby tam podpořili rozvoj umění a řemesel a aby naučili domorodý lid vyrábět různé věci, jako třeba šperky, keramiku a látky. S těmito výrobky potom třeba obchodovali v civilizovaných částech světa, z nichž mnohé jsou dnes asi pod vodou nebo dokonce pod ledem.

Pak se jednou již nevrátili (možná pro katastrofické události ve svých vlastních zemích), ale obyvatelé těchto vzdálených zemí na ně stále čekali a stále pokračovali ve výrobě věcí, které se naučili dělat. Ale jak šel čas a jedna generace se učila řemeslo od druhé, jejich zručnost se vytrácela, až nakonec zapomněli i proč to vlastně dělají, nebo kdo udělal původní věci, které oni napodobovali.

V naší vlastní době existuje podivuhodná obdoba této situace. Během druhé světové války domorodci na Nové Guineji měli velkou radost, když bílí bohové na létajících strojích přiletěli do jejich země, štědře rozdávali zmateným a okouzleným domorodcům úžasné vynálezy a poklady, které přivezli s sebou, a dokonce jim dávali kouzelné léky na některé jejich nemoci. Do dnešního dne ve vzdálených vesnicích čekají na bílé bohy, které jejich

otcové poznali v nádherných letech 1942 až 1945, a jedna generace domorodců za druhou vyrábí ubohé napodobeniny letišť, letadel, džípů a větrných pytlů z hlíny, větví, kamenů a látky, v naději, že tak přivolají další návštěvu z nebe.

Kapitola devátá .

ČASOVÁ CLONA A ZTRACENÉ VĚKY LIDSTVA.

Jestliže předpokládáme, že existovala vyspělá kultura, časově předcházející nám známé dávné civilizace, musíme pátrat po jejích stopách. Především však bychom se měli ptát, zda v určitých oblastech Země, které mohly být v následujících staletích zatopeny, trvalo období s příznivými podmínkami pro rozvoj civilizace dostatečně dlouho, aby se civilizace mohla skutečně vyvinout.

Časová clona byla v nedávných letech odsunuta až závratně daleko. Nálezy dr. Louise Leakeye v Africe, i když nebyly jednoznačně přijaty, naznačují, že v Olduvai Gorge v Tanzanii existoval jakýsi předchůdce člověka již před jedním a půl až dvěma miliony let. V tomto časovém intervalu se radiokarbonová metoda nedá k měření stáří použít (je víceméně přesná jen do padesáti tisíc let) a některý jiný postup, například využívající argon a uhličitan draselný, může být použit jen ve vrstvách, kde se nacházejí lidské pozůstatky a artefakty. Byla identifikována jakási zeď nebo větrolam, snad postavená lidskou rukou, která zřejmě vznikla v této neuvěřitelně rané době.

Samotná hrubá zeď však jistě nemusí být známkou civilizace, protože zvířata a hmyz také budují určité konstrukce.

To je obecně známo o bobrech, některých ptácích, o amerických syslích a mravencích, poněkud méně známé jsou podmořské kamenné a korálové konstrukce chobotnic. Kromě toho víme, že některé velké opice, například paviáni, používají klacky a kameny při útocích na jiné skupiny paviánů. Proto by počátek vzestupu člověka měl být datován od začátku používání srozumitelné řeči, což však ještě neumíme vyhodnotit, nebo od začátku používání uměle vyrobených nástrojů, od malování obrazů a používání ohně a zejména od doby, kdy člověk ochočil zvířata a začal pěstovat plodiny, což, pokud víme, žádné zvíře ještě nedokázalo. Je celkem prokázáno, že nástroje na sekání byly užity před jedním milionem let v jeskyních Vallonet ve Francii, a ze stejné doby pocházejí kamenné sekyrky, nalezené spolu s kostmi v Olduvai Gorge, jako by tam byly uloženy ve zvláštním úkrytu, v jakési předhistorické kůlně.

S objevením ohně se před 700 000 až 500 000 lety ve světě rozzářila světla. Moment, kdy podle staré legendy Prométeus ukradl bohům oheň, může být (sice trochu zjednodušeně, ale účelně) označen za okamžik, od kterého bude člověk rozlišován od svého antropoidního bratrance. V Africe, Asii a v Evropě byly v nejzazší minulosti nalezeny důkazy o ohni, založeném člověkem.

V Číně, zejména v Chou-Kou-Tien nedaleko Pekingu, byly nalezeny lidské lebky v blízkosti zbytků datovatelného popele.

Doba, ve které žijeme, holocén (mladší čtvrtohory) sahá jedenáct tisíc let do minulosti, zatímco pleistocén (starší čtvrtohory), který předcházela a v němž došlo k tvoření ledovců, sahá podle odhadů do minulosti asi půl milionu až dva miliony let. Domníváme se, že je třeba připustit stáří civilizovaného člověka hraničící až s koncem pleistocénu. Tuto teorii dosud mnoho historiků pravěku nepřijalo, ale s novými nálezy a informacemi je stále více obhajitelná.

Obecnou představu o předhistorickém člověku, pěstovanou filmem a televizí, ztělesňuje surově vypadající, opici podobná bytost, která žije v jeskyních, zabíjí své nepřátele a ohryzává kosti. Antropologické výzkumy však předkládají poněkud jiný obraz: představují předhistorického člověka, který žije v prvobytných skupinách nebo kmenech a používá nástroje a jiné výrobky lidských rukou.

Předhistorický člověk byl obecně označován jmény epoch a pojmenován podle měst nebo oblastí, kde byly poprvé nalezeny určité typické techniky výroby nástrojů, použité na kamenech a kostech a odpovídající kulturní úrovni mezi starší dobou kamennou a střední dobou kamennou a později kultuře mladší doby kamenné. Rozhodující bylo, zda kamenné nástroje byly pouze otesané, tak jako v období starší doby kamenné, nebo broušené a drážkované, jako ve vyspělejší střední a mladší době kamenné, počínající, jak bylo v současnosti určeno, asi před 30 000 lety.

Ve studiích o epochách tak časově vzdálených je celkem běžné, že se revidují názory na původ a význam předhistorických pozůstatků. Například až do začátku moderní doby pokládali kněží, vědecké autority své doby, mnohé v Evropě nalezené předhistorické kamenné sekyrky za zbraně, svržené s nebes při boji Boha se Satanem.

Některé teorie se revidují i v moderní době. Například teorie o tom, proč bylo v předhistorických jeskyních nalezeno takové množství rozdrčených lebek jeskynních medvědů. Nezdálo se, že by to mohly být oběti pravěkých lovců. Nyní se předpokládá, že předhistoričtí obyvatelé jeskyň ve vlastnickém sporu s obrovskými soupeři byli schopni plánovat dopředu. Počkali, až se medvědi uloží k zimnímu spánku a pak jim ve spánku shazovali na hlavy kameny.

Při zkoumání pravěkých nálezů bychom se však neměli ukvapovat a některým věcem bychom neměli přiřkládát příliš velký význam. Například prohlásit určité místo za obydlené jen proto, že tam zůstaly zachovány jisté pozůstatky předhistorických kultur. Zdá se, že neandrtálský člověk obýval Evropu po značně dlouhé období, možná až 150 000 let, a že identický druh člověka žil i v jiných částech světa. Historikům pravěku se nedávno podařilo zrekonstruovat jeho vzezření; vyšlo jim těžkopádné podsadité tělo, ustupující čelo a značná fyzická síla.

Asi před 30 000 až 35 000 lety se v Evropě objevil nový druh člověka, člověk cromagnonský, který byl současníkem, nikoli potomkem člověka neandrtálského, a který zřejmě způsobil zmizení neandertálského člověka čímsi, co bychom dnes mohli nazvat vyhlazovací válkou. Podle názoru většiny antropologů měl cromagnonský člověk větší mozkovou kapacitu než člověk moderní. Plastiky a malby, které stále existují v mnoha jeskyních ve Francii a ve Španělsku, vypovídají o neuvěřitelném kulturním rozdílu mezi člověkem cromagnonským a člověkem neandrtálským, kterého zřejmě vypudil. Cromagnonský člověk byl vysoký, vzpřímený, dobře stavěný a měl vysoce vyvinutý mozek. Když byla Dr. Jerome Brunerovi, odborníkovi na vývoj lidského poznání, nedávno položena svérázná otázka, jak by asi cromagnonský mladík prospíval na univerzitě, kupříkladu na Harvardu, odpověděl:

Nebyl by na tom nápadně špatně.

Nemáme žádný důvod předpokládat, že cromagnonští lidé vycházeli z kulturního základu neandrtálců. Po celou dobu lidské historie existovaly současně nevyvinuté a vyspělé kmeny a národy, a zdá se, že již od dob neandrtálských bylo vždy ke škodě těch primitivnějších, jestliže došlo k přímé konfrontaci.

V časovém rozpětí oněch 30 000 až 35 000 let, jakoby v souvislosti s náhlým objevením se cromagnonského člověka (jeho první stopy byly zjištěny v Biskajském zálivu, na atlantickém pobřeží Francie a Španělska), nacházíme i některé konkrétní stopy někdejších vyspělých civilizací, které předcházely obecně uznávané prvotní civilizace Egypta a Sumeru.

Je zvláštní, že po objevení se cromagnonského člověka na evropském kontinentu a v severní Africe šly patrně různé kulturní vlny jedna za druhou a každá se objevila náhle. Pohled na mapu Evropy s oblastmi předhistorických artefaktů a nalezišť jeskynních maleb, vyznačenými šrafováním, vyvolává dojem, že nositelé nových kulturních struktur přišli z moře k západnímu pobřeží Evropy.

Tato teorie, kterou svým způsobem podporuje značný výskyt kreseb lodí z mladší doby kamenné, velmi vyhovuje zastáncům existence předglaciální atlantské pevniny.

Lewis Spencer zdůrazňuje, že vznik nových předhistorických kultur v Evropě (kultura aurignacká, magdalénská a aziliénská, asi 32 000, 16 000 a 12 000 let před naší dobou) přibližně odpovídá pravidelnému klesání oceánu, kdy se pevnina vynoří buď vlivem ústupu ledovců nebo dokonce vlivem klimatických nebo sopečných poruch, spojených s dvěma

posledními ledovými dobami. Pokud přišli do Evropy utečenci z jiných částí světa, zachovali by si sice jen neúplnou část své civilizace, ale přesto by stále byli o celé věky vývoje před svými neandrtálskými předchůdci.

Přes nedostatek pozůstatků a artefaktů si myslíme, že něco takového se zřejmě muselo stát, nejen v případě cromagnonského člověka, ale i v dalších historických intervalech, když už byl v Evropě usazen. Mohl by to být i případ solutrénské kultury, pojmenované po francouzském městě Solutré, která se objevila mezi delšími kulturními obdobími - kulturou aurignackou a magdalénskou - asi před 22 000 až 20 000 lety. Některé jemné ornamentální rytiny těchto záhadných lidí, provedené do kamene a do polodrahokamů, nesloužily žádným užitkovým účelům, o nichž bychom si v současnosti mohli udělat představu. Vždy jsme se domnívali, že v počátcích historie člověka muselo být veškeré jeho úsilí zaměřeno na to, aby si udržel teplo, ulovil si potravu a vyhnul se tomu, aby sám byl uloven. Tito podivní lidé však tvořili jemné, tenké a spletité vzory, používali kromě normálního pazourku též drahokamy, skoro jako by se snažili kombinovat umění, které jim bylo přirozené, s přežívající technikou, která se stala nezbytnou. Některé jejich nože a hroty šípů jsou tak jemné, že nemohly mít praktické použití ve válce nebo při lovu, a mohly tedy být považovány jen za obřadní doplňky nebo dokonce za ozdoby. Jejich jeskynní malby jsou neobvykle vypracované a velmi kultivované. Solutrénské jehly na šití s malými oušky napovídají, že byly užívány k pečlivému šití dobře padnoucího oblečení z kůže nebo kožešiny.

Toto vše je však v silném rozporu s představou, jakou máme o jeskynním člověku, podobném téměř zvířeti, s medvědí kůží přehozenou přes ramena.

Předhistorické kresby z Lussacu ve Francii, které nyní zkoumají odborníci v Musée de L'Homme v Paříži, zobrazují lidi magdalénské éry v dobře padnoucím a podivně moderním oblečení. Malby jsou nekonvenčně kreslené v překvapivé směsici stylů - ve stylu impresionistickém, realistickém a abstraktním. Technika některých jeskynních maleb v Evropě a Africe z aurignacké a magdalénské éry je tak moderní, dekorativní a kultivovaná, že tyto malby byly považovány za moderní falzifikáty, dokud jejich pravost neprokázaly takové autority na pravěké jeskynní malby, jako například již zesnulý Abbé Breuil.

Názor historika pravěku Roberta Silverberga sdílejí i četní jiní historici, kteří malby viděli: ...poměrně až donedávna, do roku 1400, ani nejlepší malíři Evropy nevěděli, jak dodat tak živý charakter svým dílům...

Dosud přesně nevíme, jak a proč byly tyto malby zhotoveny.

Hlavně si neumíme vysvětlit, jak jejich tvůrci malovali v temných jeskyních. Jaké měli osvětlení? Zřejmě nepoužívali pochodně, protože na stěnách a stropech jeskyní nebyly nalezeny žádné stopy kouře. Otázkou rovněž zůstává, zda malby buvolů, lvů, mamutů, nosorožců, medvědů, gazel, koní a ostatních zvířat měly rituální význam, například zda měly svou roli při modlitbách za úspěšný lov, nebo zda to byla jen dekorace. Ale největší otázkou

zůstává, proč byly malovány v tak obtížně přístupných jeskyních, z nichž některé se v průběhu tisíců let propadly a jsou nyní hluboko pod terénem.

Existuje teorie, podle níž měl člověk magdalénské éry obydli (možná to byla dokonce celá města) mimo jeskyně, ve kterých nyní nalézáme jeho pozůstatky. Stavby musely dávno zmizet, pokud nebyly z kamene (a u pravěkých kamenných staveb je obtížné určit jejich stáří).

Nadto není nepravděpodobné, že lidé doby kamenné uměli používat cement, jak o tom svědčí neuvěřitelně složité užívání cementu mayskými Indiány Střední Ameriky a vynález ohnivzdorného cementu Indiány Chibcha v Kolumbii; obě kultury jsou zařazeny do doby kamenné.

Po tolika staletích by materiál staveb - cihly, omítka, štuk nebo cement - chátral daleko rychleji v lesích nebo oblastech, vystavených mimořádným klimatickým změnám, než v suchém klimatu jako v Egyptě a přilehlých zemích.

A přesně tam jsme našli města a vesnice, považované za nejstarší; zmi obehnané město Jericho a trosky ve Wadi el Natuf, datované až 10 000 let do minulosti. Je také možné, že megalitické kamenné stavby západních pobřeží Evropy, Středomoří a amerického kontinentu jsou starší, než se dosud předpokládalo. Pokud byly pozdějšími civilizacemi upravovány nebo přestavovány, mohly by se nyní zdát méně časově vzdálené, než ve skutečnosti jsou. Francouzský archeolog ze vzduchu, otec Poidebard, který jako jeden z prvních učinil senzační objevy při leteckém průzkumu, zjistil při svých vykopávkách na Středním východě, že římsí projektanti měst a vojenští architekti jednoduše včlenili do svých plánů starší komplexy Asyřanů, Babyloňanů a Chetitů, a že Chetitě sami už budovali na zbytcích staveb z doby kamenné. To je také případ velkých pyramid, budovaných jako základy svatyní na americké pevnině. Při vykopávkách byla objevena jedna nebo více vnitřních pyramid, z nichž každá byla přikryta tou následující. V určitém slova smyslu by mohly být stránky celých kapitol historie lidstva popsány skoro stejným způsobem mladšími národy, které nepovažovaly za důležité zaznamenat historii svých předků.

Použily jednoduše to, co se jim hodilo ze starších kultur, na které nakonec zapomněly.

Velká a mocná města jednoduše zmizela. Například Babylon, kdysi hlavní město mocné říše, které mělo milion obyvatel, se ztratilo v poušti a bylo znovu objeveno až po 2 000 letech. Spina, velké přímořské obchodní město tajemných Etrusků, vládců Itálie před Římany, bylo znovu objeveno (ze vzduchu) teprve v roce 1935, téměř náhodou, když odlišné odstíny některých druhů vegetace v pobřežních mokřinách ukázaly obrysy pravěkých paláců, budov, ulic a průplavů.

Jiná pravěká města, která byla objevena, jako například Tiahuanaco v Americe, centra doby bronzové v severní Evropě a opuštěná města v pouštích střední Asie a v údolí Indu jsou pro dějiny ztracená, protože neexistují žádné soudobé písemné zprávy, které by se k nim vztahovaly, nebo aspoň žádné záznamy, které dovedeme číst. Staří Chaldejci zanechali

rozsáhlý časový prostor pro předhistorické kultury a stanovili časový interval přesně 39 180 let mezi potopou světa a první historickou dynastií.

Můžeme sledovat jen zaznamenanou historii, doplněnou daty. Nejsou-li písemné zprávy, kultury a civilizace zůstanou natrvalo ztraceny v moři domněnek a předpokladů a tisíce let prehistorie existují v paměti lidského rodu jen jako legendy legend nebo jsou často úplně zapomenuty.

Výraz pravěký pokrývá obecně dějiny doby kamenné a bronzové, ale pokud dějiny nejsou zaznamenány, zůstávají samozřejmě pravěkem.

Jedno starověké město, které nebylo dosud nalezeno, je však častým námětem starých psaných poznámek. Je to polomýtický Tartessos, který se má nacházet na západním pobřeží Španělska, údajně blízko současného Cádizu. I když známe datum jeho dobytí a zničení Kartáginci (533 před Kristem) a z řeckých pramenů máme mnoho zpráv o jeho bohatství a význačném postavení (narážky na Tartess nebo Tartessos jsou i v Bibli), samotné město nebylo nalezeno. Archeologové předpokládají, že se buď potopilo pod hladinu moře, nebo že je skryto pod říčními nánosy v ústí řeky Guadalquivir nebo dokonce pod ulicemi současné Sevilly. U Niebla a Ronda jsou další kyklopské trosky, z nichž některé byly nalezeny po sesuvech země při záplavách v roce 1923; má se za to, že mají spojitost se zmizelým Tartessem.

Za velmi zajímavou okolnost se v souvislosti s Tartessem (v některých textech Taršís) považuje, že se nalézal na atlantickém pobřeží Španělska a že již ve velmi dávné době měl významnou obchodní flotilu. Bible se při popisu velkoleposti Šalamounova dvora zvláště zmiňuje o námořní dopravě v První knize královské 10,22: Král měl na moři zámořské loďstvo (z Tartessu) spolu s loděmi Chíramovými. Jednou za tři roky zámořské loďstvo přijíždělo a přiváželo zlato a stříbro, slonovinu, opice a pávy.

A znovu Ezechiel 27,12: Taršís s tebou kupčil s množstvím různého zboží. Dodával na tvé trhy stříbro, železo, cín i olovo. Rané řecké záznamy líčí, že lodě, které se zastavily v Tartessu, našly takové množství stříbra, že na zpáteční cestě nahradily své olověné kotvy stříbrnými.

Přítomnost této obchodní metropole na oceánské straně Gibraltaru dala vznik teoriím, že sám Tartessos byl Atlantis a že Minojci a Řekové, kteří tam zavítali, si promítli legendu o Atlantidě do bohatého a mocného velkoměsta, které po dobytí v podstatě zmizelo. Kartáginci si pojistili zmizení tohoto bohatého překladiště s povrhu zemského smlouvou, kterou po jeho dobytí uzavřeli s Římany, kteří pak dovolovali plavbu za Gibraltar jen kartáginským lodím.

Obyvatelé Tartessu prý užívali písmo, jímž zaznamenávali zprávy již tisíce let před svým zmizením. Strabón, řecký historik prvního století před Kristem, napsal: Jsou nejcivilizovanější z Ibeřanů. Znají písmo, mají staré knihy a také básně a zákony ve verších, jejichž stáří se

odhaduje na 7 000 let. Mezi nápisy vyrytými do skal v jihozápadním Španělsku, v severní Africe a na Kanárských ostrovech je několik textů, které vypadají, jako by byly psané abecedou podobnou fénické nebo etruské, nikoli obrázkovým písmem. Tyto texty dosud nebyly rozluštny, ale jejich písmo je snad příbuzné tartesskému. Nápis na kroužku, který našel německý profesor blízko pravděpodobného místa Tartessu, je psán písmem, které se dá v etruštině artikulovat, ale jehož význam je neznámý.

Otázkou je, kdy byla ta abeceda vynalezena, neboť sama abeceda, všeobecně přisuzovaná Féníčanům, sahá do minulosti jen do začátku druhého tisíciletí před Kristem. To jistě neznamená, že předtím člověk nepsal, zřejmě ale neznal abecedu, která by umožňovala hláskovat slova. Používal jednotlivá písmena místo obrázků, jak je tomu u starých egyptských hieroglyfů a u čínských ideogramů, nebo u zjednodušených hieroglyfů jako jsou klínové znaky písma Babyloňanů, které znázorňují celé slabiky. Slabikování se aktivně užívá v moderní japonštině, korejštině a v jiných jazycích, ale pro nadbytečný počet znaků je těžkopádné a není tak účinné jako hlásková abeceda. Původní fénická nebo severosemitská abeceda, z níž se vyvinuly všechny ostatní pravé abecedy, se dá sledovat až k Byblosu v Libanonu (srovnej: bible, bibliografie, bibliofilie atd.), kde se užívala déle než 4 000 let.

Skutečnost, že fénický způsob psaní byl objeven v západních částech Středomoří, na západním pobřeží Španělska, na ostrovech Atlantiku a v Novém světě dokazuje, že Féníčané byli schopní mořeplavci, což už víme, ale svědčí též o tom, že také jiné africké a evropské národy zřejmě užívaly tento abecední styl písma k psaní ve vlastním jazyce. Mnohé nápisy ve fénickém stylu, nalezené v povodí Amazonky, na skalách ostrovů v Atlantiku a dokonce i na pobřeží dnešních Spojených států, byly dlouho pokládány za podvody; přitom je možné, že zatímco se písmena zdají být fénická, jazyk by mohl být jiný.

Mimořádné stáří Tartessu a jeho písma a množství nerozluštěných nápisů v severní Africe a ve Španělsku nás vede k zamyšlení nad zajímavou možností, že totiž Féníčané nevyvinuli svoji abecedu z klínového písma a hieroglyfů, ale že ji získali na svých cestách ze západních zdrojů a že si ji přivlastnili, zpočátku třeba jen jako užitečné těsnopisné samoznaky při obchodování.

Nejzajímavější teorii o původu abecedy nabízí dílo Huga Morana (Abeceda a staré znaky kalendáře) a výzkumy dr. Cyruse Gordona, autora četných knih o starých středozezemních kulturách a jejich textech. Naše abeceda podle nich vznikla ze znaků zvěrokruhu, doplněných znaky pro počítání dnů v lunárním měsíci.

Původní abecedy měly obvykle třicet písmen a zřejmě tedy souvisely s počtem dní v měsíci, stejně jako s dosud uznávaným zvěrokruhem a jinými souhvězdími. Staří mořeplavci potřebovali přesný způsob počítání dní strávených na cestách a asi označovali a zaznamenávali čísla zjednodušenými znaky, které se později staly abecedou.

Je známo, že v prvních abecedách byla písmena užívána jak k počítání, tak i k psaní. V hebrejštině, starém, ale stále ještě živém jazyce, se čísla vyjadřují písmeny abecedy, tedy alef, bet, gimmel, dalet... což je 1, 2, 3 a 4. To je i dnes vidět na některých hodinách a náramkových hodinkách vyrobených v Izraeli, kde jsou použita hebrejská písmena místo římských nebo arabských číslic.

Vznik fonetické abecedy v daleké minulosti souvisí zřejmě s ještě starší vědeckou vymožeností, s počítáním, a sledujeme-li tuto teorii ještě dále, abeceda by mohla být dítětem matematiky. Americký kosmonaut Shepherd po prvním přistání na Měsíci prohlásil, že vznik abecedy nebo fonetického psaní je určitě pro lidstvo velký krok dopředu, bez kterého bychom určitě nebyli schopni shromáždit dost vědeckých faktů, abychom se dostali na Měsíc. Takže tyto velké vědecké úspěchy možná začaly před nescísnými tisíci let. Fáze Měsíce přiměly astrology, astronomy, matematiky a mořeplavce vypočítávat kosmický čas a později počítat dny a noci a podle znamení otáčejícího se zvěrokruhu vytvořit systém znaků, které se vyvinuly v abecedu.

Faistská destička z Kréty je hliněný kotouč s patrně hieroglyfickými znaky, tištěnými ve spirále po obou stranách. Mohl by to být doklad o vývoji abecedy ze zvěrokruhu, jak již bylo naznačeno, z doby, kdy abeceda užívala znaky zvěrokruhu jako fonetické symboly.

Od doby, kdy byla faistská destička v roce 1908 objevena, se ji filologové pokoušeli rozluštit; považovali ji za záznam jazyka, který lze dešifrovat. Leon Pomerance, odborník na niinojskou kulturu, vyslovil názor, že text vlastně není psán v nějakém jazyku, ale že to je náznakový systém alegorických symbolů, které mají původ v souhvězdích zvěrokruhu stejně jako v jiných souhvězdích.

Ty je nutno vysvětlit, ne však překládat. Jeden znak, který se na destičce několikrát opakuje, je hlava, na níž je patrně čelenka z peří. To je zvláštnost, která podle některých názorů naznačuje zaoceánský vliv, podle jiných je to zmínka o Atlantidě. Další znaky z faistského kotouče se vyskytují na i jiných rytinách, na některých památkách v Řecku a na dalších ostrovech Egejského a Středoziemního moře a ještě na jed-, nom větším spirálovitém nápisu, vyrytém na oblém kameni v Denderě v Egyptě.

Nejzajímavější na faistské destičce je, že různé znaky jsou vtištěny do vlhké hlíny jednotlivě, což vlastně znamená, že faistská destička byla vytištěna s použitím jednotlivých odlitků znaků již několik tisíc let před vynálezem tisku. Pravda je, že pečeť, tedy vlastně rovněž jakési razidlo, znaly a užívaly nejranější kultury v Egyptě, Sumeru, v údolí řeky Indu a na dalších místech. Faistská destička však je mimořádná tím, že zde byla kolekce opakovaně se vyskytujících znaků použita k sestavení složitějšího textu. Stručně řečeno, základní myšlenka tisku pomocí odlitků byla známa již ve velmi dávné době, ale zda byla kdy použita na papýrech nebo na materiálu podobném papíru zůstane pro nás nepochybně tajemstvím.

Začátek používání písma, ať už to byly symboly ryté nebo vyřezávané do sobích nebo jiných kostí, nakreslené nebo vyryté do kamene, vytlačené do hlíny nebo namalované na stěnách jeskyní, se neustále odsunuje dál a dál do minulosti. Proto by takovéto nápisy neměly být automaticky považovány za zobrazené výjevy, ale jednoduše za znaky nebo symboly, možná původně pocházející z vyobrazení, které ale vyjadřují konkrétní nebo i abstraktní myšlenky.

Podobné nápisy byly nalezeny v západní Evropě a jsou tak staré, že i když to není falzifikát, nemůže se zde jednat o písmo. Na kousku sobí kosti z jeskyně u Rochebertier ve Francii jsou zřejmé jakési symboly, podobné nápisům na destičce z Tartessu, zatímco parohy z jiných jeskyň u Mas d'Azil a La Madeleine jsou popsány znaky, podobnými fénickým písmenům. Na známém nalezišti Mas d'Azil byly ve velkém množství nalezeny pomalované valounky. Na některých z nich jsou patrně písmena, i když je možné, že to jsou symboly, rodové znaky, znaky pro počítání nebo prostě jen dekorační motivy. Jeden z nich má motiv kříže v kroužku jako svastika, což je motiv stále se opakující na místech, velmi od sebe vzdálených. Svastika jako symbol životní síly a božství se vyskytuje již mnoho tisíc let před svou moderní přeměnou v symbol nacionalismu a rasismu - ve svastiku v nacistickém Německu.

Příklady aziliánských valounků předhistorické magdalénské doby byly pokládány za druh písma nebo možná za předchůdce písma. Nedávné výzkumy však naznačují, že forma astronomických záznamů, což je také druh písma, existovala již v době cromagnonského člověka před 30 000 lety.

Ještě pozoruhodnější jsou rozsáhlé nálezy abecedy z Glozelu, vykopané v roce 1924 nedaleko Vichy ve Francii, které jsou od té doby předmětem rozhořčených diskusí. Na některých částech velkého nálezu cihel, sekyrek, hrnčířských výrobků a destiček z magdalénské doby, zejména na jedné ryté destičce, je patrná soustava znaků nebo písmen. Několik znaků se velmi podobá fénickým nebo řeckým, ale ostatní se nedají identifikovat.

Jasně formulované písmo z tohoto období a v této lokalitě je archeologicky nepřijatelné a nález stále zůstává zahalen tajemstvím, i když jeho pravost byla ověřena mnoha historiky pravěku. Nebude-li nalezeno jiné vysvětlení, znamenalo by to, že neznámí lidé v severní Evropě dovedli psát již tisíce let před tím, než Egypťané poprvé vyvinuli své hieroglyfické písmo - což je velice znepokojující představa pro tradiční archeologii.

Další velice neobvyklou teorii o písmu pravěku, tentokrát pocházejícím z ještě hlubší minulosti, ze starší éry aurignacké, publikoval v roce 1971 Alexander Marshak, antropologický výzkumník, jako výsledek výzkumů kostí orla, mamuta a jelena, které byly nalezeny v jeskyních z doby aurignacké a nyní jsou v různých muzeích po celé Evropě. Vyslovil názor, že vruby a zářezy na těchto kostech jsou znaky, které sloužily jako kalendář, upravený podle Měsíce. Tyto záznamy symbolických znaků by mohly být ekvivalentem primitivní formy písma. To by posunulo psané záznamy, když ne písmo samo, až do minulosti vzdálené kolem 30 000 let.

Tyto znaky byly na pravěkých kostech nalezeny již dříve, ale byly považovány za ozdoby nebo za zářezy, umožňující lepší uchopení nástrojů. Alexander Marshak rozeznal řadu proměnlivých symbolů, podobajících se střídavému přibývání a ubývání Měsíce a ze svých poznatků vyvodil teorii o lunárním kalendáři. Zkoumal další muzejní předměty, někdy používal zvláštního osvětlení a velkého zvětšení, aby získal skutečnou podobu znaků. Často nacházel postavy žen nebo zvířat včleněné do zřejmě kalendářních symbolů. Pokládal za možné, že tyto symboly by mohly mít souvislost s lovem zvěře nebo i se zaznamenáváním menstruačního cyklu.

Posunutí datování tak důležitého kroku k civilizaci, jako je písmo, již do doby před 35 000 lety, když se až dosud předpokládalo, že písmo není starší než pět, nanejvýš šest tisíc let, otevírá značně velký prostor pro možnou existenci pravěkých kultur, o nichž zatím nemáme téměř žádné údaje. Dá se jistě namítnout, že skutečná civilizace nemůže vzniknout bez pěstování zemědělských plodin a bez domestikování zvířat, ale to již bylo také posunuto o několik tisíc let před tradičně uznávaný začátek civilizace Sumeru. Pěstování rostlin se dá sledovat do minulosti vzdálené 11 000 až 12 000 let a budoucí objevy třeba vyvolají další úpravy směrem do minulosti.

Hypotézy o ztracených pravěkých civilizacích a o existenci vyspělých kultur v tak daleké minulosti, že se nedají zařadit do dnes používané koncepce dějin, přirozeně vědci a archeologické instituce přijímají se skepticismem, s podezřením a někdy i s obavami. Je to pochopitelné v době, kdy některé archeologické artefakty jsou připisovány třeba i návštěvníkům z jiných planet Sluneční soustavy, z Venuše nebo z Marsu. Rovněž lze pochopit snahu některých odborníků udržet věci v jejich stanovených hranicích, třeba jen z pouhého konservatismu. K přijímání nových vědeckých teorií a vynálezů však v dokumentovaných dějinách došlo již mnohokrát. Je to proces, který se v průběhu existence lidského rodu stále opakuje, jako příliv a odliv samotné civilizace.

Kapitola desátá.

DLOUHÁ PAMĚŤ LIDSKÉHO RODU.

Na světě existují legendy a tradice s tak podobným obsahem, že lze jen těžko uvěřit, že nemají společný původ. Nejdramatičtější z nich je pověst o potopě světa, podle které se bůh (nebo bohové) rozhodli zničit hříšnou civilizaci. Vybrali jednoho člověka, někdy však celý pár nebo i více lidí, kteří měli přežít a zachránili je před katastrofou. Biblický příběh o Noemovi možná nějak souvisí s podobnou babylonskou legendou, a stejná je islámská pověst, kde se zničený národ nazýval (příhodně pro atlantology) národ z Ad. Legendu o potopě světa a o následném znovuzalidnění souše těmi, kdož přežili, znali lidé ve starověku dávno před vznikem křesťanství - v Řecku, v oblasti Středomoří, v severní Evropě, stejně jako v Sumeru, Babylonu, Persii, Indii, Číně a v ostatních částech Asie. Tato všeobecně rozšířená legenda byla zjištěna i mezi Indiány Nového světa, i když s poněkud modifikovaným způsobem záchrany spravedlivých a s jinou volbou zvířat, odpovídající americké realitě (lamy, buvoli, jaguáři, kojoti a jiná zvířata, podle místa výskytu). Někdy se na obou stranách Atlantiku shoduje dokonce i doba trvání nepřetržitého deště, která obvykle kolísá mezi biblickými čtyřiceti dny a nocemi a šedesáti v některých podáních amerických Indiánů.

Obecné rozšíření těchto pověstí o potopě a stopy dlouho trvajících zaplavení na náhorních plošinách a v horách po celém světě, včetně nálezů mořských fosilií v Himalájích a mořského dna mezi jednotlivými vrstvami kultur starověké Mezopotámie naznačují, že v historii došlo k jedné nebo i k několika potopám, to jest k velkému stoupaní vody, doprovázenému přílivovými vlnami. Ti, co přežili, o tom podali svědectví a uchovali událost jako obsah legendy až do současnosti. A pokud se někdy část pevniny potopila, pak těch několik přeživších, kteří přistáli v různých částech světa, se muselo domnívat (a vyprávět polobarbarským lidem, s nimiž přišli do styku), že jsou jediní, kdo katastrofu přežili, takže Noemů bylo zřejmě mnoho.

Zdá se, že mezi jmény těch, kteří přežili potopu, není v jednotlivých kulturách jazyková spojitost. V babylonské legendě to byl Ut-Napishtam, ve starověkém Íránu Yima, v řeckořímských legendách Deucalion, v mytologii Hindví Bais-basata, v aztéckých a předaztéckých legendách to byl Coxcox nebo Tezpi a v legendách Guarani v Brazílii, Paraguayi a Argentině Tamandaré.

Velká pyramida Cholula v Mexiku byla prý postavena tak, aby její stavitelé měli útočiště při další potopě. Stavba však prý byla kvůli zmatení jazyků opuštěna dřív, než pyramida dosáhla plánované výšky. Tato poslední legenda, tolik podobná té o babylonské věži, měla podíl na víře španělských kněží, že za těmito mimořádnými shodami vězí Satan, aby asi zmátl pravověrné. Tyto shody v náboženství Aztéků zahrnují tesané kříže po celém starověkém Mexiku, kříže na hávu Quetzalcóatla a existenci zpovědi, půstu, pokání a odpuštění hříchů souběžně s výrazně nekřesťanským rituálem lidských obětí.

Protože zvyky, legendy a staré příběhy se mohly snadno rozšířit po Evropě, Asii a přes Středozemní moře do Afriky, mohli jsme s úspěchem pátrat po těchto rozšířených kulturních modelech v odlehlých částech světa, na vzdálených ostrovech v obou oceánech a vzdálených kontinentech, jako je třeba Amerika. Kulturní modely a společné vzpomínky mezi tak odloučenými částmi světa naznačují, že v předhistorických dobách možná tyto oblasti tak

odloučené nebyly (označujeme-li pojmem předhistorický dobu před historií, jak jsme ji zaznamenali).

Lidé a národy si pamatují různé věci z různých důvodů.

Pamatují si to, co se jim zdálo být užitečné, zábavné, vzrušující nebo krásné a také to, co způsobilo, že měli strach a posvátnou hrůzu.

Používání bavlny v pravěké Americe spadá do této užitkové kategorie, ale má v sobě i prvky tajemství, jak zaznamenala Constance Irwingová ve své knize *Plaví bohové a kamenné tváře*, zejména kvůli počtu chromozomů.

Divoká bavlna v Americe měla třináct malých chromozomů a bavlna Starého světa třináct velkých chromozomů. Ale bavlna, nalezená v Huaca Prieta, v jednom z nejstarších míst v Peru (2 347 před Kristem), má třináct velkých a třináct malých chromozomů, což je zřejmě důsledek křížení bavlny Starého světa a amerického kontinentu před mnoha tisíci lety. Kromě toho tkalcovské stavy, užívané ke tkaní bavlny v Peru, byly téměř totožné se stavy ze starého Egypta; shodovaly se dokonce i v tom, že oba měly jedenáct pracovních součástí.

Podle teorie Thora Heyerdala k takovým výměnám směrem z Východu na Západ docházelo. Je tu však i možnost, že obě oblasti těžily ze společného centrálního zdroje.

Španělští dobyvatelé zjistili ve starém Mexiku, že Aztékové hráli hru (když před příchodem Španělů měli ještě na hry čas) naprosto shodnou s parchesi, která se hrávala v Indii a Persii před mnoha tisíci lety, až na to, že v Mexiku se užívaly označené fazole namísto kostek. Aztékové ji nazývali patolli, jméno, které matně připomíná indický název. Neexistuje žádný záznam o tom, kdo ji vynalezl, nebo na jakých lodích připlula a odkud.

O spojení mezi izolovaným Novým světem a staršími kontinenty svědčí někdy ty nejnepravděpodobnější zdroje.

Jako příklad přichází v úvahu jednoduchá historka, kterou si vyprávěli Irové ve starém světě a Indiáni kmene Ojibway v předkolumbovské Americe. Shoduje se téměř ve všech podrobnostech, ale přece je rozdílná a je starší než běžné evropské lidové pověsti:

Legenda Indiánů Ojibway: Jednou se ptáci sešli a zkoušeli, kdo z nich vyletí nejvýše. Někteří letěli vzhůru rychle, ale brzy se unavili, a jiní se silnějšími křídly je nechali za sebou. Orel vystoupil nejvýš ze všech a již si byl jist, že mu patří vítězství, když tu šedý stehlík, malý ptáček, vzlétl z orlových zad, kde se nepozorovaně usadil, a čerstvý a neunavený vyletěl nejvýše. Když ptáci sletěli dolů a radili se o udělení ceny, dali ji orlovi, protože se nejen dostal blíže slunci než kterýkoli větší pták, ale nesl i stehlíka na zádech. Proto se stala orlí pera znamením nejvyšší hodnosti, jakou mohl válečník získat.

Gaelská lidová pověst: Jednou se sešli všichni ptáci a dohodli se mezi sebou, že ten, který umí létat nejvýše, se stane králem všech. Právě když měli vzlétnout, střízlík obecný se nepozorovaně usadil na ocase orla. Tak letěli a letěli tak vysoko, až byl orel míle nad všemi ostatními a už nemohl ani mávat křídly, jak byl unaven. Nuže, řekl, já jsem král ptáků. Lžeš! řekl střízlík, když vzlétl jeden a půl perche* nad orla. Orel se tak rozzlobil, že když střízlík přiletěl dolů, uhodil ho mávnutím křídla a od té doby nebyl střízlík už nikdy schopen letět dál, než na hlohový keř.

Harold Sterling Gladwin ve své knize *Men out of Asia* zdůrazňuje hudební aspekty dřívějších styků Starého světa s Amerikou. Panova flétna, hudební nástroj z trubek nebo rákosových pískal spojených do řady, na nějž hrál bůh Pan a pastýři ovcí ve starém Řecku, byla nalezena v téměř stejném provedení na Šalamounových ostrovech v Pacifiku i na náhorních planinách And. Zde na tyto nástroje stále hrají pastevci lam a ovcí. Kromě konstrukční podobnosti bylo zjištěno dokonce i stejné základní ladění těchto pískal na místech vzdálených od sebe půl světa.

Při vysvětlování stop styků ostatních částí světa s Amerikou je nezbytná jistá opatrnost v interpretaci jednoduchých znaků, vyrytých nebo vytesaných do kamene nebo kovu, malovaných na keramice nebo vetkaných do látky. Četné symbolické obrazy člověka, zvířat, Slunce, Měsíce a hvězd, hor a částí lidského těla jsou obvykle kresleny podobným způsobem jednoduše proto, že to je nejsnazší a nejpřirozenější způsob, jak je kreslit. Někdy se však najde znak tak složitý, že jeho přítomnost na dvou vzdálených místech nemůže být náhodná. To je třeba případ čínských vlysových motivů, nalezených v El Tajin a v okrajových částech Mexika, když se velmi podobají mimořádně starým čínským znakům z doby nejstarších dynastií jako Hsia, Shang a Chou (od 2 000 do 250 let před Kristem).

Nápadná podobnost mezi uměleckými motivy Číny a Mexika je vidět na obou dekoračních lemůvkách. Hořejší pochází z rané dynastie Chou v Číně, dolní z El Tajin v Mexiku. Podobnost, včetně použití dvojité zdůrazňující linie a zakřiveného tygrího štrápece na spodní straně je příliš dokonalá, než aby mohla být náhodná.

Jiný překvapivě shodný znak je labyrint, bludiště, nacházený v indiánských kulturách Severní a Jižní Ameriky, v egyptských hrobkách a na staré Krétě, kde mu byla prisuzována taková důležitost, že byl dokonce vyražen na prvotních krétských mincích. V řeckých pověstech slovo labyrint znamenalo klec na strašného minotaura, zpola býka, zpola člověka. Jeho skutečný význam pravděpodobně souvisel s náboženskými obřady, a snad měl alegoricky znázorňovat putování duše po smrti.

Skica labyrintu užívaná v předkolumbovském Ecuadoru (vlevo) srovnávaná s dvěma vzory labyrintů tradičně používanými Indiány kmene Hopi. Jiné skici labyrintů se objevují po celém Středomoří, zejména pak v minojské kultuře starověké Kréty s její hrůzostrašnou legendou o minotaurovi.

Vzpomínky na zaniklé civilizace a na zmizelé stavby nebo památníky by mohly vysvětlovat, proč poměrně primitivní kmeny opakovaně vytvářejí artefakty i celé stavby z dob svých předků, i když se svojí civilizační úrovní zaniklé civilizace trvale vzdalují. Příkladem by mohly být gigantické sochy Velikonočního ostrova - Rapa Itu, kamenné stavby na ostrovech Marianách a Karolínách, nebo obrovské kamenné postavy na Nové Guineji, které do nekonečna vytváří jinak nekulturní kmen Malekula na počest svých předků. Podobný osud postihl kamenné pevnosti v Irsku a na Aranských ostrovech, megalitické kamenné zdivo na ostrovech Středozeří, v Portugalsku, jižním Španělsku, tisíce pečlivě seřazených menhirů v Carnacu v Bretani, Stonehenge a Avebury v Anglii a nevysvětlené předhistorické stavby na pobřeží a okolo vodních toků amerického kontinentu.

Je tu však jiné, silnější pouto kolektivní paměti Ú paměť řeči. Je zajímavé, že mluvené zvuky řeči, jeden z nejpomíjivějších a snadno se přizpůsobujících nástrojů komunikace, se zachovaly po nespočetné generace, předcházely naše nejstarší písemné záznamy a v případě některých jazyků přešly víceméně přímo z předhistorických dob do současnosti.

V intelektuálním kvasu devatenáctého století, kdy vědci začali pravěk a původ člověka poprvé vědecky zkoumat, byly srovnávány mnohé jazyky, staré i moderní, z hlediska obecných významů, kořenů a stavby, s cílem určit společný původ a snad i najít základní jazyk člověka, společný jazyk lidstva před onou neblahou událostí u Babylonské věže. Téměř všechny jazyky Evropy i některé jazyky Středního východu a daleké Indie spojují určité prvky jejich slovní zásoby nebo stavby. Všechny se pravděpodobně vyvinuly z prapůvodního jazyka, který dal všem společné rysy. Němečtí lingvisté označili původně všechny tyto jazyky jako indo-germánské, i když se všeobecně držíme spíše neutrálnějšího termínu francouzských lingvistů - indo-evropské.

Při sledování původu indo-evropských jazyků vznikla domněnka, že prapůvodní řeč mohla vzniknout v Evropě v prostoru řek Rýna, Odry, Labe a Visly. Důvodem byla skutečnost, že v této skupině jazyků převládala trojice slov: želva, buk a losos - všechna označují zvířata existující v oblasti těchto evropských řek. Vzhledem k zeměpisné blízkosti mají semitské jazyky Středního východu a méně rozšířené turecké jazyky Střední Asie mnohem více slov společného původu s indo-evropskou jazykovou skupinou než se semitskou jazykovou skupinou Dálného východu, s mnoha sty jazyků Afriky pod Saharou, s jazyky tichomořských ostrovů a s více než tisícem jazyků amerických Indiánů. Kdyby byla Kolumbova cesta skutečně prvním kontaktem mezi Amerikou a ostatním světem, neměly by mít tyto jazyky vlastně žádné společné slovo s jazyky Evropy a Asie.

Není proto překvapivé, nalezneme-li v podstatě stejné slovo v různých moderních i starých indo-evropských jazycích, neboť velká kmenová migrace rozšířila indo-evropské jazyky po celé Evropě a do velké části Asie.

Avšak nanejvýš neobvyklé by bylo, kdybychom našli prokazatelné vlivy jiných jazyků v řeči amerických Indiánů nebo na lingvisticky izolovaných ostrovech. Svědčilo by to o tom, že před mnoha tisíci let mohla nějaká kultura (nebo kultury) rozšířit nejen prvky jazyka, ale i civilizaci do vzdálených míst na pobřežích oceánů.

Opakovaně se vyskytující legenda o Babylonské věži na obou stranách oceánu může být společnou vzpomínkou na zmizení původního jazyka, ne nevyhnutelně jako rodného jazyka různých lidí, ale jako obecně užívaného nositele kultury a obchodu. Podobně je tomu dnes s užíváním angličtiny v Asii a Africe a ostatních světových jazyků, kterými mluví uživatelé druhého jazyka, jako je francouzština, ruština, španělština, arabština a od nedávna malajština a svahilština.

Někdy se v legendách vyskytují zmínky o ztracené společné řeči i bez odkazu na Babylonskou věž.

Mayský Popul Vuh, sestavený z původních mayských záznamů, obsahuje:

Ti kdo hledí na východ slunce... mají jen jednu řeč..

To se stalo, když přišli do Tulánu, než šli na západ. Tu se jazyk kmenů změnil. Jejich řeč se stala odlišná. Vše co slyšeli a rozuměli, když odcházeli z Tulánu se pro ně stalo nesrozumitelným...

A znovu.:

Neboť jazyky... se již staly odlišnými... Běda, běda, vzdali jsme se své řeči! Proč jsme to udělali?.. Měli jsme jeden jazyk, když jsme odešli z Tulánu, jiný v zemi, kde jsme se narodili...

Nemožnost přímé komunikace s dobyvateli znamenala další nevýhodu pro indiánské civilizace Střední Ameriky.

Kdyby Indiáni od začátku věděli, jaké úmysly s nimi Španělé mají, historie Nového světa mohla být zcela odlišná.

Když přišli španělští dobyvatelé poprvé do styku s mexickými Indiány, oslovovali je většinou latinsky, později také řecky, protože některé mayské slabiky zněly spíš jako řečtina než latina. Staly se i nezvyklé příhody. Když se Španělé v Yukatánu latinsky ptali náčelníka mayské skupiny jak se jejich země jmenuje, odpověděl Yucatán?

(Co jsi říkal?) a toto slovo se stalo jménem toho území.

Při jiné příležitosti, když se Španěl chystal zabít jednoho Indiána, ten neočekávaně řekl španělsky: Nezapíjej mě, caballero. Jsem z Kastilie jako ty. Mluvil pravdu, před nějakou dobou jeho loď ztroskotala a on byl nyní otrokem Mayů. Znovu se připojil ke svým krajanům a byl pro ně velmi užitečným tlumočnickem ve styku s mayskými Indiány a Aztéky, protože znal jazyk Mayů.

Když se lépe seznámili s indiánskými jazyky, začali španělští kněží nacházet slova, která považovali za řecká a hebrejská nebo dokonce baskická, smíchaná s domorodými jazyky nejen ve Střední Americe, ale dokonce i v Peru. Tyto shody si vysvětlovali různě, například i domněnkami, že Indiáni jsou potomky deseti ztracených kmenů Izraele nebo obyvatel Atlantidy. To byl další dobrý důvod, aby je Španělé podmanili a obrátili na víru.

Některé z těchto jazykových shod jsou však skutečně podivné. Slovo Nábuatl (Azték) nebo slovo s předponou pro bůh nebo bohové je toátl zkrácené na téo ve složených slovech (tbeos} bůh v řečtině) a často se objevuje ve spojení jako teocalliú boží dům (Kalia je v řečtině malé obydlí). Teótl (téo) je také užito v mnoha místních jménech, jako u známých pyramid Teotihuacan (přesně místo těch, kdo mají bohy). Zvláštní dvojité náhodné podobnost teocalli s theou kalías - obydlí boha ve starém Řecku, vyvolalo zvolání Alexandra von Humboldta, původně studujícího kulturu Aztéků: Toto je čistá řečtina! - poněkud příliš nadšené prohlášení, i když za těch okolností pochopitelné.

Jazyk Aymará na vysočinách And užívá pro slovo král výraz malíku, připomínající hebrejské melek nebo arabské malík, zatímco slovo garúa, pramének, znamenalo totéž v řeči Quechua, říšském jazyce Inků, a v jazyce Basků. Zjistilo se, že se mayská zařikávací formule téměř přesně podobá úsloví, užívanému ve starých tajných celebracích řeckých mystérií. Jméno Tlaloc, což je mexický bůh deště a vody, bylo porovnáváno s řeckým slovem pro moře - thalassa - nejen pro zvuk toho jména, ale také vzhledem k živlu, kterému Tlaloc vládl.

Ale i ve Spojených státech se zachovalo cosi, co by se mohlo zdát lingvistickou náhodou - podobnost mezi názvem naší známé řeky Potomac s řeckým slovem pro řeku - potomos.

Při zkoumání jazyků nebo jazykových skupin co do příbuznosti s jinými musí být člověk opatrný, aby nedělal ukvapené závěry z náhodných podobností, pokud se ovšem často neopakují. Anglické příslovce a citoslovce so je užíváno téměř přesně stejným způsobem v japonštině.

Anglické slovo hole je vystiženo v mayštině stejným zvukem. Skutečnost, že so bylo japonské slovo již před navázáním styků s ostatním světem, je lingvistická náhoda; skutečnost, že nyní má japonština více než 2 000 převzatých anglických slov by již měla archeology v budoucnosti upozornit na rozsáhlý kulturní styk. Proto je při zkoumání dávnověkých kontaktů s Amerikou nezbytné opatrně se vyhnout novým slovům, pravděpodobně ve velkém měřítku převzatým do indiánských jazyků z řeči objevitelů. Z tohoto hlediska je lingvisticky bezpečnější zkoumat základní slova, názvy věcí, které jsou v dané kultuře neměnné, jména

zvířat, ptáků, potravin a rodinných a kmenových vztahů a přírodních i nadpřirozených jevů. Je také nutno vzít v úvahu i starobylé jazyky a ty, které v době objevení Ameriky a ostrovů uprostřed Tichého oceánu už zanikly.

Vedle vlivu starého Řecka se v jazycích Nového světa objevily nezvyklé importované výrazy z jiných, starších kultur. Tepe znamená pahorek v turkotatarských jazycích Střední Asie a podobné slovo - tepetl nebo tepec v aztéckém jazyku (Náhuatl) znamená pahorek jako v Chapultepec - Pahorek luční kobyly a Popocatepetl - Dýmající hora. V Egyptě krokodýl, ve starých dobách posvátný, se nazýval s-b-k (neznáme přesný výběr samohlásek) a v řeči Náhuatl cipac-tli. Latinské papilio - motýl se v řeči Náhuatl objevuje jako papalo-tl, a dokonce slovo podobající se starému sumerskému slovu pro antilopu - masb - se v Náhuatl objevuje jako slovo pro jelena - mazati - jak Aztékové nazývali španělské koně, protože nevěděli jak jinak jim říkat. V jazyce Mayů slovo pro kněze je balaam, zatímco bileam v hebrejštině znamená kouzelník.

Nápadné podobnosti se vyskytují i v jazycích menších kmenů. Fénické jméno pro Boha Slunce bylo Sbash a shapash znamená slunce u Klamathů, indiánského kmene severní Kalifornie a jižního Oregonu. V řeči Indiánů Hopi se Bůh Slunce nazývá Taiowa, zatímco slunce (jako předmět) je v japonštině taiyo-wa. Fénický je zlato - kbarus, v jihovýchodní části Jižní Ameriky v jazyce Guarani má slovo cuarasi význam slunce. Podobnost těchto slov se stane ještě větší když uvážíme, že v Jižní Americe zlato bylo kov spojovaný se sluncem, a Inkové se o něm zmiňovali jako o slzách slunce. Quechua, dřívějším dvorním a administrativním jazykem říše Inků, mluví dosud miliony Indiánů na Andské náhorní plošině. Tomuto jazyku byly příbuzné tak zeměpisně vzdálené jazyky jako je baskičtina a japonština. Quechua se jim podobá v některých slabikách a baskičtině i svou skladbou, protože jazyky jsou aglutinační. Ale japonština a quechua nebo baskičtina a quechua jsou si navzájem nesrozumitelné. Některá slova jsou si překvapivě podobná, ale mají odlišný význam. Baskičtina, která je zřejmě starší než ostatní evropské jazyky, nemá žádné vazby ani k jednomu z nich, s výjimkou malého lingvistického; území v Kavkazských horách, a řídí se podle aglutinačního jazykového modelu Quechua a ostatních jazyků amerických Indiánů. Kromě toho se zdá, že Quechua má některá zvláštní slova společná s jazyky tichomořských ostrovů, zejména s jazykem Maori na Novém Zélandu a dokonce s jazyky Malajska a Indie.

Společná slova Quechua a Maori jsou přesvědčivým příkladem kulturních styků prostřednictvím mořeplavců po Tichém oceánu.

Existují i další překvapivé zbytky zaniklých jazyků, které se objevily v Quechua - slovo pro lež, (nepravda) je v Quechua llullu a lul ve staré sumerštině; jazýčkové píšťaly jsou sug v sumerštině a soco v Quechua, zatímco v Quechua slovo pro koš - kusum - má zásadně stejné souhlásky jako kasher v sumerštině. Někdy podobnost mezi slovy jako laklak v babylonštině pro velký pták a v Quechua lleka-lleka pro volavka může být prostě příkladem onomatopoeie, nebo slova vyjadřujícího zvuk nějaké činnosti, v tomto případě mávání křídel velkého ptáka.

Ještě nápadnější jsou podobnosti mezi slovy havajskými a starořeckými. To by mohlo naznačovat, že mořeplavci, mluvící starou řečtinou nebo podobným jazykem, se plavili po oceánu, o jehož existenci však, pokud víme, starověcí Řekové ani nevěděli. Seznam, sestavený Arnoldem Wadlerem (One Language), obsahuje slova se stejným zněním a významem, s přihlédnutím ke sklonu ke zjednodušování melodické tahitsko-havajské řeči.:

Co se stalo se záznamy po takovém objíždění světa, jaký podnikaly flotily Minojců, Řeků nebo Féničanů? Je pravděpodobné, že se jich mnoho ztratilo při stálém ničení knih a záznamů při dobývání fénických měst a při konečném zničení Kartága Římany. Zachovala se nám jen jedna zmínka o spíše poklidné cestě Féničanů kolem Afriky ve službách egyptského faraóna Necho, která začínala v Rudém moři v době, kdy se už někdejší Suezský průplav z Rudého do Středozemního moře nedal používat. O této cestě možná víme jenom proto, že ji financovala egyptská říše a že tedy byla zahrnuta do egyptských záznamů. Sami Féničané obvykle drželi své obchodní cesty v přísné tajnosti před možnými konkurenty, a to pod trestem smrti za porušení takového státního tajemství.

Je také možné, že flotily, které po světě zanechaly pozůstatky své kultury a jazyka nepocházely z center, která obvykle spojujeme s Řeky nebo Féničany, ale z jiných, starších zemí, nyní ztracených, po nichž zůstala jen neúplná a slábnoucí ozvěna jazyka a kultury na vzdálených ostrovech a pobřežích. Asi se již nikdy nedovíme, zda tito mořeplavci mluvili nějakou formou řečtiny, feničtiny, sumerštiny, baskičtiny, mayštiny, řečí Quechua, nebo snad nějakým prapůvodním jazykem, který zanechal stopy ve všech jazycích od dob, kdy hladiny oceánů byly níže, ostrovy byly větší a bylo jich více, a předtím než klimatické změny a seismické změny zemské kůry proměnily celé oblasti světa a zničily nebo rozptýlily jejich obyvatelstvo.

Flotily, které šířily civilizaci a kulturu přes oceány a po pobřežích světa ve starověku, se dávno ztratily, i když některá jejich plavidla se snad zachovala pod ledem, korálovými útesy, pod pískem na mořském dně nebo pod usazeninami v ústí řek, nebo dokonce pod velmi hlubokým a dobře konzervujícím bahnem mořského dna. Toto kulturní prolínání již připomínají jen jistá slova v jiných jazycích, vyplavená na břeh jako plovoucí trosky, zachovaná po tisíciletí v lidské paměti nepomíjivostí mluveného jazyka.

V různých částech světa se objevují neobvyklé místní názvy, jako by nové město bylo pojmenováno po některém starém. Běžně to dnes vidíme v USA, kde například New York dostal jméno po Yorku a mnohá další americká města byla pojmenována na počest měst, odkud kolonisté přišli. Mohl by to ale být i případ Carnacu v Bretani, s jeho řadami tisíců kamenných menhirů, stojícími na břehu moře, a Karnaku v Egyptě, s jeho řadami obrovských chrámových sloupů. Jiné pravěké město jménem Kanarak existuje v jižní Indii a ještě další ve

Skotsku, kde jsou dokonce dvě a obě se vyslovují Carnock. Další podobná jména jsou Kanak v Turecku, Kanayka v Kazachstánu v bývalém SSSR, Carna v Irsku a Carnaxide v Portugalsku; některá z nich by mohla mít vztah ke starším, podobně hláskovaným městům. Kartágo, pravěké hlavní město Severní Afriky, se možná vztahuje ke Kar odvozenému z Karnaku, neboť kart znamená ve feničtině velké město nebo město. Slovo podobné pro město - carú se objevuje v Jižní Americe mezi araukanskými Indiány a opět v Bretani, kde slovo pro město je ker.

Jméno místa Tula se vyskytuje v západním Irsku a ve východním Mexiku, kde to není jen jméno určitého místa, ale také legendární domov Quetzalcóatla ve Východním moři. Římský název Thula se mohl vztahovat k jednomu z ostrovů Hebrid nebo dokonce k Islandu a slovní obrat Ultima Thule, vyskytující se na některých starých latinských mapách, byl míněn jako určení západního konce země. Výskyt jména Tula nebo Thule tvoří velký trojúhelník v oceánu, tak jako různá jména pro Atlantis tvoří velký okruh od Venezuely přes Mexiko, Střední Ameriku, Yucatán a Antilly směrem k Evropě, pak na východ Středomoří, k severní Africe a znovu na západ ke Kanárským ostrovům. Tato paměť slov o Atlantidě, zahrnující nejdůležitější jednotlivá písmena A-T-L-N se zachovala u mnoha kmenů a národů, žijících v oblasti kolem Atlantického oceánu, a je možná ze všeho nejnápadnější lingvistickou rodovou pamětí.

Guanchové, obyvatelé Kanárských ostrovů, si po tisíce let zachovali (v ústní i písemné podobě) starý příběh o jedné události, který zní jako potvrzení Platónovy historiky o Atlantidě. Když první španělští mořeplavci připluli ve čtrnáctém století na Kanárské ostrovy, našli tam pozůstatky pokročilé, dobře organizované kultury, včetně takových atlantských prvků jako kamenné stavby, psané texty, uctívání Slunce, mumie, býčí zápasy a dokonce deset volených králů, připomínajících deset králů Atlantidy a deset králů Mayů. Když po nějaké době byli Guanchové schopni se domluvit se Španěly, vyjádřili překvapení, že ještě jiní lidé než oni přežili zkázu jejich bývalé, daleko větší domoviny. Ve skutečnosti se však konečnou katastrofou pro Guanche stal příchod Španělů - když Španělé ostrovy dobyli, záznamy a jazyk Guanchů se ztratil s většinou obyvatelstva. Mezi slovy jazyka Guanchů, která se zachovala, mají některá základní slova, jako bůh, slunce a měsíc zajímavou podobnost se symboly řecké mytologie. Název Guanchů pro bůh byl coron, což se podobá chronos - Titan, který vládl vesmíru a jehož jméno se dlouho vyskytovalo v legendách o Atlantidě. Název Guanchů pro slunce bylo alio a pro měsíc sel, a spíš byl víc podobný řeckému jménu boha Slunce Aelios nebo Hélios, a bohyně Měsíce Selené.

Pátrání po kultuře Atlantidy by velice pomohlo, kdyby bylo možno prostudovat a lépe pochopit větší množství prvků jazyka Guanchů. Je známo, že některé skupiny pastevců ovcí v horách Gran Canaria si uchovaly určitou etnickou čistotu a dokonce i něco ze svého starého jazyka, ale tito lidé jen velmi neochotně hovoří o své minulé kultuře. Zkoumání řeči Guanchů a jejího možného spojení s baskičtinou, berberštinou, staroegyptštinou a tajemnou Temanagh, řečí od světa izolovaných kmenů Tuaregů na Sahaře, by mohla vést k lingvistickým a kulturním překvapením.

Zděděný instinkt nebo kolektivní paměť druhu (což by vlastně mohlo být totéž) je jev, který rovněž může pomoci při úvahách o možném místě zmizelé pevniny nebo celého kontinentu v Atlantiku. Za projev takové druhové kolektivní paměti lze považovat třeba sebevražedný tah lumíků z Norska, kdy tisíce těchto drobných hlodavců vstoupí do moře a plují na západ, dokud se neutopí, jako by pátrali po zemi, kterou mají pravděpodobně ve zděděné paměti.

Další podobný jev byl sledován při tahu ptáků přes oceán z Evropy do Jižní Ameriky, během kterého některá hejna dlouho krouží nad místem uprostřed oceánu, jako by ptáci vyhlíželi pevnou zemi. Některé ptáci při tom spadnou do moře a zahynou, ostatní pokračují dál.

Na tichomořské straně Jižní Ameriky můžeme sledovat něco, co by se dalo považovat za ukázkou nostophylie, zdráhání se opustit domov předků. Andská náhorní plošina je jediné místo na světě, kde plameňáci sídlí ve vysokých horách a létají do nížin tichomořského pobřeží za potravou. Mají pravděpodobně v paměti zafixovanou náhorní plošinu And předtím, než se zvedla do nynější výšky (solná jezera a bažiny na vrcholu andských náhorních plošin od Peru po Chile jeví zřetelné stopy rychlého horotvorného zdvihů), a tito plameňáci dále žijí v místě, které pro ně v současnosti má velmi nevlídné podnebí a kde nemají dostatek potravy.

Ze všeho nejzajímavější však je každoroční tah evropských úhořů, což je záhada, o které se zmiňoval již ve starověku Aristoteles. Úhoři se netrou v Evropě, ale přeplovávají Atlantik v ohromném pohyblivém valu úhořů až do Sargasového moře, kde pak jejich tření probíhá. Sargasové moře, známé moře ztracených lodí, kde po věky byly lodě zachycovány a znehybňovány přilnavými mořskými řasami, je moře v oceánu, charakterizované množstvím chaluh. Leží západně od podmořského skalního hřbetu Atlantiku, obeplovává je Golský proud a jediná pevnina v jeho oblasti jsou Bermudské ostrovy. Pro vědce studující Atlantidu je přirozeně stálá přítomnost chaluh stejně zajímavá jako druhová paměť úhořů.

Chaluhy připomínají náhle potopený zelený les, jehož pozůstatky stále rostou pod hladinou moře.

Jestliže připouštíme, že zvířata mohou zdědit paměť, proč nepřipustit něco podobného u daleko vyvinutějšího druhu, proč by člověk nemohl dědit modely paměti s jistými fyzikálními, mentálními a citovými vlastnostmi?

Celková kapacita lidského mozku je stále z velké části záhadou. Zdá se, jako by lidský mozek byl velmi málo využíván. Má němé oblasti, jejichž velikost je často odhadována až na 90 i více procent jeho celkové kapacity.

Dosud neidentifikované neuronové spoje vedou k něčemu, co by mohlo být jakousi bankou paměti, jejíž kapacita by se mohla srovnávat s největšími computery. Paměť jednotlivce je

antropogenetická - paměť vlastních zkušeností - zatímco filogenetická paměť se uvádí ve vztah s pamětí, kterou jsme získali od předků, jinými slovy to je kolektivní paměť rodu. Studie o obsahových a paměťových modelech lidského mozku jsou stále v počátečním a nevyvinutém stavu, i když je možné, jak naznačují legendy a záznamy, že v jiných, dřívějších kulturách mohl takový výzkum, využívající například parapsychologie, být pokročilejší.

Kdyby bylo možné u vybraných jedinců přechíst alespoň část této paměti, zděděné po minulých generacích, a jednotlivé poznatky správně časově zařadit, bylo by možné lépe stanovit další způsob výzkumu dějin. Také by to poskytlo docela logické vysvětlení některých překvapivých případů, kdy děti mluví jazykem, který se nemohly naučit, nebo kdy si jednotlivci ve snu nebo v hypnóze vzpomínají na podrobnosti životů a celých příběhů z minulých epoch, o nichž však po probuzení nevědí vůbec nic.

Již mnohokrát se stalo, že co se zdálo být fantazií nebo pouhým teoretizováním, ukázalo se být vědeckou skutečností zítřka, a dlouhá paměť rodu asi dokáže uchovat víc než zděděný jazyk, zvyky a živé legendy.

Mimo hinduismus nebo buddhismus slyšíme velice málo o lidských bytostech, reinkarnovaných ze zvířat, ptáků nebo ryb. Téměř ve všech případech záhadné reinkarnace v nedávných dobách se jednalo o lidi reinkarnované z lidí, a to ne vždy stejného pohlaví. Náhodnému pozorovateli se to zdá pochopitelné, protože jsme všichni v jistém slova smyslu reinkarnovaní ze svých rodičů a z jejich předků. A pokud naši potomci po nás uchovají nejen některé fyzické vlastnosti a instinkty, ale dokonce i schránky paměti, budeme stejně jako naši předkové pokračovat v reinkarnované existenci, i kdyby se národy a kultury změnilly nebo zanikly.

Kapitola jedenáctá.

OTŘESY SVĚTA.

Jaká to mohla být katastrofa, dost prudká na to, aby změnila povrch Země, zničila populaci lidí i zvířat, změnila klimatické zóny, vytlačila hory, zvedla některé země z mořského dna a jiné potopila do oceánu? Byla to postupná změna, nebo přišla jako náhlý konec světa,

zabíjející po milionech jedinců lidí i zvířata a vyhlazující celé civilizace? Zatím nevíme, co se stalo; máme jen teorie.

O různých teoriích postupných nebo katastrofických změn diskutují geologové, paleontologové, historikové pravěku a astronomové se zanícením hodným náboženských válek pozdního středověku již velmi dlouho, ale řešení problému je zatím v nedohlednu.

Již poměrně dávno byly objeveny nálezy, které silně podporují teorii o náhlé katastrofě. Ruští výzkumníci našli v Arktidě nevysvětlitelné množství kostí slonů, nosorožců a jiných nearktických zvířat, natlačených tak hustě dohromady, že na zemi tvořily pahorky a u pobřeží některých ostrovů celé příbřežní terasy. Od devatenáctého století nacházejí na Sibiři zmražené mamuty, zamrzlé v ledu nebo ve věčně zmrzlé zemi (jeden byl nalezen poměrně nedávno, v květnu roku 1971, nedaleko řeky Indigirky); někteří z nich mají oční bulvy stále v očních jamkách a nestrávenou rostlinnou stravu v žaludku, nebo dokonce jen částečně rozžvýkanou trávu na jazyku.

Je prokázáno, že rostliny, kterými se mamuti živili, se na Sibiři nemohly vyskytovat, pokud tam bylo subarktické nebo arktické podnebí - v žaludcích mamutů se nenašly žádné stále zelené rostliny, ale jen trávy teplého klimatického pásma. Když bylo maso mamutů rozmrazeno, zkusili jím nejdříve krmit tažné psy, ale zjistilo se, že je požitelné i pro lidi. Jeden mamut byl nalezen na 66.

stupni severní šířky, blízko polárního kruhu, když se jeho hlava objevila při sesuvu půdy. Měl v hubě napůl rozžvýkanou potravu, ale jeho kosti byly polámané, zřejmě bezprostředně před smrtí. Jiná mamutí mrtvola byla nalezena s pryskyřníkem (který se na Sibiři již nevyskytuje) v hubě; je to dojemný, ale přesvědčivý důkaz o rychlosti změny klimatu. Někteří mamuti byli nalezeni zamrzlí v průhledných blocích ledu; z vyprávění lovců, kteří je viděli, vznikly zřejmě legendy o tom, že mamuti stále ještě na Sibiři žijí. V době, kdy na Sibiři a na Aljašce skutečně žili, však bylo počasí výrazně teplejší. Nesporné je, že katastrofa, která způsobila jejich smrt a následné zmrazení, musela být velmi náhlá.

Mamuti a mastodonti byli zřejmě rychle vyhubeni spolu s ostatními druhy zvířat. Mezi zvířaty, nalezenými v asfaltových jámách La Brea blízko Los Angeles v Kalifornii, byly stovky šavlozubých tygrů, koní, velbloudů, mamutů, mastodontů, bizonů a pávů. Všichni zřejmě zahynuli při jakési náhlé katastrofě. Téměř stejný jev byl zaznamenán i v mnoha dalších oblastech světa. Pahorek blízko Chalon-sur-Saone ve Francii skrýval neobyčejné množství kostí savců - nosorožců, koní, medvědů, lvů, vysoké zvěře i drobných zvířat. Profesor Albert Gaudry říká: Není možné předpokládat, že zvířata tak rozdílných vlastností a tak rozdílné podstaty by vůbec kdy mohla být zaživa pohromadě. Potvrzuje tak domněnku, že společné nebezpečí během katastrofy dočasně zrušilo hranici mezi loveným a lovcem.

Zvláštní doklad o téměř okamžitém ukončení života zvířat podává i umění Východní Asie, jehož součástí je v Číně tisíciletá tradice rytin ve slonovině. Slonovina pro jemné řezbářské práce musí být poměrně čerstvá; když je dlouho vystavena povětrnostním vlivům, začne být křehká a snadno praská. Slonovina, použitá pro většinu starých čínských rytin, byla vykopána ve slonovinových dolech Asie a Sibíře, kde byli mamuti uchováni mrazem nebo vrstvami bahna, které je zaplavilo.

Prudkost katastrofy zaznamenal profesor Frank Hibber, který při popisu stavu nespočetných tisíců kusů zvířat, nyní vyhynulých, zabitých na Aljašce během pravěké pohromy, řekl:

... tisíce zvířat zabitých v době největšího rozkvětu... roztrhaných zvířat, rozptýlených po krajině, i když mohly vážit několik tun... ty podivné nálezy tolika zvířat, nahromaděných v dutinách a štěrbinách z odlišných geologických období, mohly být vysvětleny prudkými bouřemi...

Zaznamenal dále vrstvy sopečného prachu, souvisejícího s extrémním žárem sopečných plynů a promíchaného na hromadách s kostmi a kly zabitých zvířat.

Profesor Immanuel Velikovsky, historik a astronom, jehož teorie o příčině katastrof v pravěku způsobila v padesátých letech našeho století menší vědeckou revoluci, jejíž doznívání je stále patrné, živě vylíčil tuto náhlou společnou smrt zvířat:

V kopcích Montrealu a New Hampshire a v Michiganu, pět set až šest set stop nad mořskou hladinou, byly nalezeny kosti velryb. Na mnoha místech Země- na všech kontinentech - byly nalezeny v ohromném zmatku promíchané kosti mořských a polárních zvířat a zvířat žijících v tropech; stejně tak v jeskyni Cumberlandu v Marylandu, v Chou Kou Tienské trhlině v Číně, v Německu a v Dánsku Hroši a pštrosové byli nalezeni společně s ploutvonožci a soby... od Arktidy po Antarktidu... ve vysokých horách a v hloubkách moří... nacházíme nespočetné známky ohromných převratů, pravěkých i nedávných...

Ve své knize *Earth in Upheaval* (Země v přerodů) profesor Velikovsky dále zdůrazňuje, že když Charles Darwin psal o svých cestách Jižní Amerikou na začátku minulého století, zdůraznil, že většina vyhynulých zvířat Jižní Ameriky byla nalezena na zemi společně s mořskými lasturami. V souvislosti s vyhlazením celých živočišných druhů v té oblasti píše:

Mysl je zpočátku nezadržitelně hnána k přesvědčení o nějaké obrovské katastrofě; ale aby takto mohla být zničena malá i velká zvířata v jižní Patagonii, Brazílii, na Kordillerách v Peru a v Severní Americe až nahoru k Beringově úžině, muselo by se otrást celou soustavou zeměkoule.

Víme, že v Arktidě i v Antarktidě bylo kdysi teplé podnebí, že na Sahaře bylo kdysi moře, že v Severním moři i nedaleko břehů Peru jsou pod vodou důkazy o tom, že tam kdysi rostly lesy

a že Himálaj, nejvyšší hory světa, byly kdysi pod vodou, jak to dokazují nálezy mořských lastur a měkkýšů.

Pokud byla nějaká lidská civilizace zničena stejnou katastrofou, která zničila zvířata a lesy a změnila tvar povrchu Země a hladiny moří, můžeme celkem oprávněně očekávat, že najdeme také nějaké pozůstatky této kultury.

Některé již také skutečně známe; problém spočívá v jejich uznání.

Pozoruhodná sbírka trosek je v Tiahuanaco, místě ležícím tak vysoko, že se zdá nemožné, že by tam mohla žít populace dost velká na to, aby dokázala vybudovat podobné město. Tiahuanaco samotné leží v nadmořské výšce 12 500 stop, ale některé kamenné zemědělské terasy, vybudované kolem svahů okolních hor, šplhají až do neuvěřitelné výšky 18 000 stop, vysoko nad hranici věčného sněhu. Další dosud časově neurčené trosky, některé z nich hluboko pod hladinami oceánů a moří, mají se zříceninami Tiahuanaca jednu základní věc společnou:

ať už to bylo kdykoli, nemohly být vybudovány ve své nynější nadmořské výšce.

Není třeba zdůrazňovat, že člověk, na rozdíl od ostatních živočišných druhů, při pravěkých katastrofách nevyhynul.

Jistě se alespoň někteří jedinci dokázali před pohromou uchránit, ať už v jeskyních nebo na vrcholcích hor, nebo odpluli z postižených oblastí na lodích nebo na jiných plavidlech. Ti, co přežili takovou celosvětovou zkázu, byli ještě schopni předat dalším generacím něco ze svých zkušeností a vyprávět jim o událostech, kterými prošli, zpočátku jen v ústním podání, později i s písemnými záznamy.

Většina legend o zkáze světa má řadu společných rysů v líčení osudné katastrofy (potopy, zemětřesení, požáry a obrovské přílivové vlny), vcelku to však obvykle je směsice fyzikálního pozorování a nejdivočejší fantazie.

Některé legendy o zkáze světa však obsahují věci, které vcelku dobře odpovídají některým moderním teoriím o ledových dobách, o seismických poruchách a o změnách naší planety následkem proměn zemské kůry.

V Genesis je například podivný popis potopy světa, kde se říká: ...Vody na zemi převelice zmohutněly, až přikryly všechny vysoké hory, které jsou pod nebesy... (Genesis 7,19). Zmínka, že vody převelice zmohutněly naznačuje, že kromě dešťů vody vystoupily i z pramenů. Jestli poslední doba ledová skončila asi před 12 000 lety, jak se všeobecně předpokládá, a jestli ústup ledovců byl dostatečně rychlý a doprovázený vichřicemi s deštěm a seismickými poruchami, pak tento citát z Bible, naznačující záplavy zdola i shora, není náboženskou fantazií, ale spíš výstižnou zprávou o jevu, který tehdejší svědkové mohli vidět a zapamatovat si. Ať už zdroj byl společný nebo ne, je i v koránu zmínka: ...Povrch zemský vřel - archa se pohybovala... mezi vlnami, vysokými jako hory...

Kromě vzpomínky na potopu světa, kterou si zachovaly téměř všechny pravěké národy a kmeny, se legendy po celém světě zmiňují o opakovaných zkázkách požárem, ledem, zemětřesením a propadnutím se pod hladinu, často s podobnými podrobnostmi. Jeden z aztéckých kodexů, kodex Chimalpopoca, při popisování jedné z opakujících se katastrof, zachovaných v kmenové paměti, líčí:

...Třetíslunce se nazývá Quia-Tonatiuh, slunce deště, protože padá ohnivý déšť; vše hoří, a pak padá déšť oblázků.

Zatímco se pískovec, který nyní vidíme rozházený kolem a tetzontli (čedič) divoce vařily, vyvěřely tam také rumělkově červené skály... To se stalo v roce Ce-Tecpatl, v roce Jednoho pazourku, dne Nahui-Quiahuitl, dne Čtvrtého deště. Tedy v tomto dni, kdy lidé byli ztraceni a zničení deštěm nebo ohněm, slunce samo bylo v ohni a všechno spolu s domy bylo zničeno...

Jedna aztécká modlitba za záchranu k bohu Tezcatlipocaovi, přeložená v době španělských výbojů, obsahuje zřetelnou narážku na zemětřesení a oheň z nebe, tedy jev často vzpomínaný a zmiňovaný četnými dalšími pravěkými národy. Modlitba, dlouhá prosba k bohu, aby přestal trestat lidstvo, které je potlačeno a zničeno, žádá spíš netrpělivě:

.. Je možné, že toto mrskání a trest nedostáváme, abychom se napravili a zlepšili, ale jen proto, abychom byli zcela zničeni a vyhlazeni; že slunce už nám nikdy nebude svítit, ale že navždy musíme zůstat ve stálé temnotě a tichu... ?

Když byly podrobně popsány otřesy a požáry světa, modlitba končí:

... všemocný pane, učiň, ať kratochvíle a zadostiučinění, které jsi si již vzal tímto trestáním, byly dostačující; skonči s tím dýmem a mlhou svého hněvu; utlum žhavý a zničující oheň svého trestu; učiň ať přijde vyrovnanost a jas; dovol malým ptáčkům svého lidu znovu zpívat a obrátit se k Slunci; dej jim klidné počasí...

Popul Vuh Mayů vypráví o tom, jak ...bohové pohnuli horami... malé i velké hory se pohnuly...

V jiném zachovaném mayském dokumentu, knize Chilam Balaam, je znovu úsek, který nepopisuje jen katastrofu, ale obsahuje také narážku na bývalé země, potopené do moře:

Stalo se to během Jedenáctého Abau Catoun... když se země začínala probouzet. A padal prudký déšť a snášel se popel, a padaly kameny a stromy. A jejich Velký had byl unesen z nebes. A pak, v jednom vodním úderu, přišly vody...nebe se zřítilo a suchá země se propadla.

A v okamžiku byla dokončena velká zkáza.

A Velká matka Seiba povstala uprostřed obnovy po zničení země.

Ovidius se ve svých *Metamorfózách* zmiňuje o podrobnostech vzplanutí Faethóna, což může být vzpomínkou na dřívější katastrofu:

Velká města zanikla i s opevněními a plameny obrátily celé národy v popel; vzplanuly lesy i hory.. .Etna silně hořela mocnými plameny a Parnas se svými dvěma vrcholy, a Eryx.. .Kavkaz je v jednom ohni, a Ossa s Pindusem, a Olymp, větší než oba dva a pyšné Alpy a mračny ovládané Apeniny...Lýbie pak byla vysušena vedrem, když se vlhkost odpařila...

Jedno z pozorování se zachovalo a Solónovi o něm údajně vyprávěli egyptští kněží ze Sais. Vztahovalo se k události, popsané Platónem v *Timaeus* a zmiňovalo se o stejné báji, kterou převyprávěl Ovidius.

...toto má formu báje, ale skutečně znamená deklinaci těles, pohybujících se kolem Země a na nebi, a velký požár všeho na zemi, které se vracely v dlouhých intervalech; když k tomu dojde, ti co žijí na horách a na suchých vyvýšených místech, jsou více vystaveni zkáze, než ti, kdo žijí u řek nebo na březích moře...

Početné pravěké zmínky o ohni, zkáze, temnotě, otrěsech země a nevyzpytatelném chování ostatních planet a komet vysvětluje profesor Immanuel Velikovsky ve svém kontroverzním spise *Worlds in Collision* (*Střet světů*) a v dalších knihách, jako by to byly záznamy o prudkých katastrofách v rozmezí patnáctého až osmého století před Kristem. Během tohoto období způsobilo protínání oběžných drah planet jejich četné střety a vznik komet, z nichž jedna se stala planetou Venuší poté, co se střetla s Marsem. Podle této teorie prošla Země dvakrát ohonem takové komety se všemi ničivými následky, jako jsou obrovské přílivy a odlivy, zemětřesení, sopečné erupce, výlevy žhavé lávy a zdvih nebo pokles částí zemského povrchu. Jak se vyjádřil sir Harold Spencer Jones, královský astronom:

...Předpokládá se, že tyto střety byly příčinou opakujících se změn oběžné dráhy Země, sklonu zemské osy, délky dne a střídání ročních období. Předpokládá se, že se Země při jedné příležitosti zcela převrátila, takže slunce vycházelo na západě a zapadalo na východě. Dr. Velikovsky tvrdí, že mezi patnáctým a osmým stoletím před Kristem měl rok 360 dní a že jeho délka náhle vzrostla na 365 a čtvrt dne v roce 687 před Kristem. Změnila se oběžná dráha Měsíce a počet dní v měsíci se také změnil...

Četné příhody, zaznamenané v pravěkých legendách, teorii profesora Velikovského poměrně dobře odpovídají, zejména pokud jde o relativní mládí planety Venuše a o kalendářní změny, které ve starověku zaznamenali na obou stranách Atlantického oceánu; opravený asyrskobabylonský kalendářní rok a rok Mayů začínají stejným datem, které odpovídá našemu 26. únoru. Zprávy o zemětřeseních, o prodloužené temnotě a dokonce o biblickém zastavení Slunce zaznamenal již řecký historik Herodotos.

Ten tvrdil, že mu kněží v Memfisu v Egyptě vyprávěli (jako důkaz stáří jejich rodu, trvajících údajně již 341 generací během 11 000 let), že po dobu vlády egyptských králů ...Slunce několikrát vycházelo tam, kde obvykle zapadá a zapadalo tam, kde by mělo vycházet.

Země se pod tlakem zakymácela a jen o vlas unikla srážce s kometou, jak je zaznamenáno v hrobce Senmuta, egyptského architekta osmnácté dynastie, kde malba na ozdobném stropě ukazuje souhvězdí Orion, pohybující se v opačném směru ke své normální dráze.

Názny, obsažené v Elder Edda, legendární sbírce básní ve staré norštině, které pojednávají o obrovském kosmickém Vlku zkázy Fenrisovi, se možná týkají vzpomínek na kometu, o které se zmiňoval dr. Velikovsky.

Takové výňatky jako: ...Vlk pohlcuje slunce...jiný vlk pohlcuje měsíc...hory se zhroutí, až se vlk Fenris osvobodí...vlk Fenris postupuje s široce otevřenou tlamou; horní čelist dosahuje k nebesům a dolní čelist je na zemi...nebe je rozpolceno vedví... jsou snadněji pochopitelné, pokud je hodnotíme jako primitivní záznam pozorování otřesných událostí na zemi v důsledku jevů na obloze.

Vzpomínky na tyto katastrofy v lidské paměti, doložené vědeckou teorií a pozorováním, zahrnují i katastrofické události, které dr. Velikovský datuje asi do doby před dvaceti sedmi až třiceti čtyřmi staletími, katastrofy, které podle jeho slov byly:

... vichřice celosvětového významu, požáry lesů- a jejich zničení; z nebe padaly kameny, prach, oheň a popel, hory se tavily jako vosk, láva vytékala z rozervané země, moře vřela, padal asfaltový déšť, země se otřásala a ničila města, lidé hledali útočiště v jeskyních a skalních průrvách v horách, oceány se zdvíhaly a zaplavovaly zemi, přílivové vlny se pohybovaly k pólům a zpět, země se potopily a změnily se v moře a rozsáhlá moře se proměnila v poušť, vznikly nové ostrovy a jiné se potopily.. změnilo se podnebí, přesunuly se hlavní světové strany a změnily se zeměpisné délky, narušil se kalendář a sluneční a vodní hodiny ukazovaly změněnou délku dne, měsíce a roku, objevila se nová polárka...

První kniha dr. Velikovského, *Střet světů*, vyvolala v roce 1950 bezprecedentní rozruch a odpor ze strany vědců nejrůznějších oborů, zejména však astronomů, dokonce již dříve, než se objevila na pultech. Když kniha vyšla, kolísaly názory recenzentů mezi dvěma extrémy: Nejúžasnější příklad rozbití přijatých pojetí - Nejhorší kniha od vynálezu knihtisku. Jeden z význačných astronomů, který knize oponoval, prohlásil, že kniha není nic jiného než lži a paradoxně dodal, že ji nečetl a nikdy číst nebude.

Hrozby univerzitních profesorů, že budou bojkotovat ostatní knihy vydávané nakladatelstvím Macmillan, které *Střet světů* vydalo, a různá ultimáta od vědců, žádajících zastavení vydávání, nakonec způsobily, že Macmillan předal publikaci společnosti Doubleday, která

byla proti hrozbám odolnější. Spory kolem teorií Velikovského trvaly déle než dvacet let a kupodivu, pravdivost několika jeho teorií a představ o astronomii prokázaly vesmírné sondy - zejména jeho pozoruhodnou předpověď teploty 800 stupňů Fahrenheita na povrchu Venuše (Einstein ji určil na minus 25 stupňů). Jeho teorie, že se Venuše otáčí proti směru otáčení ostatních planet, že atmosféra Venuše je složena z uhlovodíků a že povrch Marsu by mohl být pokryt krátery jako povrch Měsíce, to všechno se ukázalo být naprostou pravdou. A potvrzena byla i velmi neobvyklá teorie, která předpokládala pozitivní a negativní elektrické náboje Slunce a planet.

Hugh Auchincloss Brown, zastánce teorie o opakovaných katastrofách, které způsobily zkázu Země, vysvětluje, že jisté katastrofy v minulosti nastaly, když se magnetické póly Země vzdálily od pólů osy otáčení, což způsobilo kymácení Země podél její osy, až Země svou osu vyrovnala a znovu se otáčí jako obrovský setrvačnick.

Udává, že se Země otáčí kolem své současné osy již asi 7 000 let a ledová čepička na jižním pólu se za tu dobu zvětšila na současnou váhu 19 trilionů tun. Vzniká tu zajímavý problém. Buď bude led stále těžší a nakonec vychýlí zemskou osu z rovnováhy, nebo roztaje a znovu zatopí svět vodou do výše 300 stop nad současnou úroveň oceánu a zatopí přístavy a nízko položené země současného světa, jak se to již asi v dávné minulosti stalo.

Teorie profesora Browna o naklonění zeměkoule nachází záhadnou odezvu v legendě Indiánů kmene Hopi, týkající se konce jednoho z předcházejících světů. Sotuknung, první bytost a posel Stvořitele, zničil Druhý svět tím, že poručil obrům - dvojčatům, aby opustili svá místa na severním a jižním pólu, kam byli posláni, aby udržovali rovnováhu Země. Když opustili svá místa, svět ztratil rovnováhu, prudce se roztočil a dvakrát se převrátil. Frank Waters ve své knize Kniha o Hopi legendu převyprávěl:

Hory se zřítily s velkým špláchnutím do moří, moře a jezera se přelila přes zemi; a jak svět vířil prostorem bez života, zmrzl v pevný led. To byl konec Druhého světa... všechny prvky, které tvořily Druhý svět, byly...sevřeny ledem...bez života, s výjimkou lidí v jejich podzemním světě...

Vzpomínka na doby ledové zachovaná v paměti tolika kmenů napovídá, že doby ledové byly nějak spojeny s opakovanými katastrofami, kterými Země prošla, nebo byly dokonce jejich příčinou. Podle názoru Hughha Auchinclosse Browna: ...Dnešní ledová čepička na Antarktidě je jenom poslední z mnoha...které existovaly dříve...

pokračovatel dlouhé řady třpytivých, úkladných vrahů dřívějších civilizací na této planetě... Je-li to pravda, pak nejneproduktivnější pole pro archeologický průzkum a bádání by mohl být sám antarktický kontinent. Ale takový projekt je v současnosti nemožný vzhledem k tloušťce ledovce, který se navíc stále zvětšuje, což je pro budoucnost skutečně zlověstné. Úroveň sněhu a ledu se zvedá tak rychle, že sto stop vysoké věže, které v Antarktidě postavil před poměrně krátkou dobou Byrd, jsou nyní téměř po vrchol přikryty sněhem a ledem.

Avšak přestože se všeobecně připouští, že tři nebo čtyři ledové doby se vyskytly během posledního milionu let a že poslední z nich skončila před 11 500 lety, jejich příčiny jsou stále tajemné a dosud nevysvětlitelné. J. K. Charlesworth, odborník na tvorbu ledovců na Královnině univerzitě v Belfastu, konstatoval: ...Příčina všech těchto změn, jedna z největších hádanek v historii geologie, zůstává nerozřešena...příčina nám stále uniká...

Charles Hapgood, který se držel všeobecně uznávané teorie o několikeré změně polohy pólů, připisoval výskyt katastrof sopečným erupcím, které vznikly následkem tlaku a borcení zemské kůry. Doby ledové mohly vzniknout následkem změny polohy pólů, což mohl způsobit posun některé kry zemské kůry, jejíž vnější vrstva je 30 až 40 mil tlustá. To by pak mohlo zahájit dlouhé období zvýšené vulkanické činnosti. Podle této teorie by tedy ledovce byly současně výsledkem i příčinou takových klimatických a seismických změn. To by také mohlo vysvětlit skutečnost, že v určitých obdobích byla tak mimořádně nepravděpodobná místa zemského povrchu, jako je třeba Afrika a Indie, pod ledovcovým příkrovem, zatímco jiná místa - například Sibiř - byla volná. Klíčové slovo v teorii profesora Hapgooda je izostáze, což přibližně znamená rovnováhu nebo vyrovnání tlaku, vhodného pro zeměkouli s její poměrně slabou kůrou. Když se příliš mnoho hmoty soustředí na jednom místě, jako například stále přibývajícím ledem na pólech, tenká podkorová vrstva se vyvalí dovnitř, zemská kůra ustoupí tlaku a hledá nové izostatické vyrovnání nebo izostatickou reakci. Kromě toho Země nemá tvar přesné koule, ale je vydutá na rovníku a mírně zploštělá na pólech. Její skutečný tvar by se dal nejpřesněji vyjádřit snad jako tříosý elipsoid, se zvyšující se tendencí ke zkracování poloměru a obvodu Země na zeměpisné šířce dále od rovníku. Výsledkem rotace takového tělesa může být vznik tlaků v zemské kůře a její následné poruchy, to jest její borcení spojené se vznikem nových pohoří a ostrovů, stejně jako s potopením jiných ostrovů nebo dokonce celých kontinentů. Jinými slovy, takovéto katastrofy, nesrovnatelné s běžnými zemětřeseními a s celkem obvyklými pohyby dna oceánů, by mohly být naprosto normální činností Země, i když je to málo příjemná myšlenka pro její obyvatele.

Teorii o souvislosti katastrof s elektrickým nábojem a magnetismem Země podporuje dr. Manson-Valentine, archeolog, zoolog a zastánce teorie o opakovaných katastrofách v dějinách Země a člověka. Na svých četných výpravách do Střední a Jižní Ameriky a na tichomořské ostrovy osobně studoval následky katastrof, jako jsou dlouhodobá zaplavení a extruze jeskyní a potopení, naklonění a výzdvih pobřeží a hor. Identifikoval předměty, vyrobené lidskou rukou, ve vyzdvižených vrstvách zemské kůry, ve zkříženém navrstvení písku a mořské flóry včetně útržků bavlněných látek, zbytků rybářských sítí, keramiky a mořské suti, to vše ve vrstvách země ve výšce několika set stop nad mořem v Paracasu v Peru a v pobřežních útesech, vytvořených přílivovými vlnami v Anconu v Peru. Vrstva země v Paracasu je jen jedním z mnoha příkladů, kdy bylo do výšky zvednuto pobřežní přílivové pásmo nad současnou hladinu moře. Další příklady nacházíme v Jižní Americe, v Grónsku a v severní Kalifornii.

Teorie dr. Valentina o magnetickém faktoru při katastrofických změnách nebyla ještě publikována; zde ji reprodukuje podle jeho vlastních slov:

Jedné teorii, která vysvětluje možnou příčinu katastrof na této planetě, nebyla, jak se zdá, věnována dosud pozornost, jakou si zaslouhuje. Tato teorie nehledá příčiny v mechanickém nebo astronomickém střetu s cizími tělesy nebo s hmotou v jakékoli formě; spíš se týká polarity Země, sekundárně ovlivňující její rotaci nebo oběžnou dráhu kolem Slunce, popřípadě oboje.

Změny v magnetickém poli naší Sluneční soustavy, ať už cyklické nebo ojedinělé, by zde na Zemi určitě vyvolaly předkatastrofická varování. Prvním varováním před takovou kosmickou událostí by se vši pravděpodobností byly stále se zvětšující rozdíly v zeměpisných polohách geografických a magnetických pólů Země. Pokud se tyto rozdíly zvětšují (což platí o současné situaci), mohou se napětí zvýšit až ke kritickému bodu, kdy může dojít k rychlému kompenzačnímu polárnímu vyrovnání. Tyto změny polohy by nesporně vyústily v katastrofické změny v zemské kůře. Čtyři ledové doby ve stejnoměrně se zmenšujících intervalech během pleistocénu by mohly být náznakem jisté pravidelnosti takových bouřlivých událostí.

Elektríně, pro nás běžné a nanejvýš důležité, připisuje dr. Valentine podstatný vliv na minulost i budoucnost Země. Domnívá se, že posun nebo převrácení pólů by mohlo být způsobeno magnetickým napětím, vytvořeným v gigantickém generátoru - v samotné Zemi.

Při hodnocení některých prozatím nevysvětlených elektromagnetických jevů současnosti zdůrazňuje, že poslední význačný bod na povrchu Země, který byli astronauti v Apollu 12 schopni identifikovat, byla zvláštní bílá voda bahamských mělčin.

Široké pásy této mělčiny s vysokou lomivostí paprsků opticky zmizely, když ryby nebo přílivové proudy způsobily zvržení slínového dna, ale to asi nemůže vysvětlit jejich dlouhé přetrvávání, jejich svítivost nebo skutečnost, že jsou obklopeny jakýmsi kruhem, budícím dojem elektrického fenoménu nebo magnetického pole...

Podle názoru dr. Valentina by elektromagnetické odchylky v této oblasti mohly vysvětlit fenomén takzvaného Bermudského trojúhelníku, trojúhelníkové oblasti mezi Bermudami, Portorikem a Bahamami, tedy přibližně západní třetiny Sargasového moře, kde se v průběhu let ztratily stovky lodí a letadel, od americké lodi Cyclops v roce 1918, s posádkou tří set mužů, až po nedávnou a dobře dokumentovanou příhodu z 5. prosince 1945, kdy celá letka pěti letadel amerického válečného námořnictva hlásila rádiem potíže s kompasem a zaměřováním a pak se ztratila současně s létajícím člunem, vyslaným na jejich záchranu. Pokud se týče možných elektromagnetických odchylek, dr. Valentine popisuje:

...Kompasy se bezdůvodně otáčejí jako káči v jistou dobu a nad jistými místy. Sám jsem byl svědkem takové záhadné podívané v hlubokých vodách nedaleko moselské písčiny. Někdy je selhání magnetického i gyroskopického kompasu předzvěstí osudové zkušenosti s white out*, kdy se lodi v naprostém bezvětrí, bez mlhy nebo jiné meteorologické odchylky ztratí z

dohledu obzor, slunce nebo jiná loď v závěsu. Je známo, že se ztratily lodě i letadla, některé úctyhodně velké. ..Stačí říci, že takové nešťastné události mohou mít spojitost se stavem relativní magnetické nestability se středem na ostrovech.

Pokud tomu tak je, a zdá se, že ano, pak z toho vyplývá, že seismická aktivita se týká spleťtého systému poruch po celých Bahamách...

Ať bylo v minulosti příčinou prudkých změn zemského klimatu, povrchu a osídlení cokoli, nyní jsme dosáhli v našem vlastním vývoji stavu (a zřejmě nikoli poprvé v historii člověka), kdy máme schopnost pozitivně i negativně modifikovat životní prostředí. Staré legendy opakovaně označují za příčinu katastrofy člověka - nejen proto, že svojí hříšností vyvolal proti sobě hněv bohů, ale také proto, že ti, kdož měli být zničeni, vyvinuli vlastní ničivé síly, které rozhněvaly nebesa.

(* v arktických krajích zdánlivé splývání oblohy a země při zatažené obloze (pozn. překl.))
Některé z těchto legend našly ohlas v textech Edgara Cayceho. Zahrnuje do nich také růst pokročilé vědy dávných věků, která se snad vyvíjela jiným směrem, i když ne méně destruktivním, než naše věda. Jeho zmínky o využití síly z toho, co nazývá krystaly, ale i o jejich ničivé vnitřní síle nacházejí zvláštní potvrzení ve starých legendách. Tyto domněnky velmi zajímají badatele, kteří se zamýšlejí nad příčinami elektromagnetických anomálií v Bermudském trojúhelníku. Přitom je málo pravděpodobné, že o krystalech Cayce vůbec kdy slyšel, i když v hypnotickém stavu popisoval krystaly a jejich údajné umístění do značných podrobností.

Legendy, nevysvětlitelné důkazy o znalostech dávnověkých lidí, historické anachronismy, nevysvětlitelné artefakty, existující trosky, shody v nepříbuzných jazycích, minulé geologické katastrofy, celosvětově se opakující záhuby zvířat, prodloužení epochy člověka dál do minulosti a konečně mimosmyslové vnímání a kolektivní paměť, existence Atlantidy nebo jiných potopených zemí - to vše zatím oficiální věda všeobecně nepřijímá. Problém samozřejmě netkví jen v nutnosti přepisovat učebnice; jde hlavně o úzkoprsost mnoha lidí, kteří by rádi viděli historii člověka a světa v uspořádané a předvídatelné podobě - což nikdy nemůže být.

Ponoříme-li se do minulosti světa, najdeme pravděpodobně věci, o nichž jsme ani netušili, že existují. Se stále se zvyšující výkonností přístrojů, které máme k dispozici, budeme možná schopni dojít k překvapivým objevům, které však třeba nebudou vždy zcela logické a některé pro nás třeba nebudou ani lichotivé.

A některé z těchto objevů jsme již třeba učinili, ale dosud jsme si to neuvědomili.

Dnešní doba je tak skeptická, že kdyby bylo na dně Atlantického oceánu nalezeno nádherné město, nebo kdyby je dokonce podmořské zemětřesení vyneslo na povrch, oficiální věda by pravděpodobně stejně nepřipustila, že se jedná o Atlantidu, a asi by je označila za potopený lodní náklad stavebního materiálu z Řecka, jak naznačil Charles Boland.

Zvyšující se tempo podmořských objevů, možnost nalezení nových psaných záznamů, nové zkoumání již existujících, rozluštění dosud nedešifrovaných textů a nové techniky pro určování stáří nálezů nepochybně vyvolají nutnost přehodnocení pravěku.

Při průzkumu pod ledem Antarktidy a na dně moře by mohly být nalezeny artefakty, které by vrhly nové světlo na minulost před minulostí. Podmořské archeologické expedice jsou drahé a obtížné. Spoustu nových poznatků by však archeologie mohla získat spoluprací s organizacemi, které se zabývají výzkumem mořských proudů nebo podmořskými vrty při hledání nových ložisek ropy a zemního plynu, stejně jako třeba příležitostnými nálezy při podmořských námořních manévrech. Ve skalním hřbetu uprostřed Atlantiku byly nalezeny solné dómy, svědčící o přítomnosti nafty a zemního plynu stejně jako o tom, že tato část země byla kdysi nad vodou. Ale může dojít třeba i k tomu, že zcela nečekaně roztaje podstatná část polární ledové čepičky. Bylo například spočítáno, že kdyby obří tanková loď, přepravující 450 000 tun ropy, ztroskotala se svým nákladem v oblasti polárního ledu, zvětšilo by se tání ledovců natolik, že by moře znovu zaplavilo pobřeží celého světa, tak jako přibližně před 10 000 lety, tedy v době tání poslední doby ledové. Jistě by pak již bylo pozdě na ironické komentáře typu to je to, co jsme si sami způsobili.

Lze samozřejmě poukazovat na to, že naši současnou kulturu nejvíce ohrožuje aktivita samotného člověka, který příliš nedbá na vlastní přežití, zatímco zmizení dřívějších kultur se připisovalo přírodním katastrofám. A přece, právě tato domněnka nás ve světle určitých záznamů a důkazů z minulosti zanechává na pospas mučivým pochybám.

Kapitola dvanáctá .

VAROVÁNÍ Z DÁVNÉ MINULOSTI.

Pro dnešního člověka není žádným tajemstvím, že existenci lidstva ohrožují nejen nebezpečí z vesmíru a přírodní síly samotné planety Země, ale i (jakkoli je to paradoxní) náš vlastní vědecký pokrok a stále se prohlubující znalosti vesmíru. Z toho je zřejmé, že na naší planetě mohla existovat civilizace již velmi dávno před začátkem naší éry. Přitom duševní schopnosti tvůrců této civilizace mohly být stejné nebo i vyšší než naše, jak lze usuzovat například podle mozkové kapacity cromagnonského člověka, odhadnuté na základě měření jeho zachovaných

lebek. Jeho potomci, nebo snad i jeho současníci mohli být schopni vyvinout vědu, která sice nemusela být podobná té naší a mohla se ubírat jinými cestami, nicméně mohla dojít do stejné slepé uličky.

Existují nálezy, které sice nedokazují nic nezvratného, přesto však navozují zajímavé myšlenky. V jižním Iráku, v údolí Eufratu, byla při výzkumných pracích v roce 1947 prokopána archeologická šachta několika kulturními vrstvami. Výkopy začaly na úrovni současnosti, minuly úroveň staré městské kultury babylonské, chaldejské a sumerské, zátopové úrovně mezi různými dobami městské kultury, úroveň sídlišť, úroveň prvotních farmářů a pastevců z doby před asi osmi tisíci lety, a pak se objevilo údobí odpovídající magdalénské nebo jeskynní kultuře. Pod všemi těmito úrovněmi objevili archeologové podloží z jakoby sopečného skla nebo roztaveného a zesklivatělého písku. Tato vrstva se nápadně podobá povrchu pouště v Novém Mexiku, jak se utvořil po prvních pokusných výbuších, které zahájily náš současný atomový věk. Podobná sklovitá půda byla nalezena také v poušti Gobi.

V nedávno vydané knize Psychické objevy za Železnou oponou popisuje dr. Vjačeslav Zajcev, ruský filolog na Běloruské akademii věd, výsledky svého kritického zkoumání některých všeobecně známých biblických příběhů.

Biblický popis zkázy Sodomy a Gomory, říká, se podobá tomu, jak by nevzdělaný pozorovatel asi popsal nukleární výbuch.

Takové nálezy nebo záznamy samozřejmě neprokazují, že atomová válka se už v minulosti na Zemi odehrála.

Mohou jednoduše znamenat, že se Země čas od času srazila s meteoritem nebo asteroidem podstatně větším než obvyklé meteority, které pronikají do naší atmosféry.

Takové nebeské bomby mohly vytvořit Crater Lake (Kráterové jezero) v Coloradu, nebo to, co se někdy nazývá Hirošima 1908 a jindy zase pád tunguzského meteoritu, tedy událost, kdy Sibiří nedaleko Bajkalského jezera otřásl katastrofální výbuch, který zabil 1 500 sobů, srovnal se zemí lesy na rozloze stovek hektarů a kolem kráteru zanechal až do dnešního dne zbytky radioaktivity.

Existuje i další polohistorický údaj o katastrofální zkáze, způsobené buď člověkem nebo bohy, jednajícími podobně jako lidé. Je to Mahabharata, někdy nazývaná Iliadou staré Indie. Je ale osmkrát delší než Homérovo dílo a tudíž je srozumitelnější a podrobnosti jsou jasněji formulované. Mahabharata je v podstatě souhrn náboženské nauky, zvyků, dějin a legend, vztahujících se k bohům a hrdinům staré Indie. Předpokládá se rovněž, že obsahuje zmínky o útoku árijských vetřelců ze severu, kteří přepadli a dobyli severní Indii před několika tisíci lety a kteří možná (kromě jiných měst) zničili i Harappu a Mohendžodáro v údolí řeky Indu.

Tato mimořádně stará sbírka knih pravděpodobně zahrnuje i další záznamy a legendy z dávného období, během něhož byly shromážděny.

Mahabharata, psaná v sanskrtu, je pravděpodobně jedním z nejstarších dodnes používaných náboženských a literárních textů. Stejně jako Bible, která obsahuje četné zmínky o historických událostech v zemích sousedících s Izraelem, může toto hinduistické klasické dílo obsahovat zlomky informací z dávnověkého světa, které nejsou jen pitoreskní, ale někdy přímo alarmující.

Když v době britské vlády v Indii začali poprvé studovat Mahabharatu evropští studenti, našli velmi podrobné popisy pravěkých vzdušných lodí (vimanas), dokonce s popisy konstrukce lodí a způsobu jejich pohonu. Dále našli popisy raket, způsobu řízení palby při vedení války, a dokonce popisy šípů mdloby, které působily ochromení celých armád. Vědci v době, kdy ještě zbývaly desítky let do vynálezu letadla a jedovatých plynů, považovali obvykle tyto zmínky za básnickou hyperbolu a zvykli si, slovy V. Ramachandra Dikshitara ... ukvapeně charakterizovat všechno, co se našlo v této literatuře, jako výplod představivosti a úhrnně to odmítli jako nereálné...

Studenty viktoriánské doby jistě uváděly do nemalých rozpaků popisy dvouposchodových nebeských vozů s mnoha okny, šlehajícími rudé plameny, které rychle letěly vzhůru do nebe, až vypadaly jako kornety, nebo lodí, které se vznesly do vzduchu až ke Slunci a hvězdám.

Anglický překlad Mahabharaty v próze zpracoval indický učenec P. Chandra Roy v druhé polovině devatenáctého století s pomocí finančních příspěvků indické vlády, několika maharádžů a dalších individuálních zdrojů. Tento překladatel reagoval na některé popisy totálního vedení války poněkud zvláště, když se v jednom ze svých dodatků zmínil, že on, jako Brahmín (kasta kněží) a ne Kshatriya (kasta válečníků) nemůže plně ocenit popisy hromadného přelévání krve a souhlasit s nimi. Považoval je však za nezbytné vzhledem k mistrovskému dílu jako celku, a zejména proto, že se to týkalo činnosti bohů.

Některé z těchto popisů byly asi pro učence minulého století záhadné, když je četli a překládali, ale nejsou nijak zvlášť záhadné nebo nepochopitelné téměř nikomu z nás. Naopak, následující výňatky z Mahábháráty a Ramanyany jsou nám překvapivě povědomé, navzdory mnoha tisícům uplynulých let:

Jediná střela zaútočila s veškerou silou vesmíru. Žhnoucí sloup kouře a plamenů, jasný jako deset tisíc Sluncí, se zvedl v celé své skvělosti...

... byla to neznámá zbraň, kovová hromová rána, obrovský posel smrti, který v popel proměnil celý rod Vrishnisů a Andhaků.

... Mrtvoly byly spáleny k nepoznání. Vlasy a nehty odpadly, kameninové nádoby se bez zřejmého důvodu rozpadly a ptáci zběleli. Po několika hodinách byly zamořeny všechny potraviny.

A ještě toto:

...aby unikli tomu ohni, vojáci se vrhali do vodních proudů, aby omyli sebe i svou výzbroj...

Zničení nepřátelské armády kovovou hromovou ranou (určitě logičtější pojmenování než tloušťák, svržený na Nagasaki) je popsán působivým a poetickým způsobem ve výňatku od Samsaptaka-Badha Parva z Drona Parva:

...Pak Vayu (božstvo vládnucí této mocné zbrani) odnesl velké množství Samsaptakasů s koňmi, slony, vozy a zbraněmi, jako by byly suché listí stromů... Odnesení větrem, ó králi, vypadali velice krásně jako letící ptáci.

.. kteří odlétají ze stromů...

V Naryanastra Mokshana Parva (Drona Parva) je znovu zmínka o zbrani Agneya, které neodolají ani sami bohové:

Meteory šlehaly dolů z nebeské báně... hluboká temnota náhle zahalila zástup. Všechna místa v dohledu byla obklopena tmou. ..Začal dout nic dobrého nevěštící vítr.

.. zdálo se, že se Slunce otočilo, vesmír spálený žářem vypadal jako v horečce. Sloni a ostatní tvorové na zemi, sežehnutí energií té zbraně, se dali na útěk... následkem vařících se vod tvorové žijící v tomto živlu se začali pálit.

.. nepřátelští vojáci padali v zuřícím ohni jako na popel spálené stromy - obrovští sloni, spálení touto zbraní, padali na zem... vydávající šílenný křik.. jiní, popálení ohněm, pobíhali sem a tam jako uprostřed lesního požáru, koně...a také vozy (válečné) spálené energií této zbraně vypadaly... jako vrcholky stromů, ohořelé v lesním požáru...

Druhotné účinky zbraně zaznamenal v Mausala Parva jakýsi pravěký ekolog:

... ze všech stran dudy suché, silné větry s krupobitím oblázků...

Ptáci začali kroužit kolem dokola... Obzor na všech stranách byl jakoby v mlze. Meteorové spršky řěavého uhlí padaly z nebe na zem... Sluneční kotouč.. Jako by byl věčně zahalen mračnem prachu... Intenzivní kruhy světla byly vidět každý den kolem Slunce i Měsíce... Krátce poté král Kurů, Yudhishshira, uslyšel o hromadném masakru Vrišnisů následkem železného blesku...

Dochovala se nám dokonce modlitba ke Stvořiteli, úpěnlivá prosba o boží zákrok na zastavení účinků této finální zbraně.- - vynikající- dovol, ať existuje trojitý vesmír - budoucnost, minulost a současnost. Z tvého hněvu se zrodila látka jako oheň; nyní se dokonce v popel obracejí pahorky, opálené stromy, řeky, veškeré druhy rostlin a trav v pohyblivém i nepohyblivém vesmíru. (Abhimanuu Badha Parva) Naprosto neobvyklý výňatek z Mausala Parva obsahuje podivně moderní pasáž, týkající se jakoby odzbrojení, tedy omezení, zničení a odstranění smrtících řízených střel:

... kovový blesk, jímž byli v popel obráceni všichni jedinci rodu Vrišnisů a Andhakasů... divoký kovový blesk, který vypadal jako gigantický posel smrti... Ve velké úzkosti král učinil opatření, aby tento kovový blesk byl na prášek rozdrcen. Byli najati muži, ó králi, aby prach vysypali do moře...

Tyto podivně podrobné záznamy, které nám sice dávají smysl, ale pro první překladatele smysl vůbec neměly, musí být posuzovány v kontextu s časem a s vědeckou a kulturní úrovní těch, kteří je psali. Dávnověcí lidé, žijící ve věku zázraků, považovali všechny magické příběhy za samozřejmé a především považovali civilizaci za proud, za příliv a odliv kultur, spíše než za plynulý pochod vpřed. Vědecké divy nebo věštby prostě zaregistrovali a zaznamenali tak, jak se o nich dověděli. Jistě je ani nenapadlo, že by (kvůli budoucím generacím) měli svoje záznamy doplnit o důkazy.

Jistě si uvědomujeme, že stará literatura z nejrůznějších částí Země často zahrnuje mimořádné rozlety fantazie a neuvěřitelné legendy, pod fantazií a metaforami se však může skrývat líčení něčeho, co se skutečně stalo.

A když některé z těchto fantazií přesně odpovídají souboru vědeckých faktů, známých a prokázaných, pak si třeba někdy uvědomíme, že se jedná o historické deja vu, neboli to jsme už viděli někdy předtím.

Celá známá historie, a dokonce i předhistorie, kterou jsme schopni zrekonstruovat, jako by nám ukazovala opakující se modely a také samozřejmé varování, tak jak to vyjadřuje francouzské přísloví: Těm, kdo ignorují historii, je souzeno ji znovu prožít.

Válčení je neodmyslitelnou součástí historie lidstva a historii hodnotí vítězové. Poražení se z další historie buď zcela ztratili (zejména v dávné minulosti), nebo byli vítězi ve větší nebo menší míře pohlceni. Válčení se zdá být téměř vrozeným instinktem. Lidé neválčili vždy jen pro zisk, jak se domnívali ekonomičtí historikové, ale z vrozené agresivity, z touhy zvítězit v boji, být členem skupiny, kmene nebo národa a bojovat proti jiné skupině, kmenu nebo národu. V historii válek, až do posledních desetiletí, můžeme tento instinkt a snahu po

dobrodružství a vzrušení dobře sledovat. Někdy však, jako třeba při konfliktech mezi městskými státy starého Mexika, byla válka naplánována a vedena s úmyslem zachovat přemožené státy. V půvabně pojmenované konfrontaci Válka květů (Xocbiyaoyott) se po předchozím ujednání proti sobě postavily dvě malé, vyrovnané armády.

Ta, která zvítězila, si vyžádala životy poražených, aby je obětovala bohům a získala tak výhodu u vládců nebes. (Jeden z důvodů španělského vítězství nad Aztéky byl, že Aztékové se vždy snažili Španěly zajmout, zatímco Španělé se snažili co nejvíce Aztéků zabít.)

Až do dnešní doby žádná z válek vážně neohrozila samotnou Zemi; i při sebevětším krveprolití nebylo lidstvo nikdy v nebezpečí celkového vyhlazení. Mongolové zničili veškerou populaci Střední Asie a Mezopotámie a rozbořili systém průplavů, bez kterého se v této oblasti již nikdy neobnovila dřívější hustota obyvatelstva, ani jejich plenění však neznamenal konec světa, i když jejich obětí to tak jistě muselo připadat. S tím, co v současné době o historii víme, lze jen těžko uvěřit, že by nějaká dávnověká civilizace mohla mít prostředky k celkovému zničení planety, které by samozřejmě přivedlo i její vlastní zkázu. Možnost, že vědci a kouzelníci jiných věků něco takového objevili, však teoreticky stále existuje. Neobvyklé zmínky v Mababharatě, možná převzaté z daleko starších pramenů, jsou pro nás zvlášť pozoruhodné nyní. Tisíce let staré zmínky o záhadných zbraních jsme začali chápat teprve, když naše vlastní věda a technika získala ničivé schopnosti podobného rozsahu.

Osud, který nás nakonec očekává, můžeme možná vyčíst z velkolepé z básněné věštby z římské doby, z pera básníka-dramatika Seneky:

Jediný den spatří zánik všeho lidstva
Vše, co dlouho trpělivý osud tvořil
Vše, co bylo pozvednuto k vrcholu
Vše, co je slavné a krásné
Velká království, velké národy -
To vše se propadne do propasti
To vše bude zničeno v jediné hodině

Jiná poetická hypotéza o budoucí rychlé zkáze pochází z Elder Edda, islandské ságy, napsané před dávnými časy v jazyce předků současné skandinávsko-germánské skupiny, k níž patří také angličtina. Výňatky z islandštiny jsou méně vznešené než latina, ale jaksí přímočařejší:

Tma se zmocní slunce
Bratři budou bojovat a zabíjet...

Doba sekry, doba meče, Tříštící se štíty,
Doba větru, doba vlka, Až svět padne mrtev.

a opět:

Hory se řítí...

A nebe se rozpoltí vedví
Slunce umírá - Země se ponoří do moře,
Jasně hvězdy zmizí. Ohně zuří
a jejich plameny šlehají až k nebesům.

Nevíme, zda tato poselství o zkáze jsou věštby nebo vzpomínky a vůbec zda všechny pravěké texty o zkáze a ničení jsou pouhé legendy nebo zmatené a přikrášlené vzpomínky na něco, co naši předkové skutečně zažili.

Jestliže v dokumentu z doby dávno minulé najdeme jedinečně přesný popis účinků nejmodernějších zbraní naší doby, můžeme se právem ptát, zda vývoj civilizace skutečně postupuje trvale vpřed, zda se historie skutečně neopakuje v nekonečných soustředných kruzích, jak to odpovídá orientálnímu názoru na nepřetržité a opakující se cykly civilizace a života samého. A je-li tomu tak, proč vůbec studovat historii, zvláště kultury tak dávno zaniklé, že si je můžeme jen mlhavě uvědomit jako mihotání hvězdy menší velikosti? Jsme okouzleni historií, jejími neodhalenými tajemstvími, jejími nádhernými perspektivami a z větší části neprozkoumanými epochami.

Studium zaniklých civilizací a příčin jejich zániku má však negativní i pozitivní hodnotu, protože nás učí co nedělat - takže pokud si dokážeme vzít z historie ponaučení, přežijeme sami sebe.

